

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

5. SINIF

DERS KİTABI

Şule ÇAPRAZ BARAN – Elif DİREN

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18.04.2019 tarih ve 8 sayılı (ekli listenin 45. sırasında) kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

EĞİTİM HİZ. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ

Millî Müdafaa Cad. No.: 10/8 06440 Kızılay / ANKARA
tel.: 0 (312) 419 41 43 belgeç : 0 (312) 419 41 67
www.anittepe.com.tr • e-posta: bilgi@anittepe.com.tr

Dil Uzmanı
KEMAL MEYDAN

Görsel Tasarımcı
Aytul DÖNMEZ

ISBN
978-605-5400-07-1

Baskı Yeri
Cem Web Ofset A.Ş - Ankara

Baskı Yılı
2022

Bu kitabın her hakkı © **Anıttepe Yayıncılık Eğt. Hiz. Tic. ve San. Ltd. Şti.**'ne aittir. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince tamamı veya bir kısmı, yayıncının izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve basılamaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

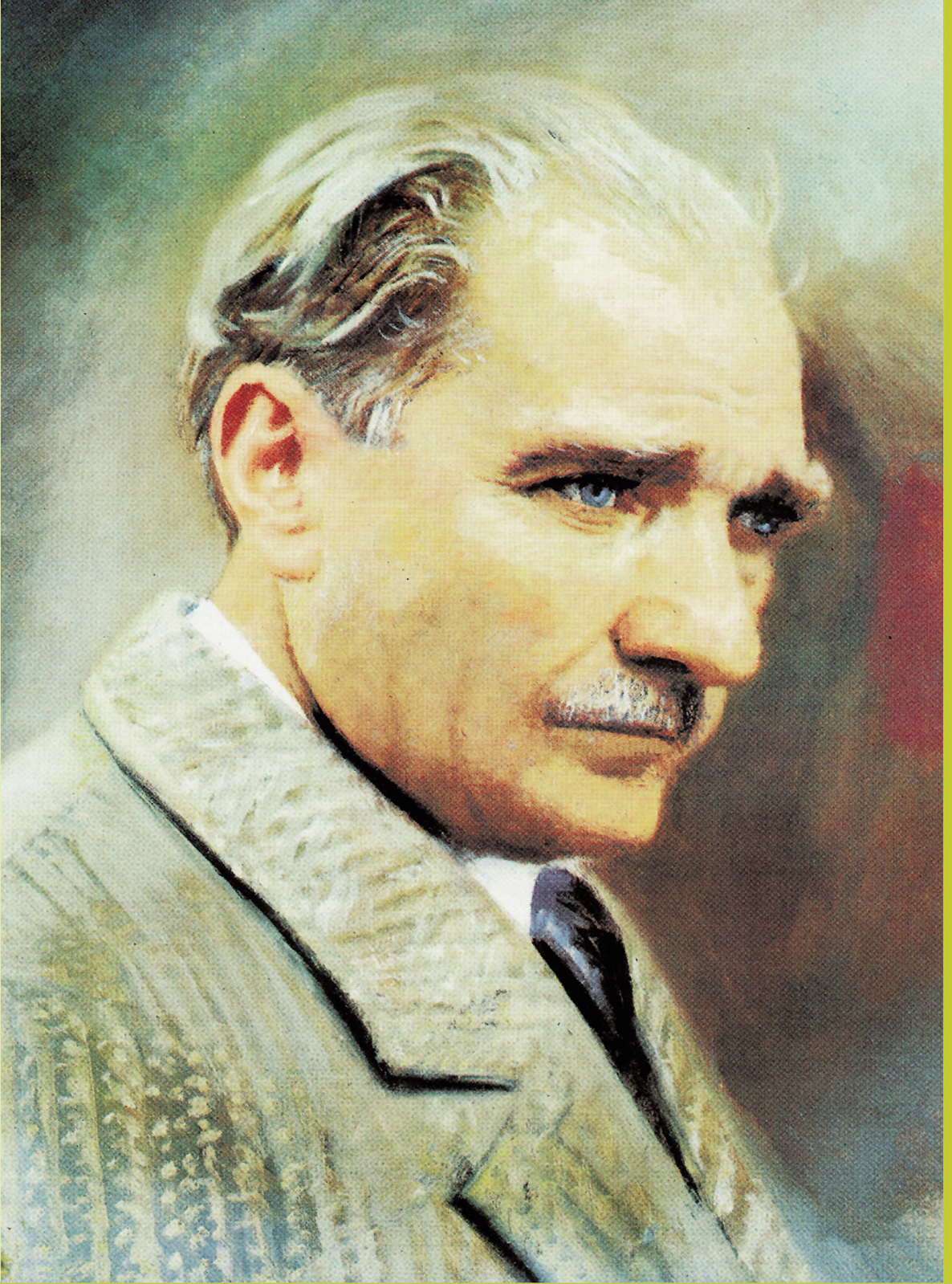
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

KİTABIMIZI TANIYALIM	8
1. TEMA: BİREY VE TOPLUM	
MEMLEKET İSTERİM	10
HOŞÇA KALIN, GÜLE GÜLE	16
ANADOLU'DA KONUKSEVERLİK GELENEKSELDİR	23
İLK DERS (DİNLEME/İZLEME METNİ)	28
ÇOCUK VE BALONCU (SERBEST OKUMA METNİ)	34
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	36
2. TEMA: MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK	
MUSTAFA KEMAL'İN KAĞNISI	40
DUMLUPINAR SAVAŞI	46
6 MART 1915 GECESİ	52
BİR TEMMUZ GECESİ (DİNLEME/İZLEME METNİ)	59
ŞAHİN BEY (SERBEST OKUMA METNİ)	62
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	64
3. TEMA: DOĞA VE EVREN	
BU NEHİR BİZİM	68
OKLAND ADASI	79
DEPREM	85
SAKIN KESME (DİNLEME/İZLEME METNİ)	94
YARIN GENE SABAH OLACAK (SERBEST OKUMA METNİ)	99
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	100
4. TEMA: MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	
KİLİM	104
VATAN YAHUT SİLİSTRE	110
BOĞAÇ HAN	118
ALİ KUŞÇU (DİNLEME/İZLEME METNİ)	127
GEYİK ANA (SERBEST OKUMA METNİ)	130
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	132

5. TEMA: VATANDAŞLIK

ÇOCUK BAHÇESİNDEKİ BEKÇİ	136
BİLİNÇLİ TÜKETİCİ	143
ÖZGÜRLÜK	149
SOKAK (DİNLEME/İZLEME METNİ)	155
ÇİFTÇİ İLE ÇOCUKLARI (SERBEST OKUMA METNİ)	159
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	160

6. TEMA: SAĞLIK VE SPOR

KARAGÖZ KIBARLIK ÖĞRENIYOR	164
ÇİTLEMBİK	172
SPOR VE BEDEN	178
TAVŞAN İLE KAPLUMBAĞA (DİNLEME/İZLEME METNİ)	183
DEDEMİN ÖYKÜSÜ (SERBEST OKUMA METNİ)	187
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	188

7. TEMA: ERDEMLER

YAŞLI GÜREŞÇİ	192
BÜYÜKLERE SAYGI	199
YAŞAMA SEVİNCİ	206
PAYLAŞALIM (DİNLEME/İZLEME METNİ)	212
BİR BARDAK SÜTÜN HATIRI (SERBEST OKUMA METNİ)	215
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	216

8. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ

BARKOD	220
SOSYAL MEDYA PSİKOLOJİNİZİ ETKİLİYOR	225
AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ	231
AZİZ SANCAR (DİNLEME/İZLEME METNİ)	236
PASTÖR (SERBEST OKUMA METNİ)	240
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI	241

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM FORMU	244

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARININ CEVAPLARI	245

KAYNAKÇA	248

GÖRSEL KAYNAKÇA	250

KİTABIMIZI TANIYALIM

Tema adı

Temada işlenecek metinler

Temada işlenen metinlerin görselleri

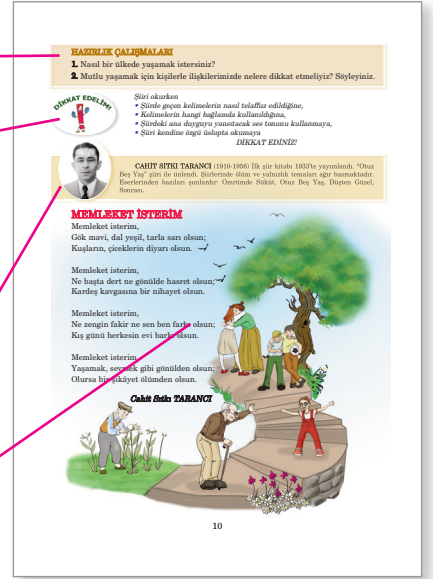

Derse hazırlık çalışmaları

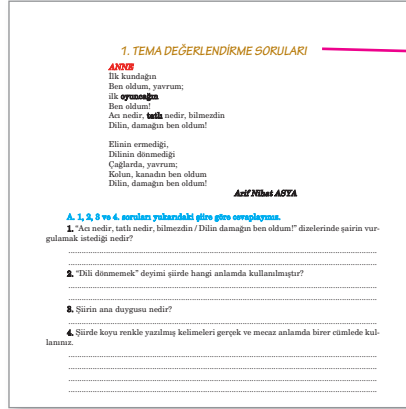
Her temanın ilk metninde yer almaktadır. Bu bölümde okuma, dinleme/izleme yönergeleri bulunmaktadır.

Yazar biyografisi

İşlenecek metin ve görselleri

Tema değerlendirme soruları

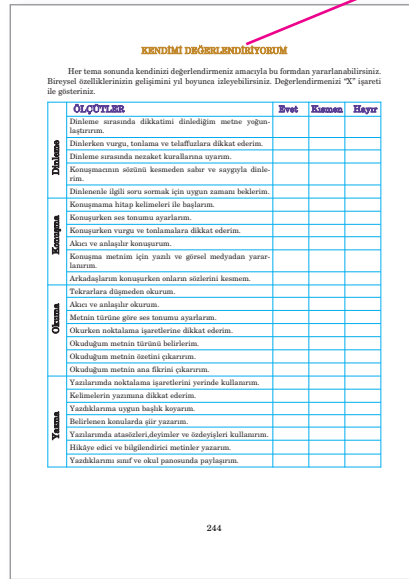

Metinle ilgili etkinlik bölümü

Bir sonraki derse hazırlık çalışması

Kitabınızın sonunda verilen "Kendimi Değerlendiriyorum" formunu, her tema bitiminde doldurabilirsiniz.

1. TEMA

BİREY VE TOPLUM

- MEMLEKET İSTERİM
- HOŞÇA KALIN, GÜLE GÜLE
- ANADOLU'DA KONUKSEVERLİK GELENEKSELDİR
  - İLK DERS (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- ÇOCUK VE BALONCU (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Nasıl bir ülkede yaşamak istersiniz?
2. Mutlu yaşamak için kişilerle ilişkilerimizde nelere dikkat etmeliyiz? Söyleyiniz.

Şiiri okurken

- Şiirde geçen kelimelerin nasıl telaffuz edildiğine,
- Kelimelerin hangi bağlamda kullanıldığına,
- Şiirdeki ana duyguyu yansıtacak ses tonunu kullanmaya,
- Şiiri kendine özgü üslupta okumaya

DİKKAT EDİNİZ!

CAHİT SITKI TARANCI (1910-1956) İlk şiir kitabı 1933'te yayımlandı. "Otuz Beş Yaş" şiiri ile ünlendi. Şiirlerinde ölüm ve yalnızlık temaları ağır basmaktadır. Eserlerinden bazıları şunlardır: Ömrümde Sükût, Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Sonrası.

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim,
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim,
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun,
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim,
Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim,
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Cahit Sıtkı TARANCI

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Çocukların kullandıkları kelimeleri günlük hayatta ne zaman kullanıyorsunuz? Aşağıya yazınız.

Günaydın.

Merhaba.

İyi günler.

b) Günlük hayatta insanlarla iletişim kurarken hangi kelimeleri ya da sözleri kullanırsınız? Aşağıya yazınız.

2. ETKİNLİK Aşağıda anlamları verilen kelimeleri bulmacaya yerleştiriniz.

1) Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, yakınma.

→ şikâyet

2) Son, bitim.

→ .....

3) Özlem.

→ .....

4) Ülke.

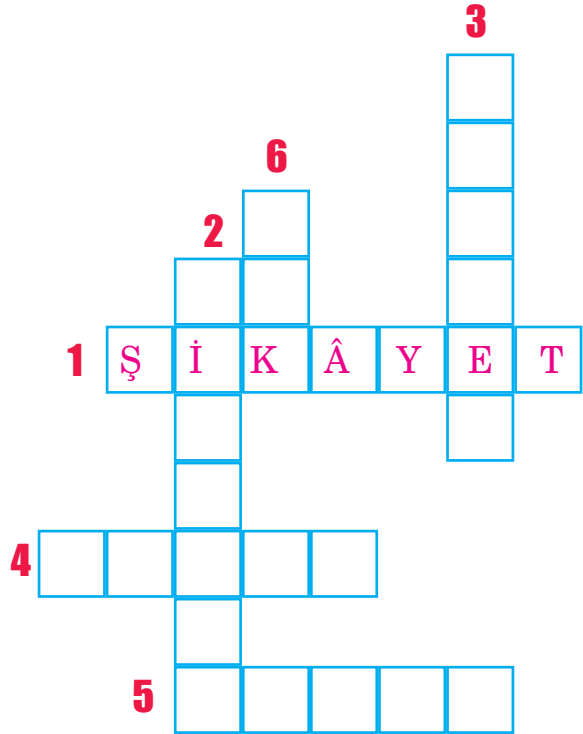
→ .....

5) Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası.

→ .....

6) İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema.

→ .....

Anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını yazacağınız bir defter tutunuz. Bu defter sizin kelime bilginizi zenginleştirecektir. Eğitim ve öğretim yılının sonuna kadar anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bu deftere yazarak kendinize sözlük oluşturunuz.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1) Şairin istediği memleketin doğası nasıldır?

.....

2) Şairin hayalindeki memlekette insan ilişkileri nasıldır? Açıklayınız.

.....

3) Şiirde geçen“Kardeş kavgası bir nihayet olsun.” sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4) Şairin isteklerine katılıyor musunuz? Neden?

.....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz şiiri beğenip beğenmediğinizi nedenleriyle açıklayınız. Beğendiğiniz dizelere örnek veriniz.

.....

5. ETKİNLİK Aşağıdaki boşlukları okuduğunuz şiire göre doldurunuz.

Şiirin konusu: .....

Şiirin ana duygusu: .....

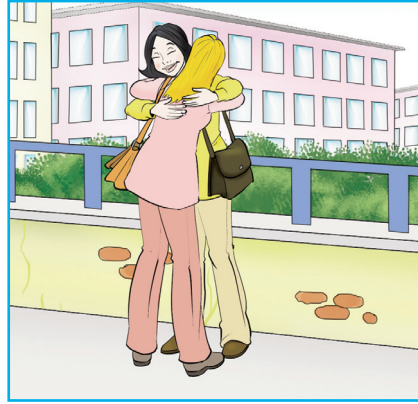
6. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri okuduğunuz şiire göre tamamlayınız.

a) Başlık ve içerik bence .....

b) Ben olsaydım şiirin başlığını ..... koyardım. Çünkü

.....

7. ETKİNLİK Okuduğunuz metinle ilgili olan görselleri işaretleyiniz.

8. ETKİNLİK “Memleket İsterim” şiirinden alınan dizeleri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Memleket isterim,
Ne **zengin** fakir ne sen ben farklı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim,
Yaşamak, **sevmek** gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

a) Bu dizelerde kırmızı renkle yazılan kelimelerin anlamlarını aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

b) Bu kelimeler, aklınıza gelen ilk anlamı ile mi kullanılmıştır? Açıklayınız.

.....

.....

c) “Yaşamak, gün” kelimelerini gerçek anlam içerecek şekilde birer cümlede kullanınız. Cümlelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

9. ETKİNLİK

a) Şiirde abartılı bulduğunuz dizeleri aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

b) Bu dizeleri niçin abartılı buldunuz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

a) “Memleket İsterim” şiirinden alınan dizeyi okuyunuz. Bu dizede nokta nerede ve niçin kullanılmıştır? Aşağıya yazınız.

Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun.

.....

b) Aşağıda noktanın kullanım alanları ve bunlara örnek cümleler verilmiştir. Noktanın kullanım alanlarıyla örnek cümleleri eşleştiriniz.

Benim adım nokta.
Her zaman yerim var cümle sonunda.
2. (ikinci) sırada ve kısaltmalarda,
Sakin beni unutma.

- 1) Cümlelerin sonunda kullanılır.
- 2) Bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.
- 3) Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
- 4) Tarihlerin yazılışında gün, ay, yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.
- 5) Saat ve dakikayı birbirinden ayırmak için kullanılır.
- 6) Kitap, dergi vb. künyelerin sonunda kullanılır.
- 7) Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan ayrılmak üzere üçlü gruplara ayrılacak yazılır ve araya nokta konur.

- a) Bu araştırmaya Prof. Dr. Bilge Baran başkanlık edecek.
- b) 08.30 itibarıyla kutlamalar başlayacak.
- c) Her milletin tarihinde dönüm noktası olan zamanlar vardır, 19.05.1919 Türk milleti için işte öyle bir tarihtir.
- ç) Bir türlü alışamamıştı 10. katta oturmaya.
- d) Umudunu hiçbir zaman kaybetme.
- e) AYTMA TOV, Cengiz, Cemile, Elips Kitap Yayınları, Ankara, 2005.
- f) www.odsgm.meb.gov.tr adresinden konuyla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.
- g) Dördüncü sınıf öğrencilerinden beşi 50.005 sayısını okuyamadı.

11. ETKİNLİK “Barış içinde yaşamak” konulu bir olay yazısı yazınız. Yazınıza başlamadan önce aşağıda verilen hikâye haritasını doldurunuz.

Olay

Kişiler

Yer

Zaman

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Sınıfta canlandırmak üzere arkadaşınızla bir telefon konuşması örneği hazırlayınız. Dersten önce arkadaşınızla prova yapmayı unutmayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Günlük konuşmalarınızda, kullandığınız kelimelere dikkat eder misiniz? Açıklayınız.
2. “Dil yanlışı” ne demektir, en çok yapılan dil yanlışları nelerdir? Açıklayınız.
3. Hazırladığınız telefon konuşmasını canlandırınız.

• Öğretmeniniz metni sesli okuyarak örnek okuma yapacaktır. Öğretmeninizi dikkatle dinleyiniz. Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Metni okurken

- Hecelememeye,
- Tekrar ve geri dönüşler yapmamaya,
- Vurgu ve tonlamaya

DİKKAT EDİNİZ!

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER (1948) Türkçenin yanlış ve kötü kullanımını eleştirdiği “Türkçe Off” adlı kitabıyla büyük ilgi uyandırdı. Özellikle Türkçenin doğru kullanımı ile ilgili yazıları, eleştirileri dikkat çekmektedir. Günümüzde pek çok gazete ve dergide yazı yazmayı sürdürüyor.

HOŞÇA KALIN, GÜLE GÜLE

Kafayı takacak başka şey kalmamış gibi vedalaşmalara, iyi dileklere taktım bugünlerde. Geçenlerde bir öğretmen arkadaşımın okuldan çıkarken vedalaştığımız sekreter kız “Hoşça kalın!” diye uğurlayınca bizi, arkadaşın ağzını aradım. Beni çileden çıkaran bu karıştırmalar onu da rahatsız ediyor mu diye, ediyormuş. Biz yaştakilerin huysuzluğu mu bu yoksa gençler vedalaşmaları, selamlaşmaları da mı unuttular? “Bay bay!” diyenler “Çav!” diyenler arttıkça Türkçe konuşanlara da bir şeyler oluyor. Batı hayranlığı, yabancı dillerdeki kullanım mı akıllarını karıştırdı yoksa bunları öğretmeyi unuttuk mu çocuklarımıza? Her durumda aynı şeyler söylenmez, diye uyardık mı? Kalana “Hoşça kal!” denir, gidene “Güle güle!”, tersi yakışık almaz, demedik mi? Amerikan filmlerinde ayrılan kişilerin birbirlerine yalnızca “Bye!” dediklerini duya duya mı böyle oldu bu işler bilmiyorum.

Oğlumu arıyorum iş yerinden, arkadaşı açıyor telefonu. Oğlum o anda orada değil.

— Aradığımı söyler misiniz? Ben annesiyim, diyorum.

Yanıt:

— Neden olmasın!

Bu “Peki, söylerim.” demek, biliyorum. Alınmamam gerek, onu da biliyorum ama elimde değil, alıyorum. Olmayacak bir şey değil ki söylediğim, neden böyle dedi bu delikanlı bana?

Dershanede yeni program çıkmış. Genç rehber arkadaşına programımı getirdiği için teşekkür ediyorum.

— Önemli değil, diyor.

Hangisi? Program mı, getirip vermesi mi, teşekkürüm mü, hangisi önemli değil? Hem teşekkür niye önemli olmasın? Çok önemlidir.

Bir telefon konuşmasını bitirirken yarı yaşınızdaki bir insan, telefonu “Güle güle!” deyip kapatırsa o telefon yüzünüze kapatılmış gibi geliyor mu size de? Kızımın arkadaşlarından herhangi biriyle günde beş kez şöyle bir konuşma geçebilir aramızda:

— Merhaba Feyza teyze, Pelin evde mi?

— Henüz gelmedi kızım.

— Tamam, görüşürüz. Güle güle...

Bu uzatılarak pek bir ahenkle söylenen “güle güleee”ler sinirime dokunuyor benim. “Tamam” kısmı da sinirime dokunuyor aslına bakarsanız, “görüşürüz” kısmı da ama ille de ille de o “güle güleeeee”ler... Kendi evimde oturup dururken nereye gönderiliyorum, bir bilsem!

Geçenlerde bize uğradığında bu arkadaşlardan birini, punduna getirip şakayla karışık söyledim bunu: “Telefonu eden, dolayısıyla ‘gelen’ sensin.” dedim. Sonra da bana ‘Güle güle!’ diyorsun. Nereye gönderiyorsun ki beni?” Gülüştük. Bir rahatladım, bir hafifledim o kadar olur. Sırtımdan bir yük kalktı.

Sonraki günlerde yine aynı kişiyle benzer bir telefon konuşması... O “İyi günler!” deyince ben de “Güle güle!” demişim. “Annen benim taklidimi yaptı, dalga geçti benimle.” diye dert yanmış kızıma. Anlatmaya çalıştım taklit falan yapmadığımı, benim ona “Güle güle!” dememin doğal olduğunu ama bunu başardığımdan emin değilim.

Daha sonra dikkat ettim, yerli dizilerde de böyle oluyor konuşmalar. “Baba Evi”nde Uzun Şevki gelmiş, yeni tutulan evin badanasına yardım etmiştir. Şevki giderken “Hoşça kalın!” der, evin küçük kızı Bilge karşılık verir: “Teşekkür ederiz Şevki ağabey, hoşça kal.”

Ne “kal”ması? Adam gidiyor, kalmıyor ki! Şu “İyi günler!” dileği de az karışık değil. Akşamın alacasında hangi günlerin “iyi” olmasını diliyoruz? Gündüz kısmı bitip günün gece kısmı için mi söyleniyor bu dilek? Mızımız insanlara benzediğimin farkındayım ama merak ediyorum “gün”dü, “gece”ydi, ayırım yapmadan mı konuşacağız?

Sabaha karşı, evlerine dönerken sokaktan geçenlerin birbirine “İyi akşamlar!” dileklerini duyunca kahroluyorum. Camı açıp “Ne akşamı beyefendi? Gece bitti, sabah oluyor, sabah!” diye sesleneceğim ama durduruyorum kendimi. Aman ha, neme lazım! Ve tam şu anda, bunu yazarken dışarıdan bir ses, benimle alay eder gibi “Baba iyi akşamlar!” diye sesleniyor birine. Saate bakıyorum, gece yarısına yalnızca on dakika var.

Şimdi, nasıl öğreteceğim bu adamlara ben “akşam” ne zamandır, hangi zamana “gece” denir, sabaha karşı beşte de “İyi akşamlar!” denmez, öğleden sonra üçte de denmez diye.

Feyza HEPÇİLİNGİRLER

1. ETKİNLİK Metinde geçen “hoşça kalın, güle güle” sözlerini ne zaman ve hangi durumlarda kullandığınızı aşağıya yazınız.

.....
.....
.....

Bu sözleri birer cümlede kullanınız.

Cümlem: .....

Cümlem: .....

2. ETKİNLİK Metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri defterinize not ediniz. Bu kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları “Hoşça Kalın, Güle Güle” metninden hareketle cevaplayınız.

1) Yazar, yaşadığı hangi olaylardan yakınmaktadır?

.....
.....

2) Yazar, telefon konuşması “Güle güle!” denilerek bitirildiğinde neler hissediyor?

.....
.....

3) Yazara göre telefon konuşmaları neden “Güle güle!” denilerek bitirilemez?

.....
.....

4) Yazarın Türkçenin günlük kullanımı ile ilgili düşünceleri nelerdir? Açıklayınız.

.....
.....

5) Metinde yazar, telefonla konuşurken hangi hataların yapıldığından bahsediyor? İki tane örnek veriniz.

.....
.....

6) Telefonda konuşurken kullandığınız ifadelere dikkat ediyor musunuz? Neden?

.....
.....

7) Yazar, metindeki bu tür konuşma hatalarına neden dikkat çekiyor olabilir? Açıklayınız.

.....
.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

Metnin konusu: .....

Metnin ana fikri: .....

5. ETKİNLİK

“Hoşça Kalın, Güle Güle” metninden alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz.

Daha sonra dikkat ettim, yerli dizilerde de böyle oluyor konuşmalar. “Baba Evi”nde Uzun Şevki gelmiş, yeni tutulan evin badanasına yardım etmiştir. Şevki giderken “Hoşça kalın!” der, evin küçük kızı Bilge karşılık verir.

a) Yazar kendi fikrini açıklarken yerli diziye niçin örnek göstermiştir?

b) Bu diziye örnek vermesinin parçaya nasıl bir katkısı olmuştur?

c) Siz de günlük hayatta yapılan dil yanlışlarıyla ilgili örnekler yazınız.

6. ETKİNLİK Aşağıda verilen telefon kullanma kılavuzunu inceleyiniz.

Bu kılavuzu kullanma .....

Bu kullanım kılavuzu özel olarak cihazınızın işlevleri ve özellikleri konusunda size yol göstermek için tasarlanmıştır.

Önce beni oku .....

Güvenli ve doğru kullanımı sağlamak için cihazınızı kullanmadan önce lütfen tüm güvenlik önlemlerini ve bu kılavuzu dikkatle okuyun.

Bu kılavuzdaki açıklamalar, cihazınızın varsayılan ayarlarını esas almaktadır.

Bu kullanım kılavuzunda kullanılan resimlerin ve ekran görüntülerinin görünümü gerçek üründen farklı olabilir.

Kullanılabilir özellikler ve ek hizmetler cihaza, yazılıma veya servis sağlayıcıya göre değişebilir.

Uygulamalar ve işlevleri ülkeye, bölgeye ya da donanım özelliklerine göre değişebilir.

Lütfen bu kılavuzu saklayın.

a) Farklı karakterlerde verilen kullanma kılavuzunda okumakta zorlandığınız yerler oldu mu? Açıklayınız.

b) Kullanma kılavuzu; cihazınızın bakımı, saklanması, korunması vb. hakkında sizi nasıl yönlendirmektedir? Açıklayınız.

c) Oyuncaklarınızın kullanma kılavuzunu okuyor musunuz? Neden?

7. ETKİNLİK Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanmanın iletişimdeki önemini anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızı günlük hayattan vereceğiniz örneklerle zenginleştiriniz.

8. ETKİNLİK Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki cümleleri altı çizili kelimelere dikkat ederek okuyunuz.

• “Güle güleee”ler sinirime dokunuyor.

• Kafayı takacak başka şey kalmamış gibi vedalaşmalara, iyi dileklere taktım bugünlerde.

• Bir rahatladım, bir hafifledim o kadar olur.

a) Yukarıdaki cümlelerde altı çizili kelimeler gerçek anlamda mı kullanılmıştır? Neden?

.....

b) Bu kelimelerin gerçek anlamıyla yukarıdaki anlamı arasında fark var mıdır? Açıklayınız.

.....

c) Aşağıda verilen kelimeleri mecaz anlam içerecek şekilde cümlede kullanınız.

KELİMELER

CÜMLELERİM

tutmak → .....

bağlamak → .....

soğuk → .....

sert → .....

9. ETKİNLİK Aşağıdaki kutucuklarda verilen sözleri kullanarak bir metin yazınız. Yazınıza başlamadan önce bir taslak oluşturunuz.

güle güle

hoşça kal

merhaba

arkadaş

gülümseme

Yazı çalışmam için sırasıyla yapacaklarım:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Türk kültüründe misafirin önemini ve misafirliğin sosyal hayattaki yerini belirten bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızı misafirliği konu alan görsellerle destekleyiniz. Konuşmanız için prova yapmayı unutmayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Misafir on kısımetle gelir; birini yer, dokuzunu bırakır.” atasözünü açıklayınız.
2. “Tanrı misafiri” sözünün size çağrıştırdıklarını söyleyiniz.
3. Türk kültüründe misafirin önemini ve misafirliğin sosyal hayattaki yerini belirten konuşmanızı arkadaşlarınıza sununuz.

• Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri defterinize not ediniz.

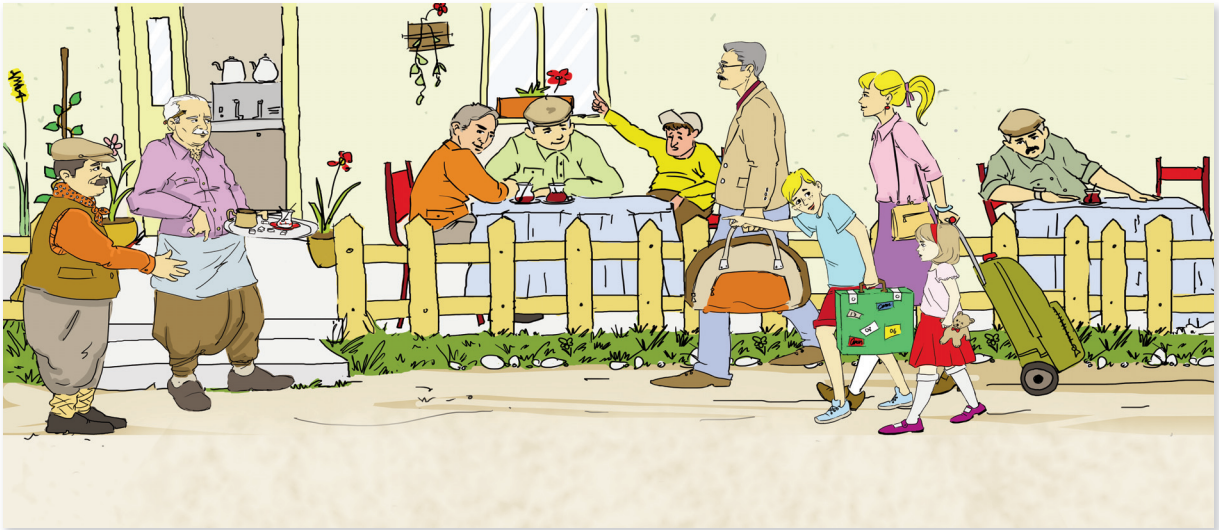

MEHMET ÖNDER (1926-2004) Mehmet Önder'in Türk kültürü ve sanat tarihi ile ilgili yayımlanmış 74 kitabı ve bine yakın makalesi vardır. Başlıca eserleri: *Aldı Sözü Anadolu, Anadolu Efsaneleri, Köyün Bağrından...*

ANADOLU'DA KONUKSEVERLİK GELENEKSELDİR

Anadolu'nun geleneksel konukseverliği üzerinde duralım isterseniz. Bu konukseverliğin kökleri tarihin derinliklerine iner. Türklerin kendi ülkelerine ve şehirlerine, köylerine, kasabalarına gelen yabancılara, gariplere, kimsesizlere, yolculara karşı insanca, dostça davranışları, kısacası konukseverlikleri çok eskidir. Bugün de Anadolu'nun birçok köy ve kasabasında, köyün ve kasabanın ortaklaşa malı olan köy odaları, “misafirhane”ler vardır. Bir konuk geldiği zaman bu odalarda ağırlanır, yedirilir, içirilir. Karşılığında hiçbir şey beklenmez. Bu odaların giderleri, sıra ile ya o köyde oturan varlıklı aileler tarafından ya da köy sandığından karşılanır. Aslolan konuğu hoşnut etmektir. Bunun için yapılması gereken ne varsa yapılır, ayrılırken gideceği yere kadar konukun azığı düzülür.

Anadolu'daki konukseverlik gelenek ve göreneğinin temelinde eski Ahi gelenekleri yatmaktadır. Anadolu Selçukluları Devri'nden Osmanlıların son yıllarına kadar bir esnaf ve sanat-kâr örgütü olarak bilinen Ahiliğin her köyde, her kasaba ve şehirde ocakları, odaları ve tekkeleri vardır. Ahiler, gelen konukları geleneksel kurallarına göre ağırlar, bunu bir toplum görevi sayarlardı. Bir şehirde birkaç Ahi ocağı bulunur, bunlar şehirlerine gelen konukları ağırlamak için birbirleriyle yarış ederlerdi.

On dördüncü yüzyılın başlarında Anadolu’da bir gezi yapan tanınmış Arap Seyyahı İbni Batuta, Anadolu’yu karış karış gezerken hep bu Ahi tekkelerinde konaklamış, Türklerin gösterdikleri konukseverliği “Seyahatnamesi”nde anlata anlata bitirememiştir. İbni Batuta, Anadolu için şöyle der:

“Tanrı, güzelliklerini öteki ülkelere ayrı ayrı dağıtırken burada hepsini bir araya getirmiştir. Burada dünyanın en güzel insanları, en temiz giyimli halkı yaşar; en nefis yemekler pişirilir. Tanrı’nın yarattıkları içinde en şefkatli, en konuksever halk Anadolu’dadır.” 650 yıl önce bunları söyleyen Seyyah İbni Batuta, bir Anadolu yolculuğunda Denizli’ye uğrar. Bundan sonrasını İbni Batuta’dan dinleyelim:

Konuk sevmek, konuğa ikramda bulunmak, insan sevgisinin başında gelir. Anadolu; yemeğini konuğuna yedirmekten, konuğunu memnun etmekten zevk alır. Bir görevi yapmış olmanın rahatlığını duyar.

Şekerin hemen hiç bulunmadığı yıllarda bir öğretmen, bir köye konuk olur. Akşam yemekten sonra evde bir telaştır başlar. Ev sahibi sandığının anahtarını bir türlü bulamamıştır. Evin her köşesi aranır taranır, anahtar yok. Sonunda sandığı kırmaya karar verirler. Sandık kırılır, öğretmen işin farkına o zaman varır. Ev sahibi kırdığı sandıktan küçük bir çıkın çıkarır, sandığın içerisinde üç şeker vardır. Evet, konuğuna şekerli bir kahve ikram etmek için sakladığı üç şeker. Anadolu’nun konukseverliği üzerine söylenecek çok söz, anlatılacak çok hikâye vardır.

Mehmet ÖNDER

1. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını sözlükten bulunuz. Öğrendiğiniz anlamıyla bu kelimeleri birer cümlede kullanınız. Anlamını bilmediğiniz diğer kelimeleri ve anlamlarını kendi sözlüğünüze not ediniz.

geleneksel	Anlamı
	Cümlem
Ahilik	Anlamı
	Cümlem
telaş	Anlamı
	Cümlem

2. ETKİNLİK Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Görselin size konukseverlik ile ilgili çağrıştırdıklarını yorumlayınız.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Konukseverlik hakkında neler biliyordunuz?

.....

2. Metni okuduktan sonra konukseverlik hakkında neler öğrendiniz?

.....

3. Metne göre konukları sevmenin ve onlara ikramda bulunmanın nedeni nedir?

.....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız. Metni okurken aldığınız notlardan yararlanabilirsiniz.

Metinde ne anlatılıyor?

.....

.....

.....

Metinden çıkarılan sonuç nedir?

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz.

Türk Konukseverliğine Tarihsel Bir Örnek: Köy Odaları

Yakın zamana kadar köylerde yaşamış veya hâlen yaşamakta olan kişilerin anılarında dün gibi yaşayan köy odaları geleneği, Türk konukseverliğinin en iyi örnekleri arasındadır.

Köylerdeki köy odalarının konukları, bir yerden bir yere gitmekte olan yolcular olduğu kadar, köye ticaret amacı ile gelen veya zanaat sahibi insanlar da olabilmekteydi. Çerçiler, testi bardak satanlar, ürettiği malı değiş yoluyla veya para ile ticaret yapanlar, halatçılar, gezici kalaycılar, orakçılar vb. olmak üzere köye bir nedenle gelenler istediği kadar bu köy odalarında konuk olarak kalabiliyorlardı.

Anadolu'nun birçok köyünde neredeyse her sülalenin köy odası vardı. Bu köy odaları ya o sülalelerin ya da önde gelen büyüğünün adıyla anılıyordu. Gelen konukların ihtiyaçları da bu sülalelere mensup aileler tarafından karşılanıyordu. Bu hizmetlerin kesinlikle maddi bir karşılığı yoktu.

Mümtaz BAŞKAYA

www.baae.meb.gov.tr

a) Bu metin hangi siteden alınmıştır?

.....

b) Araştırmalarınızı yaparken hangi internet sitelerinden yararlanıyorsunuz?

.....

c) Hangi internet sitelerinde yer alan bilgilere güvenebilirsiniz? Açıklayınız.

.....

ç) Girdiğiniz sitelerin güvenilirliğini sorguluyor musunuz? Neden?

.....

d) İnternet sitelerinin güvenilirliğini nasıl anlarız?

.....

6. ETKİNLİK

a) Metinden alınan cümlelerde altı çizili kelimelerin anlam özelliğini (gerçek, mecaz) yazınız.

• Anadolu'daki konukseverlik gelenek ve göreneğinin temelinde eski Ahi gelenekleri yatmaktadır. .....

• Anadolu; yemeğini konuğuna yedirmekten, konuğunu memnun etmekten zevk alır.

b) Bu kelimeleri cümlelerde kullanılan anlam özelliğinden farklı olacak şekilde birer cümlede kullanınız.

yatmak: .....

yedirmek: .....

c) Aşağıdaki kelimeleri gerçek ve mecaz anlamda birer cümlede kullanınız.

ısınmak

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

soğuk

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

acı

Gerçek anlam: .....

Mecaz anlam: .....

7. ETKİNLİK Dizeleri eksik verilen şiiri, anlam bütünlüğüne dikkat ederek tamamlayınız.

Türkçe, bizim ana dilimiz

Koruyup sevmeliyiz.

.....

.....

Türkçe, bizim ana dilimiz

.....

.....

Onunla dile gelir sevincimiz, neşemiz.

.....

İlk sesimiz, ilk hecemiz

Yüreğimin sesi,

.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Öğretmeninizle bir anınızı konuşma metni hâline getiriniz. Sözlü anlatım yapacağınızdan evde prova yapmayı, prova yaparken beden dilinizi etkili kullanmayı unutmayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Dinleme sırasında dikkat etmeniz gereken kurallar nelerdir? Bu kurallara uymak neden önemlidir? Açıklayınız.

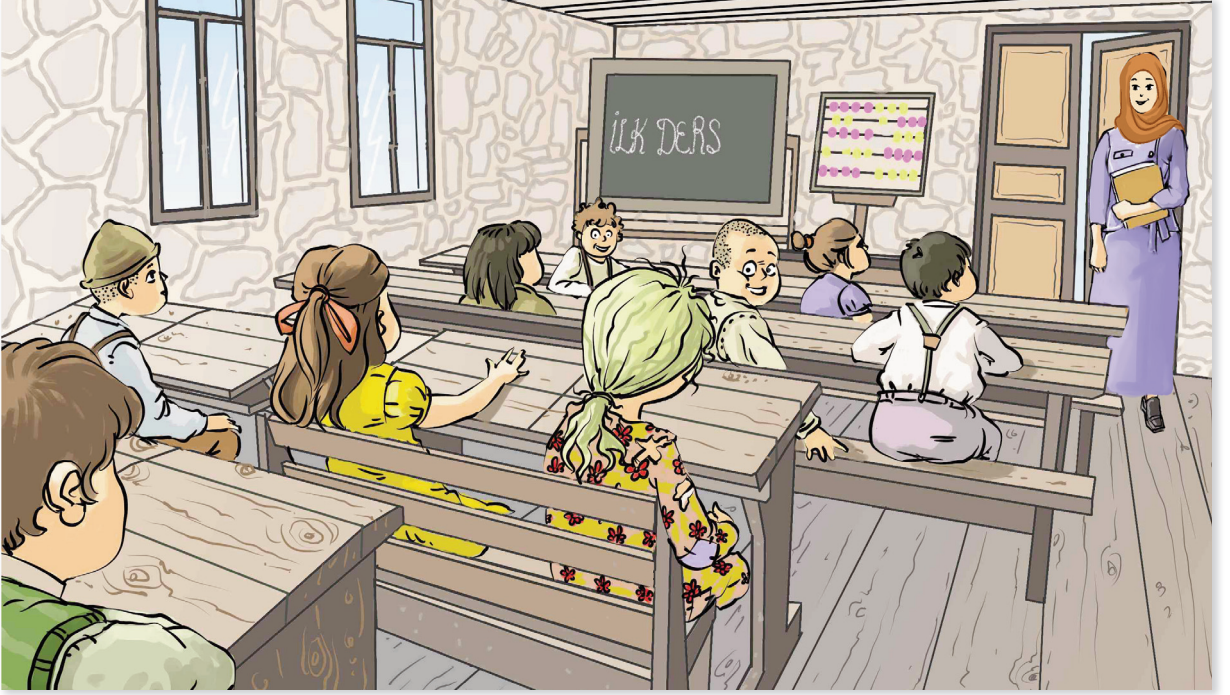
2. Konuşmacıyı dinlerken konuşma ile ilgili soru sormak ve bunu uygun zamanda yapmak niçin önemlidir? Açıklayınız.

Metni dinlerken

- Başka şeylerle ilgilenmemeye,
- Arkadaşlarınızı rahatsız etmemeye,
- Konuşmacının sözünü kesmemeye

DİKKAT EDİNİZ!

İLK DERS (Dinleme/İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Metni dinlerken önemli gördüğünüz yerleri not alınız. Aldığınız notlardan yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1) "İlk Ders" adlı metinde anlatılanlar kimin başından geçmiştir?

.....

2) Metinde anlatılan olay nerede yaşanmıştır?

.....

3) Metinde anlatılan olay ne zaman olmuştur?

.....

4) Yazarın okulla ilgili anısını anlatmasının sebebi nedir?

.....

5) Munise, yazarı hangi yönden etkilemiştir?

.....

2. ETKİNLİK Dinlediğiniz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazarak bu kelimelerin anlamını tahmin ediniz. Kelimelerin anlamını sözlükten bulunuz, kelimeleri birer cümlede kullanınız. Bu kelimeleri kendi sözlüğünüze de ekleyiniz.

.....	Tahminim: .....
.....	Sözlük anlamı: .....
.....	Cümlem: .....

.....	Tahminim: .....
.....	Sözlük anlamı: .....
.....	Cümlem: .....

.....	Tahminim: .....
.....	Sözlük anlamı: .....
.....	Cümlem: .....

.....	Tahminim: .....
.....	Sözlük anlamı: .....
.....	Cümlem: .....

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metne göre aşağıdaki cümleleri işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
Öğretmen bir köy okulunda görev yapmaktadır.		
Munise, ablası ile yaşamaktadır.		
Metindeki Çalıkuşu, Munise'dir.		
Öğretmen, Munise'yi sınıfta beşinci gün fark etmiştir.		
Türkü söyleyen, Munise'nin arkadaşıdır.		

4. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz metinde “Benim adım Munise, hocanım, dedi.” cümlesinde geçen “hocanım” kelimesini günümüz Türkçesinde nasıl söylüyorsunuz?

b) Yazar niçin böyle bir yazım şekli kullanmış olabilir? Bunun yerine günümüzde hangi kelimeyi kullanıyorsunuz?

5. ETKİNLİK

a) “İlk Ders” başlığı sizce metinde anlatılanlarla uyumlu mudur? Açıklayınız.

.....

b) Dinlediğiniz metne farklı başlıklar koyunuz.

.....

c) Metne niçin bu başlıkları koydunuz? Açıklayınız.

.....

6. ETKİNLİK Dinlediğiniz metni özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK Metindeki öğretmen ve Munise'nin karşılıklı konuşmalarını sınıfta canlandırınız.

8. ETKİNLİK Duygu belirten ifadelerle dinlediğiniz “İlk Ders” metninden iki örnek cümle yazınız.

.....

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK Öğretmeninizle yaşadığınız bir anınızı beden dilinizi etkili kullanarak arkadaşlarınıza anlatınız.

10. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz metni çizgi film olarak izlemek ister miydiniz?

b) Hangi çizgi filmleri izliyorsunuz?

c) Bu çizgi filmlerde neler anlatılıyor?

ç) İzlediğiniz filmlerdeki konuşmalardan farklı anlamlar çıkarabiliyor musunuz? Örnekler vererek açıklayınız.

d) <http://www.eba.gov.tr/videoizle/kprdak-ile-sprdak-cizgi-film/312287ae2b52c7c3f4b87af40a245e55f1236a750e005> adresindeki çizgi filmi izleyiniz. Bu filmde verilen mesajları aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

11. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki cümlelerde virgül niçin kullanılmıştır? Yazınız.

- Feride, kendi isteği ile Anadolu'da öğretmenlik yapar.

.....

- Yanıma gel bakayım, dedim.

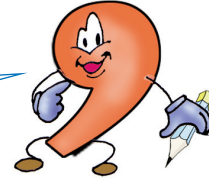
.....

- Hafifçe çenesini okşadım, bütün kızlara sorduğum gibi ona da...

.....

b) Aşağıda, virgölün kullanım alanları verilmiştir. Virgölün kullanım alanıyla bu alana örnek olabilecek cümleleri eşleştiriniz.

Adımı sorarsan bana,
Virgül derim.
Sıralanan kelimeler arasında yerim.
Mesela dersin,
Bugün elma, armut, erik yedim.
Görürsün ben nerdeyim.

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.

2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.

3. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.

4. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.

5. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.

6. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki gibi kelimelerden sonra konur.

7. Sayıların yazılışında kesirleri ayırmak için kullanılır.

8. Kitap, dergi vb.nin künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur.

a) Isparta, Burdur, Kahramanmaraş Akdeniz Bölgesi'nde yer alır.

b) Sevgi, sevgi, sevgi ancak o kurtarır dünyayı.

c) Günlerce yol aldıktan sonra Türkiye'ye ulaştık, dedi.

ç) 2,5 litre süt bu tatlı için yeterli olur.

d) Hayır, böyle bir teklifi kabul etmem mümkün değil.

e) Güneş battı, hava soğumaya başladı.

f) Değerli Öğretmenim, saygıyla ellerinizden öperim.

g) Vapur, yıllardır kullanılmayan limana yanaşmaya çalışırken birçok manevra yapmak zorunda kaldı.

ğ) ATAY, Falih Rıfkı, Tuna Kıyıları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1938.

c) Virgölün aşağıda belirtilen kullanım alanlarına uygun cümleler yazınız.

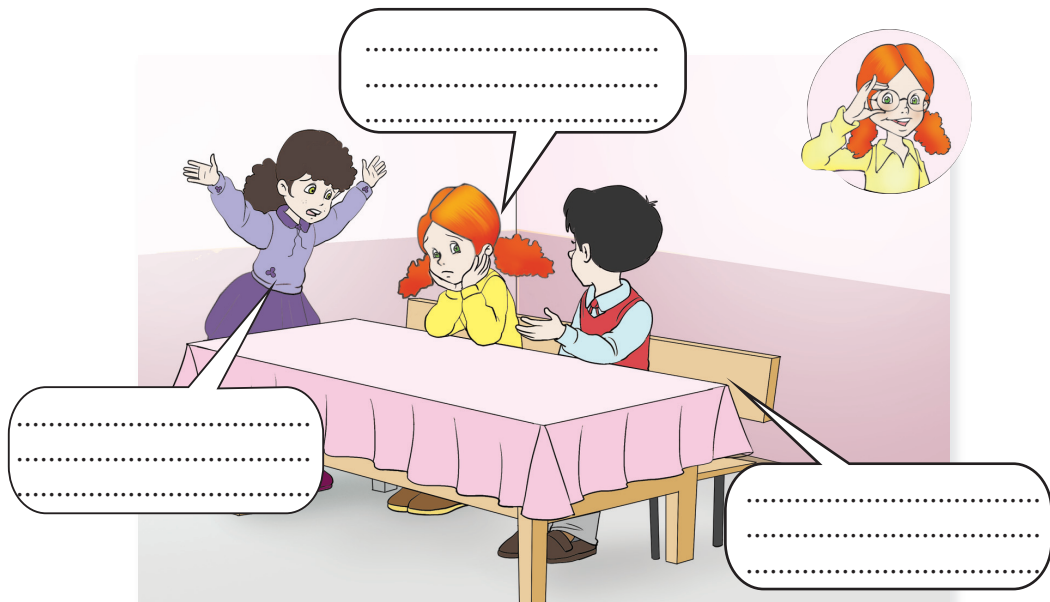
- Eş görevli kelimeleri ayırmak için: .....

.....

- Sıralı cümleleri ayırmak için: .....

.....

12. ETKİNLİK Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Çocukların beden dillerinden yola çıkarak onların duygularını ifade edecek cümleler kurunuz.

13. ETKİNLİK Bilgilendirici metin yazmak için gerekli basamaklar aşağıda verilmiştir.

Konu belirleme

Metne başlık koyma

Ana fikir belirleme

Düşüncelerin giriş, gelişme, sonuç bölümlerini belirleme

a) Verilen basamakları göz önünde bulundurarak öğretmene verilen değer konulu bir yazı taslağı hazırlayınız.

[illegible]

b) Taslağınıza uygun bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Milli Mücadele’de kahramanlık gösteren Türk kadınları kimlerdir? Araştırınız.
2. Türk kadınının kahramanlıklarını gösteren resim, fotoğraf vb. bulup sınıfa getiriniz.

ÇOCUK VE BALONCU

Bir süredir mahalleye bir baloncu geliyordu. Hemen hemen her gün ve aşağı yukarı aynı saatlerde, elinde kocaman bir balon kümesiyle köşeden görünür “Balonlar! Renk renk balonlar!” diye bağırarak ağır adımlarla sokağı boydan boya geçer ve öteki köşeden dönüp görünmez olurdu. Küçük çocuk, onun gelişini her gün heyecanla bekliyordu. Baloncuyu büyülenmiş gibi şaşkınlıkla izlerken “Bizim eve sığmaz.” dediği çok sayıda balonun adamı nasıl olup da havaya kaldırmadığını çok merak ediyordu.

Baloncu önde, küçük çocuk arkada mahalleyi baştan sona birlikte geçiyorlardı. Baloncu ara sıra dinlenmek için durduğunda o da duruyor ve sonra yine izlemeyi sürdürüyordu. Yine bir gün baloncu dinlenmek için durduğunda küçük çocuk bütün cesaretini toplayarak yanına gitti. Önce balonları yakından bir süre izledikten sonra “Baloncu amca!” dedi. “Biliyor musun, benim hiç balonum olmadı.”

Adam, çocuğu şöyle bir süzdükten sonra “Paran var mı?” diye sordu.

“Bayramda vardı.” diye atıldı çocuk. “Önümüzdeki bayram yine olacak.”

“Öyleyse bayramda gel. Acelem yok, ben beklerim.”

Çocuk sessizce adamın yanından ve renk renk balonlardan uzaklaştı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu ve sanki yürümeye gücü kalmamıştı.

Henüz on adım atmamıştı ki geri dönüp balonlara bakmak istediğinde gözlerine inanamadı. Balonlar her nasılsa adamın elinden kurtulmuş ve yolun kenarındaki büyük ağacın dallarına takılıp kalmıştı. Çocuk, gördüğü manzara karşısında donup kalmıştı ağaçta ki balonlara bakarken baloncu ona seslendi:

“Küçük, balonları ağaçtan kurtarırsan birini sana veririm.”

Baloncunun önerisini duyan küçük çocuk, önce kulaklarına inanamadı. Sonra yıldırım gibi ağacın altına geldi, ayakkabılarını son sürat ayağından çıkarıp ağaca tırmanmaya başladı. Hedefine adım adım yaklaşırken duyduğu heyecan, bacaklarına batan ve canını yakan akasya ağacının dikenlerini duyumsatmıyordu bile.

Nihayet balonlara ulaşmıştı. Bir süre onları izledi. Sonra dikkatlice balonları ağacın dikenlerinden koruyarak dallara dolanmış ipleri çözüp baloncuya uzattı. Sadece bir balon, diğerlerinden ayrılıp biraz daha yukarı çıkmış ve dalların arasında sıkışıp kalmıştı. Çocuk onu da kurtarmaya çalışsa biliyordu ki ağacın dikenleri balonu patlatacaktı. İster istemez ağaçtan aşağı indi, ayakkabılarını giyip adamın kendisine vereceği balonu heyecanla beklemeye başladı. Ama baloncu hiç oralı değildi. İpleri eline sıkıca doladıktan sonra yavaş yavaş sokağın sonuna doğru yürümeye başladı.

Çocuk şaşırdı. “Hani balonlardan birini bana verecektiniz?” diye sordu. Adam, “Seninki ağaçta kaldı evlat, istersen çık al.”

Çocuğun ayakta duracak gücü kalmamıştı. Kaldırım kenarına çöktü. Bir dönüp köşede kaybolmak üzere olan baloncuya ve balonlarına, bir de ağacın tepesindeki kıpkırmızı balona baktı ve “Olsun!” diye mırıldandı. “Olsun! Ağacın üzerinde kalsa da bir balonum var ya artık.”

Yücel AKSOY

1. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

ANNE

İlk kundağın
Ben oldum, yavrum;
ilk **oyuncağın**
Ben oldum!
Acı nedir, **tatlı** nedir, bilmezdin
Dilin, damağın ben oldum!

Elinin ermediği,
Dilinin dönmediği
Çağlarda, yavrum;
Kolun, kanadın ben oldum
Dilin, damağın ben oldum!

Arif Nihat ASYA

A. 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki şiire göre cevaplayınız.

1. “Acı nedir, tatlı nedir, bilmezdin / Dilin damağın ben oldum!” dizelerinde şairin vurgulamak istediği nedir?

.....
.....

2. “Dili dönmek” deyişi şiirde hangi anlamda kullanılmıştır?

.....
.....

3. Şiirin ana duygusu nedir?

.....
.....

4. Şiirde koyu renkle yazılmış kelimeleri gerçek ve mecaz anlamda birer cümlede kullanınız.

.....
.....
.....
.....

B. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümle başına “D”, yanlışsa “Y” yazınız.

( ) 1. “Öğleden beri yorgunluğum giderek artıyor.” cümlesindeki “yorgunluğum” kelimesi gerçek anlamda kullanılmıştır.

( ) 2. “Çocukların hesapsız sevgisini öğretmen olunca tattım.” cümlesindeki altı çizili kelime mecaz anlamda kullanılmıştır.

( ) 3. “Küçükleri sevmek, büyükleri saymak bizim kültürümüzde her daim önemlidir.” cümlesinde virgöl sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.

( ) 4. “Arkadaşlarla saat 10.30’da Galata Kulesi önünde buluşacağız.” cümlesinde nokta doğru kullanılmamıştır.

C. Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili kelimeleri gerçek veya mecaz ilişkisi yönünden tamamlayınız.

- “Gökyüzündeki son yıldızı gök bilimciler bir ay önce keşfettiler.” cümlesindeki altı çizili kelime ..... anlamda kullanılmıştır.
- “Yazdıkların da okudukların kadar güzeldi.” cümlesindeki altı çizili kelime ..... anlamda kullanılmıştır.
- “Yağmur sabaha kadar aralıksız yağdı.” cümlesindeki altı çizili kelime ..... anlamda kullanılmıştır.
- “Sonunda babasından izin kopardık.” cümlesindeki altı çizili kelime ..... anlamda kullanılmıştır.

Ç. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Sevgi, bütün kapıları açan sihirli bir anahtardır. Onunla açamayacağınız kapı yoktur. İster bu kapı öfkeyle kapanmış olsun isterse kırgınlıkla hiç fark etmez. Sevgi bir bakışıyla, bir sözüyle açar o kapıyı. Öğretmen sevgiyle öğretirse öğrenemeyecek öğrenci yoktur. İşçi sevgiyle çalışırsa bitiremeyeceği iş yoktur. Bahçıvan sevgiyle sularsa yeşermeyecek toprak yoktur.

1 ve 2. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevginin gücü
- B) Sevginin nelere benzediği
- C) Öğrenci ve öğretmen iş birliği
- D) Sevgisiz dünyada olabilecek olaylar

2. Bu metinde vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toprağı yeşertebilmek için onu sulamalıyız.
- B) İşçi sevmediği işte başarısız olur.
- C) Sevgi, hayatta başarılı olmanın temelini oluşturur.
- D) Sevgi, sorunları çözecek özelliكتedir.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “almak” kelimesi diğerlerinden farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) Doğum günü için ona güzel bir hediye aldım.
- B) Onun kaydını bu okula alalım.
- C) Kendime yavru bir kedi aldım.
- D) Her sabah gazetemi mutlaka alırım.

4. Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamına “gerçek anlam”, gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlama “mecaz anlam” denir.

Buna göre,

Yağmurdan sonra havanın ^(I)kokusu çok güzeldi ve bu kokuyu doyasıya içine çekti. İçini ^(II)tatlı bir huzur kapladı. Güneş yeteri kadar yükselince ısınmayı ve ^(III)elbiselerini kurutmayı ^(IV)düşündü.

Metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

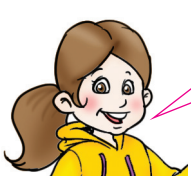
5. Masallar, her bakımdan birer tükenmez hazinedir.

Aşağıdakilerden hangisinde virgül (,) bu cümledeki göreviyle kullanılmıştır?

- A) Durun, şimdi herkes olduğu yerde kalsın.
B) Maniler, halk edebiyatı ürünlerindendir.
C) Akşama size geleceğim, demişti.
D) Yağmur yağar, yollar sel olur.

D. Aşağıdaki çocukların konuşmalarını değerlendiriniz.

İlsu, Bilge, Yiğit, Mert konuşma becerisi üzerine fikirlerini söylemektedir. Çocuklardan hangilerinin fikirlerine katıldığınızı nedeniyle birlikte yazınız.

İlsu

Sağlıklı iletişimin en önemli unsuru işitilebilir bir ses tonuyla konuşmaktır.

Yiğit
Ben, ...

Dinleyiciler üzerinde etki bırakmak isteyen konuşmacılar daha alçak sesle konuşur.

Bilge

Bazı kimseler daha yüksek sesle konuşarak daha iyi anlaşılacaklarını düşünmektedir. Ama bu düşünce doğru değildir.

Mert

Konuşurken herkesin duyabileceği bir sesle konuşmalıyız.

..... söylediklerine katılıyorum. Çünkü .....

.....

.....

.....

.....

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

- MUSTAFA KEMAL'İN KAĞNISI
- DUMLUPINAR SAVAŞI
- 6 MART 1915 GECEŚİ
- BİR TEMMUZ GECEŚİ (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- ŞAHİN BEY (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Kurtuluş Savaşı” ifadesi size neler çağrıştırıyor?
2. “Milli Mücadele’de kahramanlık gösteren Türk kadınları”yla ilgili bulduğunuz görselleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Şiirin bölümlerini belirleyiniz. Bölüm sayısı kadar sınıfta gruplar oluşturunuz. Gruplar hâlinde şiiri okuyunuz. Okuma sürecini tamamladıktan sonra kendi bölümünüzü ezberleyiniz.

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA (1914–2008) “Türkçem benim ses bayrağımdır.” diyen Fazıl Hüsni, çok çeşitli konularda şiirlerini yazmıştır. Özellikle Türk tarihinin destanlaşmış birçok olayını şiirlerine taşımıştır. “Üç Şehitler Destanı” eserlerinin en tanınmış olanıdır. Yetmiş yıldan fazla edebiyatın içinde olan şair, 134 şiir kitabı çıkarmıştır. Hem Türkiye’de hem uluslararası düzeyde birçok ödül kazanmış, birçok ülkede şiirleri okunmuştur. Kitapları birçok dile çevrilmiştir.

MUSTAFA KEMAL’İN KAĞNISI

Yediyordu Elif kağnısını,
Kara geceden geceden.
Sankim elif elif uzuyordu, inceliyordu,
Uzak cephelerin acısıydı gıcırtilar,
İnliyordu dağın ardı, yasla,
Her bir heceden heceden.

Mustafa Kemal’in kağnısı derdi, kağnısına
Mermi taşırdı öteye, dağ taş aşardı.
Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik,
Nam salmıştı asker içinde.
Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü,
Doğrulmuştu yola önceden önceden.

Öküzleriyle kardeş gibiydi Elif,
Yemezdi, içmezdi, yemeden içmeden onlar,
Kocabaş, çok ihtiyardı, çok zayıftı,
Mahzundu bütün bütün Sarıkız, yanı sıra,
Gecenin ulu ağırlığına karşı,
Hafiftiler, inceden inceden.

İriydi Elif, kuvvetliydi kağnı başında
Elma elmaydı yanakları üzüm üzümdü gözleri,
Kınalı ellerinden rüzgâr geçerd, daim;
Toprak gülümserdi çarıklı ayaklarına.
Alını yeşilini kapmıştı, geçirmişti,
Niceden niceden.

Durdu birdenbire Kocabaş, ova bayır durdu,
Nazar mı değdi göklerden, ne?
Dah etti, yok. Dahha dedi, gitmez,
Ta gerilerden başka kağnılar yetişt, geçti gacı gurur
Nasıl dururdu Mustafa Kemal'in kağnısı.
Kahroldu Elifçik, düşünceden düşünceden

Aman Kocabaş, ayağını öpeyim Kocabaş,
Vur beni, öldür beni, koma yollarda beni.
Geçer götürür ana, çocuk, mermisini askerciğin,
Koma yollarda beni, kulun köpeğin olayım.
Bak hele üzerinden ses seda uzaklaşır,
Düşerim gerilere, iyceden iyceden.

Kocabaş yığıldı çamura,
Büyüdü gözleri, büyüdü yürek kadar,
Örtüldü gözleri örtüldü hep.
Kahr mı Mustafa Kemal'in kağnısı, bacım,
Kocabaş'ın yerine koştu kendini Elifçik,
Yürüdü düşman üstüne, yüceden yüceden.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

1. ETKİNLİK Okuduğunuz şiirde geçen bazı kelimeler ve kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri, anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

- a) Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.
b) Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem.
c) İki veya dört tekerlekli, dingili tekerlekle birlikte dönen öküz arabası.
ç) Erdemleri bakımından çok büyük, yüce.
d) Üzgün.
e) Belli kimselerde bulunduğu inanan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanan uğursuzluk, göz.
f) İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı.

kağnı	
ulu	
nazar	
asker	
cephe	a
yas	
kına	
mahzun	
çarık	
seda	

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları “Mustafa Kemal’in Kağnısı” şiirine göre cevaplayınız.

1. Elif, kağnısına hangi ismi vermiştir?

.....

2. Elif, kağnısı ile ne taşımaktadır?

.....

3. Elif, asker içinde hangi özelliği ile nam salmıştır?

.....

4. Kocabaş yere yığıldıktan sonra Elif ne yapmıştır?

.....

5. Şiirde geçen “İnliyordu dağın ardı, yasla” sözüyle anlatılmak istenen nedir? Dağın ardında ne yaşanmaktadır?

.....

6. Günlük hayatınızdaki sorumluluklarınızı yerine getirirken karşılaştığınız zorluklara nasıl çözümler üretiyorsunuz?

3. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz şiirin size çağrıştırdığı kavramları ve hissettirdiği duyguları yazınız.

b) Yazdığınız bu kavramlardan yola çıkarak aşağıdaki cümleyi tamamlayınız.

Şiirin ana duygusu .....

.....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz şiirin kahramanı kimdir? Bu kahramanın fiziksel ve kişilik özelliklerini şiire göre belirleyerek ilgili yerlere yazınız.

Şiirin kahramanı: .....

Fiziksel özellikleri: .....

Kişilik özellikleri: .....

.....

5. ETKİNLİK Elif'in yerinde siz olsaydınız Kocabaş öldükten sonra ne yapardınız?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki dizelerde altı çizili kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz. Bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik,

.....

Kınalı ellerinden rüzgâr geçerdi, daim;

.....

Uzak cephelerin acısıydı gıcırtilar,

.....

Nam salmıştı asker içinde.

.....

Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü,

.....

Kocabaş, çok ihtiyardı, çok zayıftı,

.....

7. ETKİNLİK Şiirde geçen “ıyceden ıyceden” ifadesini günümüz Türkçesinde nasıl söylersiniz? Şair, bu şekilde niçin kullanmış olabilir?

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK

Şiirden alınmış aşağıdaki dizeleri okuyunuz.

Kınalı ellerinden rüzgâr geçerdi, daim;

Toprak gülümserdi çarıklı ayaklarına.

a) Bu dizelerde insana ait davranışlar gösteren varlıkları ve gösterdikleri bu davranışları yazınız.

İnsana ait davranış gösteren varlıklar	Gösterdikleri davranışlar

b) Siz de aşağıdaki örnekten yararlanarak cümleler kurunuz.

Güneş, bu sabah bizlere sımsıcak gülümsüyordu.

.....

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz.

1. Görsellerde dikkatinizi neler çekmiştir?

2. Görsellerle “Mustafa Kemal’in Kağnısı” şiiri arasında nasıl bir ilişki vardır?

3. Görsellerden ve “Mustafa Kemal’in Kağnısı” şiirinden yola çıkarak Kurtuluş Savaşı’nda Türk kadınının fedakârlıklarını ve sorumluluklarını anlatan bir konuşma yapınız.

10. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki dizenin sonunda hangi noktalama işareti kullanılmıştır? Bu işaretin kullanılma sebebi nedir?

Nazar mı değdi göklerden, ne?

.....

b) Aşağıdaki cümleleri noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. Soru işaretinin kullanım özelliklerini dikkate alarak örnek cümle ile ilgili açıklamayı eşleştiriniz.

1. Kurtuluş Savaşı'nda Türk kadının payı nedir?

a) Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.

2. Cephedeki asker başını kaldırdı:

— Adınız?

— Erzurumlu Seher.

b) Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyile karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

3. Şerife Bacı (?-1921) Kurtuluş Savaşı'nda yaşlı kadın ve erkekler ile birlikte İnebolu'da bulunan cephanelerin Ankara'ya götürülmesinde çocuğu ve kağısıyla yer aldı.

c) Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.

11. ETKİNLİK

Okuduğunuz “Mustafa Kemal’in Kağısı” adlı şiiri kendi cümlelerinizle hikâyeleştiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Atatürk'ün vatan sevgisi ve liderlik özelliklerini yansıtan veciz sözlerini araştırınız.

2. “Millî Mücadele yıllarında yaşamış olsaydınız vatanımızın düşman işgalinden kurtulması için neler yapardınız?” konulu bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızdan önce prova yapmayı unutmayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Araştırmanız sonucunda belirlediğiniz Atatürk'e ait veciz sözleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Atatürk'e "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" sözünü söyleten gelişmeler nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışarak belirleyiniz.

- Metnin görsellerinden ve başlığından hareketle metnin içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. Etkinlik'e yazınız.
- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Okurken önemli gördüğünüz yerleri işaretleyiniz.

AHMET KÖKLÜGİLLER 1936 yılında Adana'da doğmuştur. Eserleri: Açıklamalarıyla Atasözlerimiz, Atatürk İlkeleri, Çocuklara Fıkralar.

DUMLUPINAR SAVAŞI

Gazi Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı'ndan sonra düşmanı yurttan tamamen atmak için büyük bir savaş hazırlığına girişti. Eli silah tutan herkes orduya alındı. Ordunun savaş gücü artırıldı.

Mustafa Kemal, 23 Ağustos 1922 günü gizlice Konya'ya gitti. Oradan Akşehir'e vardı. Fevzi Çakmak ve İsmet İnönü gibi ileri gelen komutanları çevresinde topladı. Birlikte bir taarruz planı hazırladılar.

26 Ağustos sabahı erken saatlerde Gazi Mustafa Kemal, Afyon Kocatepe'de bulunuyordu. Gün ağarırken verdiği buyrukla görülmemiş bir saldırı başladı. Toplar patlıyor; Mehmetçikler, İngilizlerin "Ancak altı ayda aşılabılır." dedikleri Yunan siperlerini yıldırım gibi aşıyordu. Düşman neye uğradığına şaşırmıştı. Daha ilk gün birçok Yunan subayı tutuk edilmişti. İkinci gün başkomutanları da tutsak edildi. Başsız ve yönetimsiz kalan

Yunan ordusuna artık İzmir'e doğru kaçıp canını kurtarmaktan başka bir yol kalmamıştı. 30 Ağustos 1922 günü Dumlupınar'da yapılan son bir meydan savaşı ile düşman ezilmiş, Anadolu toprakları düşman işgalinden kurtulmuştu.

Türk ordusu Başkomutan Gazi Mustafa Kemal'in verdiği "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" buyruğu ile Yunanlıları İzmir'e dek kovaladı. Kaçıp İzmir'e gelebilen düşman askerleri, rıhtımda bekleyen gemilere binerek geldikleri gibi gittiler.

9 Eylül günü Türk ordusu İzmir'e girdi. Şehir ateş içinde yanıyordu. Düşman, kaçarken kenti ateşe vermişti fakat bu yangınlar kimsenin umrunda bile değildi. Halk sokaklara dökülmüş, şenlik içinde kurtarıcısını selamlıyor, Mehmetçikleri çiçek yağmuruna tutuyordu.

Ahmet KÖKLÜGİLLER

1. ETKİNLİK “Dumlupınar Savaşı” metninin ders kitabınızdaki görsellerini inceleyiniz. Metnin görsellerinden hareketle içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.
Metinde ..... anlatılıyor olabilir.

2. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinde geçen bazı kelimeler, harfleri eksik olarak verilmiştir. Sözlük anlamından hareketle eksik harfleri örnekteki gibi tamamlayarak kelimeleri belirleyiniz.

1. o **r d** u
2. — u r —
3. t — — r — — z
4. — u y — — k
5. s — — e —
6. y — — g — n
7. t — — s — k
8. i — — a —
9. r — — t ı —
10. ş — — l i —

1. Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.
2. Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan.
3. Yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma, hücum.
4. Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, buyuru, emir.
5. Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilme-leri için kazılmış, üstü açık hendek.
6. Savaşta ele geçen düşman, esir.
7. Bir yeri ele geçirme.
8. Bir akarsu veya deniz kıyısında doldurularak yapılmış, gemilerin indirme bindirme veya yükleme boşaltma yapabileceği yer.
9. Şen olma durumu, şenlik.

b) Bu kelimelerden üç tanesini seçerek cümle içinde kullanınız.

.....
.....
.....

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan deyimlerin anlamlarını, cümlelerin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi boş bırakılan yerlere yazınız.

Eli silah tutan herkes orduya alındı.

Yunan siperlerini **yıldırım gibi** aşıyordu.

Düşman **neye uğradığına şaşırmişti**.

Fakat bu yangınlar kimsenin **umrunda bile değildi**.

Halk **sokaklara dökülmüş**, şenlik içinde kurtarıcısını selamlıyor, Mehmetçikleri çiçek yağmuruna tutuyordu.

Gün ağarırken verdiği buyrukla görülmemiş bir taarruz başladı.

b) Deyimlere yönelik tahminlerinizi deyimler sözlüğünden kontrol ederek bu deyimleri cümle içinde kullanınız.

4. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamları ile birlikte örnekteki gibi cümlede kullanınız.

küçük – büyük

Bayram kutlamalarına büyük küçük herkes katıldı.

düşman

savaş

erken

sonra

gelmek

ileri

girmek

5. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları “Dumlupınar Savaşı” metnine göre cevaplayınız.

1) Sakarya Savaşı’ndan sonra neden büyük bir savaş hazırlığı yapılmıştır?

.....

2) Gazi Mustafa Kemal, harekât planını nerede ve kimlerle hazırlamıştır? Planı hazırlamadaki kararlı tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

3) Anadolu toprakları düşman işgalinden ne zaman kurtulmuştur?

.....

4) Gazi Mustafa Kemal, askerlerine hangi emri vermiştir?

.....

5) Metinden hareketle dönemsel ve toplumsal yapıyla ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Metinden örnekler vererek açıklayınız.

.....

6. ETKİNLİK Metni özetleyiniz. Özetinizde metni okuma sürecinde işaretlediğiniz yerlerden yararlanabilirsiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK Okuduğunuz metinle ilgili üç soru hazırlayınız. Hazırladığınız soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK “Millî Mücadele yıllarında yaşamış olsaydınız vatanımızın düşman işgalinden kurtulması için neler yapardınız?” konulu hazırlıklı konuşmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Konuşmanızı yaparken dönemin şartlarını, insanların duygularını, yaşadıklarını ve değer yargılarını göz önünde bulundurunuz.

9. ETKİNLİK

a) Metinden alınan aşağıdaki cümlede altı çizili kelimeler niçin büyük harfle başlamıştır?

Mustafa Kemal, 23 Ağustos 1922 günü, gizlice Konya’ya gitti.

.....

.....

b) Aşağıdaki paragrafta büyük harflerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar yapılmıştır. Yanlış yazılan kelimeleri işaretleyiniz.

İstanbul’da 23 mayıs 1919 günü ve izmirin işgal edildiği 15 mayıs’tan beri geçen dokuz gün içinde istanbul’da gerçekleştirilen dördüncü açık hava toplantısı olan Sultan ahmet mitingine Kadınli erkekli iki yüz bin Kişinin katıldığı belirtilmektedir. Doktor sabit bey’in yanında Halide Edip de konuşmacıdır.

Zeki SARIHAN

(Kurtuluş Savaşı Kadınları)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çanakkale ile ilgili sanal ziyaretiniz sırasındaki gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sanal gezi sayesinde neler öğrendiniz? Farklı kaynaklardan bilgi edinme konusundaki düşüncelerinizi açıklayınız.
3. Nusrat Mayın Gemisi hakkında neler öğrendiniz? Öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. “Çanakkale Geçilmez!” sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.
5. Çanakkale ile ilgili ezberlediğiniz şiiri sınıfta okuyunuz.

• Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri not ediniz.

6 MART 1915 GECESİ

Kurşun gibi ağır ve kasvetli bir hava var. **Cevat Bey**, mayın grup komutanı **Hafız Nazım Bey**'i çağırdı ve şunları söyledi: “Oğlum, sana çok önemli bir görev veriyorum. Vatanın selameti bu görevin başarı ile yerine getirilmesine bağlıdır. Yarın akşam Nusrat' la son 26 mayını şu gördüğün karanlık limanda kıyıya paralel olarak dökeceksin. Düşman hareketinizi seçer, size saldırmaya geçerse kıyı topraklarımız önceden aldıkları talimata uygun olarak hareket edecek ve sizi himaye ateşiyle koruyacaklar. Kendinizi göstermemeye çaba harcayın. Allah yardımcınız olsun.”

Nazım Bey ağır bir görev almıştı. Ne pahasına olursa olsun bu görevin hakkıyla ve eksiksiz yerine getirilmesi gerekiyordu. Komutanı öyle demişti çünkü. O gece hiç uyuyamadı, dönüp durdu, sabah oldu ve geminin komutanlığını yapacak olan arkadaşı **Tophaneli Yüzbaşı Hakkı Bey**'i buldu.

Yüzbaşı Hakkı Bey, genç yaşta kalp krizi geçirmiş ve istirahatteydi. Böyle bir görevi vatan için ölümüne de olsa üstlendi. Yüzbaşı Hakkı Bey komutasındaki gemi mürettebatı mayın uzmanı Alman **Yarbay Geehl** (Geel) ile işe başladılar.

7-8 Mart gecesi Nusrat Gemisi demir alarak bütün ışıklarını da söndürerek Çanakkale'den ayrıldı. Kömürle çalıştığı için kıvılcımları da engellemek üzere ateşi bastırıldı, maskeli ışıklarla yoluna devam etti. Mayın hatlarını geçti ve hedef olarak seçilen karanlık limana vardı.

Gece zifirî karanlıktı. Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. Müthiş bir heyecan ve endişe vardı. Ya Nusrat, düşman gemilerince fark edilirse? İşte, tam anlamıyla felaket olurdu. Vatanın selameti bu mayınların denize dökülmesine bağlıydı. Bu işin sessizce başarılması gerekiyordu. Herkes heyecanlıydı ve korkuyordu. Nihayet istedikleri hedefe gelmişlerdi. Anadolu yakasındaki “Akyarlar” mevkiisine geldiler ve elde kalan son 26 mayını teker teker İngiliz savaş gemilerinin boynuna asılmak üzere “inci taneleri” gibi art arda dizerek çelik tellere asılı olarak denize bıraktılar. Böylece 26 mayını Erenköy Koyu'nda denizden esen poyraz veya lodos esintisi yönüne paralel olarak tahminen her 150 metrede bir olmak üzere 4-5 metre derinliğe havadan ve karadan görünmeyen ince çelikten hatlarla birbirine bağladılar. Âdeta iri tesbih taneleri gibi. Geri dönüş başladı. Makineler son gücüne kadar çalıştırıldı. Daha önce dökülen mayınlar ve devriye gezen düşman gemileri en büyük tehlikeydi. Heyecan içinde son hızla ilerleyen Nusrat Gemisi'nin yakınlarında bir karartı belirdi. Muhtemelen bu düşman zırhlısıydı ve devriyedeydi. İşte, her şeyin bittiği an gelmişti. Sönmüş olan projektörlerini yakarak denizi taramaya başladı. İleride taramaya devam eden projektörden çıkan ışık silindirleri eğer Nusrat Gemisi'ni odaklayarak tararsa her şey bitecekti. O anda hissedilen korku ve heyecan dayanılır gibi değildi. Korku ve heyecan doruk noktasındaydı. Herkesin yüreği en son hızla “güm güm” diye atıyordu. Heyecan ve korkunun birbirine karıştığı bir duygu tüm bedenleri sarmıştı. Bu ışık silindiri bir kama gibi Nusrat'ın bağrına saplandı saplanacak beklerken işte tam bu sırada bir mucize yaşandı. Düşman projektörlerine Nusrat'ın yakalanmasına kısa anlar kalmıştı. Türk kıyılarında bir projektör yandı ve düşman gemisinin projektörünü ablukaya aldı. Göz göze iki projektör. Projektörler savaşı başlamıştı. Düşman gemisi Türk projektöründen kurtulmak için manevralar yaptı. Nusrat da bu fırsattan yararlanarak son süratle uzaklaştı. Herkes derin bir nefes alarak “Ooooh!” çekti. “Şükürler olsun Allah'ım!” diye içlerinden geçen duanın huzuruyla rahatladılar. Yüksek tempoda atan yürek çarpıntıları yavaşladı. Titreyen bedenlerindeki heyecan ve korku mart ayının soğuk esintisine aldırmandan bedenlerde “ter” olarak boşandı. Âdeta “ter muslukları” açılmışçasına vücutlar ıslandı.

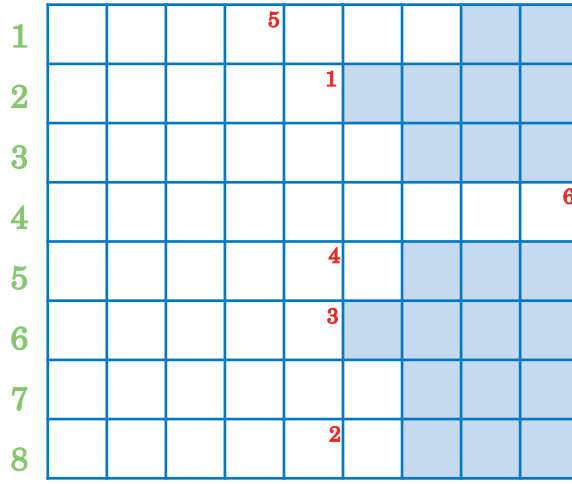
Tehlike atlatılmıştı. Nazım Bey, arkadaşlarını tebrik etmek için seslendi. Hakkı Bey hariç diğerlerinden “sağlık” haberi aldı fakat Hakkı Bey'in yorgun kalbi bu heyecana dayanamamıştı. O heyecan fırtınası Hakkı Bey'i alıp meçhule doğru savurmuştu. Semada uçuşan ruhu sanki haykırıyordu: “Vatan sağ olsun!”

Ramazan DEMİR

1. ETKİNLİK Aşağıda anlamları verilen kelimeleri bulup bulmacaya yerleştiriniz. Bulmacada gizlenen şifreyi bulunuz.

- 1) Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu.
- 2) Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak.
- 3) Koruma, gözetme, esirgeme, koruyuculuk, gözetim.
- 4) Dinlenme, rahat etme.
- 5) Çok koyu.
- 6) Güneyden veya güneybatıdan esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr.
- 7) İnsan aklının alamayacağı olay.
- 8) Bilinmeyen, bilinmedik.

Şifre: _____
1 2 3 4 5 6

2. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını TDK Deyimler Sözlüğü'nden öğreniniz. Cümlelerde boş bırakılan yerlere kutucuklardaki deyimlerden uygun olanları getirerek cümleleri tamamlayınız.

endişe vermek

ablukaya almak

çaba harcamak

ne pahasına olursa olsun

gözünü dört açmak

- Kendinizi göstermemek için .....
- ..... bu görevin hakkıyla ve eksiksiz yerine getirilmesi gerekiyordu.
- Uzaktan devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri arada denizi yalar-ken .....
- Türk kıyılarında bir projektör yandı ve düşman gemisinin projektörünü .....

b) Anlamını öğrendiğiniz bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Cevat Bey'in Nazım Bey'e verdiği görev nedir?

.....
2) Nazım Bey, görevi ile ilgili ne düşünüyor? Görevini yerine getirme kararlılığı içinde midir? Açıklayınız.

.....
3) Nazım Bey, geminin komutanlığı için kimi seçmiştir?

.....
4) Yüzbaşı Hakkı Bey, sağlık sorunu yaşamasına rağmen bu görevi neden kabul etmiştir?

4. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinde bazı kelimeler sizce neden koyu yazılmış olabilir?

.....
.....

b) Koyu yazılı yerlerin metne nasıl bir katkısı vardır? Açıklayınız.

.....
.....

5. ETKİNLİK Aşağıdaki hikâye haritasında boş bırakılan yerleri okuduğunuz metinden hareketle doldurunuz.

6 MART 1915 GECESİ

Olay		Olayın geçtiği yer
		Kahramanlar
Olayın geçtiği zaman		Anlatıcı

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde geçen eş sesli kelimeleri bularak örnekteki gibi altlarını çiziniz.

- Mayın hatlarını geçti ve hedef olarak seçilen karanlık limana vardı.
- Vatanın selameti bu mayınların denize dökülmesine bağlıydı.
- Düşmanın yüzen kaleleri teker teker yan yatmaya başladı.

b) Altını çizdiğiniz kelimeleri yukarıda verilen anlamından farklı anlama gelecek şekilde cümle içinde kullanınız.

.....
.....
.....

7. ETKİNLİK Metni okurken aldığımız notlardan yararlanarak metni defterinize özetleyiniz.

8. ETKİNLİK “6 Mart 1915 Gecesi” adlı metinle aşağıdaki Çanakkale şiirini biçim ve tür yönünden karşılaştırınız.

ÇANAKKALE

Övün ey Çanakkale, cihan durdukça övün!
Ömründe göstermedin bin düşmana bir gün.
Sen bir büyük milletin savaşa girdiği gün,
Başına yüz milletin birden üşüştüğü yersin!

Sen savaşa girince mızrakla, okla, yayla.
Karşına çıktı düşman çelikten bir alayla.
Sen topun donanmayla, tüfeğin bataryayla,
Neferin ordularla boy ölçüştüğü yersin!

Nice tüysüz yiğitler yılmadı cenk devinden,
Koştı senin koynundan çıkar çıkmaz evinden.
Sen onların açtığı bayrağın alevinden,
Kaç bayrağın tutuşup yere düştüğü yersin!
(...)

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

.....
.....
.....

9. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

- 1) Son 26 mayını âdeta iri tespih taneleri gibi dizdiler.
- 2) Âdeta ter muslukları açılmışçasına vücutları ıslandı.
- 3) Eğer Nusrat Gemisi’ni odaklayarak tararsa her şey bitecekti.

a) Hangi cümlede bir varlık başka bir varlığa benzetilmiştir? Bu cümlede ne, neye benzetilmiştir?

.....

b) Hangi cümlede bir işin olması başka bir işin olmasına bağlıdır?

.....

c) Hangi cümlede bir durum, olduğundan daha abartılı olarak verilmiştir?

.....

10. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleyi iki noktanın kullanımına dikkat ederek okuyunuz. İki noktanın cümlelerde niçin kullanıldığını boş bırakılan yerlere yazınız.

Cevat Bey, mayın grup komutanı Hafız Nazım Bey'i çağırdı ve şunları söyledi:
"Oğlum, sana çok önemli bir görev veriyorum."

.....
"Dünkü buluşmada gördüğüm arkadaşlarım: Metin, Buse, Ali, Ayşe."

.....
Barış: Yarın aynı yerde mi buluşuyoruz?

.....
Bu bilgileri <https://www.kultur.gov.tr> adresinden aldık.

.....
Çiftçi Mehmet yetiştirdiği ürünleri sayar: arpa, yulaf, mısır...

11. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Yay ayrıca gösterilen yerlere uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

- Acıları dindirecek tek bir ilaç var ( ) zaman.
- Geziye katılanlar şunlardır( ) Kemal, Mert, Aynur, Tülin.
- Ayça ( )
— Halk oyunu bir milletin zenginliğidir.
Onur ( )
— Halka ait tüm gelenek, görenekler milletin zenginliğidir.

12. ETKİNLİK Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerin sizde uyandırdığı duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.

13. ETKİNLİK Aşağıda verilen Çanakkale Savaşı ile ilgili filmlerin afişlerini inceleyiniz.

a) Çanakkale Savaşı ile ilgili bir film hazırlasaydınız adı ne olurdu?

b) Filminizin içeriğini defterinize kısaca yazınız.

c) Filminiz için bir afiş tasarlayınız. Afişiniz için Çanakkale Savaşı ile ilgili görseller kullanınız.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

15 Temmuz gecesi ile ilgili gazete, dergi ve internet sitelerinden araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfa getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Demokrasi” kavramı sizde ne çağrıştırıyor?
2. Bir ülkenin bağımsızlığı sizce neden önemlidir? Açıklayınız.
3. 15 Temmuz gecesi ile ilgili yapmış olduğunuz araştırmanızın sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

BİR TEMMUZ GECESİ (Dinleme/İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Metni dinlerken önemli bulduğunuz yerleri not ediniz.

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK

a) Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını metinden yola çıkarak tahmin ediniz. Daha sonra tahminlerinizi TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.

baygın	Tahminim: .....
	.....
	Sözlük anlamı: .....

SIZI	Tahminim: .....
	.....
	Sözlük anlamı: .....

olağanüstü	Tahminim: .....
	.....
	Sözlük anlamı: .....

gergin	Tahminim: .....
	.....
	Sözlük anlamı: .....

birlik	Tahminim: .....
	.....
	Sözlük anlamı: .....

b) Anlamını öğrendiğiniz kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz metinde geçen deyimleri anlamları ile eşleştiriniz.

hop oturup hop kalkmak

Yakınında konuşulanları konuşmaya katılmadan dinleme.

yola çıkmak

Ya heyecanından ya da öfkesinden yerinde duramaz olmak.

yenik düşmek

Bir yere gitmek üzere bulunduğu yerden ayrılmak.

kulak misafiri olmak

Yenilmek, mağlup olmak.

b) Anlamını öğrendiğiniz deyimleri birer cümlede kullanarak defterinize yazınız.

4. ETKİNLİK

Okuduğunuz metne göre aşağıda verilen cümleleri doğru ya da yanlış olarak işaretleyiniz

	Doğru	Yanlış
O akşam olağanüstü bir durum vardı.		
O akşamdan sonra her şey eskiye döndü.		
O akşam olanlardan metnin kahramanları haberdar değildi.		
O akşamdan sonra ailece ya Kızılay'da ya Külliye'deydiler.		
Arada geçen aylarda vatanın birliği için dua ettiler.		

5. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metinle ilgili üç soru hazırlayarak bu soruları cevaplayınız.

Sorularım	Cevaplarım

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki hikâye haritasında boş bırakılan yerleri dinlediğiniz metinden hareketle doldurunuz.

Olayın geçtiği yer: ..... Zaman: .....

Olay: .....

Konu: ..... Kahramanlar: .....

Ana fikir: ..... Anlatıcı: .....

7. ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz.

(...)

“Temel ilke, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Bu ilke ancak tam istiklale sahip olmakla gerçekleştirilebilir. Ne kadar zengin ve bolluk içinde olursa olsun istiklalden yoksun bir millet, medeni insanlık dünyası karşısında uşak olmak mevkisinden yüksek bir muameleye layık görülmez.

Yabancı bir devletin koruyup kollayıcılığını kabul etmek insanlık vasıflarından yoksunluğu, güçsüzlük ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir. Gerçekten de bu seviyesizliğe düşmemiş olanların isteyerek başlarına bir yabancı efendi getirmelerine asla ihtimal verilemez.

Hâlbuki, Türk’ün haysiyeti, gurur ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir!..

O hâlde “Ya İstiklal Ya Ölüm!”

İşte gerçek kurtuluş isteyenlerin parolası, bu olacaktır.

Nutuk 1. cilt s. 13.

15 Temmuz’da, yabancı güçlerin desteği ile içimizdeki düşmanlar, güzel ülkemizi ele geçirmeye çalışmışlardır. Ancak milletimiz, bu işgale karşı gelmiş ve büyük bir direniş göstermiştir. Mustafa Kemal’in yukarıdaki konuşmasını, 15 Temmuz’da Türk milletinin gösterdiği kahramanlık hareketiyle yorumlayınız.

8. ETKİNLİK Aşağıdaki görseller ve sloganlardan hareketle 15 Temmuz gecesi ile ilgili bir slogan hazırlayınız.

Vatan Sağ Olsun

Şehitler Ölmez Vatan Bölünmez

Sloganım : .....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Çevreyi korumaya yönelik dernek ve vakıfları araştırınız.
2. Çevre kirliliği ile ilgili gazete haberleri bulup sınıfa getiriniz.

ŞAHİN BEY

13 Ocak 1919'da Kilis, 15 Ocak'ta da Antep İngilizler tarafından işgal edildi. Sonraki günlerde İngilizler Musul ve civarının kendilerinde kalması şartı ile Maraş, Urfa, Antep ve Kilis'i Fransızlara devrederek çekip gittiler. Tarih 5 Kasım 1919'du.

Fransızlar, Adana ve civarında yaptıkları gibi bu bölgelerde de halka eziyet ediyorlardı. İstila edildiği günden beri düşmana boyun eğmeyen Antep halkının sabrı, taşma noktasına gelmişti.

Bir cuma günü, Akyol Polis Karakolundaki bayrağımızın zorla indirilmesi bardağı taşıran son damla oldu. Halk galeyana gelmişti. Antep halkını sindirmek isteyen Fransızlar ise takviye kuvvet arayışlarına girdiler.

İşte, böyle acı ve karanlık günlerdi. Birinci Dünya Savaşı'nda subay olarak cepheden cepheye koşmuş olan Antepli Şahin Bey, en son Sina çöllerinde İngilizlere esir düşmüştü. Başından geçen binbir türlü maceradan sonra sevgili memleketine dönmeyi başarmıştı. Ancak memleketini işgal altında görmek, ona tarifsiz acılar veriyordu. Baba evinde geçirdiği bir iki günden sonra gitmeye davrandı. Aile büyüklerinin "Oğlum betin benzin solmuş. Bir iki gün daha istirahat et." ricalarına karşı "Katiyen olmaz!" diye kükredi Şahin Bey. "Düşmanlar bayrağımızı bile indirmişler. Ben bu bayrak için senelerce dövüştüm!"

Ertesi gün Kilis yollarına düştü. Her uğradığı yerde, halkı galeyana getiren konuşmalar yapıyor ve kendisine adam topluyordu.

8 Mart günü, Kilis'ten Antep'e erzak getiren bir Fransız birliğinin haberini aldı. Birlikte iki piyade bölüğü, bir takım süvari ve bir dağ topu vardı. Sayıları yirmiyi anca bulan müfrezesi ile iki saat boyunca savaştı. Sonunda işgal kuvvetleri Antep'e gitmekten vazgeçip geri döndü.

Şahin Bey'in bu zaferi, halk arasında kısa sürede dilden dile anlatılan bir efsane hâlini aldı. Şahin Bey, o ufaklık birliğiyle Kilis-Antep yolunu tutmuş; tek bir Fransız askerini bile geçirmiyordu. Arada bir kendisine "Biraz dikkatli ol!" gibi nasihatte bulunanlara "Düşman bu yoldan Antep'e girerse ben Antep'e nasıl girerim? Hemşehrilerimin yüzüne nasıl bakarım? Fransızlar beni çiğnemedi buradan geçemeyecekler." diye cevap veriyordu.

Bir başka gün makineli tüfekler ile donanmış bir Fransız birliğini, Seve Boğazı denen yerde kıstırdı. Tarih 18 Mart'tı. Hava sisli ve yağmurluydu. Fransız birliği perişan bir vaziyette kaçarak Şahin Bey'in elinden kurtuldu.

İşgal kuvvetleri, Antep'e erzak göndermeli ve oradaki askerlerini beslemeliydiler. Antep'teki birlikler, alay karargâhlarına mesaj gönderiyorlar ve onlardan sık sık yardım istiyorlardı. Sonunda çok güçlü bir kafilе hazırlandı. Üç tabur piyade, iki bölük süvari, bir dağ bataryası, bir istihkâm takımı ve dört yüz nakliye arabasından oluşan kafilе 25 Mart'ta Kilis'ten Antep'e doğru hareket etti.

Ertesi gün, Şahin Bey'in kuvvetleri ile çok şiddetli bir çarpışmaya girildi. Şahin Bey ve müfrezesi 7-8 saat kadar düşmanın yoğun ateşine dayandı. Ancak çekilmek zorunda kaldılar. 27 Mart'ta bir çarpışma daha oldu. Şahin Bey, her ne kadar kahramanca dövüşüyor ve işgalcileri yıpratıyorsa da sayıca çok az olduğu için dayanamıyordu. Silah arkadaşları Şahin Bey'e, dayanmalarının mümkün olmadığını söylediler: "Şahin Bey, düşmanın bu yoğun ateşi önünden çekilelim. Nasıl olsa karşı duramayacağız!"

Aslında işin doğrusu da buydu. Kuvvetler arasında böyle bir dengesizlik varken daha fazla direnmek pek akıllıca değildi. Topa, makineli tüfeğe, süngü ile hücum edilemezdi. Ancak Şahin Bey, onlar gibi düşünmüyordu "Son kurşunumuza kadar atacağız!" diye kükredi. O gece Fransızlara bir baskın yaptılar. Oldukça da zarar verdiler. Tarih 28 Mart'ı gösterdiğinde Fransızlar Antep kapısına kadar dayanmışlardı. Eğer köprüyü geçebilirlerse şehre girmeleri artık durdurulacak şey değildi.

Şahin Bey, müfrezesindeki adamlarını saydı. Kala kala otuz kişi kalmışlardı. Bu otuz kişi; toplu, makineli tüfekli bin askerin karşısında ne yapabilirdi?

Şahin Bey, sadık dostlarına sevgi ile bakarken "Vatanımız için benimle beraber ölmeye hazır mısınız?" diye soran bir hâli vardı.

Şahin Bey ve adamları, düşman karşısında tam dört saat canla başla dövüştiler. Son mermilerine kadar attılar. Şahin Bey'in atacak hiç mermisi kalmayınca arkadaşlarından ayrıldı. Tüfeğini bir taşa vurarak kırdı. Sonra köprü'nün tam ortasına koştu. Yüzlerce düşman askerin karşısında durdu ve "Geçemezsiniz!" diye bağırdı.

Bir cesaret abidesi gibi köprü'nün ortasında duruyordu. Göğsünü açmış, yumruklarını sıkmış, akın akın üzerine gelenlere son sözlerini haykırdı: "Allah bu vatanı kurtarır."

Hüseyin EMİROĞLU

2. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

SAROS KÖRFEZİ

Saros Körfezi'ne doğru yol alırken Queen Elizabeth (Kuin Elizabet) zırhlısı erimiş gümüşü andıran denizin sularını bıçak gibi yarıyor, göğün sonsuzluğu maviliklere demir atmış sessizliği şiirleştiriyor, göz alıcı ufukların menekşe rengi nice güzelliklerin sırlarına işaret ediyordu. Hamilton (Hemılın) ve kurmay heyeti güçlü dürbünlerle kıyıya bakıyor, herhangi bir tahkimat olup olmadığını tespit etmeye çalışıyorlardı. Çok güzel, neşeli bir gündü; yeşeren yapraklarda, tüten topraklarda, tepelerde ve eteklerde boy veren otlarda, aralarına serpilmiş çiçeklerde bahar gülüyordu. Ayak basmamış, sessiz sedasız ormanlarda kuşlar ötüyor; taze ot kokuları rüzgâra karışıyordu. Geriye dönerken Queen Elizabeth hızını azalttı. Mümkün olduğu kadar sahile yaklaştı. Kıyıları yakından inceliyorlar, ellerindeki haritaları da kontrol ediyorlardı; hayret verecek kadar araziye gözlemliyorlardı. Emir subayı ile Esat Paşa da ormanın en sıklaştığı bölgeye yerleşmiş, dürbünlerin merceklelerinden bugüne dek emsalini daha görmedikleri Queen Elizabeth'in ihtişamını seyrediyorlardı. Biraz uzaklaşınca Esat Paşa, emir subayına döndü:

– Savaşın yüksek bir meslek, ilim hâline geldiğini iddia edemeyecek kadar aptal değiliz fakat bu davetsiz misafirlerimiz savaşın asıl gıdasını kahramanlık, vatan sevgisi gibi maalesef ilkel kabul edilmeye başlanan duygulardan aldığını unutuyorlar.

Mehmet NİYAZİ

A. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Yazar anlattığı günü nasıl tasvir etmiştir?

.....

.....

.....

2. Hamilton ve kurmay heyeti kıyıları niçin inceliyor olabilirler?

.....

.....

.....

3. Emir subayı ile Esat Paşa, Queen Elizabeth'i niçin ihtişamlı buluyor olabilirler?

.....

.....

.....

4. Esat Paşa, savaşın bir ilim olduğuna karşı çıkmıyor ancak bunu yetersiz buluyor. Niçin?

.....

.....

.....

5. Esat Paşa'ya göre savaşın asıl gıdası nedir?

.....

.....

.....

6. Metindeki altı çizili söz öbeğinin cümleye olan katkısını açıklayınız.

.....

.....

.....

7. “Kahramanlık, vatan sevgisi” gibi duygulara sahip olmayan biri savaşabilir mi? Neden?

8. Savaş, dünya barışını nasıl etkiler? Açıklayınız.

B. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz, verilen boşlukları bu cümlelere göre doldurunuz.

I. Dedesi ormandaki çam ağaçları gibi kokuyordu.

II. Yağmur yağarsa yola çıkamayız.

III. Dünya kadar işim var.

..... numaralı cümlede benzetme vardır.

..... numaralı cümlede abartma yapılmıştır.

..... numaralı cümlede koşul anlamı vardır.

C. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları doldurunuz.

• “Rüzgâr, sanki bu kel tepelere hiç uğramamaya yemin etmişti.” cümlesinde altı çizili kelimenin eş anlamlısı ..... dir.

• “Yüzünde acı tebessüm belirdi.” cümlesinde ..... kelimesi eş seslidir.

• “Taarruz ve saldırı kararına kim itaat eder.” cümlesinde ..... eş anlamlıdır.

• “Aşağı yukarı üç yıldır buralara uğramıyorlar.” cümlesinde ikileme ..... anlamlı kelimelerden oluşmuştur.

Ç. Aşağıdaki cümlelerde abartma anlamı olan cümlelerin başına “A”, koşul anlamı olan cümlelerin başına “K”, benzetme anlamı olan cümlelerin başına “B” yazınız.

( ) Mutfakta dağ kadar bulaşık birikmişti.

( ) Zamanında evden çıksaydın şimdi otobüsü kaçırmazdın.

( ) Fırtınalı bu gecede bir deniz feneri gibi yalnızdım.

( ) İsteddiği olmadığı için yine kıyameti kopardı.

( ) Bizim vatanımız bir cennet, çocuklar.

( ) Babam erken gelirse ödevlerimi birlikte yapacağız.

( ) İnsan bir ormandır, derdi annem.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Peribacalarını oluşturan kayalar bu bölgede bulunan yanardağların ürünü. Erciyes, Hasan ve Melendiz bu yanardağların en büyükleri. Günümüzden milyonlarca yıl önce etkin olan bu yanardağların püskürttükleri lavlar bu bölgede çeşitli kayaç katmanlarının oluşmasına neden olmuş. Yaklaşık 150 metre kalınlığında olan bu kayaç katmanlarının alt kısmı kolay aşınan kayalardan, üst kısmıysa sert kayalardan oluşuyordu. Eriyen kar suları, yağmurlar, rüzgârlar ve akarsuların etkisiyle bu katmanlar zamanla aşındı. Peribacaları da bu sırada oluştu.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine **değnilmemiştir**?

- A) Peribacalarını oluşturan yanardağların en büyüklerinin hangileri olduğuna
- B) Bölgedeki çeşitli kayaç katmanlarının nasıl oluştuğuna
- C) Kayaç katmanlarının alt ve üst kısımlarının özelliklerine
- D) Peribacalarının neden turistlerin ilgisi çektiğine

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki noktanın kullanımında **yanlılık** yapılmıştır?

- A) Aslı merakla sordu: “Ne okuyorsunuz?”
- B) Bizim bahçede şu ağaçlar vardır: akasya, ıhlamur.
- C) Dedem bize hep şöyle seslenirdi: “Kuzularım!”
- D) Erkenden uyandı: Kuşların cıvıltılarını dinledi.

3. Ankara Kalesi’nin tarihi en az Ankara ilinin tarihi kadar eskidir. Ankara Kalesi’nin iki büyük kapısı vardır. Bunlardan birine Dış Kapı^I, diğerine de hisar kapısı^{III} adı verilir. Bu kale Ankara şehrinin kurulması sırasında yapılmıştır^{IV}.

Bu metinde numaralandırılmış bölümlerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir **yanlılık** yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde abartma anlamı vardır?

- A) Mor menekşe hüznü şarkılar söylerdi.
- B) Ev fırın gibi yanıyordu.
- C) Küçük kızın inci gibi dişleri vardı.
- D) Ağaçlar gelin gibi süslenmişti.

5. 1. Bir sarmaşık uyanıyordu uykusundan.

- 2. Güneş gibi parlıyordu saçları.
- 3. Üzüm üzüm gözleri ne de güzeldi.
- 4. Ağaç çocuğun üzüldüğünü gördü.

Numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde insan dışı bir varlık insana ait özellikler kazanmıştır?

- A) 1-3
- B) 2-4
- C) 1-4
- D) 2-3

3. TEMA

DOĞA VE EVREN

- BU NEHİR BİZİM
- OKLAND ADASI
- DEPREM
- SAKIN KESME (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- YARIN GENE SABAH OLACAK (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Aşağıda adları verilen vakıf ve dernekler hakkında bildiklerinizi kısaca söyleyiniz.

2. Etrafınızda çevreyi kirleten kişiler ya da kuruluşlar var mı? Varsa bunların çevreyi nasıl kirlettiklerini kısaca anlatınız.

3. Çevre kirliliğini önlemeye yönelik neler yapılabilir?

4. Sınıfa getirdiğiniz gazete haberlerini arkadaşlarınızla tartışınız.

NURAN İBİŞ Çocuk öyküleri ve roman yazarıdır. En önemli eserleri: Dururun! Öykü Seli.

- Metni sessiz okuyunuz.
- Metni okurken aşağıdaki soruların cevabını arayınız.

1. Metinde geçen şahıslar kimlerdir, varlıklar nelerdir?

.....

2. Metindeki olaylar nerede ve ne zaman geçmektedir?

.....

3. Olaylar nasıl başlamıştır?

.....

4. Olaylar nasıl sonuçlanmıştır?

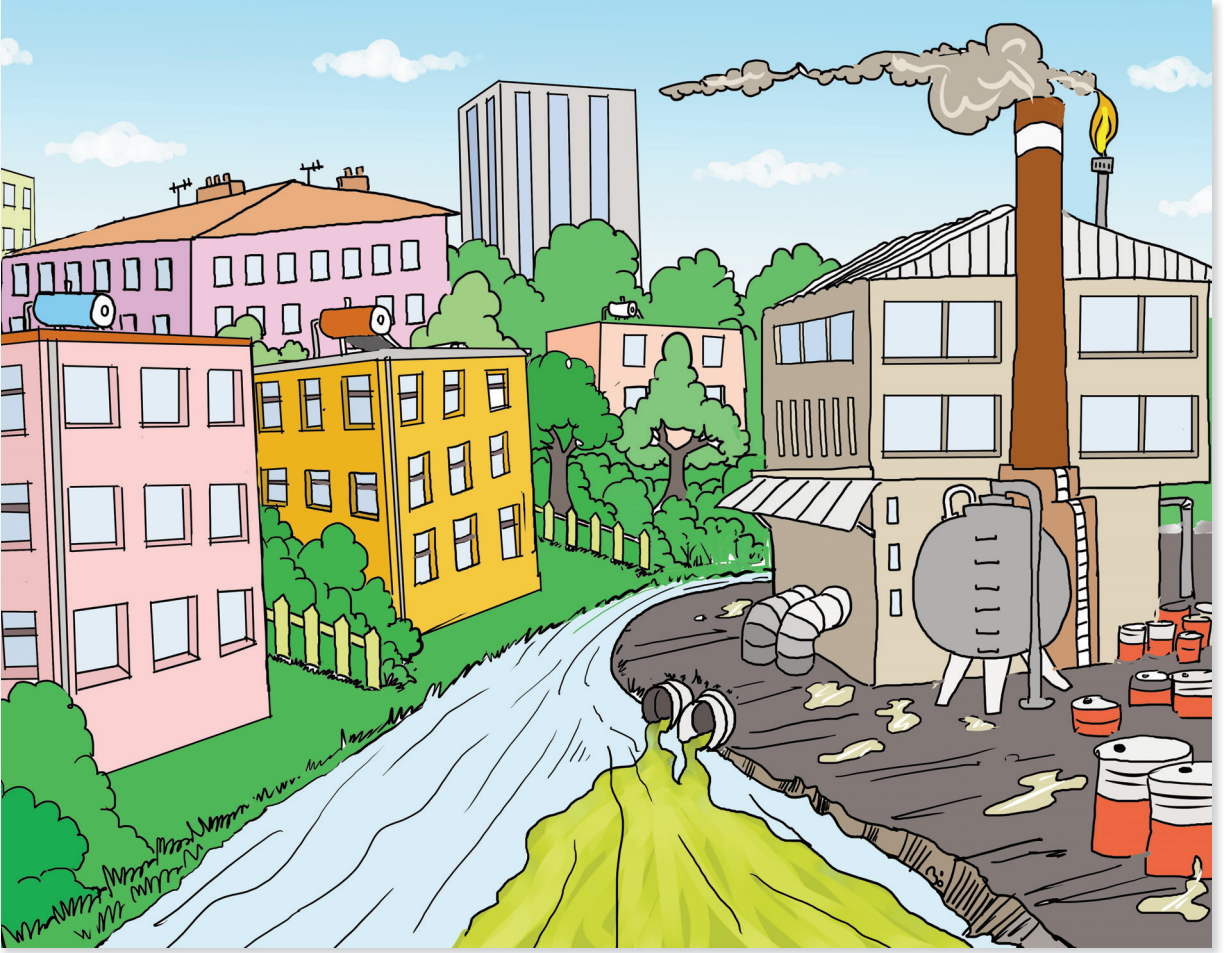
.....

BU NEHİR BİZİM

Furkan'ın ayakları ağrıyordu yürümekten. Elindeki kâğıda baktı, toplam beş imza alabilmişti. Niye anlamıyorlardı? Yoksa kendisi mi anlatamıyordu? Dinlenmek için apartmanın merdivenlerine oturdu. Fabrikadaki o adamın gülüşü geldi aklına. "Galiba haklı çıkacak. Yardım etmeyi bırak, imza bile vermiyorlar." diye düşündü. Yaptıklarına göz mü yumacaklardı? "Diğer arkadaşlar ne yaptı acaba? Bari onlar toplayabilse." diye geçirdi içinden. Bu insanların anlamlarını sağlamak için ne yapmalıydı? Bir şeyler bulmalıydı ama ne?

Nehir kenarında yaptıkları piknikleri, yüzme yarışlarını hatırladı. "Ben de babam da onun babası da bu nehirde yüzmeyi öğrendik. Benim çocuklarım da bu nehirde yüzmeye devam etmeliler. Onu yok etmelerine izin veremem!" İlçenin topraklarının verimliliğinin de ona bağlı olduğunu söylüyorlardı. Hayatlarında bu kadar önemli olan bir şey için niçin bu kadar duyarsız davranıyorlardı? Savaşmayı bırakmalı mıydı? Yenilgiyi kabullenme düşüncesi bile kötüydü. Gözlerinin önüne fabrikadaki adamın gülüşü geliyordu. O mu kazanacaktı? "Hayır, ırmağımızın ölmesine izin vermeyeceğim. Bildiğim bütün yolları deneyeceğim." dedi kendi kendine. Büyüklerin kendi yanında olmayışı zoruna gidiyordu. Sadece kendisinin değil, herkesin nehriydi ama onlar önem vermiyorlardı.

Furkan biraz dinlendikten sonra kalkıp apartmana girdi. Kapıları tek tek çaldı. Açanlara durumu anlatıp onlardan imza istedi. Bazıları kapıyı açmadı, bazıları tam olarak dinlemeden kapıyı kapattı. Furkan ağlamak istiyordu. Yirmi daireden sadece bir tane imza alabilmişti. “Yirmide bir, vay bel!” dedi. Daha çok yolu vardı, böyle giderse başaramayacaklardı. Arkadaşları da diğer mahallelerde dolaşıyordu. Her arkadaşına bir mahalle düşmüştü. Bıkmadan devam etmeliydi. Karamsarlığa kapıldığında fabrika sahibinin gülüşü geliyordu aklına. Ve yeniden başlıyordu. Apartmanlara girerek evlerin kapısını tek tek çalmaya devam etti.

Akşam olmak üzereydi, on beş imza zor almıştı. Artık dönme vakti gelmişti. Yarın kaldığı yerden devam edecekti. Arkadaşlarıyla buluşacağı yere ancak gidebilirdi. Giderken büyük bir ev dikkatini çekti. Daha önce de buradan geçmişti ama böyle bir evi hatırlamıyordu. Buraya girmesi mümkün değildi, bahçenin kapısında güvenlik görevlisi vardı. Eve kadar gitse bile imza alması mümkün değildi. Böyle zengin birisi fabrikanın aleyhine imza verir miydi? Boşuna bakıyordu ama ev çok ilgisini çekmişti. Bahçe kapısına doğru yürüdü. “Güvenlik görevlisi girmeme izin vermezse de ondan imza alırım.” diye düşündü. Güvenlik görevlisine durumu anlattı ve ondan imza istedi. Güvenlik görevlisi “Burası fabrikanın sahibinin evi, sen haklısın ama nasıl imzalayayım? Ona imza atarsam işimden olurum. Hem ilçemizde çok kişi onun yanında çalışıyor. Sadece fabrikası yok, birçok iş yeri var. Onun için imza toplayamamışsındır. Kimse onu karşısına almak istemez.” dedi. Furkan şok olmuştu. “Adam boş yere gülmüyormuş.” diye düşündü. Patronun evde olmadığını, birazdan gelebileceğini söyledi. O gelmeden gitmesini istedi.

O sırada bir araba eve doğru yaklaştı. Güvenlik görevlisi hemen gitmesini istedi. Furkan'ın gitmeye hiç niyeti yoktu. Arabaya doğru kâğıdı salladı. Gülerek kâğıdı işaret etti. Arabanın camları koyu renkte olduğu için arkada oturanı göremiyordu. Araba durdu, sürücü pencereyi açtı “Merhaba ufaklık, o kâğıt ne kâğıdı?” diye sordu. Furkan “Sana değil, patronuna gösteriyorum.” dedi. Adam “Patronum burada yok.” dedi. Furkan şaşırdı, “Nehrimizi kirleten fabrikanın sahibinin evi değil mi burası?” dedi. Güvenlik görevlisi, “Kusura bakmayın Sinan Bey.” deyip Furkan’a gitmesini söyledi. Adam “Bir şey yok, biz konuşuyoruz.” dedi.

Adam, adının Sinan olduğunu; fabrikanın babasına ait olduğunu ama bu konudan haberdar olmadığını ve Furkan’a neler olduğunu anlatmasını söyledi. Furkan “Geçen gün arkadaşlarla nehrin yukarısına yüzmek için gitmiştik. Orada kocaman borularla pis suyun nehre döküldüğünü gördük. Boruları fabrikaya kadar takip ettik, güvenlikle görüştük. Bir şey bilmediğini söyledi, bizi içeri almadı. Biz de arka taraftan dolanıp içeri girdik. Okuldan geldiğimizi, fabrikanın sahibiyle görüşmek istediğimizi söyledik. Bizi bir odaya götürdüler, orada görüştüğümüz adama gördüklerimizi anlattık. Niye arıtmadan atık suları nehre döktüklerini sorduk. Arıtmanın pahalı olduğunu, büyüklerin işlerine burnumuzu sokmamamızı söyledi. Şikâyet edeceğimizi belirttik, kahkaha atarak ‘İstediğiniz yere edin.’ dedi.” diye anlattı.

Sinan Bey “Ben de o nehirde yüzerek büyüdüm. Hâlâ da geldiğimde ara sıra yüzerim. Yarın seninle buluşalım. Beni atık suların nehre döküldüğü yere götür. Ben bu arada babamla da konuşur durum hakkında bilgi alırım. Ondan sonra ne yapacağımızı konuşuruz.” dedi. Furkan teşekkür etti, ertesi gün parkta buluşmak üzere sözleştiler. Furkan'ın tüm yorgunluğu geçmişti, sanki biraz önce yorgunluktan bitap düşen o değildi. Koşarak parka doğru gitti. Bu güzel haberi arkadaşlarına vermeliydi. Onların yüzlerinin alacağı hâli merak ediyordu.

Parka vardığında herkes onu merak etmişti. Niye geç kaldığını sordular. Furkan nefes nefese kalmıştı. Biraz soluklandı. Daha sonra gördüğü büyük evi ve Sinan Bey’le yaptıkları konuşmayı anlattı. Ömer hariç herkes Furkan’ı şaşkınlıkla dinledi. Ömer “Hemen kanıyorsunuz, babasına mı inanır, bize mi? Belki de biliyordur. İnsan babasının fabrikasının neyi var, neyi yok bilmez mi? Bizi oyalıyor olabilir.” dedi. Furkan düşündü, Ömer haklı olabilirdi.

Ertesi gün Ömer de Furkan’la birlikte parka geldi. Biraz bekledikten sonra Sinan Bey geldi, yanında bir kişi daha vardı. Furkan, Ömer’i de tanıttı. Birlikte atık suyun boşaltıldığı yere gittiler. Adam dökülen sudan ve nehrin birkaç yerinden ayrı ayrı su aldı. Sinan Bey “Bunların hepsini inceletip babamla öyle konuşmayı düşünüyorum. Birkaç güne kadar sonuçlar çıkar. Sonuçlar iyi çıkmazsa ben de imza atarım. Ayrıca tetkik sonuçlarının fotokopilerini de size veririm. Topladığınız imzaları kaymakamlığa götürürken de basına haber veririm. Basın da yanınızda olursa başarıma şansınız artar. Yaşadığımız çevrenin ne kadar önemli olduğunu biliyorum. Ayrıca beni bu konuda haberdar ettiğiniz için teşekkür ederim.” dedi. Nehirden örnekleri aldıktan sonra Furkan’la Ömer’i parka geri götürdü. “Bu hâlinizi her zaman koruyun, hiçbir zaman değişmeyin.” dedi ve gitti.

Parka geldiklerinde arkadaşları merak içinde onları bekliyordu. Onlara yaptıklarını anlatırlar. Furkan “Sinan Bey’e inanıyorum, sonucun iyi çıkmayacağını biliyorum. İmzaları sonuçla birlikte toplarsak daha fazla olur.” dedi. Ömer hâlâ Sinan Bey’e güvenmiyordu, “Bizi oyalıyor.” diyordu. Yine de bir hafta beklemeye karar verdiler. Bir hafta sonra Sinan Bey’den haber aldılar, sonuçların fotokopisi ile söz verdiği gibi bir kâğıda imza atıp istediklerini göndermişti. Üç gün imza toplayacaklardı, dördüncü gün kaymakama gideceklerdi. Sinan Bey, basına haber verecekti. Ömer yine de ona güvenmiyordu. Sonuçları fotokopiyle çoğalttılar. Sonuçları göstererek imza topladılar. Tahminlerinden fazlasını toplamışlardı.

Dördüncü gün kaymakamlığa gittiklerinde televizyoncular da oradaydı. Onlar sadece bir gazeteci gelir diye düşünüyorlardı. Televizyoncuların bu kadar ilgileneceklerini tahmin etmemişlerdi. Soranlara sonuçları göstererek anlatıyorlardı. Kaymakama gidip şikâyet dilekçelerini ve tetkik sonuçlarını verdiler. Kaymakam konunun takipçisi olacaklarını söyleyerek çocuklara ilgileri için teşekkür etti. Furkan ve arkadaşları üzerlerine düşeni yaptıklarını söylediler.

Akşam televizyonlarda kendilerini seyrettiler. Televizyondaki haberciler konuyu takip edeceklerini, çocukların yalnız olmadıklarını söylüyordu. Haberlerin altındaki yazıda Sinan Bey’in adı geçiyordu. Furkan hemen arkadaşlarını aradı. Sinan Bey’in televizyonda haber müdürü olduğunu söyledi. Demek ki onun için televizyoncular buradaydı. Ertesi gün Ömer’e “Artık Sinan Bey’e güveniyor musun?” diye sordu. O da “Artık güvenebiliriz.” dedi. Birlikte güldüler...

Nuran İBİŞ

1. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde geçen bazı kelimelerin ve kelime gruplarının anlamları aşağıda verilmiştir. Kelimeleri ve kelime gruplarını anlamları ile eşleştiriniz.

a göz yummak **b** duyarsız **c** atık **ç** şok olmak **d** çevre **e** tetkik **f** imza

1. Görmezlikten gelmek, hoş görmek. (....a.)
2. Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret. (.....)
3. Duyarlı olmayan. (.....)
4. İnceleme. (.....)
5. Birdenbire şaşırarak, hoş gitmeyecek bir şeyle karşılaşmak. (.....)
6. Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış; artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde. (.....)

2. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Furkan ve arkadaşları, düşüncelerini gerçekleştirmek için hangi girişimlerde bulunuyorlar?

.....

2. Furkan ve arkadaşları, amaçlarına ulaşmak için nasıl bir planlama yapıyorlar? Bu planlama, herkes tarafından kabul edilebilir, güzel bir uygulama mıdır? Neden?

.....

3. Furkan ve arkadaşlarının girişimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.

.....

4. Sinan Bey, Furkan ve arkadaşlarının güvenini nasıl sağlıyor?

.....

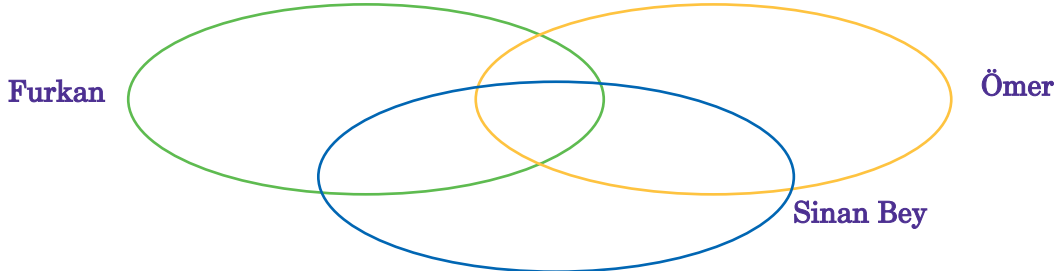
5. Sinan Bey, fabrikanın sahibinin oğlu olmasına rağmen çocuklara neden yardımcı olmuştur?

.....

3. ETKİNLİK Çevre kirliliğini önlemek için neler yapmalıyız? Konu ile ilgili görüşlerinizi açıklayınız. Konuşmanızda aşağıdaki uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya dikkat ediniz.

yalnız **ama** **fakat** **lakin** **ancak**

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metindeki kahramanların benzer ve farklı yönlerini yazarak kahramanları karşılaştırınız.

5. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. Verdiğiniz cevaplardan yola çıkarak metnin türünü belirleyiniz.

a) Okuduğunuz metinde bir olay mı anlatılıyor yoksa bilgi mi veriliyor?

.....

b) Okuduğunuz metinde anlatılanlar gerçekte olabilir mi?

.....

c) Okuduğunuz metinde anlatılanlar, yazarın kendi kurguladığı bir olay mıdır?

.....

• Okuduğum metnin türü: .....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki görsellerden hangileri okuduğunuz metinle ilgilidir? İşaretleyiniz.

7. ETKİNLİK Okuduğunuz metni değerlendiriniz. Metindeki beğendiğiniz ve beğenmediğiniz yerleri sebebiyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK Aşağıda verilenleri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Varoluş Nedenimiz

Toprak... Toprak... Toprak...

Ülkemiz yılda 743 milyon ton toprağını erozyonla kaybediyor. Toprak, kaybetmeyi göze alamayacağımız kadar kıymetli bir varlık. Bize aşımızı, işimizi, sanayimize ham maddeyi toprak sağlıyor. Eğer toprağımızı kaybedersek hayatımızı da kaybederiz. TEMA'nın varoluş nedeni yaşama yani toprağa sahip çıkmak, toprağı korumaktır.

Ufkumuz, Geleceğe Bakışımız

Sürdürülebilir yaşam ilkesiyle başta topraklarımız olmak üzere doğal varlıkların korunması için bilim temelli çalışan, topraktan gelen toplumsal barışa inanan, halkla bütünleşen, ülkenin ve dünyanın geleceğinde söz sahibi olan, gönüllü, bilinçli, öncü, uluslararası ve muteber bir sivil toplum kuruluşu olmaktır.

<http://www.tema.org.tr/web>

a) İnternette alınan yukarıdaki bilgiye güvenebilir miyiz? Niçin?

.....

b) Siz internette araştırma yaparken hangi sitelerden yararlanıyorsunuz?

.....

c) Yararlandığınız internet sitelerinin güvenilirliğini nasıl anlıyorsunuz?

.....

9. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

1) Elindeki kâğıda baktı, toplam beş imza alabilmişti.

2) Sonuçları fotokopiyle çoğalttılar.

3) Fabrika on yıldır buradaydı.

4) Bizim nehrin suyu bir başka akar.

5) Herkes, yeşil ve temiz bir yerde yaşamak ister.

a) Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangilerinin doğruluğu ya da yanlışlığı araştırılabilir?

.....

b) Bu cümlelerden hangileri kişisel görüş içerir?

.....

c) "Bu Nehir Bizim" metninden kişisel görüş içermeyen iki cümle bulup yazınız.

.....

.....

10. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri altı çizili kelimelere dikkat ederek okuyunuz.

Galiba haklı çıkacak.

Boruları fabrikaya kadar takip ettik, güvenlikle görüştük.

Onlar sadece bir gazeteci gelir diye düşünüyordı.

a) Altı çizili kelimelerin anlamlı en küçük parçaları nelerdir? Aşağıya yazınız.

.....
.....
.....

b) Bu anlamlı parçalarla kelimenin tamamı arasında anlamca bir ilişki var mıdır? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

11. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleyi okuyarak soruları cevaplayınız.

O da “Artık güvenebiliriz.” dedi. Birlikte güldüler...

a) Bu cümlede neden üç nokta kullanılmıştır? Yazınız.

.....

b) Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerdeki üç noktaları, kullanım özelliği ile eşleştiriniz.

a) Hoca Ali... Nereye böyle?

b) Çok zaman sonra...

c) Onunla S...’de bir daha görüşmeyelim.

ç) ...ve birden kar, fırtına...

1) Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.

2) Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.

3) Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur.

4) Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur.

1– **b**

2–

3–

4–

a) Aşağıdaki parçada ÇEVKO hakkında bilgi verilmiştir. Parçayı okuyunuz.

ÇEVKO Vakfı, Türkiye'de ambalaj atıklarının ekonomik ve düzenli geri kazanımı için sanayi, yerel yönetim ve tüketicilerin katkı ve katılımları ile sürdürülebilir bir geri kazanım sisteminin kurulmasına katkıda bulunmak amacıyla 1 Kasım 1991'de ülkemizin önde gelen 14 sanayi kuruluşunun girişimleri ile kurulmuş, kâr amacı gütmeyen bir vakıftır.

ÇEVKO Vakfı, kuruluş amaçları doğrultusunda yaptığı tüm çalışmalarda "Entegre Atık Yönetimi" ilkelerini benimsemektedir. ÇEVKO Vakfı; bugüne kadar cam, metal, plastik, kompozit ve kâğıt/karton türü ambalaj atıklarının sağlıklı, temiz bir şekilde geri kazanımlarının sağlanması amacıyla gereken sistemin oluşturulması için çalışmalar gerçekleştirmektedir. Entegre Atık Yönetimi ile yerel yönetimlerin, sanayinin ve tüketicilerin sorumluluk paylaşımını ön planda tutmaktadır.

2002 yılında uluslararası "Yeşil Nokta" markasının Türkiye'deki kullanım hakkını elde eden ÇEVKO Vakfı, Avrupa'da çok yaygın olan bu markayı kullanan geri kazanım örgütleri ailesine katılmış ve ülkemizi Avrupa Birliği'nde temsil etme hakkını kazanmıştır.

<http://www.cevko.org.tr>

b) Siz de arkadaşlarınızla doğayı korumaya yönelik bir kulüp kurduğunuzu düşününüz ve bu kulüple yaptığınız çalışmaları anlatan bir hikâye yazınız.

Hikâyenizi yazarken TDK Yazım Kılavuzu'ndan yararlanınız. Yukarıdaki metinde geçen yeni öğrendiğiniz kelimeleri kendi hikâyenizde de kullanabilirsiniz.

[illegible]

c) Kurduğunuz kulübe üye olmak için gerekli form aşağıda verilmiştir. Sınıf arkadaşlarınızdan birini, kurduğunuz kulübe üye yapınız. Arkadaşınızdan bu formu doldurmasını isteyiniz. Kulübe bir isim veriniz.

..... KULÜBÜ KAYIT FORMU

Adı: .....

Soyadı:.....

Doğum Yeri: ..... Doğum Tarihi: .... / .... / .....

Anne Adı:..... Baba Adı : .....

Cinsiyeti: Kız ( ) Erkek ( )

Okulu: .....

Sınıfı: .....

Hobileri: .....

Adres:.....

İmza

.....

.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Gezip gördüğünüz bir yeri tanıtan bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızı grafik, tablo, görseller ile destekleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Gezip gördüğünüz yerle ilgili hazırladığınız konuşmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Öğretmeniniz ya da arkadaşınız metni okurken aklınıza gelen soruları 1. Etkinlik'te verilen bölüme yazınız.

GÜLTEN DAYIOĞLU (1935) Roman, öykü, gezi yazısı türünde eserler kaleme almıştır. Hâlen çeşitli dergilerde söyleşileri yayımlanmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında katıldığı çeşitli oturumlarda, eğitim öğretim sorunları ve çocuk gençlik edebiyatı ile ilgili elliye aşkın bildiri sunmuştur. Yetmiş dokuz kitap yazmıştır. Ayrıca yayımlanmış ya da yayıma hazır, yirmiyi aşkın radyo ve televizyon oyunu vardır.

OAKLAND ADASI

Oakland (Ouklnd), yelkenler kenti olarak da anılan, çok güzel bir ada. Burada kişi başına düşen tekne, dünya ortalamasının çok üstünde. Oakland, Yeni Zelanda'nın en önemli kentlerinden biri. Denizin temizliği, koyların güzelliği dillere destan. Ayrıca Oakland, dünyanın en huzurlu kentlerinden biri olarak da biliniyor.

Eski binalar, asıllarına uygun olarak onarıldığı için kent kuruluş yıllarındaki güzelliğini ve özelliğini yitirmemiş. Yapıları süsleyen demir korumalar, parmaklıklar, balkon korkulukları, pencerelerdeki çıkmalar öylesine ustalıklı yapılmış ki! Her birinde sanki demirden çiçekler açmış.

Kent içinde adım başı park bulunuyor. Ada zaten başlı başına park. Ama yine de beton binaların soğukluğunu kırmak için yerleşim alanlarının çevresi, hep park olarak düzenlenmiş. Kent içinde yaşayan insanlar, evlerinden çıkınca kendilerini doğrudan doğanın içinde buluyorlar. Doğa ile baş başa kalmak için kent dışına çıkmaya gerek kalmıyor. Her evin küçük bir bahçesi var. Her bahçede de ızgara için ocak bulunuyor. Kent halkı herhâlde pikniğe çok düşkün. Anlaşılan, insanlar bir an bile doğadan uzak kalamıyor.

İngilizler, Oakland'ın kurulduğu alanı da Maori yerlilerinden, az para karşılığında satın aldılar. Oakland; 1842 ile 1865 yılları arasında, İngiliz kolonisinin başkentiydi. Sonradan başkent, Wellington'a (Veligtın) taşındı. Buna karşın Oakland'ın gelişmesi sürüyor. Dünyanın dört bir yanından göçmenler, iş ve eğitim fırsatı bulmak için Oakland'a geliyorlar. Günümüzde Maorilerle bu göçmenler, el birlik olup Oakland'ı Güney Pasifik Adaları'nın en güzel, en rahat kenti konumuna getirmeye çalışıyorlar. Bu hedefe giderken fazla zorlandıkları söylenemez. Çünkü Oakland, yörenin en büyük endüstri ve ticaret merkezi durumunda. Bu yüzden fırsatlar ve olanaklar kısıtlı değil.

Oakland kenti, sönmüş volkan tepelerinin üzerine kurulmuş. Eski zamanlarda Maori kabileleri de bu volkanik tepeleri yurt edinmişler. Burada tarihsel kalıntılar var.

Oakland'da sanat yaşamı da çok etkin. Sanat galerilerinde açılan sergilerle dünyanın dört yanında üretilen değerli eserler halka sunuluyor. Müzeler, konser salonları, Avrupa ve Amerika'daki benzerlerini aratmayacak durumda. Dükkânlarda satılan malların çeşitliliği, Oakland halkının eski kıtalardaki alışveriş merkezlerine özlem duymalarını önleyecek zenginlikte.

Pazar yerlerinde Maorilerin el işleri sergileniyor. Bitki saplarından yapılma dokumalar, batıklar, toprak eşyalar, hem yerli halk hem de gezginler tarafından büyük ilgi görüyor. Koyun derisinden yapılan giysiler, yün kazaklar, kaşkoller dünya pazarlarında da aranan mallar. Ama oldukça pahalı. Yer altından çıkarılan değerli taşlar da Oakland'ın ticari yaşamında önemli yer tutuyor. Ama onlar da pahalı. Özellikle yeşim taşı çok ünlü. Devan Port (Divın Port) kıyısındaki kafeler, deniz ürünleri satılan restoranlar görülmeye değer.

Gülten DAYIOĞLU

1. ETKİNLİK

a) Metin okunurken aklınıza gelen soruları not ediniz.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

b) Hazırladığınız soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

2. ETKİNLİK

a) Metinde geçen bazı kelime ve kelime grupları ile anlamları verilmiştir. Kelime ve kelime gruplarını anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

☒ 4	ada	1) Ham maddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü, işleyim.
☐	ızgara	2) Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan.
☐	koy	3) Denizin, gölün küçük girintiler biçiminde karaya doğru sokulduğu bölümü.
☐	volkan	4) Dört tarafı suyla çevrili kara parçası.
☐	düşkün	5) Biriyle veya bir şeyle yalnız kalmak.
☐	baş başa kalmak	6) Herkes tarafından bilinen, dilden dile gezen.
☐	yerli	7) Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı, tutkun.
☐	endüstri	
☐	galeri	
☐	dillere destan	

b) Yukarıdaki kelimeleri öğrendiğiniz anlamıyla birer cümlede kullanınız.

ada .....

koy .....

düşkün .....

baş başa kalmak .....

yerli .....

endüstri .....

dillere destan .....

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metni kendi cümlelerinizle özetleyiniz. Özetleme yaparken ayrıntılardan kaçınınız.

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Oakland kentinde yaşayan insanların genel özellikleri nelerdir?

.....

.....

2) Yazar, insanların doğadan uzak kalmamalarını neye bağlıyor? Siz, yazarın bu düşüncesine katılıyor musunuz? Neden?

.....

.....

3) Oakland'da sanat yaşamının çok etkin olmasının nedeni neler olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

4) Kendi çevrenizdeki alışveriş merkezlerini ve pazar yerlerini metindeki yerlerle karşılaştırınız. Bu yerlerin benzer ve farklı yönlerini belirtiniz.

.....

.....

5) Başka ülkelerdeki insanların yaşantılarını ve dillerini merak ediyor musunuz? Neden?

.....

.....

6) Kùltürler arası iletişimin sağlanmasında yabancı dil bilmenin önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

.....

.....

5. ETKİNLİK “Kent içinde adım başı park bulunuyor. Ada zaten başlı başına park. Ama yine de beton binaların soğukluğunu kırmak için yerleşim alanlarının çevresi, hep park olarak düzenlenmiş.”

a) Okuduğunuz metinden alınan yukarıdaki bölümde altı çizili sözle anlatılmak istenen nedir?

.....

.....

.....

b) Buna benzer sözlerin anlatıma olan katkılarını açıklayınız.

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki paragrafı koyu renkle yazılan kelimelere dikkat ederek okuyunuz.

“Rehber, bu kadar derin bir koy görüp görmediğimizi soruyor. Ben hemen Haliç’i anımsıyorum. **Ancak** bu koyun karaya sokuluşu Haliç’ten çok farklı. Hem daha derin hem de kıyıları dantel gibi oyulmuş. **Öyle ki** kimi yerde şaşırtıcı kıvrımlar yaparak daralıyor.”

Koyu renkle yazılan kelimeler, cümleler arası geçişte cümleye nasıl bir özellik katmıştır? Anlamda ne gibi farklılıklar oluşturmuştur? Açıklayınız.

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki cümlelerden kişisel görüş bildirenlerin başına “X” işareti koyunuz.

- ( ) Anlaşılan, insanlar bir an bile doğadan uzak kalamıyor.
- ( ) Her bahçede ızgara için ocak bulunuyor.
- ( ) Her birinde sanki demirden çiçekler açmış.
- ( ) Burada kişi başına düşen tekne, dünya ortalamasının çok üstünde.
- ( ) Çok güzel bir ada.
- ( ) Oakland, 1842 ile 1865 yılları arasında, İngiliz kolonisinin başkentiydi.

b) Okuduğunuz metinden kişisel görüş bildiren (öznel) üç cümle yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin köklerini bulup yazınız.

KELİME	KÖKÜ
huzurlu	huzur
tepelerinin	
kurulmuş	
çeşitliliği	
zenginlikte	
yerli	
gezginler	
adada	

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimeleri kullanarak bir konuşma yapınız.

gezi   kültürel   farkındalık   yabancı dil   iletişim

b) Yaptığınız konuşmayı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

KONUŞMAMI DEĞERLENDİRİYORUM

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşurken beden dilimi etkili kullandım.			
Konuşmamda uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullandım.			
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçesini kullandım.			
Kelimeleri anlamına uygun kullandım.			
Konuşurken göz teması kurdum.			
Konuşurken işitilebilir bir ses tonu kullandım.			

10. ETKİNLİK Çevrenizi tanıtan bir yazı yazınız. Bu yazınız için nasıl bir sıra izleyeceğiniz aşağıda verilmiştir. Bu bölümleri doldurarak yazınızın taslağını da oluşturmuş olursunuz.

Nereyi tanıtacağım? .....

Tanıtacağım yerin hangi özelliklerini vereceğim? .....

Giriş bölümümde neler anlatacağım? .....

Gelişme bölümümde neler anlatacağım? .....

Sonuç bölümümde neler anlatacağım? .....

Başlığım ne olabilir? .....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Deprem sırasında yapılması gerekenleri öğreniniz.
2. Kobe'nin hangi ülkede olduğunu araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Aşağıdaki görsellerden doğal afetler sonucu oluşanları belirleyip işaretleyiniz.

2. Araştırmanızda deprem sırasında yapılması gerekenler ile ilgili neler öğrendiniz?

3. Kobe ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

• Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ANITA GANERI (1961) Hindistan'da doğmuştur. Çocuklar için eğitici ve öğretici kitapları bulunmaktadır.

DEPREM

Okuldayken depremler hakkında pek çok şey öğrendik. Japonya'da çok fazla deprem olduğunu biliyordum. Hatta bazen deprem tatbikatları bile yapardık. Yalnız bunlar bana hep sıkıcı gelirdi. Çünkü Kobe çok sağlam ve güzel bir şehir. Hayatım boyunca hep burada yaşadım ve hiçbir deprem görmedim. Hatta deprem diye bir şeyin olduğuna bile inanmıyordum fakat artık inanıyorum.

Geçen salı sabahı her şey çok korkunçtu. Saat çok erkendi ve herkes uyuyordu. Hatırladığım ilk şey yataktan aşağıya yuvarlanmam oldu, zemin sallanıyordu. Hatta bütün bir apartman tamamen sallanıyordu. O kadar korkunçtu ki! Ortalık karanlıktı ve ben ne yapacağımı bilemiyordum.

Etrafta yuvarlanan eşyalar vardı. Bütün bunlar da yetmiyormuş gibi canavar kükremesine benzer korkunç bir ses kulaklarımda çınlamaya başladı. Annemin bana ve kardeşime seslendiğini duydum. Sonra babam bir el feneriyle geldi ve bizi alıp mutfığa, masanın yanına götürdü (Okulda böyle bir şeyler öğrettiklerini hatırlıyorum. Keşke, dersleri daha dikkatli dinleseydim.). Kardeşim, anneme sarılmış ağlıyordu. Daha beş yaşında olduğu için çok korkmuştu. Aslında ben de korkmuştum ama bunu belli etmek istemiyordum. Sallantı hiç bitmeyecek diye düşünmeye başlamıştım.

Nihayet deprem sona erdi. Annem ve babam ellerimizden sıkıca tutarak bizi aşağıya indirdi. Sokağa çıkabiliydik. Güneş yeni yeni doğmaya başlamıştı. Bu sayede felaketin büyüklüğünü görebiliyorduk. Karşımızdaki apartman yıkılmış, yerle bir olmuştu. Bütün sokak böyleydi. Binaların yarısı yıkılmıştı. Bunların arasında arkadaşlarımdan evleri de vardı. Onlara hiçbir şey olmaması için dua ediyordum. İnsanlar, binaların ve evlerinin hiçbir zaman yıkılmayacağını düşünüyor. Ama öyle değilmiş. Kaldırımlarda bile çatlaklar vardı. Her yer dar-madağın olmuştu. Bir amca, sanki bir devin gelip şehrin üzerinde tepindiğini söylüyordu.

Annem ve kız kardeşimle birlikte kaldırıma oturduk. Babam diğer insanlara yardım edebilmek için bizden ayrılmıştı. Öylece oturup etrafa bakınan bir sürü insan vardı. Annem bu insanların çok yaşadıkları için böyle kalakaldıklarını söylemişti. Artık korkmuyordum. Daha çok üzüliyordum ve üşüyordum. Çünkü alelacele evden çıkarken üzerimize bir şeyler almamıştık. Ama en azından güvende olduğumuz için mutluydum. Yan komşumuz göçük altında kalmıştı. Babam onu oradan kurtardı. Onunla çok gurur duydum fakat binaların altında daha çok insan kalmıştı. Dışarıdaysa akrabalarını ve arkadaşlarını bulamadığı için bağıran birçok insan vardı. Gerçekten çok korkunç bir manzaraydı.

Sokakta ne kadar kaldığımızı hatırlamıyorum. Bana saatler gibi gelmişti. Daha sonra babam hepimizi alıp şehrin öbür yanındaki büyük bir binaya götürdü. Orası çok hasar almamıştı. Bu bina babamın çalıştığı çelik fabrikasına aitmiş. Babam, bize burada çok iyi bakacaklarını söyledi. Evimize gitmemiştik çünkü ne elektriğimiz vardı ne de suyumuz, evimiz ayrıca güvenli de değildi. İçinde bulunduğumuz bina çok gürültülüydü. İçinde bizim gibi birçok aile vardı.

Derken bir amca geldi, bize battaniye ve yemek verdi. Gerçi yemekte sadece pilav vardı ama çok aç olduğumdan hiç umrumda değildi. Kardeşimin de ağlaması kesilmişti artık. Annem başka ailelerin okullarda ve çadırlarda kaldıklarını söylemişti. Biz şanslı olanlardıydık.

Yavaş yavaş buraya alışmaya başlamıştım. Hatta birkaç tane arkadaşım bile olmuştu. Ama yine de burada uzun bir süre kalmak istemiyordum. Babam kardeşime destek olmam için cesur ve sabırlı davranmam gerektiğini söylüyordu. Ona deneyeceğimi söyledim. Çünkü bu o kadar da kolay değildi. Özellikle de babam bazı artçı şokların olabileceğini söyledikten sonra... Bunlar büyük bir depremin ardından olan küçük sarsıntılarmış. Babamın yanılıyor olmasını istiyordum. Bir daha depremlerle ilgili hiçbir şey duymak istemiyordum. Tek istediğim bir an önce evime gidebilmektir.

Anita GANERİ

Çeviri: Türker ENİÇ

1. ETKİNLİK Anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını yazınız. Bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını TDK Türkçe Sözlük'ten bulunuz. Bunları öğrendiğiniz anlamıyla birer cümlede kullanınız. Öğrendiğiniz kelimeleri kendi oluşturduğunuz sözlüğünüze de yazınız.

.....	Sözlük anlamı: .... Cümlem: ....

.....	Sözlük anlamı: .... Cümlem: ....

.....	Sözlük anlamı: .... Cümlem: ....

.....	Sözlük anlamı: .... Cümlem: ....

.....	Sözlük anlamı: .... Cümlem: ....

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1) Yazarın babası deprem sırasında ne yapmıştır?
- 2) Yazarın babasıyla gurur duymasını sağlayan olay nedir?
- 3) Deprem sonrasında yazar ve ailesi nerede kalmıştır?
- 4) Yazarın babasının böyle bir felaket sonrasında diğer insanların yardımına gitmesini nasıl değerlendirirsiniz? Arkadaşlarınızla tartışınız.

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metni aşağıdaki unsurlara göre inceleyiniz.

Metindeki kahramanlar	Olay		
	Yer	Zaman	Anlatıcı .....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri okuyarak soruları cevaplayınız.

Alelacele evden çıkarken üzerimize bir şeyler almamıştık ama en azından güvende olduğumuz için mutluydum.

Hatta deprem diye bir şeyin olduğuna bile inanmıyordum fakat artık inanıyorum.

a) Altı çizili kelimeler cümleye nasıl bir anlam katmıştır, cümlemin anlamında bir değişikliğe sebep olmuş mudur? Aşağıya Yazınız.

.....

.....

.....

b) Okuduğunuz metinde yönlendirici ifadelerin olduğu cümleleri aşağıya yazınız. Bu cümlelerdeki yönlendirici ifadeleri işaretleyiniz.

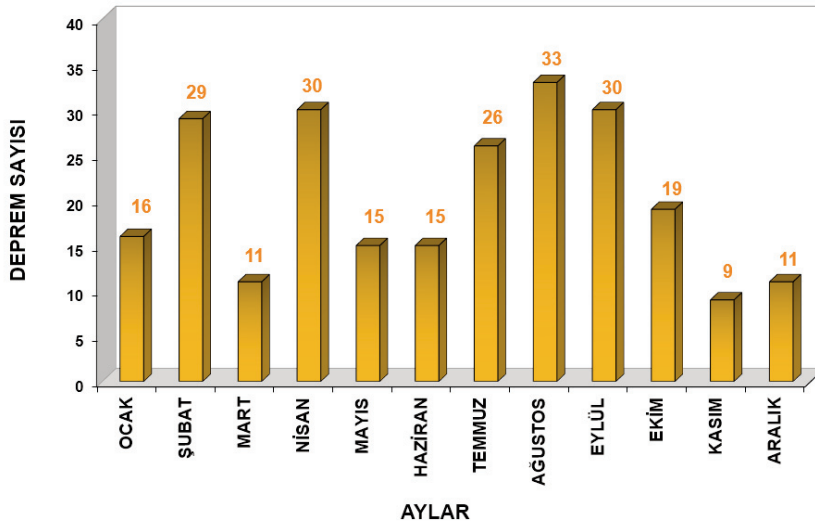
.....

.....

.....

5. ETKİNLİK Aşağıdaki grafiği inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

2021 YILI TÜRKİYE VE YAKIN ÇEVRESİ DEPREM HAREKETLİLİĞİ

1) Grafik ne hakkında bilgi vermektedir?

.....

2) Grafiğe göre deprem en çok hangi ayda olmuştur?

.....

3) Grafiğe göre deprem en az hangi ayda olmuştur?

.....

4) Deprem en çok olduğu ay ile en az olduğu ay arasındaki aylar hangileridir?

.....

5) Temmuz ayında kaç deprem olmuştur?

.....

b) Grafiği örnek olarak siz de okuduğunuz kitapların sayısını aylara göre gösteren bir grafik çiziniz.

6. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleler neden–sonuç bildirmektedir. Cümlelerin neden ve sonuç bölümlerini yazınız.

- Japonya’da çok fazla deprem oluyor bunun için sık sık deprem tatbikatları yaptık.
Neden: Japonya’da çok fazla deprem oluyor.
Sonuç: Sık sık deprem tatbikatları yaptık.
- Bu tatbikatlar bana hep sıkıcı gelirdi çünkü Kobe çok sağlam ve güzel bir şehir.
Neden: .....
Sonuç: .....
- Daha beş yaşında olduğu için çok korkmuştu.
Neden: .....
Sonuç: .....
- Çok aç olduğumdan yemeğin ne olduğu umrumda değildi.
Neden: .....
Sonuç: .....
- Evimize gitmemiştik çünkü ne elektriğimiz vardı ne de suyumuz.
Neden: .....
Sonuç: .....

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Konuşma sırasında bu ifadeleri, hangi duygularınızı anlatmak için kullanırsınız? Açıklayınız.

b) Yukarıdaki görsellerden istediğiniz birini seçiniz. Beden dilinizi kullanarak bu ifadeye uygun kısa bir konuşma yapınız.

8. ETKİNLİK Aşağıdaki köklere, verilen ekleri getiriniz. Oluşan kelimeyi tekrar yazınız ve bu ek sayesinde yeni kelime türeyip türemediğini işaretleyiniz.

Kök	Ek	Kelime	Yeni kelime türedi	Yeni kelime türemedi
baş	– lık	başlık	✓	
kitap	– ıcı			
kuş	– lar			
ev	– im			
gör	– gü			
ev	– de			
çiz	– gi			
tuz	– suz			
Türk	– çe			

9. ETKİNLİK Metinden alınan aşağıdaki cümleyi okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

Japonya’da çok fazla deprem olduğunu biliyordum.

a) Bu cümlede kesme işareti niçin kullanılmıştır?

.....

b) Aşağıdaki kesme işaretinin kullanım alanları ile bunlara verilen örnek cümleleri eşleştiriniz.

- 1) Türkiye’mizin güzellikleri anlatmakla bitmez.
- 2) Konuyla ilgili ayrıntılı bilgiyi Eren Bey’den alabilirsiniz.
- 3) Yazı dili ile konuşma dilinin aynı olmasını sağlamak TDK’nin görevlerindendir.
- 4) Başvurular 24 Mart’a kadar uzatıldı.
- 5) 1915’te düşman orduları kapıya dayanmıştı.
- 6) A’dan z’ye tüm masrafları karşılayacağına söz vermişti.
- 7) Güzelliğin on par’etmez

Bu bendeki aşk olmasa

6

Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur.

Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur.

Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur.

Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.

Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.

Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur.

Kişî adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur.

10. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde uygun yerlere kesme işareti koyunuz. Cümleleri yeniden yazınız.

Denilir ki Karacaoğlanın bazı türkülerinde başka başka yer adları vardır.

.....
Bursaya yapılacak gezimiz 27 Nisana ertelendi.

.....
Çocuklar bugün TBMM'yi ziyaret etti.

.....
Okulumuz yarışmada 2nci oldu.

11. ETKİNLİK

Aşağıdaki giriş bölümünün bir kısmı verilen hikâyeyi siz tamamlayınız. Yazınızda yabancı dillerden alınmış dilimize henüz yerleşmemiş kelimeler yerine Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz. Yazınıza bir başlık koymayı unutmayınız.

.....
Karla kaplı dağlarda, yaylalarda kar üstünü delerek çıkan bu çiçek ne kadar da güzeldir. Zor şartlarda yetişen, dirençli ve bir o kadar da narin olan kardelenin hikâyesini öğrenince ona hayran kalacaksınız.

Bir zamanlar .....

[illegible]

1. Ağaçların önemi ile ilgili atasözü ve özdeyişler bulunuz. Bunların anlamlarını öğreniniz.
2. “Tohumlar Fidana” şarkısını dinleyiniz. Şarkının sözlerini ezberleyiniz.
3. Tarım ve Orman Bakanlığının internet sitesinden “Geleceğe Nefes” kampanyasını araştırınız. Bakanlığın internet sitesinin adresini defterinize not alınız.
4. İstedığınız bir ağaçla ilgili kitap ya da dergiden bilgi toplayınız. Araştırmanızda kaynak olarak kullandığınız yayının künyesini (kitabın yazarının soyadı, adı, kitabın adı, yayınevi, yayın yeri, yayın yılı) defterinize not alınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ormansız ve ağaçsız toprak, vatan değildir." sözünü kısaca açıklayınız.
2. Ağaçların önemi ile ilgili araştırdığınız atasözü ve özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

MEHMET EMİN YURDAKUL (1869-1944) Türk edebiyatına halkın sesini getiren gerçekçi bir şair olarak değerlendirilen Mehmet Emin Yurdakul, "Türk Şairi ve Milli Şair" diye bilinmektedir. "Anadolu'dan Bir Ses yahut Cenge Giderken" adlı şiiriyle tanınmış ve "Millî Şair" unvanını almıştır.

SAKIN KESME (Dinleme/İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Şiiri dinlerken etkilendiğiniz dizeleri not ediniz.

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK Aşağıda sözlük anlamları verilen kelime ve kelime gruplarını karşılıklarına yazınız.

- 1) Arkadaş, ahbap anlamında hitap sözü. (.....)
- 2) Koru durumunda olan sık ağaçlı yer. (.....)
- 3) Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı. (.....)
- 4) Daha iyi bir duruma girmek. (.....)
- 5) Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat. (.....)

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz şiire göre cevaplayınız.

- 1) Şair, şiirde kimlere sesleniyor?
- 2) Şair hangi ağaçları kesmemizi söylüyor? Neden?
- 3) Şair, ağaçları neden kesmememizi öğütlüyor?
- 4) Sizce atalarımız "Mirasımı artır." sözüyle bizlere neyi öğütlemiş olabilirler?

4. ETKİNLİK Dinlediğiniz şiirin ana duygusunu aşağıya yazınız.

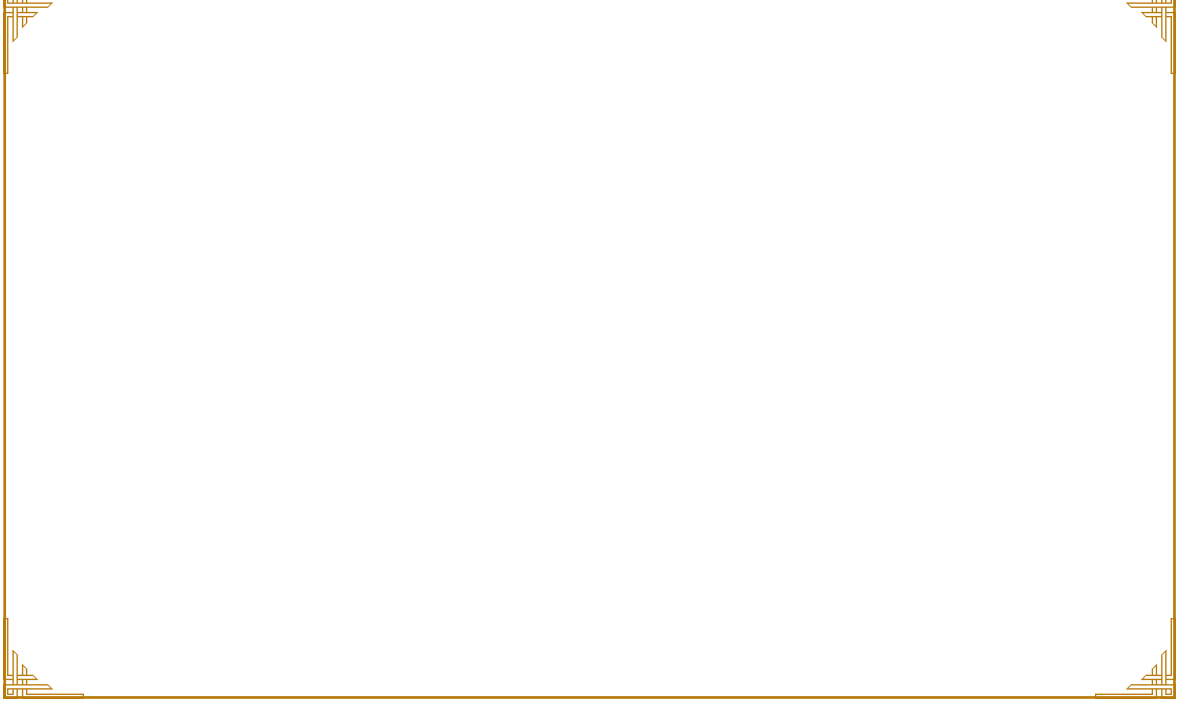
Şiirin ana duygusu: .....

5. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz şiirden hareketle “Şair, nasıl bir yurt özlüyor?” sorusunu cevaplayacak nitelikte bir paragraf yazınız.

b) Şairin özlediği yurdu hayal ederek aşağıya bir resim çiziniz.

6. ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metinle dinlediğiniz “Sakın Kesme” adlı metni konu bakımından karşılaştırınız.

TOHUMLAR FİDANA

Tohumlar fidana,
Fidanlar ağaca,
Ağaçlar ormana,
Dönmeli yurdumda.

Yuvadır kuşlara,
Örtüdür toprağa,
Can verir doğaya,
Ormanlar yurdumda.

Bir tek dal kırmadan,
Ormansız kalmadan,
Her insan bir fidan,
Dikmeli yurdumda.

Anonim

7. ETKİNLİK “Sakın Kesme” şiiriyle ilgili görüşlerinizi yazınız.

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK

a) “Geleceğe Nefes” kampanyasını Tarım ve Orman Bakanlığının internet sitesinden araştırınız. Araştırmanızda edindiğiniz bilgileri ve Tarım ve Orman Bakanlığının internet sitesinin adresini aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

b) İstedığınız bir ağacın özelliklerini dergi ya da bir kitaptan araştırmıştınız. Araştırmalarınızda edindiğiniz bilgiyi ve bilgiyi aldığınız yayının künyesini aşağıya yazınız.

Kitap Künyesi Nedir?

Her insanın olduğu gibi kitapların da kimlikleri vardır. Kitapların kimliklerine bibliyografik künye ya da kaynakça denir. Bir araştırma yaptığımızda kaynak olarak kullandığımız kitabın bibliyografik künyesini araştırmamız sonunda belirtmeliyiz. Bibliyografik künye yazarken sıralama şu şekilde olmalıdır: yazarın soyadı, yazarın adı, kitabın adı, yayınevinin adı, basım yeri, basım yılı.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) Eğitim öğretim yılı boyunca okuduğunuz ve okuyacağınız kitapları aşağıdaki forma uygun olarak listeleyiniz.

Kitabın adı	
Yazarı	
Yayınevi ve yayın tarihi	
Türü	
Sayfa sayısı	
Konusu	
Kahramanları	
Okumaya başladığım tarih	
Okumayı bitirdiğim tarih	

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerden amaç-sonuç bildirenleri “X” ile işaretleyiniz.

- ( ) Gölgesinde dinlenebilmek için ağaçları kesmemeliyiz.
- ( ) Ağaçlar kesildiği için vatanımız giderek çölleşiyor.
- ( ) Daha yaşanılır bir dünyada olmak için ağaç dikmeliyiz.
- ( ) Ağaçlar bize atalarımızdan yadigârdır.
- ( ) Doğayı çocuklarımızdan ödünç aldık.

b) Aşağıdaki amaç-sonuç cümlelerinin amaç ve sonuç bölümlerini yazınız.

- Uluslararası konferansa katılmak için Paris’e gitti.

Amaç: .....

Sonuç: .....

- Bol su içiyorum, daha sağlıklı olmak için.

Amaç: .....

Sonuç: .....

10. ETKİNLİK

Aşağıdaki dizeyi okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

Ey hemşehri, sakın kesme!

a) Bu dizenin sonunda hangi noktalama işareti kullanılmıştır?

.....

b) Bu noktalama işareti niçin kullanılmıştır?

.....

c) “Hanımefendi bugün de işe pek erken (!) geldiniz.” cümlesindeki ünlem işareti niçin kullanılmıştır?

.....

ç) “Simitçi! Bana bir simit lütfen.” cümlesindeki ünlem işaretinin kullanım amacı nedir? Yazınız.

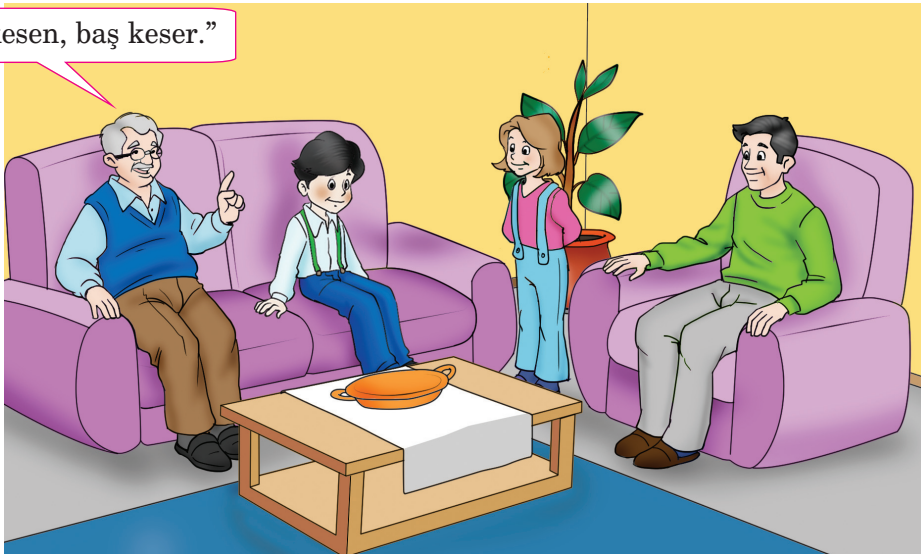
.....

11. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde ünlem işareti kullanılmalıdır? İşaretleyiniz.

- ( ) Her bayram içimi sevinç kaplar
- ( ) Gelecek yıl bu adaya tekrar geliriz
- ( ) Aa, ne kadar düşüncesiz davranmış
- ( ) Olanlar karşısında çok üzgünüm
- ( ) Vah, bu da mı gelecekti başına

“Yaş kesen, baş keser.”

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features two vertical columns of horizontal dotted lines, designed for handwriting practice. The left column contains 10 rows of lines, and the right column also contains 10 rows. There are no margins or other markings on the page.

1. Türk halı ve kilimlerinde kullanılan başlıca motifleri araştırınız. Bulduğunuz motif örneklerini sınıfa getiriniz.

YARIN GENE SABAH OLACAK

Yarın gene sabah olacak
Dili çözülecek kuşların,
Bir bakacaksın boy verip açacak yeni tomurcuklar
Denizler de yeniden dalgalanmaya başlayacak
İşte böyle yarın gene sabah olacak.

Yarın gene sabah olacak
Altın kapıları açılacak gündüzün
Sonra gezinecek sokaklarda kişiler
Kimisi okuluna kimisi işine gidecek
İşte böyle yarın sabah gene sürecek.

Yarın gene sabah olacak.
Her şeyde bir değişiklik göreceksin
Doğa dünden daha iyi
Çocuklar dünden daha güzel olacak
Yarın gene sabah olacak.

Nimetullah HAFIZ

3. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

ÇAY HASADI

“Havada Çay Kokusu **Var**” temalı çay hasadı turunda katılımcılar çayın en **taze** yapıraklarını topluyor ve hasat heyecanını birlikte yaşıyor. Katılımcılar Rize’deki tesislerde çay üretimine tanık oluyor, uzmanlar eşliğinde taze çayların tadımını yapıyor. Rize’nin muhteşem manzarası eşliğindeki yemekten **sonra** sıra Ayder Yaylası’na geliyor. Yaylanın **serin** havasında ateş başında toplanılıyor, geceyi horonlar ısıtıyor. Tur katılımcıları sabah Uçurtma Deresi’ne akan çağlayanların arasında kahvaltı ettikten sonra ise Ayder Yaylası’nın güzelliklerine şahit oluyor.

Atlas Dergisi

Temmuz 2011

A. 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları yukarıdaki paragrafa göre cevaplayınız.

1. Paragrafın konusu nedir?

.....

2. Katılımcılar bu turda neler yapıyor?

.....

3. Katılımcılar geceleri nasıl vakit geçiriyorlar?

.....

4. “Geceyi horonlar ısıtıyor.” sözüyle anlatılmak istenen nedir?

.....

5. Paragraftaki altı çizili söz öbeğinin cümleye kattığı anlamı yazınız.

.....

6. Paragrafta koyu renkle verilen kelimelerin zıt anlamlılarını yazınız.

Kelime

Zıt Anlamlıları

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgilerden doğru olanlara “D”, yanlış olanlara “Y” yazınız.

( ) Tamamlanmamış cümlelerin sonuna üç nokta konur.

( ) Ünlem işareti yay ayraç içinde verilirse cümleye küçümseme, alay anlamı katar.

( ) “İstanbul, dünyanın en güzel şehridir.” cümlesine kişisel görüş anlamı katan sözcük öbeği “en güzel” dir.

( ) Kişisel görüş içeren cümleler nesneldir.

( ) “Sivas, en çok yağış alan şehrimizdir.” cümlesi kanıtlanabilir niteliktedir.

C. Aşağıda verilen cümleleri neden–sonuç ilişkisine göre eşleştiriniz.

1. Bu soğuk havada kalın giyinmediği için
2. Plüton artık gezegen olarak kabul edilmiyor.
3. Doğayı kendimiz için yeniden düzenlemeye kalktık.
4. Fethiye’de yıldızlar öylesine yakın ki!
5. Tatlı su kaynakları giderek azalıyor.
- a. Bütün denge alt üst oldu.
- b. Artık su üzerine kurulu kavgalar başlıyor devletler arasında.
- c. Gökyüzüne elimi uzatsam sanki yıldızlara dokunacak gibiyim.
- ç. Fena hastalandı.
- d. Gezegen sayısı artık dokuz değil, sekizdir.

1.		2.		3.		4.		5.	

Ç. 1 ve 2. soruyu aşağıda verilen paragrafa göre cevaplayınız.

Türkiye’nin ilk su enstitüsü geçtiğimiz haftalarda Süleyman Demirel Üniversitesi’nde kuruldu. Enstitü ile ilgili çalışmalar 2006’da üniversitenin Rektörü Prof. Dr. Semiha Bahçeli tarafından başlatılmıştı. Enstitünün kurulma önerisini içeren dilekçe ise Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Erol Kesici tarafından 2007’de verilmişti. Su enstitüsü, su kaynaklarının korunması ve yönetimi, üretim, yetiştiricilik, su ürünleri sağlığı, üretim kalitesi, araştırma-geliştirme, uluslararası ilişkiler gibi başlıklarda faaliyet gösterecek ve eğitimler verecek. İlgili bilim dallarıyla ve TÜBİTAK, TSE, DPT gibi kuruluşlarla iş birliği yapacak.

Atlas Dergisi, Mayıs 2011.

1. Bu paragrafın konusu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Su enstitüsü ve yapacağı çalışmalar
- B) Su enstitüsünün ne zorluklarla kurulduğu
- C) Su enstitüsünü kuran kişiler
- D) Dünyadaki su enstitüleri

2.

- I. Olay yazısından alınmıştır.
- II. Bilgilendirici bir yazıdan alınmıştır.
- III. Cümleler nesneldir.
- IV. Kişisel görüş bildiren cümleler çoğunluktadır.

Bu paragraf için yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri **söylenemez**?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III   D) I ve IV

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden–sonuç anlamı vardır?

- A) Televizyon seyretmek çocuklarda pek çok olumsuz davranışa sebep oluyor.
- B) Güneş, dağdan dağa koşan kızıl bir attır.
- C) Ege insanının kültürünü incelemek için köyleri dolaşıyor.
- D) Komşuları aylar sonra Almanya'dan dönmüştü.

4. Pisa Kulesi ile ilgili olarak konuşan öğrencilerden hangisinin cümlesinde amaç–sonuç ilişkisi vardır?

- A) İtalya'nın kuzeyindeki Pisa kentinde, Mucizeler Meydanı'nda yer alan Pisa Kulesi'nin tarihi çok eskilere dayanır.
- B) Meydandaki katedralin çan kulesi olarak inşa edilen Pisa Kulesi'nin yapımına 1173 yılında başlanmıştır.
- C) Kulenin üçüncü katı yapılırken inşaatın kuzeye doğru eğilmeye başladığı fark edilir.
- D) Eğrilğin artmasına engel olmak için kulenin kuzey tarafına ağır, güney tarafına hafif çanlar yerleştirilir.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna üç nokta **getirilemez**?

- A) O ıssız sokaklarda
- B) Bu coğrafyada güneş daha erken
- C) Ne kadar şendik çocukken
- D) Şiddetini artıran rüzgâr her yeri

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ünlem işareti diğerlerinden farklı amaçla kullanılmıştır?

- A) Beyefendi yine hepimizi güldürdü (!)
- B) Eyvah, evrakları arabada unuttuk!
- C) Ah, canım çok acıyor!
- D) Tüh! Onun bu şekilde davranacağını bilemedik.

7. Afişte anlatılmak isteneni en iyi ifade eden söz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orman hayatın kaynağıdır.
- B) Geleceğimi yok etme.
- C) Orman candır.
- D) Ormanı koru.

4. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

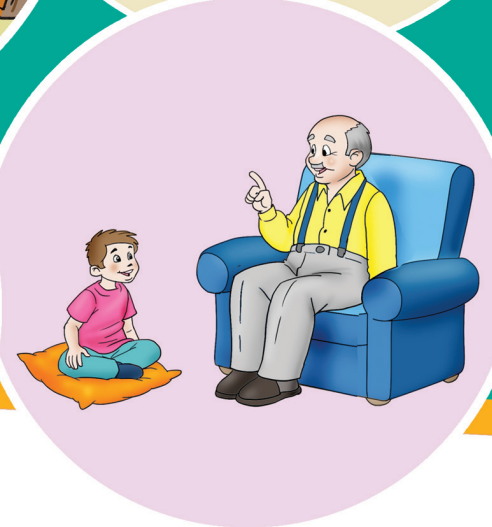
• KİLİM

• VATAN YAHUT SİLİSTRE

• BOĞAÇ HAN

• ALİ KUŞÇU (DİNLEME/İZLEME METNİ)

• GEYİK ANA (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Türk halı ve kilim kültürü hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Türk halı ve kilimlerinde kullanılan başlıca motifler nelerdir? Araştırma sonucu getirdiğiniz motifleri arkadaşlarınıza gösteriniz.

- *Şiiri, kendine özgü bir üslupla ve verilmek istenen ana duyguyu yansıtan bir ses tonuyla okuyunuz.*

FATİH KISAPARMAK 31 Ocak 1961 doğumlu Fatih Kısaparmak, Türk halk müziği sanatçısı, müzisyen, besteci, araştırmacı ve söz yazarıdır. Türk halk müziğinde, “türkü formunda beste” yaparak geleneksel Anadolu müzik kültürünün genç kuşaklara aktarılmasında önemli bir görev üstlenmiştir.

KİLİM

Sevdiğine sözü olan bir kilim dokur.
Kilimin dilinden ancak anlayan okur.
Sırlarımı verdim sana sevgimi verdim,
Şu gönlümü kilim yaptım yoluna serdim.

Ayıptır günahıdır diye kilit vurdular dilime,
Aşkı dokudum kilime anlıyor musun?
Yetinmedim türkü yaptım gayrı bu canımdan bıktım,
Hani senin olacaktım, dinliyor musun?

Kilim kalbin aynasıdır, gönlün sesidir;
Her nakışı bir duygunun ifadesidir.
Kilim sevgiliye çağrı, aşka davettir;
Kimi renkler şikâyetir kimi hasrettir.

Ben şu gönül tezgâhında kilim dokudum,
Erenlerin dergâhında aşkı okudum.
Töremizde kilim demek ilim demektir;
Kilim sevdadır, özlemdir, derttir, istektir.

Fatih KISAPARMAK

1. ETKİNLİK

a) Şiirden alınan kelimeler, harfleri karıştırılarak verilmiştir. Bu kelimeleri belirleyiniz. Anlamalarını TDK Türkçe Sözlük'ten bularak boş bırakılan yerlere yazınız.

rıs

yeşkâti

mersek

tadev

teyimnek

gâhder

şanık

nere

likit

öret

ağrıç

mili

Kelimeler	Anlamları
sır	Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen gizli kalan, gizli tutulan şey.

b) Anlamını öğrendiğiniz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1) Şiire göre sevdiğine sözü olan ne yapar?

.....

2) Şiire göre hangi duygular kilim ile anlatılmıştır?

.....

3) Kilimlerde kullanılan renkler ne ifade etmektedir?

.....

4) Şiire göre kilim ne demektir?

.....

5) “Aşk dokudum kilime.” sözüyle ne anlatılmak istenmektedir?

.....

6) Bu şiire farklı hangi başlıklar yazılabilir?

.....

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

a) Şiirde kilim nelere benzetilmiştir?

kilim

.....

.....

b) Siz olsaydınız kilimi nelere benzetirdiniz? Neden?

.....

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki metin ile okuduğunuz metni tür ve biçim özellikleri yönünden karşılaştırınız.

Anadolu'da kilim, renk demek, renge susamışlık demek...

Göz alabildiğine bozlaşan topraklarda yeşile, kırmızıya, maviye, turuncuya özlem duyan insanlar hıncını kilimlere döktüğü renklerden alır. Ağaçtan yeşil, denizden mavi, çiçekten kırmızı arayan; bulamayınca da tezgâha koşan insanlar, özentilerini kilimlerde dile getirir. Anadolu'da kilim, renk sofrasıdır, renge aç insanların sofrası. Alı-al, moru-mor, akı-karası, sarısı-durusu, nesi var nesi yoksa cömertçe ortaya döker, evini, çadırını bir bayram şenliği, bir düğün alayı gibi renklerle donatır. Bu, onun dünyasıdır.

Mehmet ÖNDER
(Aldı Sözü Anadolu)

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlı en küçük parçasını örnekteki gibi daire içine alınız.

sırlarımı sevgiliye duygunun özlemdir yoluna

b) Daire içine aldığınız bu kelimelere örnekteki gibi farklı ekler getiriniz. Yeni oluşturduğunuz bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

sır	-daş	Sen benim hayattaki tek sırdaşımsın.

6. ETKİNLİK

a) Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan bazı eserleri aşağıda tanıtılmıştır. Bu tanıtımlarda boş bırakılan yerleri <http://www.kultur.gov.tr/> adresinden araştırarak doldurunuz.

TÜRKİYE'NİN DÜNYA MİRASI

Nemrut Dağı (Adıyaman-Kahta)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Alınma Tarihi: .....

Liste Sıra No: 448

Yeri: .....

Kategori: .....

Adıyaman'ın Kahta ilçesinde 2150 metre yüksekliğindeki Nemrut Dağı yamaçlarında hükümdarlık yapmış olan Kommagene Kralı I. Antiochos'un (Antikos) tanrılara ve atalarına minnettarlığını göstermek için yaptırdığı mezarı, anıtsal heykelleri ve benzersiz manzarası ile Helenistik Dönem'in en görkemli kalıntılarından birisidir. Anıtsal heykeller doğu, batı ve kuzey teraslarına yayılmıştır. Doğu terası kutsal merkezdir ve .....

Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası (Sivas)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Alınma Tarihi: .....

Liste Sıra No: 358

Yeri: .....

Kategori: Kültürel

Divriği ve civarında en erken yerleşim Hititler Dönemi'ne kadar inmektedir. Yöre, Mengücekoğullarının yönetimi altında olduğu dönemde Ahmet Şah ve eşi Turan Melek tarafından cami ile birlikte 1228-1229 yıllarında yaptırılmıştır. İslam mimarisinin bu başyapıtı .....

Edirne Selimiye Cami ve Külliyesi (Edirne)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Alınma Tarihi: 2011

Liste Sıra No: .....

Yeri: .....

Kategori: .....

İstanbul'un fethinden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olan Edirne'nin en önemli anıtsal eseri olan ve şehrin silüetini taçlandıran Selimiye Cami ve Külliyesi, 16. yy.da Sultan II. Selim adına yaptırılmıştır. Teknik mükemmelliği, boyutları ve estetik değerleriyle döneminin ve sonraki zamanların en muhteşem eseri olan cami ve külliye, Osmanlı mimarlarından Sinan'ın ustalık dönemi eseri, mimarlık sanatının en görkemli örneklerinden biri ve insanın yaratıcı dehasının bir başyapıtı olarak kabul edilmektedir.

İnce ve zarif 4 minareye sahip büyük kubbesiyle görkemli cami, ...

Edirne Selimiye Cami ve Külliyesi, UNESCO Dünya Miras Komitesi'nin 19-29.06.2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen 35. Dönem Toplantısı'nda alınan 35 COM 8B.37 sayılı karar ile 1 ve 4. kriterler kapsamında kültürel varlık olarak Dünya Miras Listesi'ne dâhil edilmiştir.

b) <http://www.kultur.gov.tr/> adresinden Dünya Miras Listesi'ne alınan kültürel miraslarımızdan iki tanesini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

c) <http://www.kultur.gov.tr/> adresinden aldığınız bilgilere güveniyor musunuz? Neden?

ç) Sizler hangi sitelerden araştırma yapıyorsunuz?

d) Bilimsel araştırmalarda “edu ve gov” uzantılı sitelerin güvenilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

7. ETKİNLİK Aşağıdaki kutularda verilen metinleri inceleyiniz.

Müzeçilik Faaliyetleri

Müzeler, uygarlık tarihine ait her türlü objenin, bilimsel kurallara altında sergilenerek, halkın beğeni ve kültürel birikimini zenginleştiren, araştırmacıların çalışmalarını kolaylaştırıcı ve geliştirici tarihi verilerin gelecek kuşaklara aktarıldığı mekânlardır.

Bakanlığımıza Bağlı Müzeler ve Özel Müzeler

Müze ve Örenyerleri giriş ücretleri, Müze ve örenyerlerine girişlerde uygulanacak usul ve esaslar hakkında yönerge ve Süreli Kullanım Yönergesi ve Tahsis Cetveli için tıklayınız.

Özel Müzeler

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Genel Müdürlük : Mevzuat : Faaliyetler : Duyurular : İletişim : S. S. S.

Neredeyim : Faaliyetler ► Müzeçilik Faaliyetleri

Özel Müzeler

Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıflar, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 26. Maddesi doğrultusunda Bakanlığımızdan izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit taşınır kültür varlığını içeren müzeler kurabilirler.

Taşınır kültür varlıklarının korunması açısından Devlet müzeleri statüsünde bulunan özel müzelerin başvurusu, kuruluş, görev, yönetim, gözetim, denetim şekil ve şartları "Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile belirlenmiştir.

İlgili mevzuat kapsamında yeterli nitelik ve nicelikte bulunmaları ve sürekli hizmet vermeleri hususları dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda açılmalı uygun bulunan özel müzeler, Bakanlığımız denetiminde faaliyetlerini sürdürürler.

08.01.2018 tarihi itibarı ile Bakanlığımız denetiminde **239** özel müze faaliyet göstermektedir.

ÖZEL MÜZELER				
Sıra	Özel Müze	Bulunduğu İl	Bağlı Olduğu Kurum/Kişi	Denetleyen Müze
1	Florya Model Uçak Müzesi	İstanbul	Fly Hava Kargo Servis Havaçılık ve Turizm Hiz.Ltd. Şirketi	İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü

Güncel Haberler

05.10.2016 - Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliğinin 24. maddesine göre Ön Yeterlik Alan İstekli Listeleri 11.05.2017 tarih ve 30063 sayılı Resmi Gazete'de

a) Sizce bu metinlerin ortak özelliği nedir?

b) Metinlerin bu şekilde düzenlenme sebebi ne olabilir? Açıklayınız.

8. ETKİNLİK “Anadolu’da kilim demek, özlemi, inancı, sevgiyi ilmik ilmik dokumak demektir.” sözünden yola çıkarak bir konuşma yapınız.

9. ETKİNLİK Şiirden alınan aşağıdaki dizeleri okuyunuz.

“Kilim kalbin aynasıdır, gönlün sesidir;

Her nakışı bir duygunun ifadesidir.”

a) Yukarıdaki dizede noktalı virgül niçin kullanılmıştır?

.....

b) Noktalı virgülü bu dizedekiyle aynı görevde olacak şekilde cümlede kullanınız.

.....

c) Aşağıdaki cümleleri noktalı virgölün kullanım alanıyla eşleştiriniz.

Zambak, lavanta, gül Isparta’nın; ters lale Hakkâri’nin meşhur çiçeğidir.

Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.

Kilime, halıya duygularını dökmüş; onlarla sırdaş olmuştur.

Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.

10. ETKİNLİK Kültürümüzde kilimin yerini anlatan bilgilendirici bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Gazete ve dergilerden vatan sevgisini anlatan resim, fotoğraf ve haberler bulunuz. Araştırma sonucu elde ettiklerinizi sınıfa getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Vatanımıza karşı görevlerimiz nelerdir?
2. Vatan, uğrunda her fedakârlığı göstereceğimiz değerli bir varlık mıdır? Neden?
3. Vatan sevgisi ile ilgili sınıfa getirdiğiniz görsel ve haberleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Metni okurken öğretmeninizin yaptığı vurgu ve tonlamalara dikkat ediniz.
- Siz de metni canlandırarak okuyunuz. Canlandırma yaparken vurgu ve tonlamaya, noktalama işaretlerine dikkat ediniz.

NAMİK KEMAL (1840-1888) Asıl adı Mehmet Kemal'dir. "Vatan Şairi" diye de isimlendirilmiştir. Şiiri, düşüncelerini aktarmak için bir araç olarak kullanmıştır. Sanatçı, sadece şiir ile ilgilenmemiş tiyatro türünde de eser vermiştir. Tiyatroya özel bir önem vermiş ve altı oyun yazmıştır. Bir yurtseverlik ve kahramanlık oyunu olan Vatan yahut Silistre, Avrupa'da da ilgi uyandırmış ve beş dile çevrilmiştir. Şiirleri ve tiyatrolarının yanında romanları da vardır. "İntibah" adlı romanı Türk edebiyatının ilk edebî romanıdır.

VATAN YAHUT SİLİSTRE

(Silistre, bugünkü Bulgaristan'da Tuna Irmağı kıyısında küçük bir kenttir. Osmanlı yönetiminde olan kent, 1853-1856 Kırım Savaşı sırasında Rus ordusu tarafından kuşatılmıştı. Bir grup gönüllü Silistre Kalesi'ne yardıma giderler. Bunların arasında İslam Bey ve İslam Bey'i sevmekte olan Zekiye de bulunmaktadır. Zekiye erkek kılığına girerek kendisini Âdem olarak tanıtır.)

Aşağıdaki metin, oyunun İkinci Perde İkinci Meclisi'nden alınmıştır.

SITKI BEY	— Kalede kalmak isteyenler, bir tarafa ayrılın!
BİR GÖNÜLLÜ	— Hep burada kalmak istiyoruz ki buraya geldik! Birbirimizden niçin ayrılacağız?
SITKI BEY	— (Hiç kimseye yüz vermeyerek) Ağalar! Düşman suyu geçti. Şehrin öbür tarafında, herkes birbirine giriyor. Memleket bir iki güne kadar bütün bütün kuşatılacak gibi görünüyor. Allah zeval vermesin; devlet, kalesini kendi askeri ile koruyacak güçtedir. İçinizden her kim burada bulunmak istemezse Paşa'dan izin var, hemen bugün dışarı çıksın!
BİR GÖNÜLLÜ	— Düşman çok, asker az... Bizi daha azaltmak mı istiyorsunuz?
ABDULLAH ÇAVUŞ	— Asker az olmakla kıyamet mi kopar? Azdan az olur, çoktan çok.
SITKI BEY	— Kıyamet mi kopar? Kıyamet mi kopar? Sen sus da biraz şunlar söylesin!
ABDULLAH ÇAVUŞ	— Ay, ben söyleyince kıyamet mi...
SITKI BEY	— (Sözünü keserek) Sübhânallah! Ağalar! Kuşatılmada kurşundan, güllenden başka açlık, susuzluk da var. Kim kendini kurtarmak isterse...
BİR GÖNÜLLÜ	— (Albayın karşısına gelerek) Bey! Bey! Biz buraya kendi isteğimizle geldik! Gelişimiz ancak bugün içindi. Siz bir elinizle bize düşmanı gösteriyorsunuz, bir elinizle kaçacak kapıyı! Saçıma, sakalıma ak düşmediğine mi bakıyorsun? Ben, yaşadığımı yeterli görüyorum. Bağdat'tan buraya kadar o niyetle geldim!

- ABDULLAH ÇAVUŞ — İşte hepsi de böyle söyleyecek. Hepsi bu akılda... Ay, ne darlıyorsun? Bir kere de iş benim dediğim gibi çıkarsa kıyamet mi kopar?
- SITKI BEY — (Hiçbirine iltifat etmeyerek gönüllüye) Kardeşim sözüm size değil!
- BİR GÖNÜLLÜ — Hangimizdir?
- BİR DİĞER GÖNÜLLÜ — Hangimiz daha kavga başlamadan kaçarsınız?
- SITKI BEY — Pekâlâ, siz de bizim gibi vatan yolunda ölmek istiyorsunuz. Gayretiniz Allah'ın yanında boşa gitmez. Hayatınız giderse adınız kalır. İnsan olana öldükten sonra bir güzel ad bırakmak belki hiç ölmekten hayırlıdır. Gönülünüzü sağlam tutun, ölümden korkmayın ki korksanız da korkmasanız da elbette bir gün gelir, sizi bulur! Kurtulamayacağı şeyden kaçmak, insana yakışmaz!
- SITKI BEY — (Zekiye'ye) Çocuk!
- ZEKİYE — Efendim!
- SITKI BEY — (Bir garip bakışla yüzüne bakarak) Sen kimsin?
- ZEKİYE — (Telaşla) Âdem.
- SITKI BEY — Adın nedir?
- ZEKİYE — (Kendini toparlayarak) Âdem efendim.
- SITKI BEY — (Kendi kendine) Ne münasebetsiz hülyalar! (Zekiye'ye) Kaleden çıkabilirsin!
- ZEKİYE — Kalede kalmama izin yok mu?
- SITKI BEY — Çocuğum ne işe yararsın ki seni alıkoyalım?
- ZEKİYE — Vatan için öleceğim! Başka ne hizmet istersiniz?
- SITKI BEY — Sen daha silah kullanamazsın.
- ZEKİYE — Ben, size canımı sunuyorum; siz, bana yaşımın küçüklüğünü söylüyorsunuz.
- ABDULLAH ÇAVUŞ — (Albaya yaklaşarak) İçimizde şu zavallı çocuk kalınca kıyamet mi kopar?
- SITKI BEY — Sen, galiba bir zaman gelecek ki kale elden giderse yine: “Kıyamet mi kopar?” diyeceksin.
- ABDULLAH ÇAVUŞ — Hayır beyim! Ben ölmeden kale elden gitmez. Öldükten sonra da lakırdı söyleyemem ya! Nasıl “Kıyamet mi kopar?” derim.
- ZEKİYE — Benden ne istiyorsunuz? Vatan, bir Allah tekkesi değil midir? Tekkeye gelen kurbanın semizliğine, zayıflığına bakılır mı? İzin verin, çocuklarınıza da devlet yolunda ölmeye izin verin!
- ABDULLAH ÇAVUŞ — Şu...sanki ne olur? Kıyamet mi kopar?
- SITKI BEY — (Şefkatle Zekiye'nin yüzüne bakarak) Çocuk... (Kendi kendine) Bıyıksızı ölmek ister, ak sakallısı ölmek ister. Ne diyeyim? Allah, cümlesini vatana bağışlasın.

Namık KEMAL

(Çarpışmalar sırasında İslam Bey yaralanır. Ona Zekiye bakar. Yaralı olduğu hâlde İslam Bey, Abdullah Çavuş ve Zekiye düşman cephanesini ateşlemek üzere giderler. Dönüşlerinde düşmanın Silistre Kalesi'nden çekildiğini görürler. Kale kumandanı Sıtkı Bey'in Zekiye'nin babası olduğu ortaya çıkar. İslam Bey'le Zekiye'nin düğünleri kazanılan savaşın mutluluğu ile yapılır.)

1. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Sonra bu kelimelerin anlamlarını TDK Türkçe Sözlük'ten bularak yazınız. Anlamını öğrendiğiniz kelimeleri hazırladığınız sözlüğüne de ekleyiniz.

kale	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
zeval	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
münasebetsiz	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
lakırdı	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
semiz	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
niyet	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....

b) Anlamını sözlükten kontrol ettiğiniz kelimeleri cümle içinde kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Sıtkı Bey, kalede kalmak isteyenlere ne söylüyor?

.....

2) Gönüllülerin tavrı Sıtkı Bey'i nasıl etkiliyor?

.....

3) Sıtkı Bey, gönüllülerin tavrı karşısında nasıl bir karar veriyor?

.....

4) Metinden, dönemin siyasi ve sosyal özellikleriyle ilgili hangi bilgilere ulaşabilirsiniz?

.....

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metinle ilgili üç soru hazırlayınız. Hazırladığınız soruları cevaplayınız.

Sorum: .....

Cevabım: .....

Sorum: .....

Cevabım: .....

Sorum: .....

Cevabım: .....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu: .....

Metnin ana fikri: .....

5. ETKİNLİK Okuduğunuz metni aşağıdaki unsurlara göre inceleyiniz.

VATAN YAHUT SİLİSTRE	Olay	
	Olayın geçtiği yer	
	Olayın geçtiği zaman	
	Kahramanlar	
	Anlatıcı	

6. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerden koşul–sonuç bildirenlerin başına “X” işareti koyunuz.

- ( ) Kalede kalmama izin yok mu?
- ( ) İçinizden her kim burada bulunmak istemezse Paşa’dan izin var.
- ( ) Bir kere de iş benim dediğim gibi çıkarsa kıyamet mi kopar?
- ( ) Sen, galiba bir zaman gelecek ki kale elden giderse yine: “Kıyamet mi kopar?” diyeceksin.
- ( ) Vatan için öleceğim. Başka ne hizmet istersin ki?

7. ETKİNLİK Metinden alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz. Uzun çizgi sizce hangi amaçla kullanılmıştır? Yazınız.

- SITKI BEY — Kalede kalmak isteyenler, bir tarafa ayrılın!
- BİR GÖNÜLLÜ — Hep burada kalmak istiyoruz ki buraya geldik! Birbirimizden niçin ayrılacağız?
- SITKI BEY — (Hiç kimseye yüz vermeyerek) Ağalar! Düşman suyu geçti. Şehrin öbür tarafında, herkes birbirine giriyor. Memleket bir iki güne kadar bütün kuşatılacak gibi görünüyor. Allah zeval vermesin; devlet, kalesini kendi askeri ile koruyacak güçtedir. İçinizden her kim burada bulunmak istemezse Paşa’dan izin var, hemen bugün dışarı çıksın!
- BİR GÖNÜLLÜ — Düşman çok, asker az... Bizi daha azaltmak mı istiyorsunuz?
- ABDULLAH ÇAVUŞ — Asker az olmakla kıyamet mi kopar? Azdan az olur, çoktan çok.

Bu metinde uzun çizgi .....

.....

8. ETKİNLİK

a) “Vatan” kelimesi size neler çağrıştırıyor? Düşünme balonlarının içine yazınız.

b) Vatan kelimesinin sizde çağrıştırdıklarından yola çıkarak vatan sevgisi konulu bir konuşma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

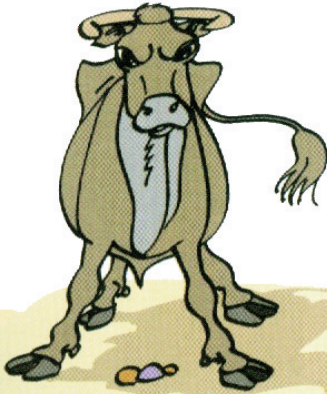
1. İsminizin size nasıl verildiği hakkında öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Türk kültüründe isim verme geleneği ve Dede Korkut Hikâyeleri hakkında neler öğrendiniz? Anlatınız.

• Metni vurgu, tonlama ve noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

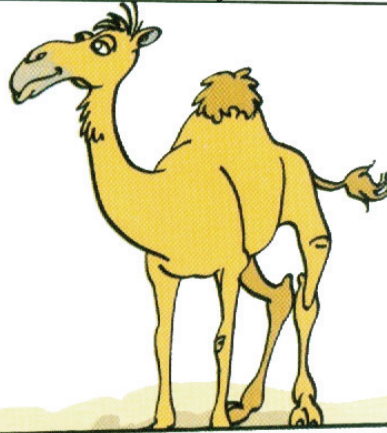
• Okuma sırasında 1 ve 2 numaralı yerlerde durarak 1. Etkinlik'teki soruların cevaplarını tahmin ediniz.

BOĞAÇ HAN

BAYINDIR HAN'IN BOĞASI VAR İDİ.

BİR DE ERKEK DEVESİ VAR İDİ. O BOĞA SERT TAŞA BOYNUZ VURSA UN GİBİ ÖĞÜTÜRDÜ. YAZIN VE GÜZÜN BOĞA İLE ERKEK DEVEYİ SAVAŞTIRIRLARDI.

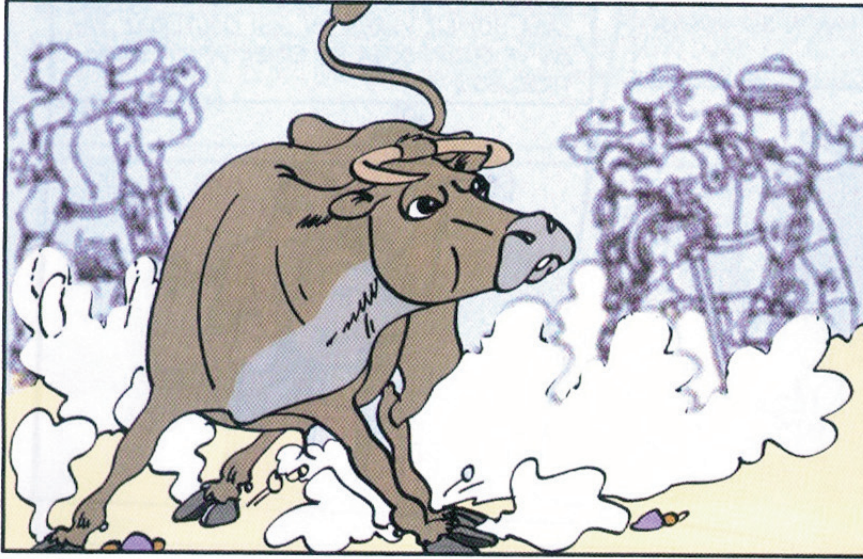
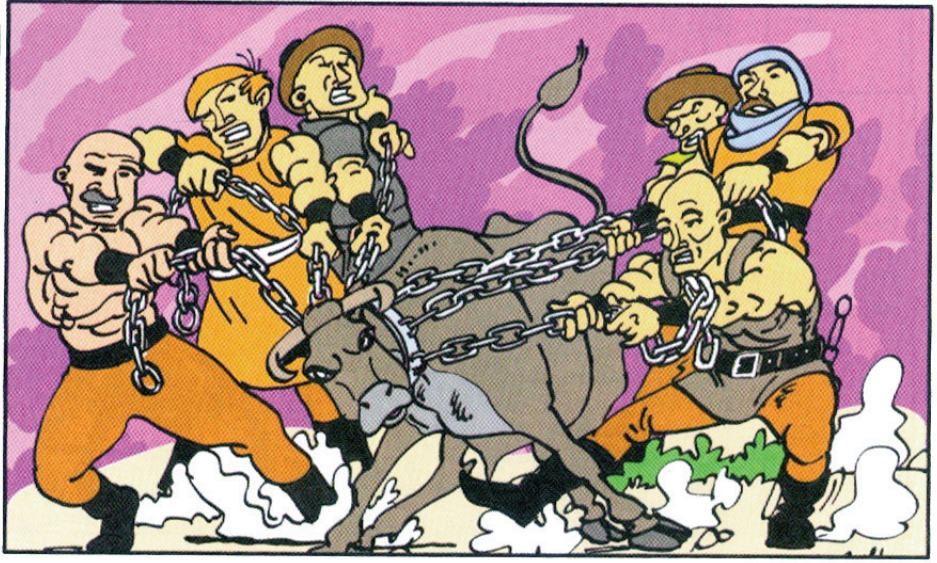

BAYINDIR HAN, KUDRETLİ OĞUZ BEYLERİ İLE SEYREDER, EĞLENİRDİ.

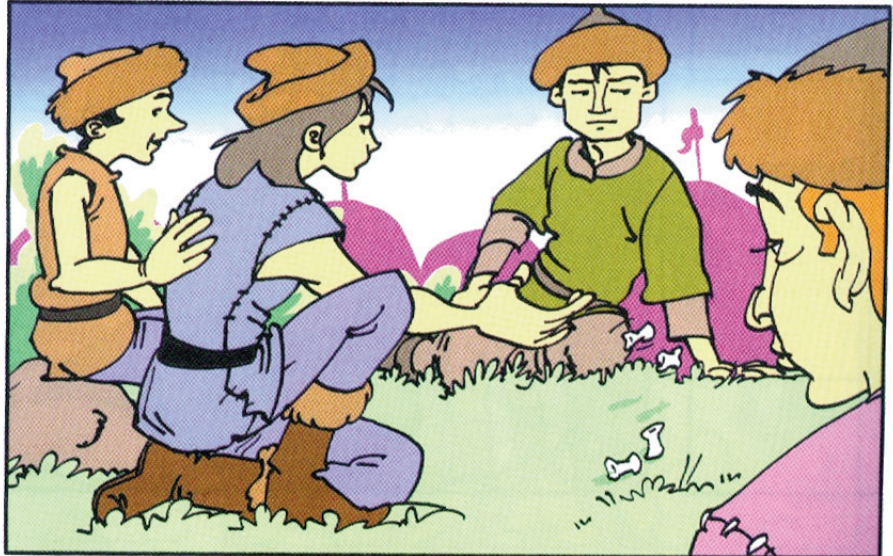

MEĞER SULTANIM,
GENE YAZIN BOĞA-
YI SARAYDAN
ÇIKARDILAR.
ÜÇ KİŞİ SAĞ
YANINDA, ÜÇ KİŞİ
SOL YANINDA
DEMİR ZİNCİR
İLE BOĞAYI
TUTMUŞLARDI.

GELİP MEYDANIN
ORTASINA
KOYUVERDİLER. (1)

MEĞER SULTANIM,
DİRSE HAN'IN
OĞLANCIĞI ÜÇ DE
KABİLE ÇOCUĞU
MEYDANDA AŞIK
OYNUYORLARDI.

BOĞAYI KOYUVERDİLER, OĞLANCIKLARA KAÇ DEDİLER.

ÜÇ OĞLAN KAÇTI. DİRSE HAN'IN OĞLANCIĞI KAÇMADI.

AK MEYDANIN ORTASINDA BAKTI DURDU. BOĞA DA OĞLANA SÜRDÜ GELDİ. DİLEDİ Kİ OĞLANI HELAK KILSIN. OĞLAN YUMRUĞU İLE BOĞANIN ALNINA KIYASIYA TUTUP VURDU. BOĞA GERİ GERİ GİTTİ. BOĞA OĞLANA SÜRDÜ TEKRAR GELDİ.

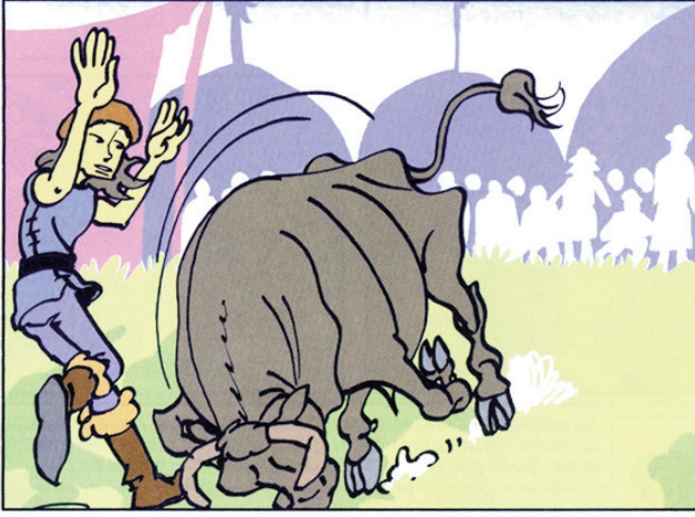

OĞLAN YİNE BOĞANIN ALNINA YUMRUĞU İLE SERT VURDU. OĞLAN BU SEFER BOĞANIN ALNINA YUMRUĞUNU DAYADI, SÜRDÜ MEYDANIN BAŞINA ÇIKARDI. BOĞA İLE OĞLAN BİR HAMLE ÇEKİŞTİLER. BOĞANIN İKİ KÜREK KEMİĞİNİN ÜSTÜNE KÖPÜK BAĞLANDI. NE OĞLAN YENER NE BOĞA YENER. OĞLAN DÜŞÜNDÜ. (2)

BİR DAMA DİREK VURURLAR. O, DAMA DESTEK OLUR, BEN BUNUN ALNINA NİYE DESTEK OLUYORUM DURUYORUM?

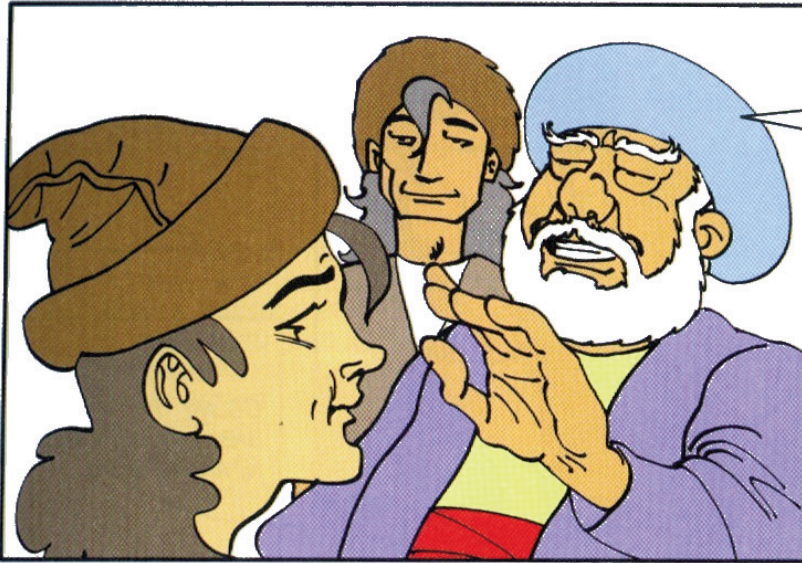

OĞLAN BOĞANIN ALNINDAN
YUMRUĞUNU GİDERDİ,
YOLUNDAN SAVULDU,
BOĞA AYAK ÜSTÜNDE
DURAMADI, DÜŞTÜ
TEPESİNİN ÜSTÜNE YIKILDI.

OĞUZ BEYLERİ GELİP
OĞLANIN BAŞINA
TOPLANDILAR, AFERİN
DEDİLER.

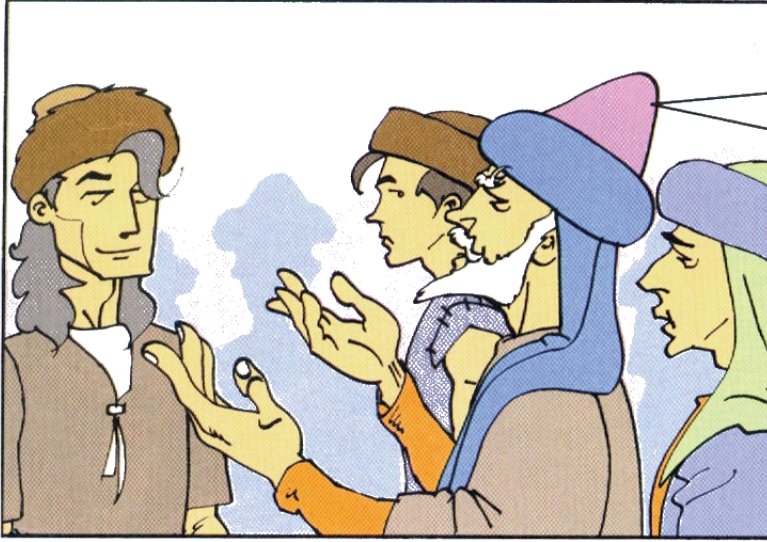
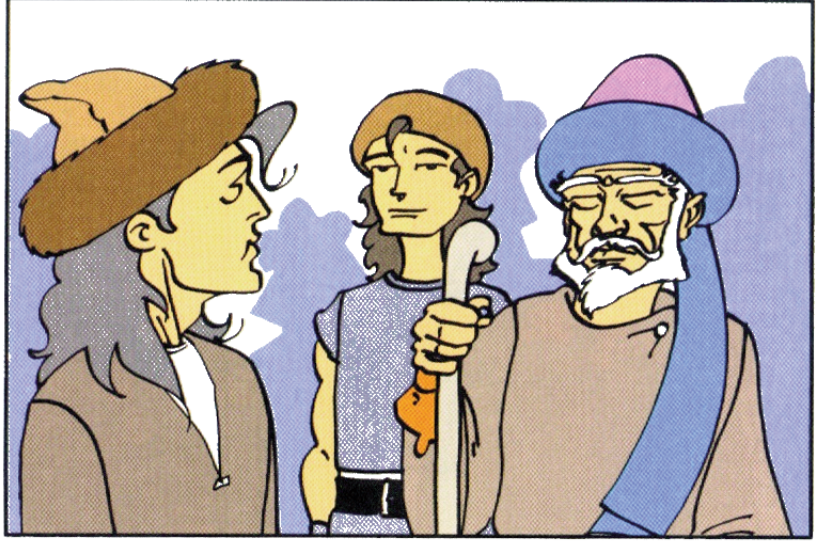

DEDEM KORKUT
GELSİN, BU OĞLANA
AD KOYSUN,
BERABERİNE ALIP
BABASINA VARSIN,
BABASINDAN OĞLANA
BEYLİK İSTESİN, TAHT
ALIVERSİN.

ÇAĞIRDILAR DEDEM
KORKUT GELİR OLDU

OĞLANI ALIP BABASI-
NA VARDI. DEDE
KORKUT, OĞLANIN
BABASINA SÖYLEMİŞ;
GÖRELİM HANIM NE
SÖYLEMİŞ:

HEY DİRSE HAN, BEYLİK
VER BU OĞLANA, TAHT
VER, ERDEMLİDİR. BOYNU
UZUN BÜYÜK CİNS AT VER
BU OĞLANA, BİNER OLSUN,
HÜNERLİDİR. AĞILLARDAN
ON BİN KOYUN VER BU
OĞLANA, ETLİK OLSUN,
HÜNERLİDİR. DEVELERDEN
KIZIL DEVE VER BU OĞLA-
NA, YÜK TAŞIYICI OLSUN,
HÜNERLİDİR. ALTIN BAŞLI
OTAĞ VER BU OĞLANA,
GÖLGE OLSUN, ERDEMLİ-
DİR. OMUZU KUŞLU CÜBBE
ELBİSE VER BU OĞLANA,
GİYER OLSUN,
HÜNERLİDİR.

BAYINDIR HAN'IN AK MEYDANINDA BU
OĞLAN CENK ETMİŞTİR, BİR BOĞAYI
YENMİŞ SENİN OĞLUN, ADI BOĞAÇ
OLSUN, ADINI BEN VERDİM YAŞINI
ALLAH VERSİN.

DİRSE HAN
OĞLUNA BEYLİK
VERDİ, TAHT VERDİ.

OĞLAN TAHTA ÇIKTI.

Serdar DEMİRCAN
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK Okuma sırasında aşağıdaki soruların cevaplarını tahmin ediniz.

Soru	Tahminim
Sizce boğayı neden meydana getirmiş olabilirler?	
Dirse Han'ın oğlu boğadan kurtulmak için ne yapmış olabilir?	

2. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Bu kelimelerin anlamlarını metinden yola çıkarak tahmin ediniz. Sonra bu kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak tahmininizi kontrol ediniz. Anlamını öğrendiğiniz bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....
.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....
.....	Tahminim : ..... Sözlük anlamı : ..... Cümlem : .....
.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....
.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

3. ETKİNLİK “Boğaç Han” adlı metni olay, yer, şahıs kadrosu ve zaman bakımından inceleyiniz.

Yer
Zaman
Şahıs ve varlık kadrosu

Olay

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Dirse Han'ın oğlu ve arkadaşları meydanda hangi oyunu oynuyorlardı?

.....

2) Dirse Han'ın oğlu, boğayı yenmek için ne yapmıştır?

.....

3) Dirse Han'ın oğluna kim isim vermiştir? Verdiği isim nedir?

.....

4) Dede Korkut, Dirse Han'dan oğluna neler vermesini istemiştir?

.....

5) Okuduğunuz metinde Türklerin hangi gelenekleri yer almaktadır?

.....

5. ETKİNLİK Okuduğunuz metindeki olayı siz anlatsaydınız nasıl kurgulardınız?

Benim Kahramanlarım:

.....

.....

.....

.....

.....

Olayın Geçtiği Yer:

.....

Olay:

.....

.....

6. ETKİNLİK Kırgız Türklerinin Manas Destanı'ndan alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz.

MANAS

Cakıp; her kabilenin başta gelenlerini, yakınlarını, bilgili ak sakalları özellikle ziyafet sofrasında alıkoymuş her birine elbise giydirdi. Çocuğunu sağ eteğine koyarak hanımını peşine takıp ortaya çıktı. “Sevgili kardeşlerim! Tanrı’mın verdiği oğluma ad veriniz.” Cakıp, diz üzerine oturup dileği için dua etti. Çocuktan çıkan ışığa bakıp ona layık bir ad bulamayan halk şaşırıp kaldı. Ah, Tanrım! Tam bu sırada beyaz çadıra yırtık deri elbise giyen, elinde beyaz asa tutan, beline çakmak taşı bağlayan, ayağına çarık saran bembeyaz sakallı, ak külahlı derviş içeri girdi. “Millet!” dedi yüzü ışıldayan derviş, şaşkın oturanlara bakarak “Müsaade ederseniz nur yüzlü çocuğun adını ben vereyim.” Onlar da “Olsun, ağzından çıkan kutlu olsun, çocuğun adını sen ver ihtiyar.” dediler. Söylemek benden söz Tanrı’dan. Çocuğun adı Manas olsun. Ulu adına layık bahadır olsun. Beladan uzak dursun.” dedi.

Manas Destanı

- a) Bu paragrafta Kırgız Türklerinin hangi geleneğinden bahsedilmiştir?
b) Boğaç Han’a isim verilme yöntemiyle Manas’a isim verilme yöntemi aynı mıdır?
c) Kültürel farkındalık oluşturma amacıyla farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmak neden önemlidir?

7. ETKİNLİK Kısa çizginin kullanım alanları ve bunlara örnek cümleler verilmiştir. Kısa çizginin kullanım alanlarıyla örnek cümleleri eşleştiriniz.

1. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.	a) Dede Korkut’un bu hikâyesi -Boğaç Han-Türklerin ad koyma geleneği hakkında bize bilgiler vermektedir. (Ömer Seyfettin)
2. Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.	b) Soğuktan mı titriyordum yoksa heyecandan, korkudan ya da üzüntüden mi bilmem.
3. Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.	c) Gözlüklü sözcüğünün kök ve eklerine ayrılışı şu şekildedir: göz-lük-lü
4. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.	ç) -lık/-lik ekleri isimden isim yapan; -ımsa, -tır ekleri fiilden fiil yapan eklerdir.
5. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur.	d) Dur-fiilinden yeni kelimeler türetiniz.
6. Heceleri göstermek için kullanılır.	e) İl-kög-re-tim sözcüğünün hecelerine doğru ayrılışı bu şekildedir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

“Tarihî şahsiyet” kelimesi sizde neler çağırıyor? Söyleyiniz.

ALİ KUŞÇU (Dinleme/İzleme Metni)

1. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri dinleme/izleme sırasında doldurunuz.

Ali Kuşçu ..... doğmuştur.

Ali Kuşçu’nun babası, Uluğ Bey’in ..... .

Ali Kuşçu, Uluğ Bey’e ..... adlı eserini hediye etmiştir.

Ali Kuşçu’nun en önemli eseri ..... .

Ali Kuşçu ..... tarihinde hayatını kaybetmiştir.

2. ETKİNLİK

a) İzlediğiniz çizgi filmde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını not ediniz.

.....
.....

b) Bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra tahminlerinizi TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları izlediğiniz çizgi filmde hareketle cevaplayınız.

1) Ali Kuşçu, nasıl bir ortamda büyümüştür?

.....

2) Ali Kuşçu’nun sarayda eğitim almasını sağlayan olay nedir?

.....

3) Ali Kuşçu, Kirman şehrinde ne yapmıştır?

.....

4) Ali Kuşçu’nun Tebriz şehrine kaçmasına neden olan olay nedir?

.....

5) Ali Kuşçu’nun rasathanedeki ilk görevi nedir?

.....

6) Sultan Uzun Hasan, Ali Kuşçu’yu neden İstanbul’a göndermiştir?

.....

7) Fatih Sultan Mehmet, Ali Kuşçu’dan ne istemiştir?

.....

8) Ali Kuşçu, İstanbul’da hangi eksikliği görmüştür? Bu eksikliği gidermek için ne yapmıştır?

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Uluğ Bey, bu cümlesiyle Ali Kuşçu'dan ne istemiştir? Açıklayınız.

Senden gökyüzünü
yere indirmeni istiyorum, Kuşçu.

5. ETKİNLİK İzlediğiniz çizgi filmde hareketle Ali Kuşçu'nun hayatını özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları izlediğiniz çizgi filme göre cevaplayarak filmi değerlendiriniz.

a) İzlediğiniz çizgi filmi beğendiniz mi?

.....

b) Sizce izlediğiniz çizgi film Ali Kuşçu hakkında yeterli bilgi veriyor mu? Neden?

.....

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki akıllı işaretleri inceleyiniz. Bu işaretlerin anlamlarını karşılıklarına yazınız.

b) Siz televizyon izlerken medya metinlerinin yönlendirmelerine dikkat ediyor musunuz? Neden?

.....

c) Görsel/işitsel medyada izlenecek programların bu uyarılara göre seçimi neden önemlidir?

.....

ç) Televizyonda hangi akıllı işaretleri gördüğünüzde o programı izlememeniz gerektiğini düşünüyorsunuz? Neden?

.....

8. ETKİNLİK Tarihî şahsiyetler ile ilgili hazırlıklı konuşmanızı yapınız. Yaptığınız konuşmayı “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formuna göre değerlendiriniz.

KONUŞMAMI DEĞERLENDİRİYORUM

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşurken beden dilimi etkili kullandım.			
Konuşmamda uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullandım.			
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçesini kullandım.			
Kelimeleri anlamına uygun kullandım.			
Konuşurken göz teması kurdum.			
Konuşurken işitilebilir bir ses tonu kullandım.			

9. ETKİNLİK Yurt dışında yaşayan ve Türkçe bilen bir arkadaşınıza Ali Kuşçu’yu tanıtan bir elektronik posta yazınız.

Yeni İleti

Alıcılar

Konu

Gönder

A

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

“Toplum hayatında herkese düşen belirli görevler vardır.” sözünden hareketle çevrenizi gözlemleyiniz.

GEYİK ANA

(Dünyaca ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un kitabı olan Beyaz Gemi'de Mümin dedenin torunu ile yaşadıkları anlatılmaktadır. Mümin dede, her gün torununa Kırgızlarla ilgili efsaneler anlatmaktadır. Dedesine göre Kırgızlar, "Boynuzlu Geyik Ana" soyundan gelmektedir. Bu efsanelerden etkilenen çocuk da bir balık olmayı ve her gün Issık Gölü'nde geçen beyaz gemiye gidip babasını bulmayı hayal eder. Okuyacağınız aşağıdaki bölümde, bu efsanelerden biri anlatılmaktadır.)

(...)

Geyik Ana:

— Şimdi ben sizin ananızım, siz de yavrularımsınız, demiş. Sizi ben çok uzaklara götüreceğim, o yerlerde karla örtülü dağlar arasında ılık bir deniz var. Adı Issık Göl.

Oğlanla kız bir sevinmiş, bir sevinmiş, güzel boynuzlu Geyik Ana'nın peşinde sevinçle koşmuşlar. Ne var ki bir süre sonra yorulmaya başlamışlar, hâlsiz düşmüşler. Yol ise daha çok çok uzakmış, dünyanın bir ucundan bir ucuna kadar. Ve de uzak bir yere gidemezlermiş, Geyik Ana onlara sütünü emzirmeseymiş, geceleyin kendi vücudu ile onları ısıtmıyaymış.

Az gitmişler, uz gitmişler. Ana toprakları Enesay arkalarında kalmış çoktan, yeni ülkeleri Issık Göl'e yol daha çok çok varmış. Bir yaz, bir kış sonra bir bahar, bir yaz ve yine bir güz gibi kış ve birçok bahar, yaz, kış yürümüşler. Sık ormanlardan geçerek, çıplak bozkırlardan, insan ayağının batıp çıktığı çöl kumlarından yürüyerek, yüksek dağları aşarak, coşkun ırmaklarda yüzerek durmadan ilerliyorlarmış. Kurt sürüleri saldırmış, Geyik Ana sırtlamış yavrularını, rüzgâr gibi uçurmuş âdetâ... Atlı avcılar mı düşmemiş peşlerine kaç kez, okları, yayları ile. "Geyik çocukları alıp kaçıyor! Tut! Tut! Vur!" diye bağırıyor, oklarını fırlatıyorlarmış. Geyik Ana oktan daha hızlı koşuyor ve fısıldıyormuş:

— Sıkı tutunun yavrularım, sıkı tutunun! Bizi takip eden var.

Ve sonunda Geyik Ana çocuklarını Issık Göl'ün kıyısına getirmiş. Dağın tepesinde duruyor, çevrelerine bakıyormuş hepsi de hayretler içinde. Her taraf karlı tepeler, yeşil ormanlarla çevriliymiş. Ve dağların arasında, göz alabildiğine bir deniz dalgalanıyormuş, kabarıyormuş durmadan. Masmavi suda ak köpüklü dalgalar koşuşuyor, koşuşuyormuş. Çok uzaktan gelen rüzgârlar onları kovalıyor, sürüklüyormuş. Başı neresiymiş Issık Göl'ün, sonu neresi, bilinmez. Bir kıyısında güneş doğarken bir kıyısı karanlıkmiş. Ve Issık Göl'ün dört bir yanını kaç dağ sarıyor, bilinmezmiş. Bu dağların ötelinde daha ne kadar karlı dağlar varmış, sayılmazmış, bilinemezmiş...

— İşte, demiş Geyik Ana, burası yeni ana topraklarınız olacak. Burada yaşayacaksınız, toprak süreceksiniz, balık tutacaksınız, hayvan yetiştireceksiniz. Barış içinde yaşayın binlerce yıl. Soyunuz çoğalsın. Torunlarınızın torunları buraya getirdiğiniz ana dilinizi de unutmasın çünkü ana dilini konuşmak, ana dilinde türkü söylemek çok tatlı gelir insana. İnsanlara yakışacak bir biçimde yaşayınız. Ben de sizinle olacağım, çocuklarınızın çocuklarıyla birlikte yaşayacağım bugün, yarın ve sonsuzluğa dek...

İşte, Kırgız soyunun en son iki insanı, oğlanla kız. Tanrı'nın kutsal saydığı bu ölmez Issık Göl topraklarında kendilerine yeni bir yurt bulmuşlar.

(...)

Cengiz AYTMAOV

4. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

DOSTLUK

Anadolu'nun geleneksel konukseverliği dillere destan dedik. Ne var ki bu konukseverlik önce kahveden başlar. Sizi, bir acı kahve içmeye çağıran dostunuza “Neden acı kahve?” diye mezsınız. Bu acılıkta yıllar yılı sürececek bir tatlılık, yakın bir dostluk vardır. Bu yüzden Anadolu’da “Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.” sözü her yerde, her zaman söylenir durur.

Mehmet ÖNDER

A. 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları yukarıdaki paragrafa göre cevaplayınız.

1. Paragrafa göre Anadolu’daki konukseverlik ne ile başlar?

.....

2. Yazara göre acı bir kahveyi paylaşmak neyin ifadesidir?

.....

3. “Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var.” sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. “Dillere destan” sözünü açıklayınız.

.....

5. Paragrafın konusu nedir?

.....

6. Paragrafın ana fikrini yazınız.

.....

B. Aşağıdaki cümlelerde ifade edilenler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

( ) “Gider oldum kömür gözlüm, elveda.” cümlesinde benzetme vardır.

( ) “Sakla samanı, gelir zamanı.” cümlesinde koşul anlamı vardır.

( ) “Bu çocuk tilki gibi kurnazdır.” cümlesinde çocuk, kurnaza benzetilmiştir.

( ) “Okulun duvarlarına da resim çizmişsiniz.” cümlesindeki “duvarlarına” kelimesinde yapım eki yoktur.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, yay ayraç içinde verilenlerden uygun olanları ile doldurunuz.

- “Yazar, hikâyesinde gurbetteki bir çocuğun yaşam mücadelesini anlatıyor.” cümlesi ..... anlatımdır. (nesnel/öznel)
- “Eser, okuyan herkesi saran, kolay anlaşılan cümlelerden oluşmuş.” cümlesi ..... anlatımdır. (nesnel/öznel)
- “Yağmur sabaha kadar yağarsa göl taşar.” cümlesinde ..... anlamı vardır. (koşul-sonuç/neden-sonuç)
- “Şiir, en eski dönemlerden beri insanın ruhunu ayna gibi yansıtmıştır.” cümlesi ..... anlatımdır. (nesnel/öznel)
- “Saygı kelimesi say-gı şeklinde hecelerine ayrılır.” cümlesinde kısa çizgi ..... amacıyla kullanılmıştır. (ekleri ayırmak/heceleri ayırmak)

Ç. Aşağıdaki 1, 2, 3 ve 4. soruları verilen paragrafa göre cevaplayınız.

İstanbul martıları, balıkçılardan kaçırdıkları midyeleri kırmak için Kız Kulesi'ne götürürler. Kulenin çatısına konarak gagasındaki midyeyi bırakan martıyı, aşağıda nefis bir ziyafet beklemektedir. Boğaz'ın ortasındaki kayalıklara deniz feneri olarak inşa edilmiş olsa da Kız Kulesi martılar için bir midye tabağıdır.

Figen YAMAN COŞAR

1. Paragrafın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Martılar ve İstanbul'un güzellikleri
- B) Martıların en sevdiği yiyecek
- C) Martıların Kız Kulesi'ni ne amaçla kullandıkları
- D) Kız Kulesi'nin hikâyesi

2. Paragraftan yola çıkarak verilenlerden hangisi doğrudur?

- A) İstanbul'da yalnızca martılar vardır.
- B) Martılar sadece midye yer.
- C) Kız Kulesi deniz feneri olarak yapılmıştır.
- D) Kız Kulesi Boğaz'ın Avrupa tarafındadır.

3. Paragrafta geçen “inşa etmek” kelimesi yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılabilir?

- A) Götürmek
- B) Kullanmak
- C) Tamir etmek
- D) Yapmak

4. Paragrafın başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Kız Kulesi
- B) Martılar
- C) Martılar ve Kız Kulesi
- D) Martılar ve Balıkçılar

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalı virgül doğru kullanılmıştır?

- A) En sevdiğim dersler; Türkçe ve İngilizcedir.
- B) Yazdığım şiirleri, öyküleri kitaplaştırmak isterdim; sonunda başardım.
- C) Kar; yağmur, fırtına bizi yolumuzdan döndüremez.
- D) At ölür; meydan kalır, yiğit ölür, şan kalır.

6. Aşağıda “kâğıdın geri dönüşümü” konulu bir deneyin basamakları karışık olarak verilmiştir.

1. Kâğıt parçalarını leğenin içinde iki gün ıslatın.
2. Hamuru kurumaya bırakın, işte yeni bir kâğıt elde ettiğiniz.
3. Kâğıdı küçük parçalar hâlinde yırtın.
4. Islanan kâğıt parçalarını zaman zaman karıştırarak hamur hâline getirin.
5. Oluşan hamurun eleğe iyice yayılmasını sağlayın.

Buna göre basamakların doğru sıralanışı nasıl olmalıdır?

- A) 5-2-1-3-4   B) 2-1-5-4-3   C) 1-3-5-2-4   D) 3-1-4-5-2

7. Garson lokantada Okan ve arkadaşlarının siparişini almaktadır.

Emrah, acısız bir lahmacun, bir ayran; Ahmet, acılı iki lahmacun, bir su; Demet, kaşarlı pide, bir çay; Çiğdem ise sucuklu kaşarlı pide ve soda istemiştir.

Buna göre aşağıdaki sipariş listesinden hangisi doğrudur?

Çiğdem	Ahmet	Emrah	Demet
1 sucuklu kaşarlı pide	2 lahmacun	1 acısız lahmacun	1 kaşarlı pide
1 soda	1 ayran	1 çay	1 su

- A) Emrah   B) Ahmet   C) Çiğdem   D) Demet

5. TEMA

VATANDAŞLIK

- ÇOCUK BAHÇESİNDEKİ BEKÇİ
- BİLİNÇLİ TÜKETİCİ
- ÖZGÜRLÜK
- SOKAK (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- ÇİFTÇİ İLE ÇOCUKLARI (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Toplum hayatında herkese düşen belirli görevler vardır.” sözünden ne anlıyorsunuz? Gözlemlerinizi hareketle açıklayınız.
2. Üzerinize düşen görevi en iyi şekilde yapabilmek için nelere dikkat edersiniz?

- Metnin başlığından ve görsellerden hareketle metnin içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. Etkinlik’e yazınız.
- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

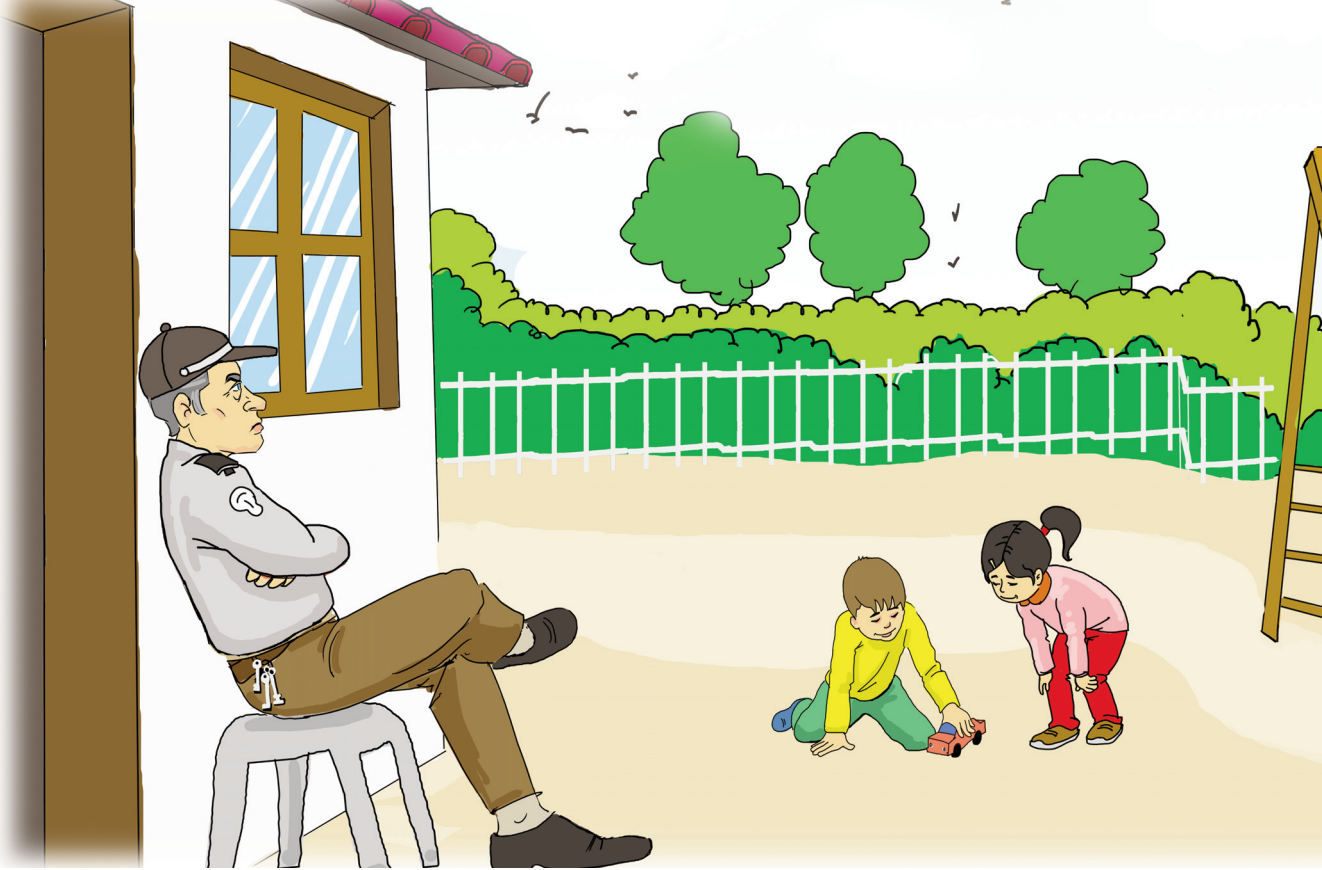
ÜZEYİR GÜNDÜZ (1950) Öykü ve roman yazarıdır. Eserlerinden bazıları: Değirmenden Gelen Haber, Anneler ve Kuzuları, Gül Ahmet, Bayram Şenliği, Üç Kişilik Mutluluk, Tek Kanatlı Güvercin, Tonton Dedemin Yaşlı Saati...

ÇOCUK BAHÇESİNDEKİ BEKÇİ

Bizim sokağın alt başına küçük bir çocuk parkı yapıldı. Beyaz badanalı ihata duvarını, yine beyaza boyanmış demir parmaklıklarla çevrelediler. Parkın köşesinde, üzeri kırmızı kiremitlerle örtülü şirin bir bekçi kulübesi vardı. Orta yaşlı, çatık kaşlı bir amca, bazen bu kulübenin önüne dikilip bas bas bağırır:

“Kapıyı görmedin mi oğlum, ne diye duvardan atlıyorsun?”

“Çimenleri çiğneme, kenardan yürü!”

“Yavrum siz hiç mektep medrese görmediniz mi, salıncağa ayakkabıyla basılır mı, in oradan!”

Ne yalan söyleyeyim, ilk günlerde bu adama çok kızılıyordum. Ne diye bağıırıyordu? Bu park bizler oynasın diye yapılmamış mıydı? İkide bir düdük öttürecek ne var yani? Parkı alıp götürmüyoruz ya...

Gerçi ben, bazı çocukların yaptığı gibi yeşillikleri çiğneyip duvardan atlamıyordum ama yine de bekçi amcanın bağıırmasından hoşlanmıyordum. Ne zaman parka gitmek istesem bekçinin orada bulunmadığı bir saati kolluyordum.

Geçen hafta sonunda küçük kardeşimi parka götürdüm. İlle de tahterevalliyeye bineceğim diye tutturdu. Annemin ısrarı üzerine gitmek zorunda kaldım. Bekçi amca öğle yemeğine gidinceye kadar parkın kapısında bekledik. Sabırsızlıkla içeri dalmak isteyen kardeşimi zor zapt ettim. Oyun alanı tıklım tıklım doluydu. Her oyuncağın başında uzun bir kuyruk oluşmuştu. Ben de kardeşimin elinden tutup tahterevalli kuyruğuna girdim. Bize sıra gelmediği gibi bizim önümüzdeki çocukların da kıpırdamaya niyetleri yoktu. Çünkü delikanlı denilecek yaşta iki erkek çocuğu, tahterevalliyi yarım saatten beri işgal ediyordu. Belki de on altı, on yedi yaşlarında vardılar. Sanki tahterevalli babalarının malıymış gibi kalkmak bilmiyorlardı. Birinin ayaklarında kocaman potinleri vardı. Artık nereye basmışsa her yanı çamur içindeydi. Biraz sonra oturduğu yerden kalkıp tahterevallinin üzerine çıktı. Karşısındaki arkadaşına da işaret edip ayağa kalkmasını söyledi. Sonra birlikte zıplamaya başladılar. Çocuğun ayakkabısındaki çamur, her yana bulaşmıştı. Kara kara düşünmeye başladım. Evden çıkarken annem:

“Dikkatli olun, üstünüzü başınızı kirletmeyin!” diye sıkı sıkıya tembih etmişti. Bu çamurlu şeyin üzerine kardeşimi nasıl bindirecektim? Bindirmeden eve götürsem ter ter tepinir, ağlardı. Tahterevallideki çocuklara iyice sinirlenmiştim:

– İnin artık, diye bağırdım. Herkes sizi mi bekleyecek? Biz de bineceğiz.

Sanki bu sözleri söylediğime pişman oldum. Ayakkabıları çamurlu olan çocuk, pazularını şişirip önümüze dikilmez mi? Kocaman gövdesini görünce ödüm patladı. Boncuk boncuk terlemeye başladım. Hele yakamı tutup... beni itmeye başlaması yok mu, kanımı dondurdu.

Küçük kardeşim heyecana kapılmış ağlıyordu. Bu iri yapılı ve benden en azı altı yaş büyük olan çocuğun elinden kurtulmak imkânsızdı. Aklıma gelen ilk çareye başvurmak zorunda kaldım.

“Bekçi amca!” diye bağırdım.

Bu imdat çığlığı her şeye yetti. Çocuk yakamı bırakmakla kalmadı, parkı bile terk etti. Arkadaşlarıyla birlikte demir parmaklıklı duvarı bir çırpıda aşp gözden kayboldu. Meğer o yaştaki çocukların parktaki oyuncaklara binmesi ve onları işgal etmesi yasakmış.

Ne kadar rahatladığımı artık siz bir düşünün... Gerçi bekçi amca benim çığlığımı duymamıştı ama onun adını söylemek o çocukları kaçırmaya yetmişti.

Daha birkaç gün öncesine kadar kendisine öfkeyle baktığım bekçi amcayı artık sevmeye başlamıştım. Meğer onun bağırıp çağırımları boşuna değilmiş. Her düdük çaldığında bizi korutmak için değil, bir kötülüğe engel olmak için çalıştığını artık daha iyi anlıyorum.

Üzeyir GÜNDÜZ

1. ETKİNLİK Metnin başlığından ve metindeki görsellerden hareketle metnin içeriğini tahmin ediniz. Metni okuduktan sonra tahmininizi, metnin içeriği ile karşılaştırınız.

2. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Kelimelerin anlamını metnin bağlamından hareketle tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ederek kelimeleri birer cümlede kullanınız.

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

.....	Tahminim: ..... Sözlük anlamı: ..... Cümlem: .....

3. ETKİNLİK

a) Aşağıda verilen deyimler ile anlamlarını metinden yola çıkarak eşleştiriniz.

● kara kara düşünmek	● Donakalmak, çok şaşırarak.
● burun kıvrırmak	● Birinden kaçmayı başarmak.
● elinden kurtulmak	● Çok üzüntülü olmak, düşünceye dalmak.
● ödü patlamak	● Çok korkmak.
● gözden kaybolmak	● Ortadan çekilmek veya görünmez olmak.
● gözden düşmek	
● kanı donmak	

b) Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

c) Bu deyimlerin metnin anlatımına nasıl bir katkısı vardır? Açıklayınız.

.....

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Yazar, çocuk parkını nasıl betimlemiştir?

2) Çocuk parkındaki bekçi, çocuklara nasıl davranıyor? Bu davranışının nedeni ne olabilir? Açıklayınız.

3) Yazar, neden bekçinin olmadığı saatlerde parka gitmektedir?

4) Parktaki büyük çocukların hareketlerini doğru buluyor musunuz? Neden?

5) Yazar, bekçiye neden hak vermiştir?

5. ETKİNLİK Aşağıda verilen hikâye haritası yöntemine göre metni çözümleyiniz.

1) Olayın geçtiği yer ve zaman (Olay nerede, ne zaman geçiyor?)

2) Ana ve yardımcı karakterler (Hikâyedeki insanlar)

3) Başlangıç olayı (Olayın başlangıcı)

4) Problem (Hakkında hikâyenin yazıldığı olay)

5) Problem çözme teşebbüsleri

6) Sonuç

7) Ana fikir

1 Yer: Çocuk parkı Zaman: Geçen hafta sonu

2

3

4

5

6

7

6. ETKİNLİK Aşağıdaki bölümleri metinden hareketle doldurunuz.

Çocukların parkta yaşadıkları sorun

Nedeni

Çözüm önerim

7. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri örnekteki gibi tamamlayınız.

İlk günlerde bekçi amcaya çok kızılıyordum çünkü sürekli düdük çalıp duruyordu.

Parka gitmek zorunda kaldım çünkü .....

Kardeşimi zor zapt ettim çünkü .....

Tahterevallı kuyruğunda bize bir türlü sıra gelmiyordu çünkü .....

Bekçi amcaı artık sevmeye başladım çünkü .....

Bekçi amca sürekli düdük çalıyordu çünkü .....

8. ETKİNLİK Parktaki bekçi görevini en iyi şekilde yapmasaydı sizce parkta neler yaşanırdı? Bu konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

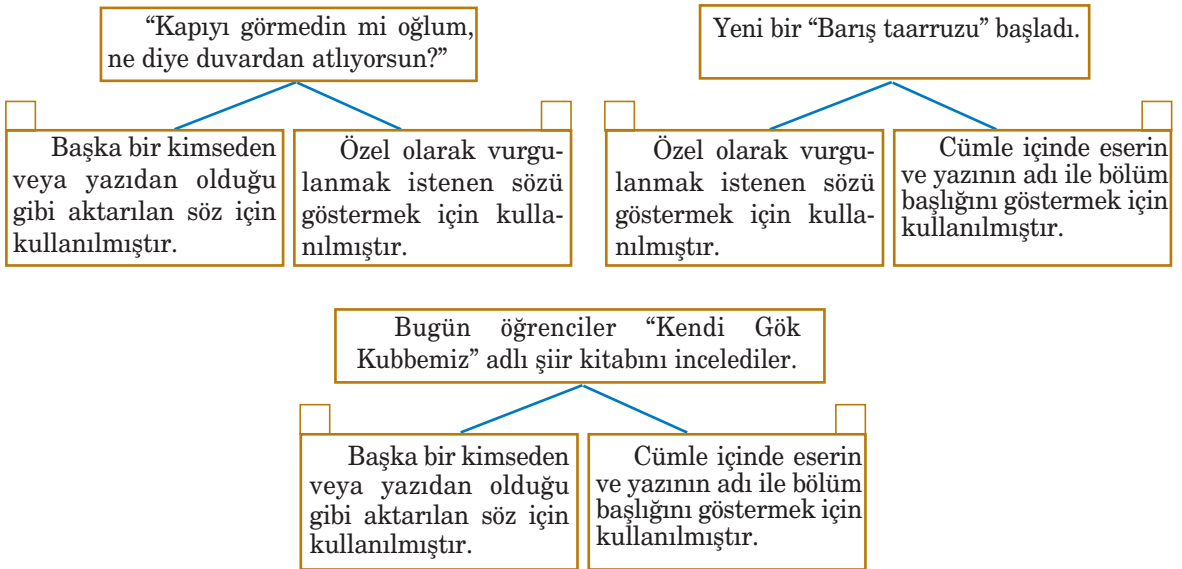
Konuşmanız sırasında arkadaşlarınızın sorularına, konu hakkındaki duygu ve düşüncelerin de yer veriniz. Siz de arkadaşlarınıza sorular sorarak onların konu hakkında düşünmelerini sağlayınız.

9. ETKİNLİK

a) Metinden alınan aşağıdaki cümleyi okuyunuz. Sizce bu cümlede tırnak işareti hangi amaçla kullanılmış olabilir? Açıklayınız.

“Dikkatli olun, üstünüzü başınızı kirletmeyin!” diye sıkı sıkıya tembih etmişti.

b) Aşağıdaki cümlelerde tırnak işaretinin kullanım amacını işaretleyiniz.

10. ETKİNLİK Atatürk'ün "Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır." sözünden yola

[illegible]

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Bilinçli tüketici nasıl olunur? Konu hakkında aile büyüklerinizden bilgi alınız. Kitap, gazete ve internetten araştırmalar yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Ailenizle alışveriş yaparken aldığınız ürünün fiş veya faturasını almaya özen gösteriyor musunuz? Neden?
2. Aldığınız ürünün hatalı çıkması durumunda neler yaparsınız?
3. Kantinden yiyecek ve içecek alırken ürünün son kullanma tarihine bakar mısınız? Neden?

- Şiiri noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

Sor bir kendine:
İhtiyaçlarımız ne?
İsteklerimiz sonsuz,
Dünyanın kaynağı ne?

Beslen, barın ve giyin;
Eğitim, sağlık ve oyun;
Sınırsız sanma suyun;
Bilinçli tüketici olun.

Temel gereksinimin,
Yasal hakları bilin,
Yeterli ve dengeli,
Sağlıklı gıda yiye.

Al eline kalemi,
Yap ihtiyaç listeni.
Hem tutumlu verimli,
Kaynağı tüketmeli.

Reklamlar izlenmeli,
Hayal gerçek gözetmeli.
Son kullanma tarihine,
Çok dikkat etmeli.

Hesabını bilmeli,
Zor günleri görmeli.
Değer verip emeğe,
Savurgan olmamalı.

Dursun BULUT

1. ETKİNLİK

a) Şiirde geçen bazı kelimelerin anlamları verilmiştir. Anlamlarından hareketle bu kelimeleri bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri örnekteki gibi işaretleyiniz.

U	T	F	R	N	G	M	A	Z	S	X	Ç
F	Y	N	D	R	N	H	Y	L	M	K	M
T	A	Z	O	L	D	E	M	E	K	P	F
G	S	A	C	H	Y	S	M	K	T	Z	T
B	A	A	B	Y	U	A	A	T	R	D	U
A	L	F	İ	G	E	P	Z	A	A	S	T
L	Y	V	L	U	B	H	Y	L	M	K	U
İ	H	T	İ	Y	A	Ç	U	L	G	E	M
Z	S	H	N	R	T	Y	Y	K	I	U	L
V	T	J	Ç	B	I	Y	S	B	D	V	U
B	H	Y	L	M	N	T	Z	L	A	K	M
T	Ü	K	E	T	İ	C	İ	U	N	G	V

1. Eksikliği duyulan şey.
2. İnsanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği, şuur.
3. Yasanın, dinin ve kamu vicdanının doğru bulduğu, yasalara uygun.
4. Mal ve hizmetlerden yararlanan, satın alıp kullanan, tüketen kimse.
5. Yenilebilir, beslenmeye elverişli her tür madde, besin.
6. Aşırı harcamalardan kaçınan, idareli.
7. Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü.

b) Anlamını belirlediğiniz bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK Metinde geçen kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz.

● ihtiyaç	● tutumsuz
● sonsuz	● gereksinim
● bilinçli	● ebedî
● savurgan	● şuurlu

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1) Şair kendimize hangi soruları sormamızı istiyor?

.....

2) Şaire göre sınırsız sanmamamız gereken nedir? Açıklayınız.

.....

3) Şair bizden neler yapmamızı istiyor?

.....

4) Şiirde geçen “savurgan olmamalı” sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki boşlukları okuduğunuz şiire göre doldurunuz.

Başlık ile içerik uyumludur. Çünkü

.....
.....
.....

Başlık ve içerik uyumlu değildir.

Çünkü .....
.....
.....

Benim başlığım

.....

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki dördlüğü okuyunuz. Şairin bu dörtlükte vermek istediği mesaj nedir? Söyleyiniz.

Hesabını bilmeli,
Zor günleri görmeli.
Değer verip emeğe,
Savurgan olmamalı.

b) Bu dörtlükte verilen mesaj ile ilgili olan atasözlerini işaretleyiniz.

- ☐ Ak akçe kara gün içindir.
- ☐ El elden üstündür.
- ☐ Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
- ☐ Sakla samanı gelir zamanı.
- ☐ Dost ile ye iç alışveriş etme.
- ☐ Güvenme varlığa, düşersin darlığa.
- ☐ Bin bilsen de bir bilene danış.
- ☐ Ağaç yaprağıyla gürler.
- ☐ Ayağını yorganına göre uzat.
- ☐ İşten artmaz, dıştan artar.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bilinçli tüketici davranışı olan görselleri işaretleyiniz.

b) Aşağıda verilen davranışlardan bilinçli tüketiciye ait olanları işaretleyiniz.

- ☐ Alışverişe çıkmadan önce ihtiyaç listesi hazırlarım.
- ☐ Alışverişte istediğim her şeyi alırım.
- ☐ Satın aldığım ürünün üretim tarihine bakmam.
- ☐ Satın alacağım ürünün son kullanma tarihine bakarım.
- ☐ En pahalı ürünü almaya çalışırım.
- ☐ Satın aldığım ürünün iade koşullarını bilirim.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki karikatürü inceleyiniz. Bu karikatürde verilmek istenen mesaj sizce nedir? Yazınız.

8. ETKİNLİK Bilinçli tüketicinin özelliklerini arkadaşlarınızla tartışarak belirleyiniz.

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki şikâyet dilekçesini okuyunuz.

... GİYİM MERKEZ MAĞAZASINA İSTANBUL

Ankara Kızılay mağazanızdan aldığım montun eve geldiğinde dikişlerinin sökülüğünü fark ettim. Mağazaya faturamla gidip ürünü gösterdim. Kullanıcı hatası olduğunu söylediler ancak ürünü hiç kullanmamıştım. Etiketini dahi üzerinde duruyordu. Mağaza müdürüyle görüştüm. Kendisi bu konuda yardımcı olacağını söyledi ancak üç haftadır herhangi bir bilgi vermediler. Mağduriyetimin giderilmesini istiyorum. Konuyla ilgili hakkımı Tüketici Hakem Heyetinde de arayacağımı eklemeliyim.

12.10. 2018

Çiğdem EREN

Adres: Bahar Mahallesi
83. Sokak Kerem Apartmanı
28/2 Kurtuluş/ANKARA

b) Bir mağazadan ayakkabı aldınız. İlk giydiğiniz gün ayakkabınızın tabanının açıldığını fark ettiniz. Aldığınız ürünün iadesi ve mağazayı konuyla ilgili bilgilendirmek için örnekteki gibi mağazaya bir şikâyet dilekçesi yazınız.

.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

10. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde eğik çizgi hangi amaçlarla kullanılmıştır? Yazınız.
Temel gereksinimin/Yasal hakları bilin/Yeterli ve dengeli/Sağlıklı gıda yiyin.

.....
Evren Sokak No.: 9/5 Cebeci/ Ankara

.....
28/12/1982 benim için yeni bir başlangıç olmuştu.

.....
-lık/-lik isimden isim yapan yapım ekidir.

.....
<http://tdk.gov.tr> adresinden bize ulaşabilirsiniz.

b) Eğik çizginin kullanım amaçlarına uygun cümle örnekleri veriniz.

.....
.....
.....
.....

11. ETKİNLİK Tutumlu olma konusunda çevrenizi bilinçlendirecek bir broşür hazırlayınız. Broşürünüzde tutumlu olmakla ilgili deyim ve atasözlerine yer veriniz.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Özgürlük ile ilgili özdeyişler derleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Özgür olmak sizce neden önemlidir?
2. Özgür olmak, istediğimiz her şeyi yapabilmek midir? Örneklerle açıklayınız.

• Metni okurken öğretmenin vurgu ve tonlamalarına dikkat ediniz. Metni ikinci kez canlandırarak siz okuyunuz. Canlandırma yaparken cümlelerin anlamına uygun vurgu ve tonlamalar yapınız.

MEHMET DAĞISTANLI (1953) Emekli edebiyat öğretmenidir. Eğitim dünyasına “Önemli Günler ve Haftalar” kitabını sunmuştur. Başlıca eserleri: Yaşamdan Öyküler, Öykü Demeti...

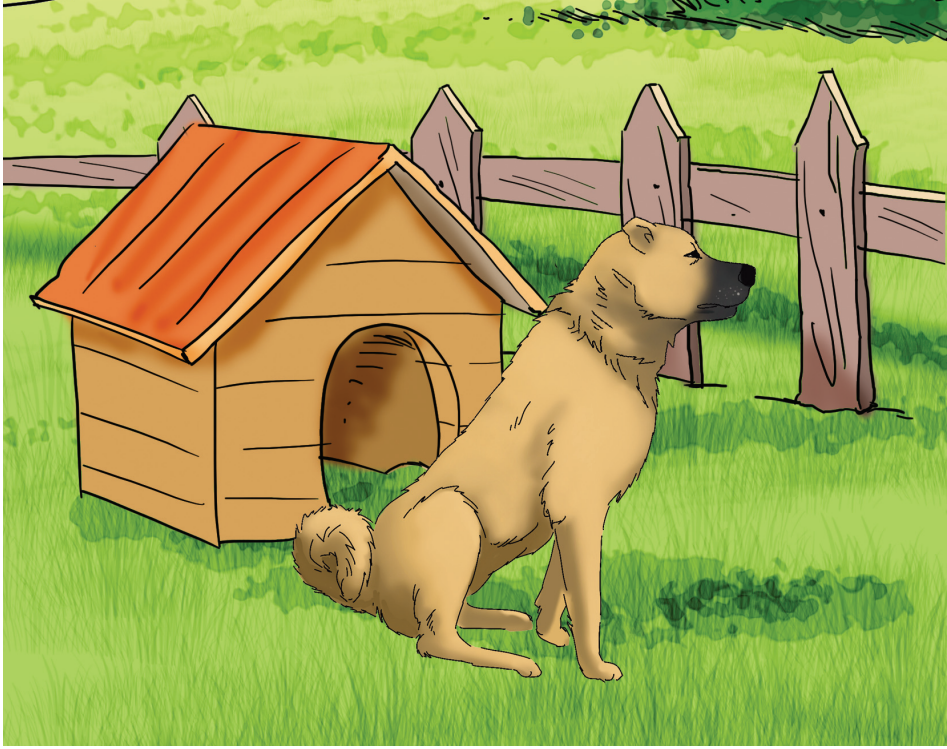
ÖZGÜRLÜK

Aç olduğu için av aramaya çıkan kurt, uzakta bir köy görür. Kurdun hâli perişandır. Günlerce aç gezmış, bir deri bir kemik kalmıştır.

Köyde avcılar ve çoban köpekleri, kurtlar için çok tehlikelidir. Kurtlar sürü hâlinde köylere, koyunlara ve kümes hayvanlarına saldırdıkları için köylü her daim hazır bekler. Kurt da başına gelecek tehlikeyi bile bile köye yaklaşır. Köye daha adım atar atmaz kendinden iri, bakımlı, besili bir köpeğe rastlar. Göz göze gelirler. Kurt, köpeği iyice inceler:

“Söylesene dostum.” der: “Ben böyle günlerdir aç gezerken nasıl oluyor da sen bu kadar tombul, besili kalabiliyorsun?”

Köpek keyifli keyifli:

“İnsanlar beni besliyorlar.” der.

“Hepsi bu kadar mı?” diye şaşkınlığını belirtir kurt. “İşin çok zor olmalı öyleyse?”

“Hayır, hayır!” der köpek. “Yaptığım tek şey, geceleri bahçeyi beklemek.”

“Bunun için mi sana yemek veriyorlar? Bu kadar bakıyorlar?” der kurt. “Eğer hepsi buysa ben de sana yardımcı olurum, birlikte bahçeyi koruruz. Dışarıda yiyecek bulmak çok zor, sen bunun ne demek olduğunu bilmiyorsun herhâlde!”

“Gidelim bakalım, sahibim seni de besler herhâlde, bahçede birlikte yaşarsınız belki.”

Kurt bu duruma çok sevinir. Köpeğin yaşantısına imrenir. Birlikte köpeğin bekçilik yaptığı yere giderler. Yalnız bir ara kurt, köpeğin boynundaki ize dikkat eder. Köpeğin boynundaki tüyler dökülmüştür.

“Boynuna ne oldu köpek kardeş yoksa kavgaya mı ettin?”

“Boynuma takılan zincir tüylerimi döktü. Buranın sahibi, zincire bağlayarak bütün gün bu bahçede bağlı tutar beni.”

Cevap pek de kurda göre değildir:

“O hâlde hoşça kal zavallı dostum.” der kurt ve hızla oradan uzaklaşır. “Kusura bakma arkadaş, fikrimi değiştirdim. Ben aç kalabilirim ama özgür olmayı, aç kalmaya tercih ederim!” diye köpeğe seslenerek veda eder.

Mehmet DAĞISTANLI

1. ETKİNLİK Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Kelime

Tahminim

Sözlük anlamı

Cümlem

Kelime

Tahminim

Sözlük anlamı

Cümlem

Kelime

Tahminim

Sözlük anlamı

Cümlem

Kelime

Tahminim

Sözlük anlamı

Cümlem

Kelime

Tahminim

Sözlük anlamı

Cümlem

2. ETKİNLİK

a) Aşağıda, metinde geçen deyimlerin anlamları verilmiştir. Anlamları verilen bu deyimleri metinden bularak aşağıya yazınız.

Her iki tarafın bakışları karşılaşmak: .....

Çok zayıf olmak: .....

b) Bulduğunuz deyimleri birer cümlede kullanınız.

c) Sizce bu deyimler metne nasıl bir katkı sağlamıştır? Açıklayınız.

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Köylüler neden her zaman hazır beklemiştir?

2. Kurt, köye adım atar atmaz ne görmüştür?

3. Kurt ile köpek arasında nasıl bir konuşma geçmiştir?

4. Köpeğin boynundaki tüyler neden dökülmüştür?

5. Kurt, fikrini neden değiştirmiştir? Kurdun hareketini doğru buluyor musunuz? Neden?

b) Sorulara verdiğiniz cevaplardan yola çıkarak okuduğunuz metni özetleyiniz.

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu: .....

Ana fikir: .....

5. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metnin başlığı içeriği yansıtıyor mu? Neden?

..... çünkü .....

b) Metne farklı başlıklar belirleyiniz.

6. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metindeki kahramanların özelliklerini söyleyiniz. Kahramanları benzer ve farklı yönleriyle karşılaştırınız.

b) Metindeki kurt ve köpek gerçek yaşamda hangi kişilik özelliklerine sahip insanları temsil etmektedir? Neden?

.....
.....

7. ETKİNLİK

Metindeki anlatım gerçekte olabilecek bir olay mıdır yoksa kurgu mudur? Açıklayınız.

Metindeki olay ..... çünkü

8. ETKİNLİK

Aşağıda, okuduğunuz metnin türü ile ilgili bilgiler verilmiştir. Doğru bilgileri veren hayvanların baş harflerinin sıralamasında metnin türü şifrelenmiştir. Şifreyi çözerek metnin türüne ulaşınız.

Güncel konular anlatılmıştır.

Tekerlemelerle başlamıştır.

Kahramanlar sadece insanlardan oluşmuştur.

İnsana ait özellikler insan dışı varlıklara verilmiştir.

Kahramanları hayvanlardan oluşmuştur.

Öğüt verici bir yönü bulunmaktadır.

Olağanüstü olaylar anlatılmıştır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sınıfa getirdiğiniz gazete haberlerini arkadaşlarınızla paylaşınız. Getirdiğiniz haberlerde hangi toplumsal kuralların ihlali anlatılmıştır?
2. Otobüste, dolmuşta vb. toplu taşıma araçlarında büyüklerinize yer veriyor musunuz? Neden?
3. İhtiyacı olan birine yardım ettiniz mi? Yaptığınız bu davranıştan sonra kendinizi nasıl hissettiniz?

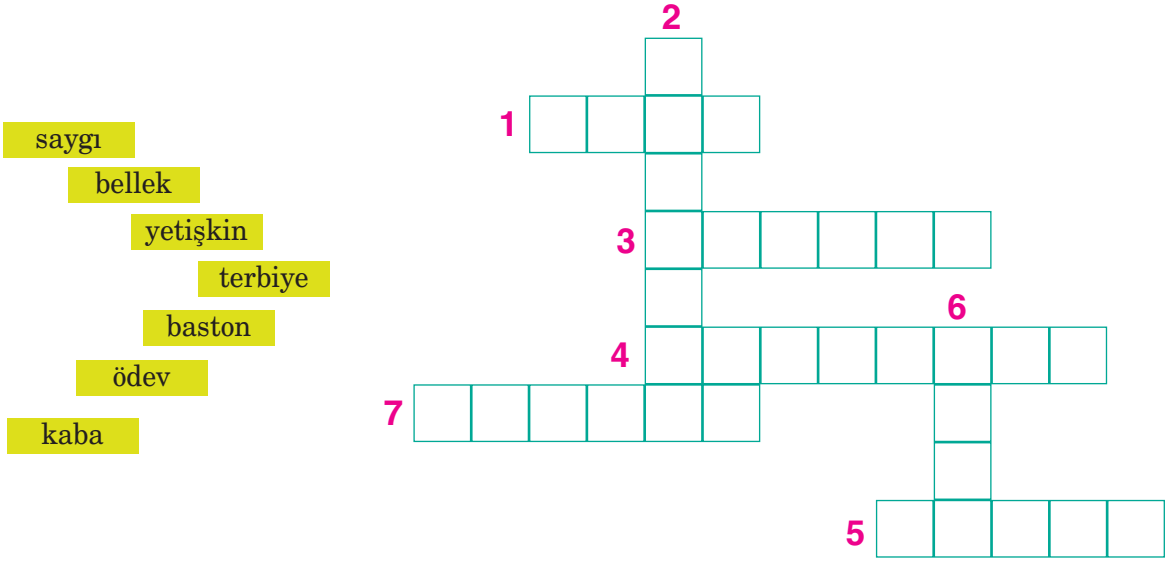
- Metni dinlerken önemli gördüğünüz yerleri defterinize not ediniz.

SOKAK (Dinleme/İzleme Metni)

1. **ETKİNLİK** Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. “Sokak” adlı metinde geçen nasihatlerle ilgili olan görselleri işaretleyiniz.

2. ETKİNLİK Metinde geçen bazı kelimeler ve anlamları verilmiştir. Kelimeleri anlamları ile eşleştirerek bulmacayı tamamlayınız.

1. Yapılması, yerine getirilmesi, insanlık duygusu, töre ve yasa bakımından gerekli olan iş veya davranış, vazife.
2. Görgü.
3. Yürürken dayanmaya yarayan, ağaç veya metalden yapılan araç.
4. Beden, ruh ve duygu bakımlarından olgunluğa erişmiş olan.
5. Bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet.
6. Görgüsü kıt, nezaketsiz.
7. Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü, akıl.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Çocuğun babası, pencereden onu izlerken ne görmüştür? Çocuğa bu konudaki nasihatini ne olmuştur?

.....

2. Çocuğun babası sokaklar için “Orası herkesin evidir.” diyerek neyi kastetmek istemiştir?

.....

3. Çocuğun babasına göre bir milletin terbiyesi hakkındaki yargıya nasıl varılır? Siz, bu fikre katılıyor musunuz?

.....

4. Babanın oğluna verdiği nasihatler sizce tutarlı mıdır? Neden?

.....

4. ETKİNLİK Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu: .....

Ana fikir: .....

5. ETKİNLİK Sizce metnin başlığı ve içeriği arasında nasıl bir uyum vardır? Bu metni siz yazmış olsaydınız metne hangi başlıkları koyardınız?

Ben olsaydım

.....
.....
.....

6. ETKİNLİK

a) Metinde baba, çocuğuna hangi nasihatleri veriyor? Aşağıya yazınız.

.....
.....
.....

b) Bu nasihatlere katılıyor musunuz? Neden?

.....
.....

7. ETKİNLİK

İnsanlar farklı özelliklere sahiptir. Bizi birbirimizden ayıran fiziksel (boyumuz, kilomuz vb.) ve kişisel (duygu, düşünce vb.) özelliklerimiz vardır. Kimimizin ten rengi, kültürü, dili ve dini farklıdır. Bu özellikler birimizi diğerinden önemli yapmaz. Farklılıklara saygı göstermeliyiz.

Bilge, bu sözlerle insanlara eşit davranılması ve adil olunmasını istiyor. Bilge'nin düşüncelerine katılıyor musunuz? Neden?

.....
.....
.....

8. ETKİNLİK “Toplum hayatını düzenleyen kurallar olmasaydı hayat nasıl olurdu?” konusunu gruplara ayrılarak sınıfta tartışınız. Grupların bakış açılarından yola çıkarak konu hakkında genel bir yargıya ulaşınız.

9. ETKİNLİK Dinlediğiniz “Sokak” metninden hareketle bilgilendirici bir metin oluşturunuz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

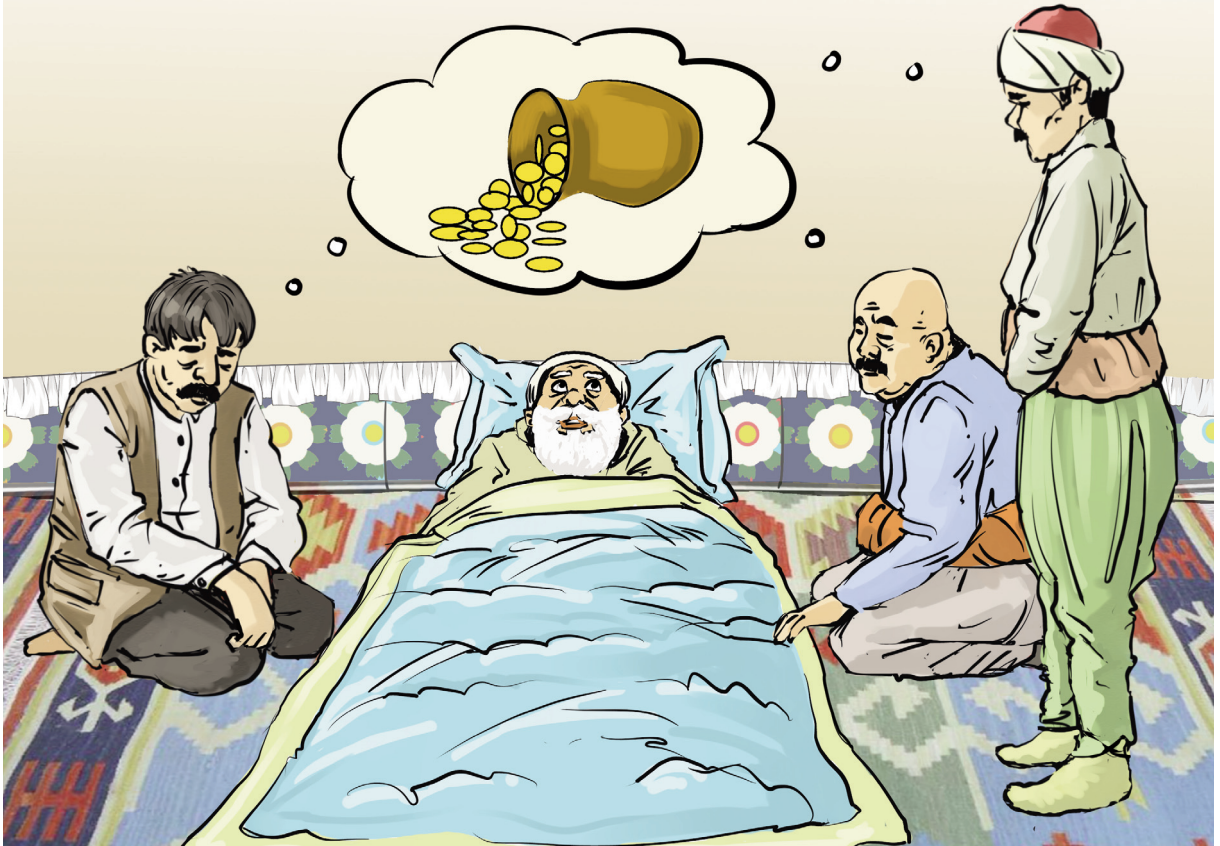
BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Hacivat ve Karagöz oyunları hakkında araştırma yapınız.
2. Günümüzde insanlar hoşça vakit geçirmek için neler yapıyor? Gözlemleyiniz.

ÇİFTÇİ İLE ÇOCUKLARI

Bir ayağı çukurdaydı zengin bir çiftçinin
Çocuklarını çağırttı, dedi ki onlara:
“Tarlaları satmaya kalkmayınız sakın.
Ecdadımızdan kaldı bize onlar.
İçinde büyük bir hazine yatar
Yerini bilemem, kendiniz bulun çıkarın.
Bir parçacık gayretle hakkından gelirsiniz.
O hazine sayesinde de yükselirsiniz.
Kazın, çapalayın, sürün, belleyin, tarayın.
El değmedik yerini bırakmayın.”
Baba öldü, sarıldılar kazmaya çocuklar.
Sürüldü, çapalandı tarlanın dört bir yanı;
Mahsul pek bol oldu harman zamanı.
Ne hazine ne bir şey tecrübeli ihtiyar
Sade şunu anlatmak istemişti:
Dünyada en büyük hazine işti.

Orhan Veli KANIK

5. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

Tüm ihtiyaçlarını kendi karşılayacak kadar yetenekli, yetenekli olduğu kadar da kapasiteli bir insan henüz dünyaya gelmedi. Gelmedi çünkü biz insanlar, toplum hâlinde yaşayabilen, iş bölümü ile yaşamını sürdürebilen varlıklarız.

A. Kimler doğru söylüyor?

Mustafa ve arkadaşları yukarıdaki paragraftan çıkardıkları sonuçları söylemektedir. Onların söylediklerini okuduktan sonra aşağıdaki boşluğu doldurunuz.

İnsanlar, birbirine muhtaçtır.

Mustafa

İnsan, zamanla her işini kendi yapabilecek duruma gelir.

Ezgi

Tüm ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte insanlar vardır.

Orhun

İnsanlar topluluk hâlinde yaşarlar.

İrem

Yukarıdaki çocuklardan ..... paragraftan doğru sonuçlar çıkarmıştır. .... ise paragraftan çıkardığı sonuçlar doğru değildir çünkü .....

B. Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

1. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlenin başına “D”, yanlışsa “Y” yazınız.

( ) “Festival öylesine kalabalıktı ki iğne atsan yere düşmezdi.” cümlesinde abartma sanatına başvurulmuştur.

( ) “Mezuniyet gecesi için kırmızı, uzun bir elbise giymişti.” cümlesindeki “kırmızı” kelimesinin eş anlamlısı “kara”dır.

( ) Eğik çizgi tarihlerde gün, ay ve yılı ayırmak için kullanılır.

( ) “Bu yıl baharı memleketimde yaşamak için geldim .” cümlesinde karşılaştırma anlamı vardır.

( ) “Yine erkenden uyumuşsun.” cümlesindeki “uyumuşsun” kelimesinin zıt anlamı “uyumamışsın”dır.

2. Duygusal anlatımın söz konusu olduğu cümlelerin başına “😊”, duygusal anlatımın olmadığı cümlelerin başına “☹️” koyunuz.

( ) Aziz Sancar’ın Nobel Ödülü’nü almasıyla tüm ülke sevinç gözyaşlarına boğuldu.

( ) Elindeki kitabı üç günde bitirdi.

( ) Okul gezilerine katılmaya çalışıyordu.

( ) Emeğinin karşılığını bir gün mutlaka alacaktı.

( ) Göçmen ailelerin hâli gerçekten içler acısı.

C. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.

Sevgili öğrenciler; anlatıma akıcılık, çekicilik katan, çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük grubuna deyim denir.

Bu açıklamama göre tahtaya yazdığım kaçınıcı cümlede deyim **kullanılmamıştır**?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

1. Anlattıklarım kulağına küpe olsun.
2. Doktor dinlenmesi için ona üç gün rapor verdi.
3. Arka sırada konuşanlara kulak kabartıyordu.
4. Bilgisayarın sık sık bozulması canıma tak etti.

2. “Bakmak” kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde “bakışı bir şeyin üzerine çevirmek, seyretmek, gözlemek” anlamlarından herhangi biriyle **kullanılmamıştır**?

- A) Pencereden sokakta oynayan çocuklara bakıyoruz.
- B) Çocuk ağlayan gözlerle bize bakıyordu.
- C) Hangi resmime baksam ben değilim.
- D) Evin bütün işleri bana bakıyor.

3. I. Oyun, çocukların en önemli eğitim aracıdır.
- II. Oyunlar sayesinde kendimizi geliştirebiliriz.
- III. Oyun, çocukları hayatın gerçekliğinden uzaklaştırır.
- IV. Oyun kimi zaman öğretmenimiz olur.

Yukarıdaki cümlelerden hangisi anlamca diğerlerinden **farklıdır**?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eğik çizgi **yanlış** kullanılmıştır?

- A) “-lık/ -lik/ -luk/ -lük” isimden isim yapan yapım ekidir.
- B) Babaannemler Yenimahalle/ Ankara’da oturuyorlar.
- C) Uzun ince bir yoldayım/ Gidiyorum gündüz gece/ Bilmiyorum ne haldayım, dizeleri Aşık Veysel’e aittir.
- D) Ankara/ İstanbul arası hızlı tren sayesinde artık 3 saatmiş.

5. “Trafik işaret ve levhalarını korumak vatandaşlık görevidir. Bu kara yolunda trafik işaret ve levhaları zarar gördüğü için çok kaza olmaktadır.” Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu parçadaki altı çizili sebep-sonuç ifadesiyle aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Aldığım ödül en çok annemi sevindirdi.
- B) Bahar yağmurları aylardır sürdüğü için hayat olumsuz etkilendi.
- C) Derdine çare bulmak için doktor doktor gezdi.
- D) Okumak, insanı olgunlaştırır elbette.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraçla belirtilen yere tırnak işareti getirilmelidir?

- A) ( ) Kendi Gökubbemiz ( ) şarin en sevdiğim kitabıdır.
- B) Küçük Prens ( ) i önce büyükler okumalı.
- C) Güzel ( ) zeki ( ) çalışkan bir öğrenciydi.
- D) Saat 8.30 ( ) da uyanmalısın.

Ç. Aşağıdaki afişi inceleyiniz.

1. Afişte neler görüyorsunuz? Yazınız.

.....

2. Afişte verilmek istenen mesaj nedir?

.....

3. Afişi etkileyici buldunuz mu? Nedeniyle açıklayınız.

.....

4. Vatandaş olarak toplumda birbirimize saygılı olmayı gerektiren bir afiş hazırlamak isteseydiniz afişinizde nelere yer verirdiniz? Niçin?

.....

5. Tasarladığınız afişinizi aşağıya çiziniz.

Empty box for drawing the designed poster.

6. TEMA

SAĞLIK VE SPOR

- KARAGÖZ KIBARLIK ÖĞRENİYOR
- ÇİTLEMBİK
- SPOR VE BEDEN
- TAVŞAN İLE KABLUMBAĞA (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- DEDEMİN ÖYKÜSÜ (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Eğlenmek ve hoş vakit geçirmek için neler yapıyorsunuz?
2. Etrafınızda yapmacık konuşan kişiler var mı? Bu kişilerin konuşması sizi nasıl etkiliyor? Açıklayınız.
3. Hacivat ve Karagöz oyunları ile ilgili araştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Metni bir kez sessiz okuyunuz. Ardından rol dağılımı yaparak metni diyaloglar şeklinde tekrar okuyunuz.

KARAGÖZ KIBARLIK ÖĞRENİYOR

- Hacivat — Yâr bana bir eğlence. Aman bana bir eğlence...(Bağırarak Karagöz'ün evinin önüne gelir. O sırada kapıdan çıkan Karagöz'ü görür.) Vay Karagöz'üm benim. İki gözüm merhaba.
- Karagöz — Hoş geldin suda pişmiş bal kabağı.
- Hacivat — Bak Karagöz'üm sen benim kırk yıllık arkadaşımın. Sana birkaç kelime öğreteyim de gittiğin yerlerde sana değer versinler.
- Karagöz — Öğret bakalım.
- Hacivat — Şimdi beni iyi dinle. Söyle bakalım kibarların yaşadığı bir yere gittiğinde sana bir şey sorarlarsa ne diyeceğini biliyor musun?
- Karagöz — Yoo...
- Hacivat — Diyeceksin ki: "Evet efendim, öyledir efendim, uygundur efendim." Arada sırada da "Ne buyurursunuz a benim efendim?"
- Karagöz — Eee, sonra ne olacak?
- Hacivat — İşte sen adam olacaksın. Herkes sana değer verecek, saygı gösterecek.

- Karagöz — Olur. Ne diyecektim?
- Hacivat — Evet efendim.
- Karagöz — Evdedir efendim.
- Hacivat — Değil, canım.
- Karagöz — Öyleyse dükkândadır efendim.
- Hacivat — Canım Karagöz'üm, ben nasıl söylersem sen de öyle söyle.
- Karagöz — Olur yaparım. Nasıldı o?
- Hacivat — Evet, efendim.
- Karagöz — Evet, efendim.
- Hacivat — Aferin, Karagöz'üm. Öyledir efendim.
- Karagöz — Hayır, ikindidir efendim.
- Hacivat — İkindiye bırak. Öyledir efendim.
- Karagöz — İkindiye bırak akşamı yakala. Öyledir efendim.
- Hacivat — Münasiptir efendim.
- Karagöz — Münasiptir efendim.
- Hacivat — Arada sırada “Ne buyurursunuz a benim efendim?”
- Karagöz — Arada sırada burnumu yersiniz a benim efendim.
- Hacivat — Ne dedin?
- Karagöz — Arada sırada dedim.
- Hacivat — Şimdi seninle kibar bir konağa gitmişiz. Konağın sahibi çok kibar bir adam. Söz sırasında sana derler ki “Efendim ne buyrulur?” O zaman sen ne diyeceksin.
- Karagöz — Haberim yok derim.
- Hacivat — Olmaz.
- Karagöz — Yaa!
- Hacivat — Evet efendim, öyledir efendim, münasiptir efendim. Arada sırada da “Ne buyurursunuz a benim efendim?” diyeceksin.
- Karagöz — Hep böyle mi diyeceğim?
- Hacivat — Evet.
- Karagöz — Yaparım öyleyse.
- Hacivat — Efendim sizi çok iyi görüyorum.
- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim. Sonra neydi?
- Hacivat — Müna...
- Karagöz — (Keser.) Münasiptir efendim, sonra?
- Hacivat — Arada...
- Karagöz — (Keser.) Arada sırada “Ne halt edersin a benim efendim?”
- Hacivat — Öyle halt filan karıştırma. “Ne buyurursunuz a benim efendim?” diyeceksin.
- Karagöz — Ne buyurursunuz a benim efendim ha?
- Hacivat — Aferin Karagöz'üm.
- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim, münasiptir efendim. Arada sırada “Ne buyurursunuz a benim efendim?”
- Hacivat — Çok güzel.

- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim, münasıptır efendim. Arada sırada da “Ne buyurursunuz a benim efendim?”
- Hacivat — Her zaman değil, arada sırada söyleyeceksin.
- Karagöz — Evet efendim.
- Hacivat — Yani sana...
- Karagöz — (Keser.) Evet efendim, öyledir efendim, münasıptır efendim.
- Hacivat — Ama bundan benimle alay ettiğin anlamı çıkar.
- Karagöz — Evet efendim.
- Hacivat — Biraz dinlerler.
- Karagöz — Evet efendim.
- Hacivat — Ama biraz da beni dinle.
- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim, münasıptır efendim.
- Hacivat — Ama beni dinlemiyorsun.
- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim, münasıptır efendim.
- Hacivat — Beni kızdırıyorsun.
- Karagöz — Evet efendim, öyledir efendim, münasıptır efendim.
- Hacivat — Beni adam yerine koymuyorsun.
- (...)
- Karagöz — Evet (Hacivat’ın sırtına dostça bir tokat atar. Hacivat kaçır.) Seni gidi kibarlık budalası seni... Eh, sen gidersen beni de buraya çakmadılar ya! Ben de çekilir giderim...(Çıkar.)

Hazırlayan: Gülsüm CENGİZ
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin ve kelime gruplarının anlamlarını sözlükten bulup yazınız.

münasip: .....

konak: .....

alay etmek: .....

halt etmek: .....

b) Bu kelimeleri öğrendiğiniz anlamıyla birer cümlede kullanınız. Cümleleri defterinize yazınız.

2. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Hacivat, Karagöz'e ne öğretmek istemektedir?

.....
.....

2. Karagöz , Hacivat'ın sözlerini doğru anlıyor mu? Hacivat, bu durum karşısında Karagöz'e nasıl davranıyor?

.....
.....

3. Karagöz ve Hacivat arasında geçen konuşmalardan en çok beğendiğiniz bölüm hangisidir? Nedeniyle açıklayınız.

.....
.....

b) Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazınız. Yazdığınız soruları arkadaşlarınızdan cevaplamalarını isteyiniz.

1. ....
.....

2. ....
.....

3. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinde Hacivat'ın Karagöz'e kibarlık öğretme yöntemini doğru buluyor musunuz? Yazar, kibarlık öğretme yöntemini neden bu şekilde kullanmış olabilir? Açıklayınız.

.....
.....
.....

b) Hacivat'ın yerinde siz olsaydınız Karagöz'e kibar olmayı nasıl öğrettirdiniz? Açıklayınız.

.....
.....
.....

4. ETKİNLİK Kibar olmak insan ilişkilerinde niçin önemlidir? Günlük hayattan örnekler veriniz.

5. ETKİNLİK Okuduğunuz metinden yola çıkarak Hacivat ve Karagöz'ün kişilik özelliklerini yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki kelime ve kavramlardan birini seçiniz. Seçtiğiniz kelimenin kullanılma durumuna uygun bir konuşma yapınız.

çok yaşa

geçmiş olsun

hoşça kalın

eline sağlık

günaydın

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metni yay ayracın kullanımına dikkat ederek okuyunuz.

(Kırlık bir alan. Solda gövdesi kuliste olan büyük bir ağacın küçük bir bölümü görünmektedir. Ağaç, arkasına rahatça saklanılabilecek bir konumdadır.)

Fatma — Bakın gökkuşağı.

Şarkıyı duyuyor musunuz?

Mehmet — Hiçbir şey duymuyorum.

Fatma — (Duygulu) Ne kadar güzel! (Çocuklar bir süre gökkuşağına heyecanla hayranlıkla bakar.)

Mehmet — Hep burada mı kalacağız? Köye dönmeyecek miyiz?

Ahmet — (Yumruğunu sağa sallar) Ölürüm de dönmem.

Fatma — Ben de...

Ülker KÖKSAL

b) Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yeri doldurunuz.

Yukarıdaki metinde yay ayraç, ... amacıyla kullanılmıştır.

8. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki Hacivat ile Karagöz metnini okuyunuz. Metindeki boşluklara, verilen kelimelerden uygun olanları yazınız.

etkinlik

dizüstü bilgisayar

derin dondurucu

saldırgan

hesap

su ısıtıcısı

lokanta

- Hacivat : Yâr bana bir eğlence. Aman bana bir eğlence. Vay, Karagöz'üm iki gözüm merhaba.
- Karagöz : Hoş geldin Hacı cav cav.
- Hacivat : Bak Karagöz'üm dünya değişiyor, dilimize yeni yeni kelimeler giriyor. Senin haberin yoktur bunlardan. Biraz bunları dinle de öğren benden.
- Karagöz : Fesüphanallah! Yine neler anlatacak, uyduracak bakalım.
- Hacivat : Söyle bakalım Karagöz'üm sen suyu hâlâ çaydanlıkta mı kaynatırsın?
- Karagöz : Ya nerede kaynatacaktım?
- Hacivat : Kettleda (ketılda) kaynatacaksın elbet?
- Karagöz : O da ne Hacivat'ım?
- Hacivat : Suyu ısıtmak için kullanıyoruz diyorum sana.
- Karagöz : ..... desene Hacivat.
- Hacivat : Şimdi şunu söyle bakalım kış hazırlıkları yaptınız mı?
- Karagöz : Yapmaz mıyız hiç?
- Hacivat : Eee, nerede muhafaza ediyorsunuz onları ?
- Karagöz : Allah Allah! Bilmiyor musun ya nerede muhafaza edeceğimizi? Nerede olacak?
- Hacivat : Ben sana sordum ama bilemedin ki bana sorarsın.
- Hacivat : Deep freze (difriz) diyecektin Karagöz'üm.
- Karagöz : Tövbe tövbe! Onun adı ..... dur.
- Hacivat : Söyle bakalım sen, laptop nedir?
- Karagöz : Ne top ne top?
- Hacivat : Bak hâlâ top dersin. Hani bilgisayarın elde taşınanı var ya...
- Karagöz : Hacivat'ım ona ..... denir.
- Hacivat : Hadi, ne demek istiyorum bil bakalım. Arkadaşlarla aktivite yapmak için bir restorana gittik, adisyonu ben ödemek istediğimde bir arkadaşım pek agresif davrandı. Hadi ne demek istedim, anlat bakalım.
- Karagöz : A benim güzel Hacivat'ım aktivite yerine..... , restoran yerine..... , adisyon yerine ..... , agresif yerine ..... desen ben de anlarım, sen de anlarsın, Ali de Veli de anlar.
- Karagöz : Yalnız benim anlamadığım bir şey var senin ana dilin Türkçe değil mi?
- Hacivat : Bu da soru mu şimdi?
- Karagöz : O hâlde ana dilin Türkçe ise neden Türkçesi varken kullanmazsın?

b) Yazılarınızda ve konuşmalarınızda kullandığınız kelimelerin Türkçe olmasına dikkat ediyor musunuz? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimeleri inceleyip ilgili soruları cevaplayınız.

kitap $\begin{matrix} \nearrow ta \\ \searrow da \end{matrix}$ $\rightarrow$ kitapta

fıstık $\begin{matrix} \nearrow çı \\ \searrow cı \end{matrix}$ $\rightarrow$ fıstıkçı

küs $\begin{matrix} \nearrow gün \\ \searrow kün \end{matrix}$ $\rightarrow$ küskün

saf $\begin{matrix} \nearrow tı \\ \searrow dı \end{matrix}$ $\rightarrow$ saftı

gelmiş $\begin{matrix} \nearrow ti \\ \searrow di \end{matrix}$ $\rightarrow$ gelmişti

seç $\begin{matrix} \nearrow ki \\ \searrow gi \end{matrix}$ $\rightarrow$ seçki

a) Yukarıdaki kelimeler hangi ünsüzlerle bitmiştir? Bu ünsüzlerin ortak özelliği nedir?

.....

b) Yukarıdaki kelimelerin aldığı ekler hangi ünsüzlerle başlamıştır? Bu ünsüzlerin özelliği nedir?

.....

10. ETKİNLİK

Biz sert ünsüzle bitiyoruz.

kitap

ağaç

Biz de size benziyor, sert ünsüzle başlıyoruz.

-çı

-ta

a) Aşağıdaki cümlelerde ünsüz benzeşmesinin olduğu kelimelerin altını çiziniz.

- Komşularına taşınırken yardım ettiler.
- Yemekte neler var, diye soralım mı?
- Çok istemesine rağmen Anıtkabir'e gidememişti.
- Mehmetçikler sayesinde huzurlu uyuyoruz.
- Arkadaşlarına alacağı hediyeği kendi seçti.
- Bir de baktım ortalıkta kimsecikler yoktu.

b) Ünsüz benzeşmesine örnek kelimelerin olduğu cümleler yazınız.

.....

.....

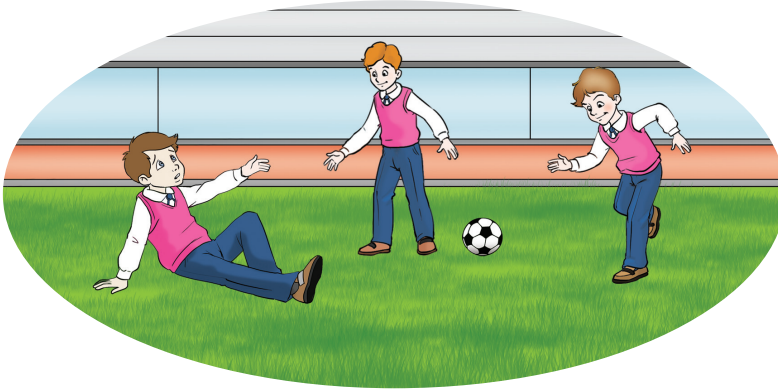
.....

.....

.....

11. ETKİNLİK

a) Aşağıda giriş kısmı verilen hikâyeyi spor ve sağlığın önemini vurgulayacak şekilde tamamlayınız. Yazdığınız hikâyeye başlık koyunuz.

Ahmet, arkadaşlarıyla okulun futbol sahasında oynuyordu. Bir ara yanlışlıkla top yerine karşı takımın oyuncularından birinin bacağına vurdu. Oyuncu acı içinde yere düştü. Belli ki canı yanmıştı. Bacağı kırılmış bile olabilirdi. Ahmet paniğe kapıldı ne yapacağını şaşırdı.

This image shows a full page of a document template designed for writing. It features approximately 20 evenly spaced horizontal lines across the entire width of the page. The lines are thin and light gray or blue, providing a guide for letter height without being distracting. There are no margins, headers, footers, or other markings present on the page.

b) Tamamladığınız hikâyeyi sınıf veya okul panosunda paylaşınız.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

İlk yardım ile ilgili araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İlk yardım ile ilgili araştırmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. İlk yardımın önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri işaretleyiniz.

HIZIR OVACIK (1954) Başta hikâye olmak üzere şiir, deneme, eleştiri ve araştırma yazıları bulunmaktadır. Eserlerinden bazıları: Fesleğen, Yaşayacaksın Ağacım, Ötüken'den İstanbul'a, Kelebek Olacağım...

ÇİTLEMBİK

Önce yeşil, sonra sarı, olgunlaşınca da siyah... Çıtlık ağacının meyveleri böyle olgunlaşıyor. Dışındaki zar gibi ince ama tatlı kabuğunu yiyoruz.

Çıtlık, evlerden oldukça uzak bir bahçede. Bu yıl alt dalları budandığı için üst dallarına çıkmak zorundayız. Budak yerleri çıtlığın gövdesinde kılıç gibi duruyor. Her dalı yanlamasına kesmişler. Uç bölümleri hafifçe tutunurken bile neredeyse elimizi kesecek.

Hasan ağabey bağıryor:

— Süleyman, bastığın dala dikkat et!

İncecik bir dalın üstünde ceplerini doldurmaya devam ediyor. Umursamıyor. Süleyman ağabeyim her zaman böyledir; inatçı, umursamaz. Hasan ağabey mahalleden arkadaşı. Ağabeyimi çok seviyor, benim gibi. Ağabeyim, Hasan ağabeyin ikinci defa ikaz edişine karşılık veriyor:

— Sağlam olur ama o dal ince!

Ağabeyim bastığı dalı iki ayağıyla sallamaya başlıyor:

— Bak sana sağlamlığını göstereceğim şimdi.

Bağırıyorum. Dal iyice eğiliyor. Kırılacak!

— Yapma! Yapma, dur!

Dal birdenbire kırılıyor. Ağabeyim önce bir budağa takılıyor, sonra yere düşüyor. Tarla yeni sürülmüş. Allah'tan toprak yumuşak. Yoksa kemikleri kırılabilirdi. Başlangıçta bir şey olmadığını sanıyoruz.

— Bacağım, ahh, bacağım!

O da ne? Baldır kemiği görünüyor sanki.

— Ağabey, ağabey!

Boğazım düğümleniyor. Bir şeyler söylemek istiyorum, söyleyemiyorum. Hasan ağabey de korkuyor. Bütün gücü ile bağırmaya başlıyor:

— İmdat! Kurtarın, yardım edin! İmdat!

Görünürde hiç kimse yok.

— Hasan ağabey, kanamayı durduralım!

— Nasıl?

İp yok, tel yok... Kemerimiz bile yok. Aklıma gömleğim geliyor. Filmlerde hep öyle oluyor mu? Hemen gömleğimi çıkarıyorum. Omuz kısmından, iki taş arasına hızla vurup parçalıyorum. Kolu ip hâline getirmek için iki ucunu döndürüyoruz. Bacağının üst kısmından bağlıyoruz. Sonra kısa bir dalı bu düğümün üstüne koyup bu dalın üstünden de bağlıyoruz. Sonra dalı çevirmeye başlıyoruz. Kanama azalıyor ama durmuyor. Parçaladığım gömleğimle yarayı sımsıkı bağlıyoruz.

— Hadi, götürelim onu!

Hastaneye götüreceğiz. Hasan ağabey, ağabeyimi sırtına almaya çalışıyor, olmuyor. Koltuk altlarından tutuyoruz. Yaralı bacağı yerlerde sürünüyor. İçimize sinmiyor. Ellerimizi birleştiriyoruz, ortasına onu oturtup götürmeyi deniyoruz.

Yol uzun. Bitmek bilmiyor. Üzüntüden ve yorgunluktan öleceğim neredeyse. Hüngür hüngür ağlıyorum.

— Öldü mü acaba? Ağabeyciğim, aç gözlerini ne olur... Allah'ım yardım et!

— Ağlama artık! Hiçbir şeyi yok, korkma. Bayılmış o.

İlk evlere yaklaştığımızda onu yavaşça yere uzatıyoruz. Hasan ağabey beni gönderiyor.

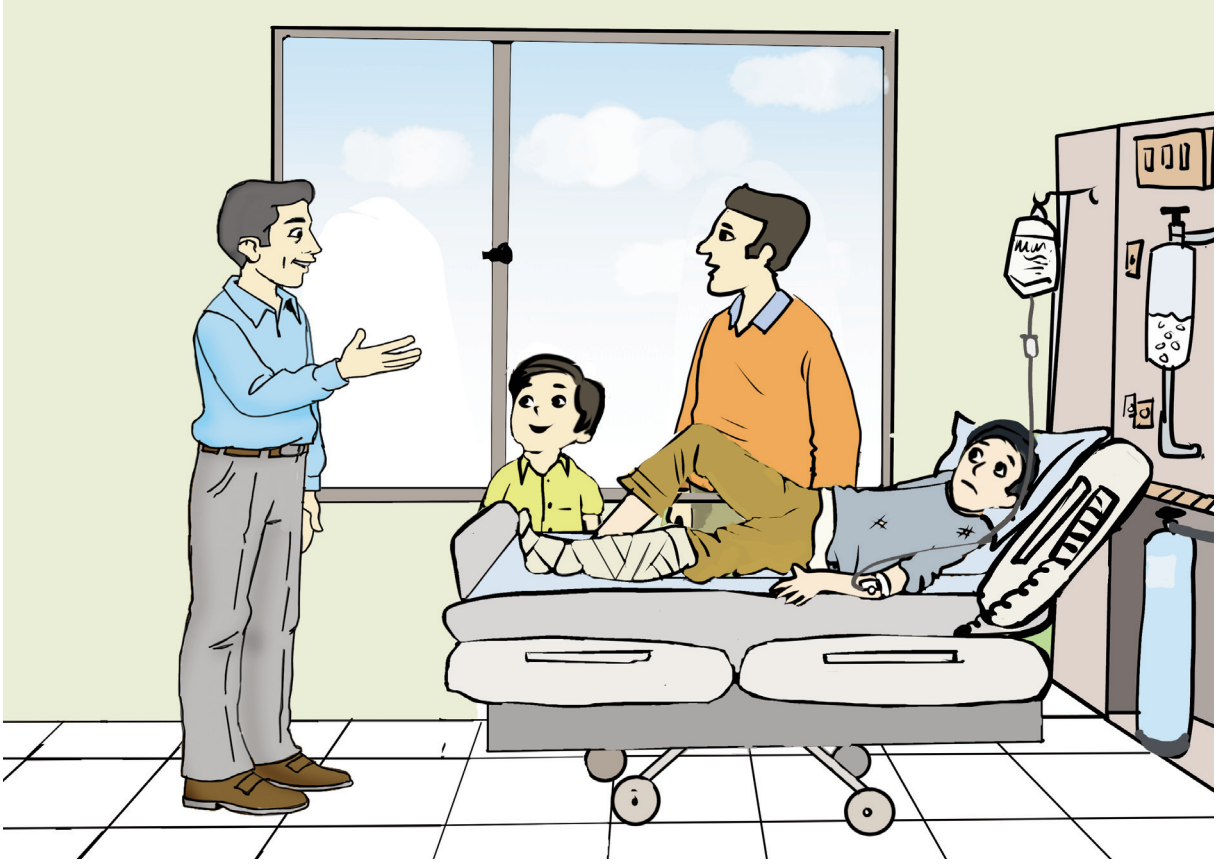
— Koş, kimi bulursan getir! Durma, koş!

Çok yorgunum ama uçar gibi koşuyorum.

— Yardım edin! Yardım edin!

Büyüklerin yardımıyla biraz sonra hastaneye ulaşıyoruz. Onu hemen "Acil Servis"e götürüyorlar. Acaba yaşıyor mu? Ayakta duramıyorum. Koridora oturuyorum. Ayaklarımı uzatıyorum. Beyaz gömlekli bir amca bana doğru koşuyor. Ben de pek iyi değilim. Gömleğim paramparça. Ayakkabılarım yok. Onları nerede bıraktığımı hatırlamıyorum.

— Gel çocuğum, sana da bir bakalım.

(...)

Saatler geçiyor ya da bana öyle geliyor. Gözlerim kapanıyor. Gözümü açtığımda pek çok insanla karşılaşıyorum. Çoğunu tanımıyorum. Herkes bir şeyler yapabilmek için koşuşturuyor. Amcam baş ucumda beni bekliyor. Heyecanla soruyorum:

— Ağabeyim?

— Korkma, kurtuldu.

Üç gün sonra onu görmemize izin veriyorlar. Hasan ağabey de bizimle birlikte geliyor. Babam özellikle çağırttı onu. Ağabeyimin koluna serum takılmış. Ne kadar zayıf görünüyor. Ama gülümsüyor. Babam:

— Onu siz kurtarmışsınız, doktor söyledi. “Yarayı, kalp seviyesinin üstünde tutup taşı-salarmış doktor diplomasını bile hak edeceklermiş.” diyor. Birkaç ay sonra koşabilecekmiş.

Ağabeyime sarılıp deliler gibi yanaklarından öpüyorum. Gözlerini bir bana bir Hasan ağabeye çeviriyor:

— Hiç unutmayacağım. Teşekkür ederim. Beni siz kurtardınız.

Hasan ağabeyle göz göze geliyoruz. Birlikte başardık, diye düşünüyorum. Birlikte başardık.

Hızır OVACIK

1. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde geçen bazı kelimeler ve kelimelerin anlamları verilmiştir. Bu kelimeleri, anlamlarıyla eşleştiriniz.

budamak	Daha çok ürün almak veya düzgün bir biçim vermek amacıyla ağaç, asma vb.nin dallarını kesmek, kısaltmak.
umursamak	Olgun duruma gelmek.
hak etmek	Bir emek karşılığı hakkı olan şeyi elde etmek, hak kazanmak.
kurtarmak	Aldırış etmek, önem vermek.
serum	Hücre yenilenmesini hızlandıran, deriyi besleyen, su kaybını, cildin solunumunu ve doğal savunmasını kuvvetlendiren sıvı.
olgunlaşmak	
içine sinmemek	

2. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Süleyman niçin ağaca çıkmıştır?

.....

2. Hasan, Süleyman'ı nasıl uyarmıştır?

.....

3. Süleyman ağaçtan niçin düşmüştür?

.....

4. Süleyman'a Hasan ve yazar nasıl müdahale etmiştir?

.....

5. Doktorun “Yarayı kalp seviyesinin üstünde tutup taşısalmış doktor diploması bile hak edeceklermiş.” ifadesiyle anlatmak istediği nedir?

.....

6. Süleyman, Hasan ve yazara niçin teşekkür ediyor? Siz böyle bir durum karşısında neler düşünürdünüz?

.....

3. ETKİNLİK

a) Turnike kelimesi size neyi çağrıştırıyor?

.....

b) “www.eba.gov.tr/video/.../9014df3f7c2c058d14885980132e0ae2.” adresinden turnike ile ilgili videoyu seyrediniz.

c) Okuduğunuz metinde yapılan ilk yardım bir turnike midir? Sebebiyle açıklayınız.

.....

ç) Videoyu izlerken dikkatinizi en çok çeken bölümü yazınız.

.....

4. ETKİNLİK Metinden “sevinç, mutluluk” duygularını ifade eden iki cümle yazınız.

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK Metni okurken işaretlediğiniz bölümlerden hareketle metni defterinize özetleyiniz.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Bu kamu spotu reklamının içeriği ne ile ilgili olabilir?

b) “<http://www.sggm.saglik.gov.tr/TR,13138/akilci-antibiyotik-kullanimi-kamu-spotu-izlemek-icin-tiklayiniz.html>” internet adresinden reklam videosunu izleyiniz.

c) Reklamın verdiği mesaj nedir? Bu reklamın topluma yararları nelerdir? Açıklayınız.

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimeleri inceleyiniz.

his+etmek → hissetmek

af+etmek → affetmek

hak+ı → hakkı

b) Yukarıdaki kelimeler ünlü ile başlayan ek aldığı ya da başka bir kelime ile birleştiğinde kelimelerde nasıl bir değişiklik olmuştur?

.....

.....

8. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde ünsüz türemesinin olduğu kelimelerin altını çiziniz.

- Davanın reddine karar verildi.
- Konuşmak benim en doğal hakkım.
- Alın teriyle kazanmanın hazzını anlatamam.
- Beni ikizin zannettiler.
- Bu hissi daha önce hiç yaşamamıştım.

9. ETKİNLİK

a) İlk yardımın önemini anlatan bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınıza başlık koymayı unutmayınız.

b) Yazma süreci tamamlandıktan sonra aşağıdaki ölçeğe göre kendinizi değerlendiriniz.

BİLGİLENDİRİCİ METİN YAZMA ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İfadeler	Evet	Kısmen	Hayır
Yazma konumu seçebilirim.			
Yazma amacımı belirleyebilirim.			
Yazıma uygun başlık oluşturabilirim.			
Konumla ilgili duygu ve düşüncelerim için bir taslak oluşturabilirim.			
Yazımda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilirim.			
Düşüncelerimi kronolojik bir sıra ile verebilirim.			
Yazımda nesnel yargılar kullanabilirim.			
Düşüncelerimi farklı görüşlerle destekleyerek ifade edebilirim.			
Yazımda dilimize henüz yerleşmemiş kelimeler yerine bu kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanmaya dikkat edebilirim.			
Yazımda imla ve noktalama kurallarından uygun yerlerde yararlanabilirim			
Kullandığım kelimeleri ses olaylarını dikkate alarak doğru yazabilirim.			
İhtiyacım olduğunda Türkçe Sözlük ile Yazım Kılavuzu'ndan yararlanabilirim.			
Yazdıklarımı imla ve noktalama bakımından kontrol edebilirim.			
Yazımın içeriğini tutarlı bir metin oluşturma yönünden düzenleyebilirim.			
Yazma amacıma ulaşma durumumu sorgulayabilirim.			

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Sağlık ve spor konularını yansıtan haber yazısı, afiş, poster vb. bulunuz. Bulduğunuz bu dokümanlarda anlatılmak istenenleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Spor yapmanın önemini yansıtan grafik ve tablolar bularak sınıfa getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Sağlık, varlıktan yeğdir.” atasözünü kısaca açıklayınız.
2. Sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz? Açıklayınız.
3. Sınıfa getirdiğiniz haber yazıları ve broşürlerde sağlıkla ilgili vurgulanan unsurları söyleyiniz.

• Metni sessiz okuma yöntemi ile noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. Okuma sırasında yazarın fikirlerine katıldığınız ve katılmadığınız yerleri belirleyiniz.

SPOR VE BEDENİMİZ

Sağlıklı ve zinde bir kimse, rahat ve kolay hareket eder. Kilosu boyuna uygundur. Beden biçimi düzgündür. Ayrıca güçlü ve dayanıklıdır, enerjisi de uzun süre bitmez. Normal fiziksel etkinlikleri kolayca yapar. Yaşamın pek çok alanında, kendine güveni ve saygısı yüksek olur. Tüm bunlar; fiziksel olarak hareketli yaşam süren, spor yapan insanların tipik özellikleridir. Ağır bir bavulu taşımak, sıkı kapanmış bir kavanozu açmak, beş katlı merdiven çıkmak gerçekleştirilmesi çok kolay işlerdir. Çünkü onların eklemleri daha esnek, kasları ve kalp-dolaşım sistemleri daha güçlüdür.

Spor yapmanın yararları yaşamın hemen her alanında görülür. Fiziksel olarak hareketli olan, dengeli beslenen, düzenli uyuyan biri sağlıklı olmak için gerekenlere sahiptir. Spor yaptıkça organların işleyişini sağlayan sistemler, farklı özellikler kazanır. Kalp-damar sistemi gelişir, kasların dayanıklılığı ve gücü artar, eklemler esneklik kazanır. Sonuç olarak tüm beden sağlıklı gelişir.

Düzenli yapılan spor, sağlıklı bir yaşam biçimini oluşturan dengeli beslenme benzeri diğer etkenlerle birleşince ileri yaşlarda oluşabilecek pek çok hastalığı önleyebilir. Böylece daha uzun ve daha mutlu bir yaşam sağlar.

(...)

*Bilim Çocuk dergisi
(Kısaltılmıştır.)*

1. ETKİNLİK Metindeki fikirlerden katıldıklarınızı ve katılmadıklarınızı aşağıda verilen bölümlere nedenleri ile yazınız.

Katıldığım fikirler

Nedeni

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Katılmadığım fikirler

Nedeni

.....
.....
.....

.....
.....
.....

2. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinde geçen kelimelerin anlamları verilmiştir. Kelimelerin anlamından hareketle ilk harfi ipucu olarak verilen kelimeleri bulunuz.

s _ _ _ _ _ : Sağlığı yerinde olan, sağlık yönünden iyi durumda bulunan, sağlam, esen.

z _ _ _ _ : Canlı, diri, sağlam, dinç.

e _ _ _ _ : İnsanda ve omurgalı hayvanlarda gövde kemiklerinin uç uca gelerek birleştikleri yer.

b _ _ _ _ : Vücudun baş, kol ve bacak dışında kalan bölümü.

s _ _ _ _ : Belli kurallara ve tekniklere uyularak yapılan, bedensel gelişmeye yararlı, eğlenmek ve yarışmak amacı da bulunan beden hareketlerinin tümünün ortak adı.

b) Bu kelimeleri öğrendiğiniz anlamıyla birer cümlede kullanınız.

.....
.....
.....
.....
.....

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metni kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

.....
.....
.....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:.....

Metnin ana fikri: .....

5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri neden-sonuç ve amaç-sonuç ilişkisine göre eşleştiriniz.

1) Bunlar, sık sık spor yapanlar için gerçekleştirilmesi çok kolay işlerdir

2) Bedenimiz enerji sağlamak için

3) Bedenin yaşamsal işlevine sağlıklı bir biçimde devam edebilmesi için

a) belli miktar enerjiye gereksinimi var.

b) yediğimiz besinleri yakar.

c) çünkü onların eklemleri daha esnek, kasları, kalp-dolaşım sistemleri daha güçlüdür.

1 -

2 -

3 -

6. ETKİNLİK

a) Dilimize henüz yerleşmemiş yabancı kelimelerden bazıları aşağıda verilmiştir. Verilen bu yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarını yazınız.

fast food: .....

body: .....

doping: .....

naturel: .....

b) Yukarıda verilen kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanarak “sağlıklı beslenme”nin önemini anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızda fikirlerinizi destekleyen kaynaklara, sayısal verilere yer veriniz. Sesinizi ve beden dilinizi etkili kullanınız.

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki paragrafı kırmızı yazılan kelimelere dikkat ederek okuyunuz.

Düzenli yapılan **spor**, sağlıklı bir yaşam biçimini oluşturan **dengeli beslenme** benzeri diğer etkenlerle birleşince ileri yaşlarda oluşabilecek pek çok hastalığı **önleyebilir**. Böylece daha **uzun** ve daha **mutlu** bir **yaşam** sağlar.

b) Bu kelimeler niçin kırmızı renkle yazılmış olabilir? Açıklayınız.

.....
.....

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimeleri inceleyiniz.

dolap +a → dolaba

ataç+ ı → atacı

et +ecek → edecek

bardak +ı → bardağı

a) Yukarıdaki kelimeler hangi ünsüzlerle bitmiştir?

.....

b) Bu kelimelere getirilen ekler ünlü ile mi ünsüz ile mi başlamıştır?

.....

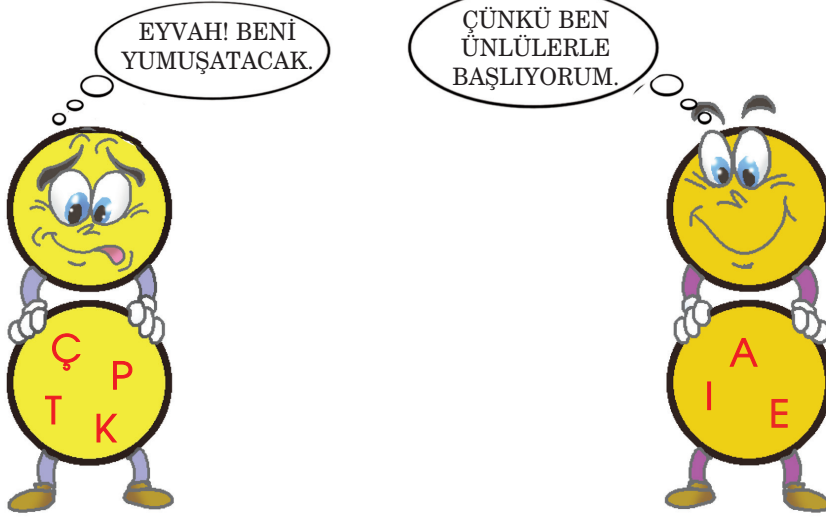
c) Bu kelimeler ek aldığı anda kelimenin sonundaki sesler nasıl bir değişime uğramıştır?

.....

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde ünsüz yumuşamasına uğrayan kelimeleri işaretleyiniz.

- Tüm beden sağlığı gelişir.
- İleri yaşlarda oluşabilecek pek çok hastalığı önler.
- Spor yapmak, bu yağların parçalanmasına yardım eder.
- Bedenimiz depoladığı yağları spor sırasında yakıt olarak kullanır.

b) Siz de ünsüz yumuşamasına uğrayan kelimelerin olduğu cümleler kurunuz.

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

a) Spor yapmanın önemiyle ilgili düşüncelerinizi anlatan bir yazı yazacaksınız ancak yazma sürecinden önce yazınızla ilgili aşağıda verilenleri belirleyiniz. Böylece yazınızın taslağını oluşturunuz.

Yazımın konusu: .....

Yazımın ana fikri: .....

Giriş bölümünde anlatacaklarım: .....

Gelişme bölümünde anlatacaklarım: .....

Sonuç bölümünde anlatacaklarım: .....

Bulduğum grafik veya tabloyu kullanacağım bölüm: .....

b) Taslağınızdan yola çıkarak duygu ve düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

c) Yazdıklarınızı yazım kuralları ve noktalama işaretleri açısından inceledikten sonra arkadaşlarınızla paylaşınız.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Sevdiğiniz spor dalı hakkında bilgi toplayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Spor karşılaşmalarında tuttuğunuz takımın yenmesi veya yenilmesi sizde hangi duygulara neden oluyor?
2. Sevdiğiniz spor dalı hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

TAVŞAN İLE KAPLUMBAĞA (Dinleme/İzleme Metni)

1. ETKİNLİK “Tavşan ile Kaplumbağa” metnini dinlerken öğretmeniniz “Yavru kaplumbağanın yarışa başladığı bölüm”de dinlemeyi durduracaktır. Bu bölümden sonra olaylar nasıl gelişmiş olabilir? Aşağıya yazınız. Dinleme sürecinden sonra tahminlerinizi değerlendiriniz.

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK Dinlediğiniz metindeki kahramanların davranışlarını arkadaşlarınızla tartışınız. Kendi aranızda rol seçimi yaparak metni sınıfta canlandırınız.

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki deyimleri anlamları ile eşleştiriniz.

☐

kendini alamamak

☐

gözlerine inanamamak

☐

kendine gelmek

1. Hiç umulmayan, beklenmeyen bir şeyin görülmesi karşısında şaşırarak.
2. Düşünebilecek duruma gelmek, akli başına gelmek.
3. Kendini tutamayıp yapmak.

b) Anlamını öğrendiğiniz deyimleri birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Dinlediğiniz metindeki tavşan ve kaplumbağanın özelliklerini aşağıya yazınız.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

b) Metindeki hayvanlardan hangisinin davranışını uygun görmüyorsunuz? Neden?

c) Metindeki hayvanlardan hangisinin davranışını uygun görüyorsunuz? Neden?

5. ETKİNLİK Dinlediğiniz metne, yeni bir başlık öneriniz.

6. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Kaplumbağa, tavşana ne teklif etmiştir?

2. Tavşan bu teklifi nasıl karşılıyor?

3. Yarışı kim kazanıyor? Bu yarış kazanmasının sebebi nedir?

4. Bu olaydan nasıl bir sonuç çıkardınız?

5. Bir insanın başarılı olabilmesi için nasıl davranması gerekir? Örnekler vererek açıklayınız.

7. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Dinlediğiniz metinde hayvanlar arasında geçen bir olay anlatılmaktadır. Metinde anlatılanlarla günlük hayatta karşılaşabilir miyiz?

2. Bu metin, gerçek hayattan mı alınmıştır yoksa kurgu mudur? Açıklayınız.

3. Bu metnin varlık kadrosunu yazınız.

8. ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerden birini seçiniz. Seçtiğiniz kelimeyi kullanarak bir konuşma yapınız.

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelere istenilen eki getiriniz ve kelimeyi tekrar yazınız.

KELİME

EK

KELİMENİN EK ALMIŞ HÂLİ

bilme	→	-yor	→	.....
bekle	→	-yor	→	.....
söyle	→	-yor	→	.....
anlatma	→	-yor	→	.....

b) Bu kelimelerin ek almadan önceki son harfi nedir?

.....

c) Bu kelimelere hangi ek getirilmiştir?

.....

ç) Bu kelimelere ek getirildiğinde kelime nasıl bir değişiklik olmuştur?

.....

10. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde ünlü daralmasının olduğu kelimeleri işaretleyiniz.

- Dedemin bana anlattığı o iki çocuğun yaşam öyküsünü bir türlü unutamıyorum.
- Göçmen kuşlar havaların ısınmasıyla yurdumuza dönmeye başlıyor.
- Senin bu şiiri okuyacağını bilmiyordum.
- Yemyeşil doğayı, masmavi gökyüzünü özlüyoruz.
- Gençler, projede tarım alanlarını sulama sorununa çözümleri dinliyor.

b) Siz de ünlü daralmasına örnek üç cümle yazınız.

.....

.....

.....

11. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerini yazınız.

Bu alaylı konuşma kaplumbağayı sinirlendirir ( ) Fakat sinirlendiğini belli etmeksizin güler. Sonra da ( )

( ) Çok tuhafsin ( ) ( ) der ( ) ( ) Yavaş hareket ettiğimi de kim söylüyor ( ) ( )

12. ETKİNLİK

a) Konusu azim ve kararlılık olan bir fabl yazınız. Fablınızda aşağıda verilen atasözleri ve özdeyişlerden uygun olanını kullanınız.

Açık ağız aç kalmaz.

Akan su yosun tutmaz.

Er olan ekmeğini taştan çıkarır.

Charles Hale: Düşünürken dikkatli, uygularken kararlı olun.

Hız. Ali: Azim ve sebat, insanların en büyük yardımcısıdır.

b) Yazma süreci tamamlandıktan sonra yazınızı aşağıdaki ölçeğe göre değerlendiriniz.

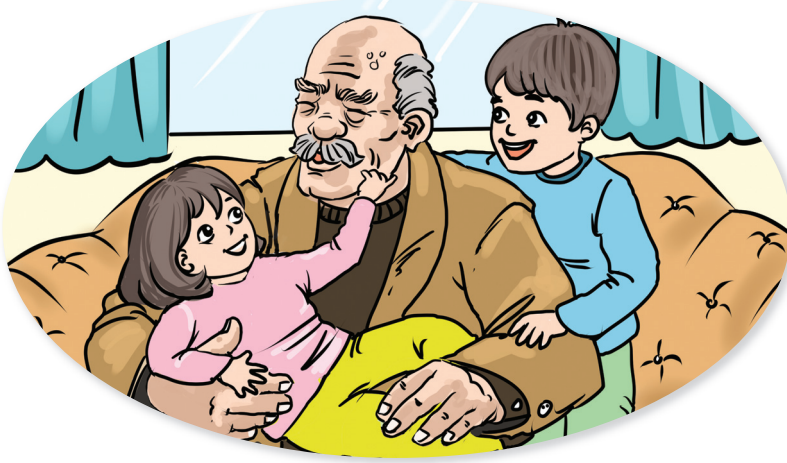
ÖYKÜLEYİCİ METİN YAZMA ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İfadeler	Evet	Kısmen	Hayır
Yazma konumu seçebilirim.			
Yazma amacımı belirleyebilirim.			
Yazıma uygun başlık oluşturabilirim.			
Konumla ilgili duygu ve düşüncelerim için bir taslak oluşturabilirim.			
Yazımda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilirim.			
Yazımda yer, zaman, kişi ve olay unsuruna yer verebilirim.			
Yazımda serim, düğüm ve çözüm bölümlerini oluşturabilirim.			
Yazımda, dilimize henüz yerleşmemiş kelimeler yerine bu kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanmaya dikkat edebilirim.			
İmla kurallarından ve noktalama işaretlerinden uygun yerlerde yararlanabilirim.			
Kullandığım kelimeleri ses olaylarını dikkate alarak doğru yazabilirim.			
TDK Türkçe Sözlük ile Yazım Kılavuzu'ndan yararlanabilirim.			
Yazımın içeriğini atasözü, deyim gibi kalıplaşmış ifadeleri kullanarak zenginleştirebilirim.			
Yazdıklarımı imla ve noktalama bakımından kontrol edebilirim.			
Yazımın içeriğini tutarlı bir metin oluşturma yönünden düzenleyebilirim.			
Yazma amacıma ulaşma durumumu sorgulayabilirim.			

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Konusu iyilik olan Türk ve dünya masallarından örnekler bularak sınıfa getiriniz.

DEDEMİN ÖYKÜSÜ

Dedem evimizin güneşiydi. Her sabah kalkar kalkmaz bize sevgi dağıtırdı. Odaya girer, kardeşimi kucağına alır, başlardı dumbala yapmaya: “Dumbala yavrum dumbala! Dumbala gülüm dumbala!..” Sonra onu bırakır, beni alırdı kucağına. Ben o zaman altı yaşındaydım ama dedem beni bebek yerine koyardı. Kucağına alır almaz o bembeyaz bıyıklarını yanaklarıma sürer, başlardı gene dumbalaya, “Ey dumbala dumbala! Haydi yavrum dumbala!.. Dumbala dedim, dum dedim; gel göğsüne kon dedim.” diye söyleyip dururdu. O böyle yapınca ben de onun yanaklarıyla kulaklarını sıvazlar “Haydi, dede bir dumbala daha yap.” derdim. Beni kırmazdı. Tatlı tatlı güler, bir dumbala daha yapardı.

O yıl yetmişindeydi dedem. Yaşını hiç üzerine alamazdı. Arkadaşlarına “Dakikalarınızı, saniyelerinizi, günlerinizi şen geçirmeye bakın.” derdi. Bunu der demez başlardı Nasrettin Hoca’dan fıkralar anlatmaya. Yöresindekileri bol bol güldürür, tatlı tatlı düşündürürdü.

Dedemin kendine özgü yaşam görüşleri vardı. Odasına girseniz kendi eliyle yazıp duvara astığı şu cümlelerle karşılaşırınız: “Her gün en az yirmi dakika yol yürüyeceksin. Günün bazı bölümlerini gülüşlerle geçireceksin. Yaşam koşulları ağır da olsa onları küçümseyeceksin. Kulağının kapısını kötü şeylere kapayacak, güzel sözlere açacaksın.”

Dedem, bu dediklerini uyguluyordu. Hemen her sabah evden çıkar, kentin dışına dek uzanırdı. Kimi kez beni de alırdı yanına. “Oğlum, bu yürümek var ya...” derdi. “İşte bu yürümek yüz doktordan iyidir.” Ben o zaman bu sözü anlayacak yaşta değildim. Ancak dedemin o sözleri söyleyiş biçimi, ağzından çıkan sözler hoşuma giderdi. Öylece giderdik yol boyunca. Yollarda kimse kalmayınca dedem bir türkü tuttururdu. Dedemin türkülerini öyle bir içten dinlerdim ki... Sanki otlar, ağaçlar, tepeler, gökyüzü; dallardan bakan, süzülüp uçan kuşlar dedemin o sesinden hoşlanırdı gibiydi.

Biraz ileri gidince bir tepenin üstüne otururduk. Dedem, bana orada “Haydi oğlum, şimdi de ciğerlerimizi, özümüzü dinlendirelim.” derdi. O tepeden Torosların bir bölümü görünürdü. Gözlerimiz serilip giden ovaya takılır kalırdı. Gökyüzü usulca okşardı yüzümüzü. Sonra da öbür yanımızda dizi dizi uzayan zeytin ağaçlarına bakardık. O anda dedemin “Ohhh!” diyen sesi kafamda bir sümbül gibi açılırdı. Bir de dedemin ellerine takılırdı gözlerim. İncelmiş derisinin altındaki mor damarlar dokunsan patlayacak gibiydi. İşte beni korkutan o damarlardı. Onlara baktıkça hem ürperiyor hem de gözlerimi oradan zor ayırıyordum. Öyle anlarda dedem benim bir şeylere dalıp gittiğimi anlar, eliyle yanaklarımı tıptışlar “Haydi dedesinin kuzusu, haydi gidelim gayrı.” derdi. Gene düşerdik yola. Dinlenmiş olarak evimize gelirdik.

Şevki YÜCEL

6. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

SAĞLIKLI İNSANLAR

Sağlık, sadece vücudumuzun sağlıklı olması anlamına gelmez. Sağlıklı insan, beden, ruhen ve sosyal bakımdan tam bir iyi olma hâli içerisinde. İyimserdir, keyiflidir, arzu doludur, gözleri canlıdır, çevresiyle uyumludur ve yaşamdan zevk alır. Bütün bunlar gerçekleşirken ilaç devrede yoktur. Boş zamanlarını iyi değerlendirir. Yaratıcı tarafı aktiftir. Hayattan, ailesinden, arkadaşlarından keyif alır. Üstelik bunları bir ilaca gereksinim duymadan gerçekleştirir.

Okan ÖNERCİ

A. 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları yukarıdaki paragrafa göre cevaplayınız.

1. Sağlık size hangi kelimeleri çağrıştırıyor?

.....

2. Sağlıklı olmak demek sadece bedenimizin mi sağlıklı olmasıdır? Açıklayınız.

.....

3. Yazara göre sağlıklı kişilerde hangi özellikler vardır?

.....

4. Sağlıklı insan gerçekten yaratıcı olur mu?

.....

5. Siz, sağlıklı olmak için neler yapıyorsunuz?

.....

6. “Sağlık” kelimesini metindeki anlamıyla bir cümlede kullanınız.

.....

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları doldurunuz.

• “Bir hafta sonra İstanbul’a veda edeceğim.” cümlesinde “.....” kelimesi ünsüz yumuşamasına uğramıştır.

• “Sınıf panosunda, yazdığımız şiirleri sergiliyoruz.” cümlesindeki “.....” kelimesinde ünlü daralması vardır.

• “Bir zamanlar ekmeğimizi bölüşürdük.” cümlesinde ses olaylarından ..... vardır.

• “Bahçedeki gülleri martta buduyoruz.” cümlesindeki “buduyoruz” kelimesinde ..... olmuştur.

• “Onlar; o akşam komşumuzun hasta olan oğlunu ziyaret etmek için gittiler.” cümlesinde noktalama yanlışına sebep olan noktalama işareti .....dür.

C. Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

1. Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgilerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

( ) “Memleketimi ne çok özledim.” cümlesi duygu bildirir.

( ) “Yıllar sonra kavuşmuştuk ama çok uzun vakit geçiremedik.” cümlesinde altı çizili kelime cümlenin anlam bütünlüğüne uygun kullanılmıştır.

( ) “Dağlar dile gelip konuştu.” cümlesinde ünsüz yumuşaması vardır.

( ) “Ufuk, o gün erkenden uyandı, odasının penceresinden köyünün yaylalarına baktı. Güneş çoktan doğmuş, hava ısınmaya başlamıştı.” cümlesi bir olay yazısından alınmıştır.

2. Aşağıdaki yay ayraç işaretinin yanlış kullanıldığı cümlenin başına “X” koyunuz.

☐ Şair (1340 – 1380) şiirlerinde insan sevgisi, yurt özlemi gibi konuları dile getirmiştir.

☐ Önce (öğrencim) diyen öğretmenleri olmalı milletlerin.

☐ (Hacivat gazel okuyarak içeri girer.)
Hacivat: Yâr bana bir eğlence medet!

☐ Moliere (Molyer) adını duyunca “Cimri” gelir aklıma.

Ç. 1, 2 ve 3. soruları paragrafa göre cevaplayınız.

Sağlıklı bir hayat için uyku, yemek içmek kadar önemli bir ihtiyaçtır. Uyku sayesinde beden dinlenir, zihin yenilenir. Organlar kendini tamir eder. Çocuklar uyudukça büyür; gençler, orta yaşlılar ve yaşlılar uykuyla sağlıklarını korur. Herkes için geçerli olan sabit bir uyku süresi yoktur. Bu süre kişiden kişiye, bünyeden bünyeye farklılık gösterir. Ancak insanların büyük bir bölümü için ortalama uyku süresi 6-8 saattir. Bununla beraber insan, hayatının farklı evrelerinde daha az ya da daha çok uykuya ihtiyaç duyabilir.

1. Paragrafın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uyku temel ihtiyaçtır.
- B) Çocuklar yaşlılara göre daha çok uyumalıdır.
- C) Uyumamak sağlık sorunlarını beraberinde getirir.
- D) Sekiz saat uyku en uygun olanıdır.

2. Paragrafta aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı **yoktur**?

- A) Uykunun vücudumuza yararları nelerdir?
- B) Herkes için uyku süresi aynı mıdır?
- C) Ortalama uyku süresi kaç saattir?
- D) Uykuya en çok ihtiyacı olan yaş grubu hangisidir?

3. Paragraf için aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) Olay yazısından alınmıştır.
- B) Bilgilendirici yazıdır.
- C) Nesnel cümleler çoğunluktadır.
- D) Karşılaştırma cümlesine yer verilmiştir.

4. Bir bebek ilk yıl 25 cm uzayarak doğum boyunun 1,5 katına ulaşır. Sonrasında büyüme hızı giderek yavaşlar; ikinci yıl ortalama 12 cm, üçüncü yıl 8 cm ve dördüncü yıl 7 cm olur. Dolayısıyla çocuklar 4 yaşta ortalama 102 cm boy ile doğum boyunun 2 katına ulaşırlar.

“Büyümek” kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde metindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Tartışma giderek büyüdü.
- B) Kitap toplama kampanyamızı büyüttük.
- C) Kardeşim biraz daha büyüdü.
- D) Şirketimiz yüzde elli büyüdü.

5. Bir yazar hakkında konuşan dört kişinin düşünceleri şunlardır:

- 1. Yazarın son kitabı yüz bin satmış.
- 2. Yazdıkları, lisenin edebiyat dergisinde yayımlandı.
- 3. Kitapları bir köy okuluna göndermek üzere topladı.
- 4. Son dönemin en güzel romanlarından birini yazmış.

Bu bilgilerden hareketle hangi kişi yazar hakkında kişisel görüş bildirmiştir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “el” kelimesi deyim içinde **kullanılmamıştır**?

- A) Bu işe de el atarsak işimizi kısa sürede tamamlarız.
- B) Günlerdir bu dosyalara el sürmedik.
- C) Çocuk elini kapıya sıkıştırmış.
- D) Bu işten elini eteğini çekti.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama **yanlış**ı vardır?

- A) Düşünür (?-1102) dili doğru kullanışıyla tanınıyordu.
- B) Bu zamansız gelişin sebebi neymiş?
- C) En sevdiği meyveler şunlardı: portakal ve elma.
- D) Çürük meyveleri hangi kasaya doldurdu bilmiyorum?

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralması vardır?

- A) Okuduğu hikâyeden çok etkilenmişti.
- B) Her sabah süt içiyorum.
- C) Onun bizimle geleceğini sanmıyorum.
- D) İşleri zamanında yetiştirdik.

9.

I- Ama biz kaybetmeden kıymetini bilip korumak için önlem almalıyız.

II- Sağlık da öyle.

III- Bazı şeylerin kıymeti maalesef kaybedilince anlaşılır.

IV- Sağlığımızın kıymetini bilelim.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturulmak istense sıralama aşağıdaki-lerden hangisi olur?

- A) II- IV- I- III
- B) IV- III- II- I
- C) III- II-IV- I
- D) II- I- III- IV

7. TEMA

ERDEMLER

- YAŞLI GÜREŞÇİ
- BÜYÜKLERE SAYGI
- YAŞAMA SEVİNCİ
- PAYLAŞALIM (DİNLEME/İZLEME METNİ)
- BİR BARDAK SÜTÜN HATIRI (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Saygı göstermenin aile ve topluma sağladığı katkılarla ilgili araştırma sonucunda elde ettiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Sınıfa getirdiğiniz görsel dokümanlarla sınıf panonuzu düzenleyiniz.

2. “Saygı duyuyorum çünkü...” ile başlayan üç cümle kurunuz. Cümlelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

• Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. Okuma sırasında anlamını bilmediğiniz kelimelerin altını renkli kalemle çiziniz.

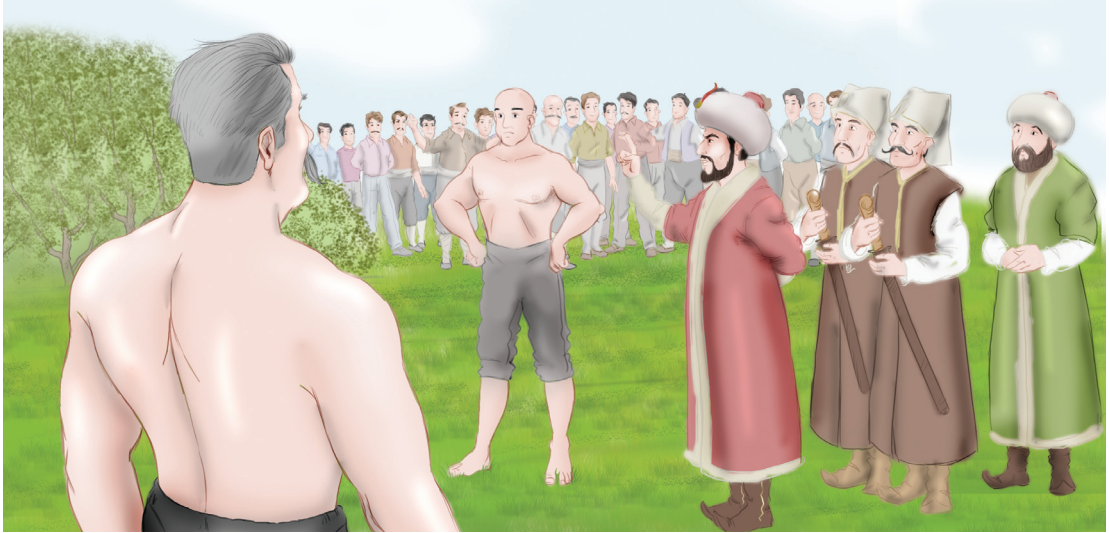

SENNUR SEZEN (1943-2015) Henüz lisede okuduğu yıllarda ilk şiirini yayımladı. İlk kitabı şiir türündedir. Yaşamını çeşitli gazete ve dergilerde yazarak belgesel, anlatılar hazırlayarak gerçek ve takma isimle Yeşilçam için birçok senaryo yazarak sürdürmüştür.

ADNAN ÖZYALÇINER (1934) Önceleri İstanbul'un kenar semtlerini anlatan öyküler yazdı. İnsanların psikolojik durumlarını çözümlemeye çalışan soyut öykülere yöneldi. Daha sonra ise toplumsal sorunları konu alan öyküler yazdı.

YAŞLI GÜREŞÇİ

Bir zamanlar usta bir güreşçi vardı. Bu adam üç yüz altmış oyun biliyor, her gün ayrı bir oyunla güreşiyordu. Yetenekli gördüğü öğrencilerinden birine bu oyunların üç yüz elli dokuzunu öğretti. Yalnız birini öğretmekten çekinmişti. Onu ne olur ne olmaz diyerek kendine sakladı.

Çok geçmeden oyunlarını öğrettiği öğrencisi hem güreş sanatının inceliklerini öğrenmiş hem de güçlü kuvvetli usta bir güreşçi olmuştu. Ona kimsenin gücü yetip karşı koyamıyordu. Hatta padişaha bile bir gün:

— Ustamın üstünlüğü yaşlı oluşuyla beni yetiştirmiş olmasındandır, dedi. Yoksa güçlü olmak bakımından ben ondan hiç de aşağı kalmam, güreş sanatının inceliklerini de onun kadar bilirim.

Bu gürleşçinin ustalara karşı böylesine meydan okuması padişahın hoşuna gitmedi. Karşısında gürleşmelerini buyurdu.

Geniş bir alanda devlet büyükleriyle ülkenin ileri gelenleri toplandılar. Delikanlı kükremiş bir fil gibi ortaya çıktı. Öyle güçlü görünüyordu ki karşısına demirden bir dağ çıksa yerinden koparıp atardı.

Ustası, delikanlının gücü bakımından kendisinden üstün olduğunu anlamıştı. Kendine sakladığı o tek oyunla buna yapıştı. Delikanlı bu oyunu bilmediğinden bu oyuna karşı kendini nasıl savunacağını da bilmiyordu. Usta gürleşçi, delikanlıyı iki eliyle yerden alıp başının üstüne kaldırdı ve boş bir çuval gibi yere bıraktı. Halk övgü dolu sözlerle usta gürleşçiyi alkışladı.

Padişahın buyruğuyla gürleşçiye kaftan giydirildi, armağanlar verildi. Delikanlıya da:

— Kendini yetiştirenle boy ölçüşmeye kalktın, onu da başaramadın, dediler.

Delikanlı da gelip herkesin önünde ustasının elini öptü. Ustası da onu alnından öperek birbirlerine sarıldılar. Her ikisi de alandan mutlu ayrıldılar.

Hazırlayan: Sennur SEZER-Adnan ÖZYALÇINER
365 Gün 365 Masal

1. ETKİNLİK

Metni okurken altını çizdiğiniz kelimeleri aşağıdaki tabloya yazınız ve bu kelimelerin anlamlarını sözlüklerinizden bulunuz. Bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Kelimem	Anlamı	Cümlem

2. ETKİNLİK

Anlamları verilen deyimleri metinden bulunuz. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

Anlamı	Deyim	Cümlem
Yarışmak	→ _____ →	_____
Üstünlük sağlamak, yenmek	→ _____ →	_____
Korkmadığını, çekinmediğini açıkça bildirmek, kavga veya yarışmaya çağırma	→ _____ →	_____

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Yaşlı güreşçi kaç tane oyun bilmektedir?

.....

2) Yaşlı güreşçi bu oyunların hepsini öğrencilerine neden öğretmemiştir?

.....

3) Yaşlı güreşçinin oyunlarını öğrettiği öğrencisi nasıl bir tavır sergilemeye başlamıştır? Bu tavrını siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

4) Padişah, genç güreşçinin tavrından neden rahatsız olmuş olabilir?

.....

5) Yaşlı güreşçi öğrencisini nasıl yenmiştir?

.....

4. ETKİNLİK

Metinle ilgili üç soru hazırlayarak bu soruları defterinize yazınız. Hazırladığınız soruları arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kutucuklardan hangisinde “Yaşlı Güreşçi” metninin ana fikri doğru verilmiştir? İşaretleyiniz.

Bizlere emek veren büyüklerimize saygı göstermeliyiz.

Öğretmenler topluma ışık tutarlar.

İşimizde her zaman en iyisi biz olmalıyız.

Dostlarımıza yardımcı olmalıyız.

b) Metnin konusunu yazınız.

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

a) Metinden alınan aşağıdaki bölümü okunuz.

Geniş bir alanda devlet büyükleriyle ülkenin ileri gelenleri toplandılar. Delikanlı kükremiş bir fil gibi ortaya çıktı. Öyle güçlü görünüyordu ki karşısına demirden bir dağ çıksa yerinden koparıp atardı.

b) Altı çizili cümlelerin metne nasıl bir katkı sağladığını açıklayınız.

c) Siz de bu metnin kahramanlarıyla ilgili benzetme ve abartma cümleleri kurunuz.

.....

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun yönlendirici ifadelerinden (aksi takdirde, ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak, tersine, o hâlde, başka bir deyişle vb.) uygun olanı yazarak cümleleri tamamlayınız.

İnsanlar, birbirlerinin dillerini anlamıyorlar ..... insan olma bilinciyle birbirlerinin hakkına saygı duyuyorlar.

Tokyo Disneyland, beş ana bölümden oluşuyor. .... beş belde-
li bir ülke. Şu sıralar yeni bölümler de yapılmakta.

Eşimle birlikte sabırsızlık içinde biz de daldık Disney ülkesine. Elimizdeki biletlerle on
ayrı bölüm gezebilecektik.

Burayı daha önce görenler, bazı önerilerde bulunuyorlardı. Korsanlar Beldesi'ni herkes pek ilginç buluyordu. Biz de ..... oraya girmeye karar verdik. Haritaya baka baka korsanların yerini bulduk. Girişin önünde öyle uzun bir kuyruk oluşmuş ki! Ürktük. .... sıraya eklenmekten de kendimizi alamadık. Soğuk da az yıldırıcı değil. Daha şimdiden burnumuz kızarmaya, dudaklarımız morarmaya başladı.

Gülten Dayıoğlu
Kafdağı'nın Ardına Yolculuk'tan

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimeleri inceleyiniz.

şehir+e → şehre
karın+ı → karnı
ağız+ın → ağzın
resim+in → resmin

a) “Şehir, karın, ağız, resim” kelimelerini hecelerine ayırınız. Bu kelimelerin son hecele-
rindeki ünlüleri yuvarlak içine alınız.

.....

b) Bu kelimelere gelen ekler hangi seslerle başlamıştır? Aşağıya yazınız.

.....

c) Bu kelimelere ek getirilince kelimelerde meydana gelen değişikliği açıklayınız.

.....

9. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde ünlü düşmesine uğrayan kelimeleri işaretleyiniz.

- Akıldan geçen sorulara cevap bulabilecek miyim acaba?
- Oğlunu yanına çağırıp ona saygının önemiyle ilgili bir masal anlattı.
- Karnının ağrısı artık dayanılmaz bir hâl aldı.
- Göğsündeki sızı ne zaman dinecekti?
- Sarımsı saçları annesinin saçlarını hatırlatıyordu.

b) Ünlü düşmesine örnek olabilecek kelimelerin içinde geçtiği cümleleri aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

“Saygı” kelimesinin sizde çağrıştırdıklarını aşağıdaki ağaca yazınız. Yazdığınız kavramlardan da yararlanarak “Saygının toplumsal yaşamdaki önemi” ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

11. ETKİNLİK

Aşağıdaki kutulardan birer öge seçerek kısa bir hikâye oluşturunuz. İsterseniz tipler torbasından birden fazla kişi seçerek ya da yeni kişiler ekleyerek şahıs kadronuzu zenginleştirebilirsiniz. Hikâye taslağınızı öncelikle defterinize yazınız. Gerekli düzeltmelerle taslağınızı geliştirerek aşağıya yazınız. Hikâyenize başlık koymayı unutmayınız.

Tipler (Kişiler)	Konular	Yer	Zaman
Öğretmen	Büyüklerle Saygı	Ev	Bir sonbahar sabahı
Çiftçi	Çevreye Saygı	Okul	Bir bayram günü
Öğrenci	Emeğe Saygı	Köy	Okulun ilk günü
Anne	Hayvanlara Saygı	Çiftlik	Bir yaz tatili
Baba	Tarihe Saygı	Orman	
Postacı			
Simitçi çocuk			

Konu: .....

Tipler: .....

Yer: .....

Zaman: .....

Düğüm (Sorun): .....

[illegible]

1. Bir kartona aile büyüklerinizi tanıtan bir soy ağacı hazırlayınız.
2. Büyüklere saygıyı anlatan atasözü ve özlü sözleri araştırıp yazınız. Bilgi kaynaklarını etkili kullanmak için kitap, dergi ve internet sitelerinden yararlanınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Hazırlamış olduğunuz soyağacı ile ilgili çalışmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız. Soyağacındaki aile büyüklerinizle ilgili duygu ve düşüncelerinizi anlatınız.
2. Büyüklere saygı ile ilgili araştırmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Okuyacağınız metnin görsellerini inceleyiniz. Metnin görsellerinden hareketle konusunu tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. Etkinlik'e yazınız.
- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BÜYÜKLERE SAYGI

Ailemizde bizden önce dünyaya gelenler annemiz, babamız, dedemiz, ninemiz, amcamız, dayımız, teyzemiz oluyor. Ailemizden olmayıp da bizden önce dünyaya gelenlerse büyüklerimiz oluyor.

Dünyaya bir bebek olarak geliyoruz. Yemek yemek için, giyinmek için anne babamıza ve büyüklerimize ihtiyaç duyarız. Eğer onların şefkati, merhameti ve bakımı olmasa bebek hâlimizle ne işimizi görebilir ne de hayatımızı devam ettirebiliriz.

Biraz daha büyüdüğümüzde akrabalarımızın ve komşularımızın ilgisi ve sevgisiyle karşılarız. Onlar da bizi çok sever ve gözetirler. Bir ihtiyacımız olduğunda hep yanımızda olurlar. Sonra okula gideriz. Öğretmenlerimiz bizi sevgiyle eğitir. İyi biri olmamız için gayret gösterir, fedakârlık yaparlar. Üstelik büyüklerimiz bütün bu yaptıkları fedakârlıklar için bir karşılık da beklemezler.

Bizlerin de değer bilen insanlar olarak üzerimizde bin bir emeği olan sevgili büyüklerimize saygı göstermesi gerekir. Ayrıca elimizden geldiğince onların hizmetlerini görmeliyiz. Büyüklerimiz, küçüklüğümüzde bizi nasıl koruyup gözettilerse biz de onlara öyle sevgi ve saygı duymalıyız. Bir ihtiyaçları olduğunda hemen yardımlarına koşmalıyız. Ancak bu şekilde onların bizim üzerimizdeki haklarını belki ödeyebiliriz.

Aslında aynı ülkede yaşadığımız bütün vatandaşlarımızın bizim üzerimizde hakkı vardır. Nasıl mı? Anlatalım. Örneğin sofranızda yediğiniz peynir Van'dan gelmiştir. Zeytin belki de Gemlik'teki bir zeytin bahçesinden... Giydiğiniz palto belki Bursa'da üretilmiştir, tuttuğunuz kurşun kalem belki de Rize'den geliyordur. Kim bilir yemeğinizdeki yağ Edirne'de, bastığınız halı Mardin'de üretilmiştir. Hoş kokulu parfümünüzün gülü Isparta'dan... Bunlar böyle uzar gider. Peki, şimdi bir düşünün; acaba 5-10 liraya aldığımız ürünleri kendi başımıza üretmeye çalışsanız başarabilir miydiniz? Ya da kaç liraya mal ederdiniz?

İşte gördüğümüz gibi milletimizin her ferdi aslında diğer insanların hayatını kolaylaştırmak ve güzelleştirmek için çalışıp didiniyor. Sizce her vatandaşımız saygıyı hak etmiyor mu? Diğer insanların ürettiklerinden faydalanırken "Allah bunu yapandan, yapımına sebep olandan razı olsun." dememiz gerekmez mi? Elbette gerekir.

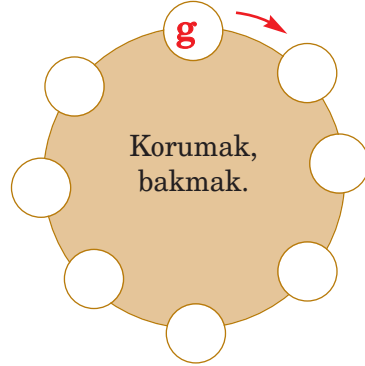
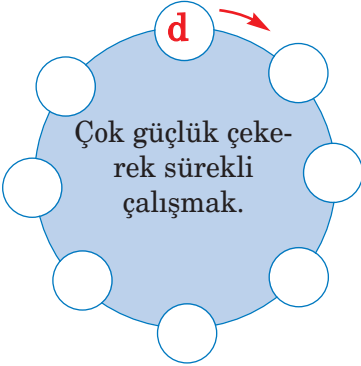
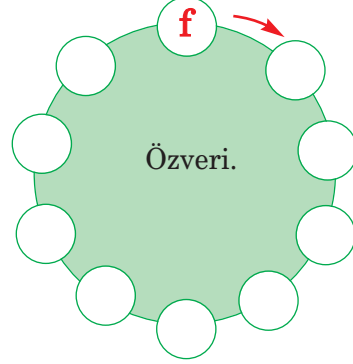
Öyleyse gelin bu ülkede yaşayan her insanın, her büyüğümüzün kıymetini bilelim. Onları nerede görürsek görelim yaşlarına ve emeklerine saygı duymada kusur etmeyelim. Hiçbirini tanımasak bile.

***Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
Çocuk Kitapları***

1. ETKİNLİK Metnin görsellerini inceleyiniz. Metnin konusu ile ilgili tahminlerinizi yazınız.

.....
.....

2. ETKİNLİK Aşağıda anlamları ve baş harfleri verilen kelimeleri bulunuz.

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Bizden önce dünyaya gelen akrabalarımız kimlerdir?

.....

2) Bizler niçin büyüklere ihtiyaç duyarız?

.....

3) Büyüklerimizin bizim üzerimizdeki haklarını nasıl ödeyebiliriz?

.....

4) Bütün insanların birbiri üzerinde niçin hakkı vardır? Açıklayınız.

.....

b) Metinle ilgili sorular hazırlayınız. Bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu: .....

Metnin ana fikri: .....

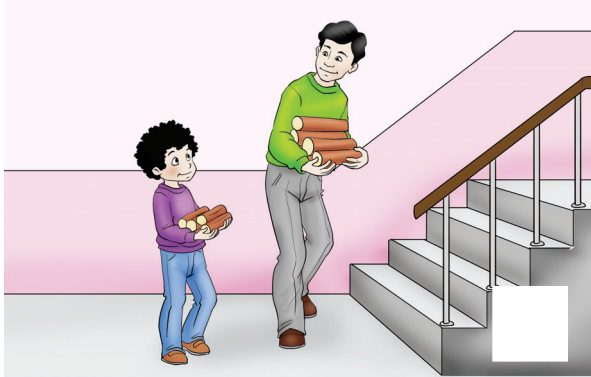
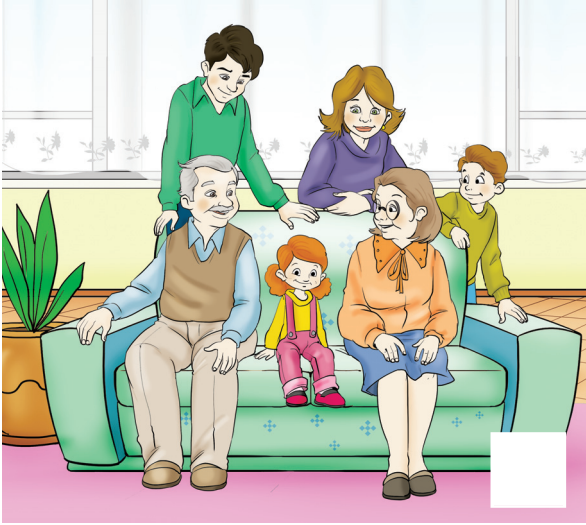
5. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri duygu bildiren ifadelerle tamamlayınız.

Büyüklerime yardım edince .....

Büyüklerimle vakit geçirince .....

Büyüklerime saygı gösteriyorum çünkü .....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki görsellerden okuduğunuz metinle ilgili olanları işaretleyiniz. İşaretlediğiniz görsellerde anlatılanları kısaca açıklayınız.

7. ETKİNLİK “Ulular köprü olsa basıp geçme.” atasözünü sınıf ortamında tartışınız. Konu ile ilgili edindiğiniz bilgiler doğrultusunda bir konuşma yapınız.

8. ETKİNLİK

Metinden alınan aşağıdaki cümleyi koyu yazılan kelimeye dikkat ederek okuyunuz.

Peki, şimdi bir düşünün; acaba **5-10** liraya aldığınız ürünleri kendi başınıza üretmeye çalışsanız başarabilir miydiniz?

- Sizce bu kelime neden sayı ile yazılmış olabilir? Açıklayınız.
- Aşağıdaki cümleleri sayıların yazılışına dikkat ederek okuyunuz.
  - Onunla on beş gün sonra tekrar şiir dinletisine gideceğiz.
  - İlkokul 2. sınıftayken babamın işi nedeniyle İstanbul'a taşındık.
  - Okulda yapılan sınavda birinci oldu.
  - Musikiye meraklı olan padişahlardan biri de II. Selim idi.
  - Öğretmenim ikişer ikişer saymam için beni tahtaya kaldırdı.
  - Kampanya için 1.500 imzaya ihtiyacımız var.
  - Bu kentte son nüfus sayımına göre 1 milyon 200 bin kişi yaşıyor.
  - Saat onu çeyrek geçe iskelede buluşalım.
  - Dedemden yadigâr kalan saat 8.30'da takılı kalmıştı.
  - Çocuk battaniyesi için 2,30 cm kumaş yeter.
- Soruları yukarıdaki cümlelere göre cevaplayınız.
  - Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar nasıl yazılmıştır?
  - Dört ve daha fazla basamaklı sayılar nasıl yazılmıştır?
  - Hükümdar adlarındaki sayı nasıl yazılmıştır?
  - Sıra sayıları rakamla mı yoksa yazıyla mı yazılmıştır?
  - Üleştirme sayıları rakamla mı yoksa yazıyla mı yazılmıştır?
  - Saatler rakamla mı yazıyla mı yazılmıştır?
  - Sayılarda kesirler nasıl yazılmıştır?

9. ETKİNLİK Aşağıdaki paragrafta sayıların yazımında yanlışlıklar yapılmıştır. Bu yanlışlıkları bulunuz ve bunların doğrusunu yazınız.

Dün gece hiç uyuyamadım, çok heyecanlıydım. Öğretmenimiz bizi müzeye götürecekti. Saat 8.00'de okulun önünde buluşacaktık. Sınıfımız yirmidört kişiydi. Söylediği saatte hepimizin okulda olmasını istiyordu. İsteddiği gibi de oldu, tüm sınıf eksiksiz oradaydık. Öğretmenimiz bizi 2'şer 2'şer olacak şekilde sıra yaptı. Ben 6'ncı sıradaydım. Keşke daha önde olsam diye düşündüm. Bizi müzeye götürecek otobüse doğru yürümeye başladık.

Yanlış

Doğru

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

10. ETKİNLİK Paragraftaki yazım yanlışlarını bulunuz.

Koşuşturma sabahdan başlamışdı. Bugün onun için yoğun bir gün olacaktı. Şehirin öteki ucundaki bir fabrikayı denetime gideceklerdi. Fabrika ile ilgili birçok şikâyet vardı. Bu şikâyetler üzerine bir denetim görevi çıkmışdı. Görevini en iyi şekilde yapmak istediğinden erkenden orada olması gerektiğini düşündü.

Yanlış yazılanlar

Doğru yazımı

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

11. ETKİNLİK Büyükleri sevip saymakla ilgili bir şiir yazınız.

This image shows a single sheet of cream-colored paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slightly textured appearance and some minor discoloration or foxing, particularly towards the edges. The top edge of the paper is slightly irregular, suggesting it might be part of a bound notebook or folder.

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Yaşama sevincini anlatan şiirleri araştırarak defterinize yazınız. Beğendiğiniz şiirlerden birini ezberleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Yaşama sevinci” sözü size ne çağrıştırıyor?
2. “Yaşama sevinci” ile ilgili ezberlediğiniz şiiri arkadaşlarınıza okuyunuz.

Öğretmeniniz okuma sırasında numaralı (1, 2, 3) yerlerde duracaktır. Öğretmeninizin durduğu yerlerde aşağıdaki soruları cevaplayınız:

- 1) Münevver teyze, postacıyı gördüğünde ne yapmış olabilir?
- 2) Yazar, kendine ne söz vermiş olabilir?
- 3) Yazar, mektubu okuduktan sonra Münevver teyze neler hissetmiş olabilir?

- Metni yazım ve noktalamaya dikkat ederek sessiz okuyunuz.

MUZAFFER İZGÜ (1933 – 2017) Türk yazar, öğretmen. Türkiye'nin gülmece, genç ve çocuk kitapları yazarlarındandır. Yüz yedi kitap, iki yüze yakın radyo oyunu yazmıştır.

YAŞAMA SEVİNCİ

Münevver teyze yakın komşumuzdu. Her gün o cıngıl mıngıl penceresinde postacının yolunu gözler, postacı köşeden görününce de başlardı: (1)

— Postacı evladım! Bana mektup var mı?

Postacı ağzının içinde yuvarladığı sözcüklerle yanıtlardı Münevver teyzeyi.

— Mımmmnın.

Anneme sordum bir gün, postacı niye böyle yapıyor diye.

— Kimi kimsesi yok ki oğlum. Kimden gelecek ona mektup? Ne yapsın postacı, usanıyor her gün!

Kendi kendime söz verdim. (2) Okuma yazmayı bir öğreneyim, ona ben yazacağım bir mektup. Okula başlayıp yazıyı sökünçe de yazdım. Altı kuruş da pul parası verip yolladım mektubu. Münevver teyze yine pencerede, ben kapıdayım. Münevver teyzenin haberi yok ama birlikte bekliyoruz postacıyı. Sonunda sokağın başında göründü postacı. Münevver teyze her zamanki gibi çınladı:

— Postacı, oğlum!

Postacı ilk kez homurdanmadı. Kendisi de inanmamıştı belki ama Münevver teyzeye mektup vardı.

— Var Münevver Hanım, dedi şaşkınlıkla. Münevver teyze bana seslendi:

— Koş Muzaffer, mektubumu oku!

Koştum Münevver teyzeye, aldım kendi yazdığım mektubu okudum.

“Münevver Hanım bahar geldi, otlar yeşerdi, papatyalar çıktı, çiçekler açtı, kediler miyavlıyor, köpekler havlıyor, kuşlar cıvıldıyor, hepsinin sana selamı var...”

Bir daha, bir daha okudum. (3) “Sağ ol Muzaffer!” dedi. Çok mutluydu.

Yıllar sonra öldüğünde koynundan bu mektubun çıktığını söyledi annem. O yaşta nasıl bir yaşama sevinci vermişim bir insana hep şaşarım.

Muzaffer İZGÜ

1. ETKİNLİK Okuduğunuz metinde geçen kelime grubu ve kelimeleri anlamlarından yola çıkarak bulunuz.

1. Gelmesini beklemek.

1

2. Tekrarlanması, uzun sürmesi dolayısıyla bir şeyden hoşlanmaz veya sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

2

3. Posta parası karşılığı mektup zarfı, kartpostallara ve damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası.

3

4. Kollar arası, kucak.

4

5. Öfke, kızgınlık, can sıkıntısıyla anlaşılmas sesler çıkarmak.

5

2. ETKİNLİK

a) “Yaşama Sevinci” adlı metindeki anlatıcının ve Münevver teyzenin yerinde siz olsaydınız neler hissederdiniz? Yazınız.

Anlatıcı

Hissettiklerim: .....

Münevver teyze

Hissettiklerim: .....

b) Münevver teyzenin duygu ve düşüncelerini kendinizi onun yerine koyarak sadece beden dilinizle anlatınız.

c) Yazar, Münevver teyze için nasıl bir iyilikte bulunuyor?

3. ETKİNLİK Okuduğunuz metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.

Olay	Kişiler	Yer	Zaman	Anlatıcı

4. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki kutucukları doldurunuz.

Münevver teyzenin sorunu	
.....	
.....	
Sorunun nedeni	Anlatıcının çözümü .....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
Ben olsaydım	
.....	
.....	
.....	

5. ETKİNLİK

Okuduğunuz metinden yararlanarak Münevver teyze ile ilgili iki öznel, iki nesnel cümle yazınız.

Öznel cümleler:

.....

.....

Nesnel cümleler:

.....

.....

6. ETKİNLİK

a) Okuduğunuz metinle aşağıdaki şiiri tür ve biçim yönünden karşılaştırınız.

YAŞAMA SEVİNCİ

Bugün uzanıyorsam
Bir ağaç gölgesinde,
Oltamı atıyorsam denize,
Yaşamak güzel demektir.
Gökyüzüne uzanıyorsa ellerim,
Yıldızları tutmak için.
Her şey bizler için kardeşlerim,
Her şey insanca yaşamak için.

Ali Rıza ATASOY

b) Okuduğunuz metin ile bu şiirin başlığı sizce neden aynı olabilir?

.....

.....

.....

c) Metinde ve şiirde aynı konu mu işlenmiştir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

7. ETKİNLİK “Çocuk gibi sevinmek” sözünü hangi durumlarda kullanırsınız? Bu söz, metinde hangi durumda kullanılmıştır? Açıklayınız.

8. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri koyu renkte yazılan kelimelere dikkat ederek okuyunuz. Koyu yazılan kelimenin düşüncenin yönünü değiştirip değiştirmediğini tartışınız. Soruları cevaplayınız.

Münevver teyzenin haberi yok **ama** birlikte bekliyoruz postacıyı.

Kendisi de inanmamıştı belki **ama** Münevver teyzeye mektup vardı.

a) Bu kelime düşüncenin akışını değiştirmiş midir? Açıklayınız.

.....

b) Koyu yazılan kelimeler, cümleye nasıl bir anlam katmıştır? Aşağıya yazınız.

.....

9. ETKİNLİK Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluğa, “ama, fakat, lakin” kelimelerini kullanarak uygun bağlantı ve geçiş ifadeleri yazınız.

• Günlerce çalıştı ..... işi zamanında teslim edemedi.

• Onunla bu konuyu konuşmayı düşündüm ..... beni anlamayacağını fark edince konuşmaktan vazgeçtim.

• Avrupa’da tahsilini tamamlamak istiyordu ..... şartlar imkân vermedi.

10. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlede köşeli ayraç niçin kullanılmıştır? Aşağıya yazınız.

Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1890-1973)] en güzel eserlerini Bodrum’da yazmıştır.

.....

b) Köşeli ayraça örnek verebileceğiniz bir cümle kurunuz.

.....

11. ETKİNLİK

—Hadi Selim! Basketbol maçı yapalım, dediler.

[illegible]

Seval AKBIYIK

1. Paylaşmanın, bir olmanın önemini anlatan atasözleri, özdeyişler bulunuz.
2. “Yardımlaşmak niçin önemlidir ve yardımlaşmanın topluma ne gibi katkıları olur?” konulu bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızı hazırlarken aşağıdaki maddelere dikkat ediniz.

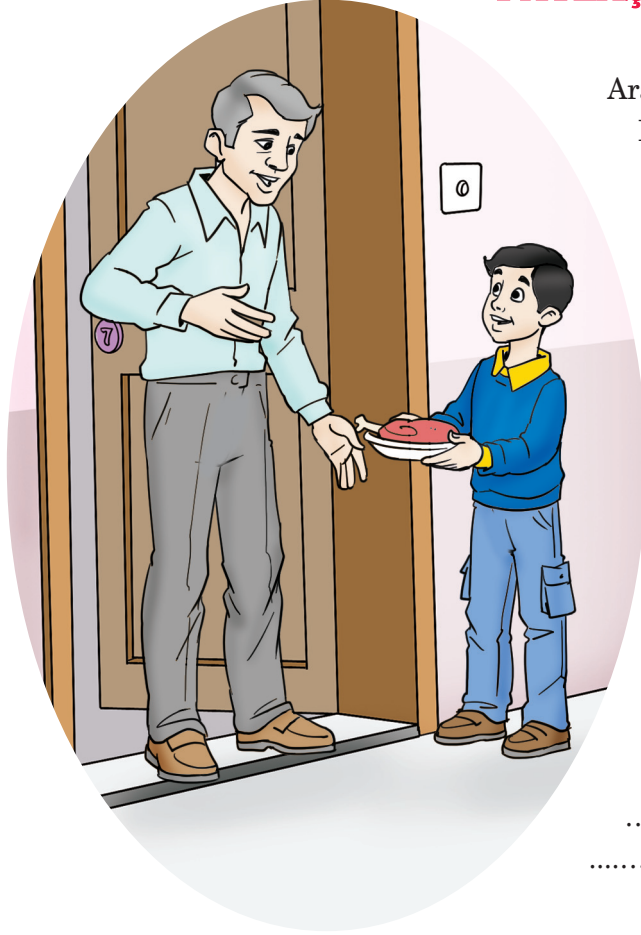
- 211

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Paylaşmanın önemi ile ilgili bulduğunuz atasözleri ve özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Yardımlaşmak niçin önemlidir ve yardımlaşmanın topluma ne gibi katkıları olur?” konulu konuşmanızı yapınız. Konuşmanızı yaparken istenilen ölçütlere dikkat ediniz.

1. ETKİNLİK Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şiire göre doldurunuz.

PAYLAŞALIM (Dinleme/İzleme Metni)

Aramızda .....
Paylaştıkça .....
Üzüntü, elem, keder;
Tam tersi .....

El ele verince,
Güç birliği edince,
.....kendi fikrinde,
.... .. olunca güzel.

“Bir ..... nesi .....
İki elin ..... var.”
Ayrı gayrı olunmaz.
..... taş duvar .....

İş ..... işleyelim,
Güzel düş düşleyelim,
..... yaparak,
..... aşalım.

Dursun BULUT

2. ETKİNLİK Dinlediğiniz metinde geçen kelimelerin anlamlarını sözlükten bulup yazınız. Bu kelimeleri birer cümlede kullanınız.

elem

Anlamı: .....

.....

Cümlem: .....

.....

işlemek

Anlamı: .....

.....

Cümlem: .....

.....

birlik

Anlamı: .....

Cümlem: .....

düş

Anlamı: .....

Cümlem: .....

3. ETKİNLİK Dinlediğiniz şiirin ana duygusunu yazınız.

Şiirin ana duygusu: .....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları doldurunuz.

a) Şiirin başlığını ben olsaydım ..... koyardım.

b) Dinlediğim şiiri beğendim/beğenmedim çünkü .....

5. ETKİNLİK Dinlediğiniz şiirin dörtlükleri konu bakımından aynı doğrultuda mıdır? Şiirin tamamında konu olarak bir tutarlılık var mıdır? Açıklayınız.**6. ETKİNLİK** Şiiri siz yazmış olsaydınız son dörtlüğünü nasıl yazardınız?**7. ETKİNLİK**

a) “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” (Hz. Muhammed) Peygamberimizin hadisini kısaca açıklayınız. Bu hadiste bize hangi değerler öğütlenmiştir? Açıklayınız.

b) Belirlediğiniz bu değerlerle ilgili bir slogan oluşturunuz.

8. ETKİNLİK Aşağıda iki grubun konuşma konuları verilmiştir.

NELER PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR?

1. GRUP

Bilgi paylaştıkça çoğalır. Bilgimizi arkadaşlarımızla paylaşırsak onlar da öğrenir.

2. GRUP

Saygı da paylaştıkça çoğalır. Sen birine saygı gösterirsen o da sana ve başkasına saygı gösterir. Böylece zamanla herkes birbirine saygılı davranmaya başlar.

1) Yukarıdaki konulardan hareketle paylaşmanın toplum hayatındaki yeri ve önemini belirtiniz.

2) Bilgi paylaşımının sosyal hayata ve çalışma hayatına katkılarını örneklerle açıklayınız.

9. ETKİNLİK Yardımlaşmanın ve paylaşmanın önemi ile ilgili düşüncelerinizi, edindiğiniz bilgiler ışığında yazılı olarak anlatınız. Yazınızda, şiirde geçen atasözlerinden örnekler veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

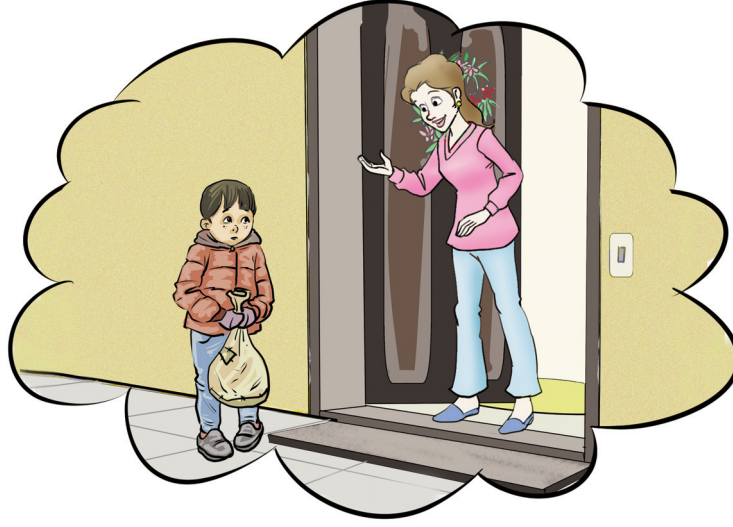
.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Barkod sisteminin ne işe yaradığını araştırınız.

BİR BARDAK SÜTÜN HATIRI

Yoksul bir ailenin çocuğu olan Howard (Havırt), ailesine destek olmak ve kendi okul masraflarını karşılamak için kapı kapı dolaşarak çeşitli eşyalar satan bir çocuktur. Soğuk bir kış günüydü ve o gün hiçbir şey satamamıştı. Morali çok bozuktur ve satış yapamadığı için de parası yoktu. Karnı çok acıkmıştı. Bir sonraki çalacağı kapıdan yiyecek bir şeyler istemeye karar verdi.

Biraz çekingen bir tavırla kapıyı çaldı. Kapıyı açan sevimli ve genç kadını görünce biraz utandı ve heyecanlandı. Yiyecek bir şeyler istemek yerine yanlışlıkla "Rica etsem bir bardak su içebilir miyim?" diye sordu. Genç kadın, çocuğun şaşkınlığını ve utangaçlığını fark etti ve aç olabileceğini de düşünerek Howard'ı içeri davet etti. Onu sobanın yanına oturtup ısınmasını sağladı ve istediği su ile beraber sıcak süt ve biraz kurabiye getirdi.

Howard kurabiyelerini ve sütünü yavaş yavaş içine sindirerek yedi ve içti. Isındıktan ve karnı doyduktan sonra işine geri dönmek için ayağa kalktı ve genç kadına "Size çok teşekkür ederim. Süt ve kurabiyeler için borcum ne kadar?" diye sordu. Genç kadın bu soru karşısında sıcak bir gülümseme ile "Borcunuz yok küçük bey, annem gösterdiğimiz nezaket ve şefkatin karşılığında asla bir bedel beklenmemesi gerektiğini öğretti bana ve kardeşlerime." dedi. Bu cevap karşısında Howard genç kadına yürekten teşekkür ederek evden ayrıldı. Evden çıktıktan sonra kendini sadece bedensel olarak değil, ruhsal olarak da çok iyi hissediyordu.

Yıllar sonra genç kadın çok ender rastlanan bir hastalığa yakalandı. Kasabadaki doktorlar çaresiz kalınca onu daha detaylı tetkiklerin yapılması için şehirdeki büyük hastaneye gönderdiler.

Doktor Howard Kelly, kendi kasabasından bir hastanın hastanesine geldiğini duyunca çok heyecanlandı. Yıllar önce kendisine bir bardak süt ikram eden kadını baygın ve yaşlanmış hâliyle bile ilk görüşte tanıdı. Onun hayatını kurtarmak için elinden geleni yaptı ve sağlığına tekrar kavuşmasını sağladı.

Uzun süren tedavi sürecinin sonunda onaylaması için önüne gelen faturaya göz atan Doktor Howard, faturanın üzerine bir şeyler yazarak zarfa koydu ve hastanın odasına gönderdi. Zarfın geldiğini gören kadının içini bir korku kapladı. Uzun süren tedavi süreci sonunda karşılaşacağı fatura onu korkutuyordu ve ödeyemeyeceğini biliyordu. Bu faturayı hayatının sonuna kadar çalışarak ancak ödeyebilirdi. Eli titreyerek de olsa zarfı açtı ve baktı. Faturanın altındaki not karşısında gözyaşlarını tutamadı: "Borcunuz bir bardak sıcak süt ve kurabiye karşılığında ödenmiştir."

Steve GOODIER (Sitiv GUDYER)
(Çeviri: Nuray BARTOSCHEK)

7. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

AKILLI ÇİFTÇİ

Akıllı bir çiftçi varmış. Ama bu çiftçinin oğullarıyla başı dertteymiş. Çünkü oğulları birbirleriyle hiç geçinemez, durmadan çekişirlermiş. Çiftçi, oğullarına ne dediyse kâr etmemiş. Çocuklar o kötü huylarını bir türlü değiştirmemişler. Atışıp çekişmeye devam etmişler. Adamcağız sözle başa çıkamayacağını anlayıp “Bari şunlara bir örnek göstereyim.” demiş. Oğullarını yanına çağırmış. Onlardan birkaç demet de çubuk istemiş. Oğullarını karşısına almış. Çubukların hepsini bir demet yapıp bağlamış. Sonra oğullarına verip “Kırın bakayım şunları!” demiş. Çocuklar uğraşmışlar, didinmişler ama çubukları bir türlü kıramamışlar. Bunun üzerine çiftçi, demeti onlardan alıp çözmüş. Çocukların hepsine birer çubuk verip “Şimdi kırın bakalım.” demiş. Çocukların hepsi de ellerindeki çubukları kolayca kırmışlar. Baba “Görüyorsunuz ya evlatlarım.” demiş. “Birlik olursanız düşmanlarınız size bir şey yapamaz. Ama birbirinizle geçinemez, çekişmeye devam ederseniz düşmanlarınıza tek başınıza karşı koyamazsınız, yenilip gidersiniz.”

Ezop Masalları

A. 1, 2, 3, 4 ve 5. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Çiftçinin başı oğullarıyla niçin derttedir?

.....

2. Çiftçi, oğullarını kötü huylarından vazgeçirebilmek için ne yapmıştır?

.....

3. Yukarıdaki metnin konusu ve ana fikri nedir?

.....

4. Bu metni bir atasözüyle tamamlayınız. Atasözünün metnin anlamına katkısını açıklayınız.

.....

5. Çiftçinin yerinde siz olsaydınız çocuklarınızı bu kötü huydan vazgeçirmek için ne yapardınız? Açıklayınız.

.....

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

( ) “Yemyeşil ve tertemiz bir doğaya merhaba demek ne güzel.” cümlesi kişisel görüş bildirir.

( ) “Şehrin ışıkları tek tek sönmeye başladı.” cümlesinde ünlü düşmesine uğramış kelime yoktur.

( ) “Dağcıların uğrak yeri olan bu dağlara 2. gelişimizdi.” cümlesinde yazım yanlışı vardır.

( ) “Sokakta bu saatlerde ses seda olmazdı.” cümlesinde ikileme eş anlamlı kelimelerden oluşmuştur.

C. Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları doldurunuz.

- “Onun söylediklerine güvenim tamdır.” cümlesinde “güven” kelimesi yerine .....
..... kelimesini kullanabiliriz.
- “Sıra arkadaşım arka sokağımızdaki 32 numaralı apartmanın 3. katında oturuyor.”
cümlesindeki sayıların yazımı .....dur.
- “Üç arkadaş köyümüzün yakınlarındaki mağaraya gidecek ve köylünün anlattığı efsa-
nenin gerçekliğini kendimiz de deneyecektik.” cümlesinin alındığı yazının türü .....

Ç. 1, 2, 3 ve 4. soruları paragrafa göre cevaplayınız.

İletişim “paylaşmak ve ortaklık kurmak” olduğuna göre bireylerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurabildiği toplumlarda her türlü sorun konuşarak çözülebilecektir. Doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü, her türlü görüşün serbestçe dile getirilebildiği bir ortamda konuşarak ve tartışarak en iyiye ulaşma konusunda da önemli kazanımlar elde edileceğinden toplumsal gelişme ve kalkınma da sağlanacaktır.

Metin IŞIK

1. Yukarıdaki paragrafa göre yazar iletişimi nasıl tanımlamaktadır?
  - A) İyi ya da kötüyü ayırmak
  - B) Paylaşmak ve ortaklık kurmak
  - C) Tartışarak fikir birliği sağlamak
  - D) Toplumı geliştirecek kazanımlar yapmak
2. Yukarıdaki paragrafta aşağıdakilerin hangisine **değil**memiştir?
  - A) Sorunların konuşularak çözüme ulaşacağına
  - B) Kişilerin düşüncelerini özgürce söylediği ortamların toplumları geliştireceğine
  - C) Toplumsal kalkınmanın sağlanmasında iletişimin önemine
  - D) Yanlış olan şeylerin konuşulmasının anlamsız olduğuna
3. Yukarıdaki paragrafta yazarın okuyucuya iletmek istediği ileti aşağıdakilerden hangisidir?
  - A) Toplumların ilerlemesinde iletişim oldukça önemlidir.
  - B) İletişim, her ortamda sağlanmalıdır.
  - C) Toplumlar iyiye ulaşmak için çalışmalıdır.
  - D) Teknoloji iletişimin gelişmesini sağlamıştır.

4. Paragrafta geçen “birey” kelimesi yerine aşağıdaki kelimelerden hangisi kullanılabilir?

- A) Erkek
- B) Kadın
- C) Kişi
- D) Toplum

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen ikilemelerden hangisi zıt anlamlı kelimelerden oluşmuştur?

- A) Bu işten az çok ben de anlarım.
- B) Kimsesiz adam eski püskü elbiseler giyyordu.
- C) Merdivenlerden yavaş yavaş çıkın.
- D) Yastığa başını koyar koymaz uyudu.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili **yanlışlık** yapılmıştır?

- A) Sabaha kadar 3'erli gruplar hâlinde yürüdük .
- B) Babasından ikişer daire miras kaldı.
- C) On yedi yaşında da olsa o, bir çocuktı.
- D) Seninle 5,2 km yürüdüğümüz günleri unutma.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesine uğramış bir kelime vardır?

- A) Yaptıklarını mutlaka gözden geçir.
- B) Aylar sonra kapımıza gelmişti küçük köpek.
- C) Sonuçları birazdan doktora gösteririz.
- D) Heyecandan karnıma ağırlar girmişti.

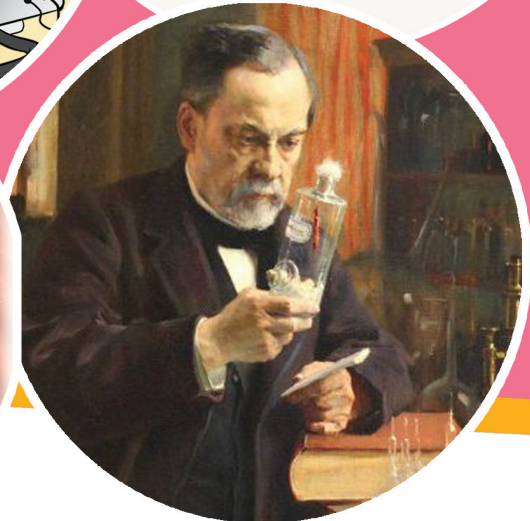
8. Aşağıdakilerin hangisinde virgölün kullanımı **yanlıştır**?

- A) Kadıköy'e sür, dedi telaşla.
- B) Vapur, limana doğru ağır ağır yol alıyordu.
- C) Dostluğun, huzurunu hiçbir yerde bulamazsın.
- D) Peki, bu sefer senin dediğin olsun.

8. TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

- BARKOD
- SOSYAL MEDYA PSİKOLOJİNİZİ ETKİLİYOR
  - AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ
- AZİZ SANCAR (DİNLEME/İZLEME METNİ)
  - PASTÖR (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kasiyerler, çalıştıkları yerlerdeki ürünlerin fiyatlarını nasıl akıllarında tutarlar? Açıklayınız.
2. Marketten ya da herhangi bir mağazadan alışveriş yaparken kasiyerler ürünlerin fiyatlarını listeden bakarak hesaplasalar alışverişiniz hızlı olur muydu? Açıklayınız.

- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Okuma sırasında önemli gördüğünüz yerleri defterinize not ediniz.

BARKOD

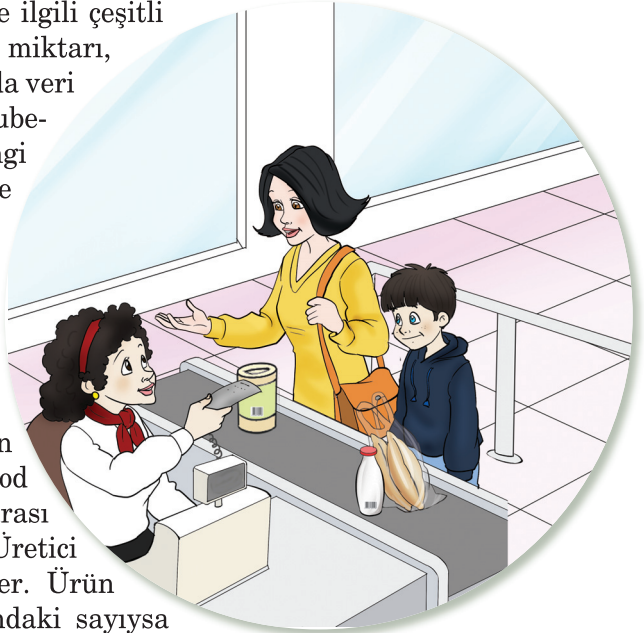
Satın aldığınız hemen hemen her üründe değişik kalınlıktaki çizgilerden oluşan bir sembol bulunur. Bu sembollere barkod denir. Barkodların ne işe yaradığını hiç merak ettiniz mi?

Barkod, bir market zinciri sahibinin marketlerinde satılan tüm ürünlerin bilgisini kaydedecek bir sistem araması sonucunda ortaya çıkmış. Uzun süren çalışmalar sonrasında da şimdiki hâlini almış. Barkod okuyucu, barkodun üzerine lazer ışını gönderir. Barkodu oluşturan çizgiler, üzerine düşen ışını emer. Boşluklarsa ışını yansıtır. Barkod okuyucu, emilen ve yansıyan ışınları algılar ve bilgisayara aktarır. Bilgisayar, barkod okuyucudan gelen veriyi rakamlara çevirir. Bu rakamların oluşturduğu sayı, barkodu okunan ürünün kodudur.

Barkoddan en çok satıcılar yararlanır. Çünkü barkod okuyucunun bağlı olduğu bilgisayar sistemi, ürünle ilgili çeşitli bilgiler içerir. Bir ürünün adı, fiyatı, satış miktarı, üründen stokta ne kadar kaldığı gibi konularda veri sağlar. Bunun yanı sıra satıcının birden çok şubesi varsa hangi ürünün hangi şubeden, hangi kasadan, ne zaman satıldığıyla ilgili bilgiler de verebilir.

Barkodları oluşturan rakamlar rastgele verilmez. Bunun için bir numaralandırma sisteminden yararlanır. Bu numaralandırma sistemlerinden ülkemizde en yaygın olarak kullanılanında on üç rakam bulunur. Bunlardan ilk üçü ülke kodudur. Türkiye'nin ülke kodu 868 ve 869'dur. Üretici firmanın kod numarası da bu sayıyla başlar. Bu kod numarası yediyle on iki basamak arasında değişebilir. Üretici firmanın kod numarasını ürünün kodu izler. Ürün kodu beş basamağa kadar çıkabilir. En sondaki sayıysa kontrol basamağıdır. Kontrol basamağı, barkod okunurken bir hata olup olmadığını kontrol etmeyi sağlar.

Dergi ve benzeri süreli yayınların barkodunda çizgilerin üzerinde İngilizce kısaltması ISSN olan Uluslararası Standart Süreli Yayın Dergi Numarası bulunur. Yedi basamaktan oluşan ISSN'nin en sonunda kendine özgü bir kontrol basamağı olur.

Bilim Çocuk dergisi

1. ETKİNLİK Görselleri inceleyiniz. Verilen görseller ile okuduğunuz metnin içeriğini karşılaştırınız.

2. ETKİNLİK Metinde geçen kelime ve kelime grupları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri anlamları ile eşleştiriniz ve cümle içinde kullanınız.

stok, özgü, sembol, veri, ortaya çıkmak, merak, rastgele, ürün

Kelime	Anlamı	Cümlem
<i>rastgele</i>	<i>Gelişigüzel.</i>	<i>Raftan rastgele bir kitap alıp okumaya başladı.</i>
	Bilgi.	
	Anlamak veya öğrenmek istemek.	
	Meydana çıkmak, türemek.	
	Türlü endüstri alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey.	
	Birine, bir şeye ait olan, has, mahsus.	
	Bir satış yerinde satışa hazır bulundurulmuş malların tümü, istif.	
	Simge.	

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Barkoddan en çok kimler yararlanır? Neden?

.....

2) Barkod nasıl ortaya çıkmıştır?

.....

3) Barkod sisteminin bağlı olduğu bilgisayar sistemi, ürünle ilgili hangi bilgileri içerir?

.....

4) Barkod numaraları nasıl oluşturulur?

.....

5) Türkiye'nin ülke kodu nedir? Ülkemizin kodunu bilmek günlük hayatta ne işimize yarar?

.....

6) ISSN nedir?

.....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki tabloda barkodun kullanıldığı bazı alanlarla ilgili internet haberleri verilmiştir. Barkodun kullanıldığı alanları karşınıza yazarak günlük hayatımıza katkılarını tartışınız.

İnternet haberleri	Barkodun kullanıldığı alan
Gönderinizin barkod numarasını ilgili alana girerek gönderinizi takip edebilirsiniz. https://www.turkiye.gov.tr/ptt-gonderi-takip	
Kitap numaralarının uluslararası bir yöntemle standardize edilerek belirli bir yayımcının yayımladığı bir materyalin kimliğini tanımamızı sağlar. http://www.ekygm.gov.tr/isbn.html	

5. ETKİNLİK Aşağıdaki tabloda verilen cümleleri okuduğunuz metinden hareketle örnekteki gibi işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
Barkod, ürünün kimliğidir.	X	
Barkodları oluşturan rakamlar rastgele verilir.		
Her ülkenin ön kodu aynıdır.		
Barkoddan en çok satıcılar yararlanır.		
Üretici firmaların kod numarası 869 sayısı ile başlar.		
Kontrol basamağı barkod okunurken bir hata olup olmadığını kontrol etmeyi sağlar.		
869'la başlayan ürünler ülkemizde üretilmiştir.		

9. ETKİNLİK

[illegible]

.....

Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerini araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İnterneti hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?
2. Sosyal medya hesaplarından hangilerini biliyorsunuz? Bildiğiniz hesaplar hakkında bilgi veriniz.

• Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Metni okurken anlamını bilmediğiniz kelimelerin altını çiziniz.

SOSYAL MEDYA PSİKOLOJİNİZİ ETKİLİYOR

Uluslararası Sosyal Medya Derneği (USMED) Yönetim Kurulu Başkanı Said Ercan, sosyal medyada beğenilmeme korkusunun insanlarda psikolojik sorunlara yol açtığını söyledi. Ercan, aynı zamanda insanların hayatlarının artık birçok yerinde sayılar olduğunu da dile getirdi.

Ercan yaptığı açıklamada, sosyal medya kullanıcılarına yönelik araştırmalar yaptıklarını ve araştırmalara göre insanların sosyal medyada genellikle beğenilmek için bir şeyler paylaştığını belirtti.

Dünyada son yıllarda sosyal medya kullanan birçok insanda bir çeşit kaygı bozukluğu FOMA'nın görüldüğünü aktaran Ercan, "Bu insanlar sürekli sosyal medya için telefona dönüp dönüp bakıyor. Türkiye'de 50 milyon internet kullanıcısı var. Kullanıcılar ortalama beş dakikada bir telefonuna bakıyor. Yine yapılan araştırmaya göre cüzdanımızı kaybettiğimizde bunun yanı sıra olmadığımız üç saatte fark ediyoruz ama telefonu kaybettiğimizi beş dakikada anlıyoruz." diye konuştu.

Sosyal medyanın insan hayatına çok fazla girdiğini vurgulayan Ercan, şöyle konuştu: "Sosyal medyada bir şey paylaştıklarında insanlar hemen 'Kaç beğeni oldu, kaç kişi gördü?' diye bakıyor. Sosyal medyada beğenilme kullanıcıları mutlu ediyor. Beğenilmeme ile karşılaşan kullanıcılarda ise psikolojik sorunlar ortaya çıkıyor. Sosyal medyada beğenilmeme psikolojiyi bozuyor. Bu tamamen istatistiklerle yaşar hâle getiriyor bizi. Yani hayatımızın her alanında sayılar var artık. Sayılarla yaşıyoruz."

Sosyal medya kullanıcıları tarihten uzak yaşıyor

Ercan, insanlığın günlük yaşamındaki kadim bilgilerin sosyal medyaya aktarılamadığını dile getirdi. Sosyal medya kullanıcılarının tarihî bilgiden ve gelenekten uzak yaşadığını aktaran Ercan, "İnsanlar için her şey arama motorundan ibaret oldu. Arama motoruna yazdığında o bilgi yoksa insanlar inanmıyor. Hâl böyle olunca ortaya garip sonuçlar çıkıyor. Fenomen ve profesörü takipçi sayısına göre değerlendiriyorlar, kıyashyorlar. Sosyal medya bilgiyi takipçi sayısına göre derecelendiriyor. Aslında öyle de değil tabii ki. Buna göre sosyal medya meslekleri de etkiliyor. Bilgi değil de önemli olan sosyal medyaya göre beğenilme ya da takipçi sayısı oluyor." şeklinde konuştu.

Gazete metni

1. ETKİNLİK

a) Metni okurken altını çizdiğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Bunların anlamını cümledeki kullanımlarından yola çıkarak tahmin ediniz. Kelimelerin anlamını TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Anlamını Bilmediğim
Kelimeler

Tahminim

Sözlük Anlamı

b) Aşağıda verilen kelime gruplarının anlamlarını deyimler sözlüğünüzden bulunuz. Bu kelime gruplarını birer cümle içinde kullanınız.

yol açmak: .....

dile getirmek: .....

mutlu etmek: .....

c) Bu deyimlerin anlatıma olan katkısını açıklayınız.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloyu örnekteki gibi doldurunuz.

	Altı çizili kelime- nin zıt anlamı	Altı çizili kelime- nin eş anlamı
Sosyal medyanın insan hayatına <u>çok</u> fazla girdiğini vurgulayan Ercan, şöyle konuştu.	az	—
Sosyal medya kullanıcıları tarihten <u>uzak</u> yaşıyor.		
Bu insanlar <u>sürekli</u> sosyal medya için telefona dönüp dönüp bakıyor.		
Yani hayatımızın her alanında sayılar <u>var</u> artık.		
<u>Hâl</u> böyle olunca ortaya garip sonuçlar çıkıyor.		

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Okuduğunuz metinde hangi durumun insanlarda psikolojik sorunlara yol açtığı dile getirilmiştir?

.....

2) Araştırmalara göre insanlar, sosyal medyada hangi amaçla paylaşım yapmaktadır?

.....

3) Araştırmalar, sosyal medya kullanan birçok insanda hangi hastalığın görüldüğünü ortaya çıkarmıştır?

.....

4) Sosyal medya bilgiyi neye göre değerlendiriyor?

.....

5) Metne göre sosyal medya, meslekleri nasıl etkiliyor?

.....

4. ETKİNLİK Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu: .....

Metnin ana fikri: .....

.....

5. ETKİNLİK Yazar, sosyal medyanın hangi özelliği üzerinde durmuştur? Metni siz yazmış olsaydınız sosyal medyanın hangi etki ve özellikleri üzerinde dururdunuz?

Yazarın üzerinde durduğu konular: .....

.....

Ben olsaydım: .....

.....

6. ETKİNLİK Aşağıdaki görselleri inceleyiniz.

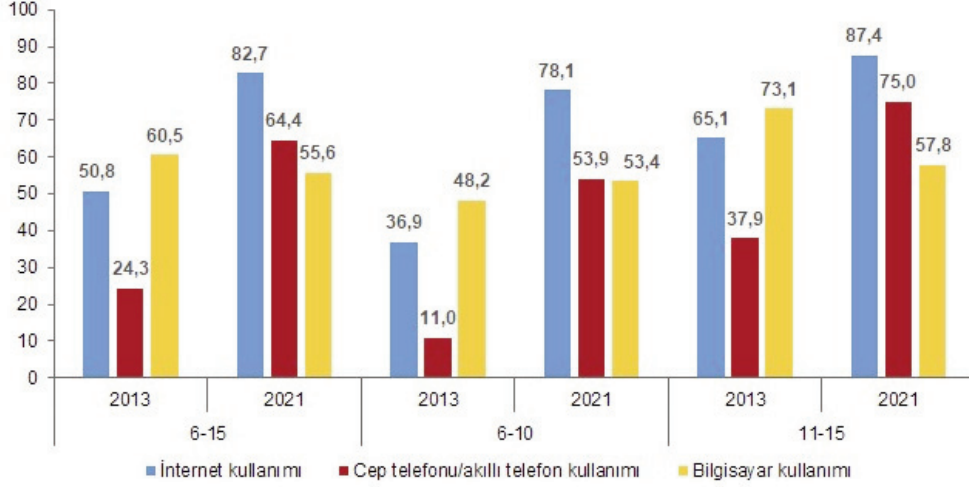
Görsellerde anlatılan durum nedir? Siz bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK <http://www.tuik.gov.tr/> adresinden alınan “Yaş grubuna göre çocukların bilişim teknolojisi kullanımı (%), 2013, 2021” sonuçlar aşağıdaki grafikte verilmiştir. Grafiği inceleyerek tabloyu örnekteki gibi işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
Araştırmaya 6 ile 15 yaş grubu çocuklar katılmıştır.	X	
11-15 yaş grubu, 2021 yılında en fazla cep telefonu akıllı telefon kullanmıştır.		
6-10 yaş grubu internet kullanımı 2021 yılında 2013 yılına göre artış göstermiştir.		
11-15 yaş grubunda bilgisayar kullanımı 2021 yılında 2013 yılına göre artış göstermiştir.		

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki açıklamayı okuyunuz.

Bilim, teknik, sanat gibi özel alanlarla mesleki alanlarda kullanılan kelimeler vardır. Örneğin, “Dünyada son yıllarda sosyal medya kullanan birçok insanda bir çeşit kaygı bozukluğu FOMA’nın görüldüğü belirtiliyor.” Bu cümlede geçen “FOMA” kelimesi, tıp bilimi ile ilgili bir terimdir.

Siz de bilim, teknik ve sanat ile ilgili terim örnekleri veriniz.

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

Medya Okuryazarlığı

Her gün insanlar; televizyon programları, filmler ve internet siteleri gibi birçok farklı iletişim aracı ile medya mesajlarına ulaşmaktadır. Sorumlu bireyler olarak medyanın bize sunduğu mesajlar arasından seçim yapmak bizim sorumluluğumuzdadır.

Medya okuryazarı bireyler; medyanın kurgusal olduğunu, politik söylemleri olduğunu, belli bir ideolojiye ve belli ticari kaygılara sahip olduğunu bilmeli ve sorgulayıcı bir bakış açısına sahip olmalıdır. Sorgulayıcı bir bakış açısı ile medya içeriğini anlayabilmenin de ötesinde objektifliği, niteliği değerlendirebiliriz. Medya okuryazarları; içeriği, kaynağı ve biçimi sorgulamanın yanı sıra medyanın estetik değerlerini de eleştirebilmelidir.

<http://www.iletisimvediplomasi.com/medya-okuryazarligi-prof-dr-zakir-avsar/>

1) Medya mesajları arasında niçin seçim yapılmalıdır?

.....

.....

.....

2) Medyayı niçin sorgulamalıyız? Bu sorgulamada nelere dikkat etmeliyiz?

.....

.....

.....

3) Medyayı hangi yönlerden sorgulamalıyız?

.....

.....

.....

4) Siz, medya kaynaklarını sorguluyor musunuz? Sorgulama yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?

.....

.....

.....

10. ETKİNLİK

En hızlı yayılan iletişim aracı internettir. Radyo yayınlarının 50 milyon dinleyiciye ulaşması 38 yılda gerçekleşmiştir. Televizyon yayınları için bu süre 13 yıldır. İnternetin 50 milyon kullanıcıya ulaşması yalnızca 4 yıl sürmüştür.

İnternete bağlı aygıt sayısı insan nüfusundan çoktur. Dünyada e-posta kullanıcılarının sayısı 2,5 milyarı geçmiştir.

Okuduğunuz haber yazılarından ve araştırmalarınızın sonucundan hareketle sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerini anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanız sırasında “ama, fakat, ancak” vb. uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

11. ETKİNLİK Görselden hareketle sosyal medyanın olumsuz etkileri konusunda defterinize insanları bilinçlendirecek bir afiş hazırlayınız.

SOSYAL MEDYANIN ETKİLERİ

- ☐ Yüz yüze iletişimi azaltıp yalnızlığı artırıyor.
- ☐ Sosyal medya bağımlılığı hastalığımız oldu.
- ☐ Ulaşamadığı yerlere gitmeyenler, yaşamını kısıtlayanlar var.
- ☐ Ulaşamadığı zaman yoksunluğa, depresyona girenler var.

Elazığ RAM
AKADEMİ

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Aile büyüklerinizden çocukluk dönemlerinde hangi ulaşım araçlarının yaygın olarak kullanıldığını öğreniniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Ulaşım araçlarının hayatımızdaki yeri hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. En çok hangi ulaşım araçlarını kullanıyorsunuz?
3. Aile büyüklerinizin çocukluk döneminde yaygın olan ulaşım araçları hangileriymiş? Geçmişten günümüze ulaşım araçlarındaki bu değişimin sebebi sizce nedir?

- Metnin görsellerine bakarak metnin içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. Etkinlik'e yazınız.
- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz.

AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ

“Ulaşım” artık içine aldığı tüm konuları ile birlikte gelişen dünyanın ve medeniyetin vazgeçilmez bir parçası hâline geldi. Medeniyetin hem oluşmasında hem de medeniyetin kendisinde yer aldı. Ulaşım, insanların hayatında emekleme ile başlamış, tüm hayatı boyunca devam etmiş bir süreçtir.

İnsanoğlu, insanlık tarihi boyunca ilk başlarda hayvan gücünü kullanmıştır. Bu işlemi; yük ve insan taşımacılığı için yürüyen hayvan gücünü, haberleşme için de uçan hayvan gücünü kullanarak yapmıştır.

Ulaşım sadece insanları veya yükleri bir yerden bir yere aktarma şeklinde kalmamış, bir kültürü de beraber taşımıştır. Ulaşım sayesinde bugünkü kentlerin temeli atılmış ve tüm yerleşimler ulaşım yolları üzerinde veya ulaşım sistemleri etrafında kurulmuştur. Bu durum daha sonraları ulaşım merkezlerini kent merkezleri hâline getirmesi nedeniyle kentleşme sorununu ortaya çıkarmıştır.

Artık günümüzde ulaşımın hem sebep olduğu hem fırsat verdiği çok önemli değişimleri ve gelişimleri izlemekteyiz. Kentler, ulaşımın başlangıç, bitiş ve kesişme noktaları olmuştur ya da mevcut ulaşım sistemleri kentleri öyle olmaya taşımıştır. Her türlü ulaşım, ister hava yolu, ister demir yolu, ister kara yolu, ister deniz yolu -eğer deniz kıyısında- kentlerde başlamakta; kentlerde son bulmaktadır. Kentler, bugün medeniyetin ilerlemesine sahne olan, sebep olan organize yaşam ve teknolojik gelişmenin yaratıldığı esas noktalardır.

Ulaşımdan beklenen, kaliteli ve düşük maliyetli olmasıdır. Kalite denildiği zaman vakitinde erişilebilir, zaman tasarrufu sağlayan veya zaman kaybını engelleyen bir sistem akla gelir. Bu sistemin oluşabilmesi için ilk önce bilgiye erişebilmek, bilgi sahibi olmak gerekir. Sürücülerin, yolcuların yük ve yolcu trafiğini yönetme ve yönlendirme konumunda olan kişi ve kurumların hepsinin, ulaşımı ilgilendiren her türlü güncel bilgiye anında erişebilmeleri ve bu bilgilerden zahmetsizce yararlanabilmeleri gerekir. Ulaşım sisteminin kendisi rahat, emniyetli, hızlı, seri bir şekilde ulaşımı sağlamalıdır. Ulaşım sistemleri arasında transfer kolaylığı olabilmelidir. Ulaşım sistemlerinde insana düşen yükü hafifletmek için bilişim imkânlarından yararlanmak yani bilgisayar sistemlerine yaptırılacak iletişim ve hesaplama işlerinin yükünü insanın omuzlarından kaldırmak gerekir. İşte, akıllı ulaşım sistemleri, bütün bunları sağlayabilmek için geliştirilen ve uygulanan teknolojilerdir. Akıllı ulaşım sistemleri, sürücü-araç, araç-yolcu, araç-araç, araç-altyapı, uydu-altyapı, uydu-araç, yolcu ve sürücü-uydu sistemlerinin birçok bileşkeninden meydana gelen bir sistemdir.

Son yıllarda ulaşım altyapılarında ve kentlerimizde olan gelişmeler, kendimizi dünya ile kıyasladığımız zaman ne denli büyük bir gelişme göstermekte olduğumuza işaret etmektedir. Dolayısıyla ülkemiz artık birçok konuda olduğu gibi ulaşım sistemlerinde ve akıllı ulaşım konusunda da alıcı ülke yerine verici ülke, dünyaya katma değer yaratan ülke konumuna geçmiştir. Bu nedenle adımlarımızı sıklaştırmamız, gayretimizi daha da artırmamız şarttır. Ama hepsinden önemlisi, bunları başarabilmek için elimizdeki yol haritasını sık sık güncellemek ve geliştirmek zorunluluğunun farkında olmaktır.

İbrahim SÖNMEZ
(Düzenlenmiştir.)

1. ETKİNLİK Görselden hareketle metnin içeriğiyle ilgili tahmininizi aşağıya yazınız.

.....

.....

2. ETKİNLİK

a) Metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını aşağıya yazınız. Anlamalarını ilk olarak metnin bağlamından tahmin ediniz. Ardından tahminlerinizin doğruluğunu sözlüklerinizden kontrol ederek yazınız.

Kelime	Tahminim	Sözlük anlamı

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız. Cevapları defterinize yazınız.

- 1) Ulaşım nedir?
- 2) İnsanoğlu daha önce ulaşım için nelerden yararlanmıştır?
- 3) Ulaşım insanoğluna hangi yararları sağlamıştır?
- 4) Ulaşımın başlangıç, bitiş ve kesişme noktaları nerelerdir? Neden?
- 5) Ulaşımdan beklenen nedir?
- 6) Ulaşım sistemi nasıl olmalıdır?
- 7) Akıllı ulaşım sistemleri nedir?

8) Ulaşım sistemlerinde ülkemiz ne durumdadır? Bu durumu daha da ilerletmek için ne yapmamız gerekir?

b) Siz de okuduğunuz metinle ilgili üç soru hazırlayınız. Sorularınızı defterinize yazınız, arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Sorularım var arkadaşlar!

7. ETKİNLİK Aşağıdaki cümleleri amaç-sonuç, neden-sonuç ilişkisi yönünden belirleyiniz.

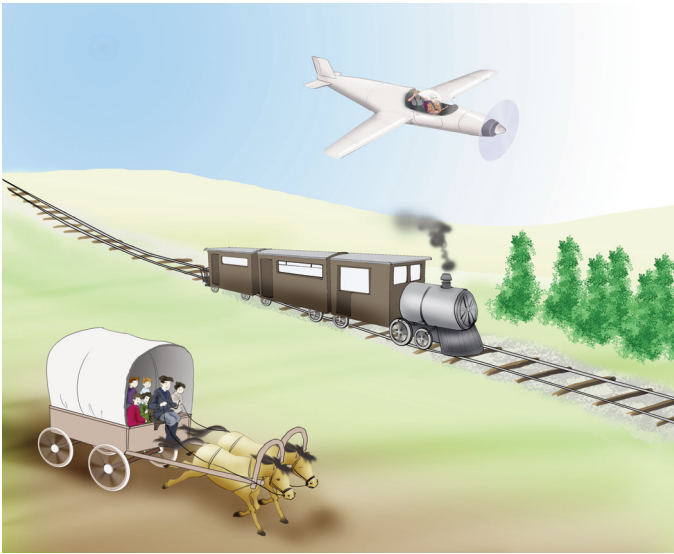
- Akıllı ulaşım sistemleri, bütün bunları sağlayabilmek için geliştirilen ve uygulanan teknolojidir.

.....

- İnsanoğlu, insanlık tarihi boyunca ilk başlarda hayvan gücünü kullanmıştır. Bu işlemi; yük ve insan taşımacılığı için yürüyen hayvan gücünü, haberleşme için de uçan hayvan gücünü kullanarak yapmıştır.

.....

8. ETKİNLİK Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Geçmişten günümüze ulaşım araçlarının değişimi hakkındaki düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

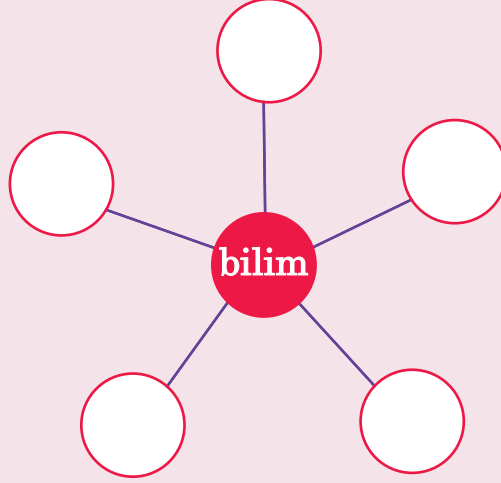
.....

BİR SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

1. Türk bilim insanlarından birini seçerek seçtiğiniz bilim insanını tanıtan bir konuşma hazırlayınız.
2. Bilimin önemini anlatan özdeyişler bulunuz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.” sözünden ne anlıyorsunuz?
2. Bir bilim insanı olmak ister miydiniz? Neden?
3.
  - a) “Bilim” kelimesinin zihninizde çağrıştırdıklarını yazınız.

b) Çağrışımlarınızdan hareketle bilimin önemi hakkındaki düşüncelerinizi anlatınız. Sınıfa getirmiş olduğunuz özdeyişlerden konuşmanızda yararlanabilirsiniz.

AZİZ SANCAR (Dinleme/İzleme Metni)

1. **ETKİNLİK** Metni dinlerken kendinizi Aziz Sancar'ın yerine koyunuz. Siz, Aziz Sancar'ın yerinde olsanız nasıl davranırdınız?

2. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ederek karşılıklarına yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlüklerinizden kontrol ediniz.

tez

Tahminim: .....
.....
Sözlük anlamı: .....
.....

çare

Tahminim: .....
.....
Sözlük anlamı: .....
.....

deney	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
bilimsel	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
yılmak	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
azim	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
tedavi	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....
hayli	Tahminim: .... Sözlük anlamı: ....

3. ETKİNLİK Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

**AZİZ
SANCAR**

Doğum yeri: .....
 Doğum yılı: .....
 Okuduğu okullar: .....
 .....
 .....
 .....
 Yaptığı çalışmalar: .....
 .....
 .....
 .....
 .....

4. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

- 1) Aziz Sancar, Savur'da hangi görevde bulunmuştur?
- 2) Aziz Sancar, Amerika Birleşik Devletleri'ne niçin gitmiştir?
- 3) Aziz Sancar'ın ABD'deki ilk yılları neden zor geçmiştir? Bu duruma nasıl bir çözüm bulunmuştur?
- 4) Aziz Sancar, Nobel Ödülü'nü ne zaman almıştır?
- 5) Aziz Sancar'ın bu başarısının en önemli sebebi nedir?
- 6) Öz güvene sahip olan insanlar başarılı olabilirler mi? Neden?

5. ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz.

EDİSON

Edison'un çocukken yaptığı bir buluş annesini ölümden kurtarmıştı.

İnsanlık tarihinin ünlü kişileri üzerinde annelerinin etkisi büyük olmuştur. Büyük mucit Edison da annesinin çok etkisi altında kalmıştır. Hemen hemen bütün başarılarını ona borçludur. Daha küçük yaşlarda annesinin etkisiyle okumaya, her şeyi öğrenmeye merak sarmıştı. Annesi, küçük Edison'un kimseye benzemediğini, ileride onu çok parlak başarıların beklediğini biliyordu.

Günün birinde Edison'un annesi çok ağır bir hastalığa tutuldu. Gece yarısı olmasına rağmen hastanın hemen ameliyat edilmesi gerekiyordu. Doktor, ışık yetersizliğinden bu ameliyatı yapamayacağını söylemişti. Küçük dâhi, canından çok sevdiği annesini mutlaka kurtarmak istiyordu. Annesi onun için kutsal bir varlıktı.

Edison düşündü taşındı. En sonunda, odanın her yanını aynalarla kaplarsa ışığın çoğalacağını, o zaman doktorun da ameliyatı yapmaya razı olacağını düşündü. Evdeki bütün aynaları topladı, komşu dükkândan da birkaç ayna getirdi. Oda inanılmayacak derecede aydınlanmıştı. Doktor ameliyatı yaptı, böylece Edison sevgili annesinin hayatını kurtardı.

Doğan Kardeş Ansiklopedisi

a) Edison'un başarılı olmasında merak duygusunun etkisi olmuş mudur?

.....

b) Edison'un annesinin ameliyatı için bulduğu çözüm nedir?

.....

c) İnsanlar hangi durumlarda farklı çözüm arayışlarına yönelirler?

.....

ç) Buluşların gerçekleşmesinde merak duygusu ile hayal gücünün etkisi ne olabilir? Açıklayınız.

.....

Başarılarla dolu meslek yaşantısına rağmen Aziz Sançar'ın ABD'deki ilk yılları hayli zor geçmişti. Kendisine çok güvenemiyor, laboratuvar çalışmalarında diğer öğrenciler kadar başarılı olamayacağını düşünüyordu. O da tek çarenin çok çalışmak olduğuna karar verdi. Üzerinde çalıştığı problemlerle ilgili basit deneyler hazırlayacak, konusunu en ince ayrıntısına kadar öğrenecekti. Ama ilk başlarda işler pek de planladığı gibi gitmedi. Deneylerde istediği sonucu bir türlü alamıyordu. Hatta bir arkadaşı onun bilimsel araştırmadan pek de anlamadığını, yeniden başarılı olduğu doktorluk mesleğine dönmesi gerektiğini söylemişti. Ama o yılmadı ve azimle çalışmalarına devam etti. 30 yıl süren gayretli çalışmalarının karşılığını da Nobel Kimya Ödülü'nü 2015'te kazanarak aldı.

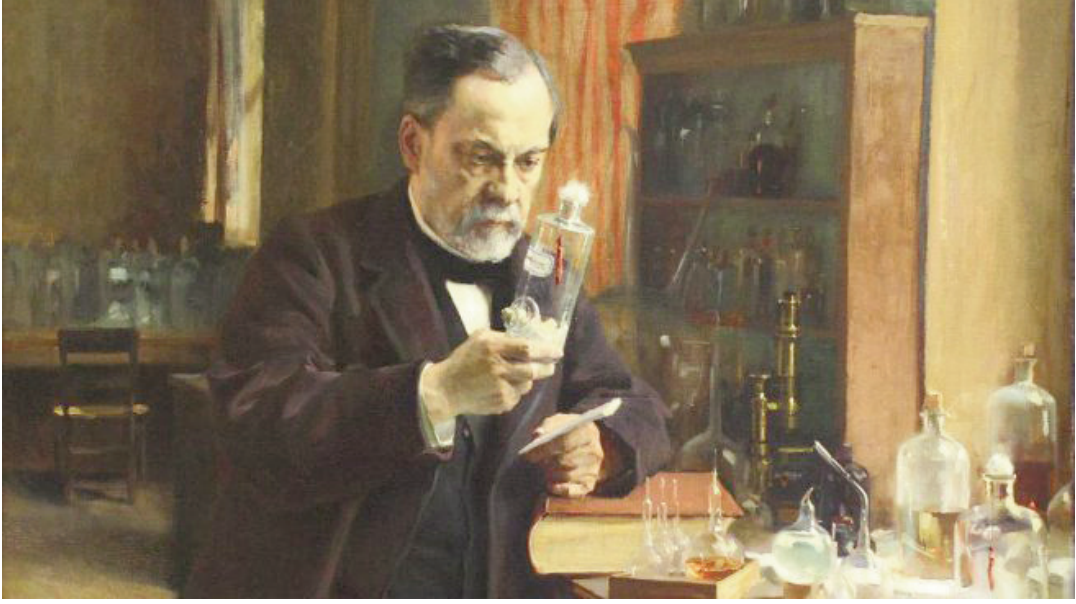
- a) Aziz Sancar başarıya nasıl ulaşmıştır?**
- b) Aziz Sancar'ın başarıya ulaşmasında hangi değer ve beceriler etkili olmuştur?**
- ayınız.

8. ETKİNLİK “İnsanlığa yarar sağlayacak bir buluş yapsaydınız bu ne olurdu?” konusunu sınıf ortamında tartışınız. Konu hakkında edindiğiniz bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerinizi yazınız.

[illegible]

PASTÖR

Pastör'ün çocukluğunda kendi kendine verdiği sözü yerine getirmeye çalıştığı günlerdi. Binlerce yıldır insanların canını yakan kuduz hastalığını yenmeye, kuduza karşı etkili bir aşı bulmaya çalışıyordu. “Kuduza karşı savaşırken kendimi büyük bir düşmana, masallarda adı geçen bir dev canavara karşı mücadele ediyormuş gibi hissediyorum.” diyordu.

İlk aşı örnekleri hayvanlar üzerinde denendi. Fakat henüz bir insan üzerinde denemek için yeterli zaman geçmiş değildi.

1885 yılının Temmuz ayında, Joseph Maister (Jozef Meystır) adındaki dokuz on yaşlarında bir çocuğa kuduz bir köpek saldırmış ve zavallı yavrucağı tam on dört yerinden ısırılmıştı. Küçük Joseph'in annesi ağlıyor, babası çaresizlikten kıvranıyordu.

O sıralarda herkes Pastör'ün kuduz aşısı üzerinde çalışıyor olduğunu bir şekilde işitiyordu. Çocuğu kucakladıkları gibi Pastör'ün laboratuvarına koştular. Pastör, aşının insanlar üzerinde denemesi için henüz çok erken olduğunu söyledi. Fakat Joseph'in anne babası ısrarlıydı:

— Ne olur efendim, size yalvarıyoruz! Siz, Allah'ın bu karanlık günümüzde önümüze çıkardığı bir ışıksınız! Eğer aşı bir işe yaramazsa durumumuz değişmeyecek ki! Ama ya işe yararsa! Bu bir ümit! Küçük de olsa bir ümit değil mi?

Pastör, iki doktor çağırdı ve onlardan çocuğun durumu hakkında şu kesin bilgiyi aldı:

—Pastör, çocuğun kurtulma umudu yok. Aşırı denemelisin. Eğer aşı işe yararsa kuduzla çare bulmuş olacaksın.

Pastör, doktorların bu sözlerinden sonra aşırı denemeye karar verdi. Bu hayatındaki en önemli anlardan biriydi. Ve aşı ilk kez bir insan üzerinde denendi.

Küçük Joseph Maister iyileşti. Adı bilim tarihi kitaplarına, kendisine ilk kez kuduz aşısı yapılan insan olarak geçti. Çocukluğunda verdiği sözü yerine getirmeye çalışan o küçük çocuğun adı ise aynı kitaba “Kuduz aşısını bulan büyük bilim adamı Louis (Luis) Pastör” olarak yazıldı.

Tarık USLU

8. TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

KİTABIN KISA TARİHİ

Kitabın atası papirüs rulolarıdır. Mısırlılar papirüs bitkisinden üretilen ve kâğıdı andıran rulolara yazarlardı. Papirüsün yerini 2. yüzyılda antik Yunan kenti Pergamon'da (Bergama) keşfedilen parşömen almaya başladı. Parşömen koyun, keçi ya da dana derisinden yapılan dayanıklı bir malzemeydi. Bugünkü kitaba benzeyen ve kodeks denen ilk ciltli metinler ortaya çıktı. MS 105 yılında Çin'de kâğıt keşfedildi. Kitaplar uzun süre elle yazıldı bu nedenle hem çok az hem de çok pahalıydı. Matbaanın Çin'de 1000'li yıllarda ve Avrupa'da da 1440'ta icadıyla birlikte kitap üretimi çok arttı. Kitaplar ucuzladı ve hızla yayıldı.

Astronotlar Üşür mü?

Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları

A. 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Mısırlılar yazılarını neyin üzerine yazıyorlardı?

.....

2. Papirüsün yerini zamanla ne almıştır?

.....

3. Kâğıt ne zaman ve nerede keşfedildi?

.....

4. Matbaanın icadı kitabın basımını, yayılmasını ne şekilde etkiledi?

.....

5. Metindeki altı çizili söz öbeğinin cümleye kattığı anlamı açıklayınız.

.....

B. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerde verilen bilgiler doğru ise cümlelerin başına “D”, yanlışsa “Y” yazınız.

( ) “Daha çok araştırma yapmak için İstanbul’a gitti” cümlesinin sonuna soru işareti getirilmelidir.

( ) “Bütün gün ağzını bıçak açmadı.” cümlesinde ünlü düşmesine uğramış bir kelime vardır.

( ) “Bitkiler ışığını güneşten alır.” cümlesinde altı çizili kelimedede ünsüz yumuşaması vardır.

( ) “Bu hafta kanalımızda yeni bir belgesel başlıyor.” cümlesindeki altı çizili kelimedede ünlü düşmesi vardır.

( ) “Ahmet bey bugün okula geç kaldı.” cümlesinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır.

( ) “Seni mutlu etmek için her yolu denedim.” cümlesinde neden-sonuç ilişkisi vardır.

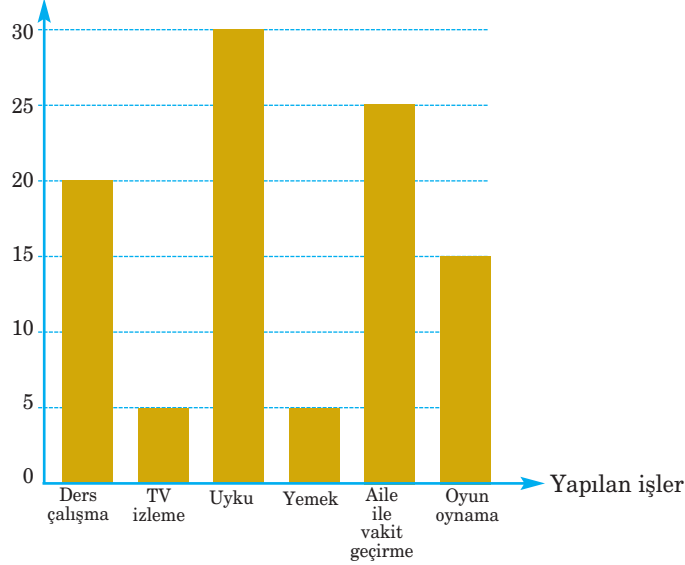
C. Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları doldurunuz.

- “TDK’nin son kılavuzunu aldın mı” cümlesinin sonuna ..... getirilmelidir.
- “Sabah erkenden uyandı; elini, yüzünü yıkadı.” cümlesinde noktalı virgül ..... amacıyla kullanılmıştır.
- “Sonbahar en sevdiğim mevsimdir.” cümlesi kişisel görüş .....
- “Durup beklemek, yanlış hareket etmekten daha faydalıdır.” cümlesinde ..... anlamı vardır.
- “Alerji yaptığı için bu ilacı kullanmam yasak.” cümlesinde ..... anlamı vardır.

Ç. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.

Zaman oranı(%)

Bu grafikte Oya’nın bir tatil gününde yaptıklarına ayırdığı zamanın oranları verilmiştir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Zamanının çoğu uykuda geçmektedir.
- B) En az TV izlemeye zaman ayırmaktadır.
- C) Ders çalışarak geçirdiği zaman, oyun oynadığı zamandan daha fazladır.
- D) Ailesi ile birlikte geçirdiği zaman, oyun oynadığı zamandan daha fazladır.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde altı çizili kelimeler eş sesli **değildir**?

- A) Sebze fiyatları iyice düştü.
Ağaçtan üç elma düştü.
- B) Bu ini önceden görmemiştik.
Merdivenlerden hızlıca indi.
- C) Bu yol nereye çıkar?
Tarladaki otları yoldu işçiler.
- D) Ocaktaki süt taştı.
Bu tarlanın her yeri taş idi.

3. Aşağıdakilerin hangisinde amaç-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Çok çalıştığı için başarılı oldu.
- B) Dişini çektirmek için doktora gitti.
- C) Yağmura yakalandığından ıslandı.
- D) Yorulduğu için biraz dinlenmek istiyordu.

4.

Duygu
cümlesi

Karşılaştırma
cümlesi

Amaç-sonuç
cümlesi

Yukarıdaki kutucuklar aşağıdaki cümlelerle eşleştirilirse hangisi dışta kalır.

- A) Aldığım ödül annemi çok sevindirdi.
- B) Mevsimlerden en çok ilkbaharı severim.
- C) Derdine çare bulmak için doktor doktor gezdi.
- D) Bahar yağmurları çok sürdüğü için hayat olumsuz etkilendi.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma söz konusudur?

- A) Aldığım ödül en çok annemi sevindirdi.
- B) Bahar yağmurları aylardır sürüyor.
- C) Okuduğum kitap roman türündeydi.
- D) Okumak, insanı olgunlaştırır elbette.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duygusal anlatım söz konusudur?

- A) Ablasının izne gelemeyeceğini duyunca gözyaşlarını tutamadı.
- B) Çalışan herkes bir gün mutlaka emeğinin karşılığını alır.
- C) Gençler, bilim ve sanatla uğraşmalıdır.
- D) Size bir tek tavsiyem var: Çalışınız.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzetme vardır?

- A) Gençler vaktinin çoğunu kütüphanede geçiriyor.
- B) Su, temel ihtiyacımızdır.
- C) Halkın refahı her şeyden önemlidir.
- D) Zeytin gibi kapkara gözleri vardı.

8. “ Bir kişinin içinde güç ve istek yoksa o kişi başkalarının yardımıyla başarılı olamaz. Kısacası...”

Bu cümle aşağıdaki atasözlerinden hangisi ile tamamlanırsa anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) Ne ekersen onu biçersin.
- B) Her çok azdan olur.
- C) Taşıma su ile değirmen dönmez.
- D) İşini kış tut, yaz çıkarsa bahtına.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Her tema sonunda kendinizi değerlendirmeniz amacıyla bu formdan yararlanabilirsiniz. Bireysel özelliklerinizin gelişimini yıl boyunca izleyebilirsiniz. Değerlendirmenizi “X” işareti ile gösteriniz.

	ÖLÇÜTLER	Evet	Kısmen	Hayır
Dinleme	Dinleme sırasında dikkatimi dinlediğim metne yoğunlaştırırım.			
	Dinlerken vurgu, tonlama ve telaffuzlara dikkat ederim.			
	Dinleme sırasında nezaket kurallarına uyarım.			
	Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinlerim.			
	Dinlenenle ilgili soru sormak için uygun zamanı beklerim.			
Konuşma	Konuşmama hitap kelimeleri ile başlarım.			
	Konuşurken ses tonumu ayarlarım.			
	Konuşurken vurgu ve tonlamalara dikkat ederim.			
	Akıcı ve anlaşılır konuşurum.			
	Konuşma metnim için yazılı ve görsel medyadan yararlanırım.			
	Arkadaşlarım konuşurken onların sözlerini kesmem.			
Okuma	Tekrarlara düşmeden okurum.			
	Akıcı ve anlaşılır okurum.			
	Metnin türüne göre ses tonumu ayarlarım.			
	Okurken noktalama işaretlerine dikkat ederim.			
	Okuduğum metnin türünü belirlerim.			
	Okuduğum metnin özetini çıkarırım.			
	Okuduğum metnin ana fikrini çıkarırım.			
Yazma	Yazılarımda noktalama işaretlerini yerinde kullanırım.			
	Kelimelerin yazımına dikkat ederim.			
	Yazdıklarımaya uygun başlık koyarım.			
	Belirlenen konularda şiir yazarım.			
	Yazılarımda atasözleri,deyimler ve özdeyişleri kullanırım.			
	Hikâye edici ve bilgilendirici metinler yazarım.			
	Yazdıklarımı sınıf ve okul panosunda paylaşıyorum.			

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARININ CEVAPLARI

1. TEMA

A. 1. İlk öğretmenimiz annelerimizdir. Acı, tatlı nedir bilmezken annelerimiz tecrübeyle bizleri yönlendirir, hayata hazırlar.

2. “Dili dönmek” deyimi şiirde “bir sözü doğru, düzgün söylemeyi becerememek” anlamında kullanılmıştır.

3. Şiirin ana duygusu annelerin fedakârlıkları ve çocukları için gösterdikleri özveridir.

4. Kardeşime yeni bir oyuncak aldım.

Oyuncağ değil mesele çok ciddi idi.

Tatlı çok güzel olmuş.

Elindeki kitaba ne tatlı bakıyordu.

B. D – D – Y – Y

C. gerçek / gerçek / gerçek / mecaz

Ç. 1. A 2. D 3. B 4. C 5. B

D. İlsu ve Mert.

2. TEMA

A. 1. Yazara göre o gün çok güzel ve neşeli bir gündü. Yeşeren yapraklarda, tüten topraklarda, tepelerde ve eteklerde boy veren otlarda, aralarında serpilmiş çiçeklerde bahar gülüyordu.

2. Haberleşme, hendek, siper vb. savunma sistemlerini öğrenebilmek için.

3. O güne kadar emsali görülmemiş bir gemi gördükleri için.

4. Esat Paşa'ya göre davetsiz misafirler savaşın asıl gıdasını ilkel kabul ediyorlardı.

5. Esat Paşa'ya göre savaşın asıl gıdası kahramanlık ve vatan sevgisidir.

6. “Boy vermek” deyimi cümeleyle “büyümek” anlamı katmıştır.

7. Vatan sevgisi ve sorumluluğu olmayanlar savaşamaz.

8. Savaş, dünya barışını tehlikeye düşürür. Savaşın olduğu yerde barıştan söz edilemez.

B. I – III – II

C. yel / yüz / taarruz ve saldırı / zıt

Ç. A K B A B K B

D. 1. D 2. D 3. C 4. B 5. A

3. TEMA

A. 1. Metnin konusu: Çay hasadı.

2. Katılımcılar Rize'deki tesislerde çay üretimine tanık oluyor, uzmanlar eşliğinde taze çayların tadına bakıp değerlendirmede bulunuyorlar.

3. Katılımcılar gece ateş başında toplanıyor ve horon tepiyor.

4. Serin havada katılımcılar horon oynayarak eğleniyorlar.

5. “Bir olayı görmek ve duymak” anlamı katmıştır.

6.	Kelime	Zıt Anlamlıları
	var	yok
	taze	bayat
	sonra	önce
	serin	ılık

B. D – D – D – Y – D

C. 1. ç 2. d 3. a 4. c 5. b

Ç. 1. A 2. D 3. A 4. D 5. C 6. A 7. B

4. TEMA

A. 1. Anadolu’da konukseverlik kahve ile başlar.

2. Acı bir kahveyi paylaşmak, uzun yıllar sürecek bir dostluğun başlangıcıdır.

3. Küçük bir iyiliğin unutulmayacağı, dostluğun uzun yıllar süreceği.

4. Herkes tarafından konuşulur olmak.

5. Paragrafın konusu: Dostluk

6. Ana fikri: Küçük iyilikler, uzun sürecek bir dostluğun başlangıcı olabilir.

B. D – Y – Y – D

C. nesnel / öznel / koşul-sonuç / öznel / heceleri ayırmak

Ç. 1. C 2. C 3. D 4. C 5. B 6. D 7. A

5. TEMA

A. Mustafa ve İrem doğru sonuçlar çıkarmaktadır. Ezgi ve Orhun’un paragraftan çıkardığı sonuçlar doğru değildir. Çünkü insanın her işini kendisinin yapması mümkün değildir.

B. 1. D – Y – D – Y – Y

2. gülen yüz / üzgün yüz / üzgün yüz / üzgün yüz / gülen yüz

C. 1. B 2. D 3. C 4. D 5. B 6. A

6. TEMA

A. 2. Sağlıklı olmak, sadece beden değil aynı zamanda ruhen ve sosyal yönden de iyi olma hâlidir.

3. Sağlıklı kişiler iyimser, keyifli ve arzu doludur. Gözleri canlıdır, çevresiyle uyumludur ve yaşamdan zevk alır.

4. Sağlıklı insanlar, genelde yaratıcıdırlar.

B. edeceğim / sergiliyoruz / ünsüz yumuşaması / ünlü daralması / noktalı virgül

C. 1. D – D – Y – D

2. Önce (öğrencim) diyen öğretmenleri olmalı milletlerin.

Ç. 1. A 2. D 3. A 4. C 5. D 6. C 7. D 8. C 9. C

7. TEMA

A. 1. Oğulları birbirleriyle hiç geçinemediği için çiftçinin başı derttedir.

2. Çiftçi oğullarını kötü huylarından vazgeçirebilmek için birkaç demet çubuğu bir araya getirip bağlıyor. Çocuklarından bu demet çubukları kırmasını istiyor. Çocuklar bağlanmış çubukları kıramıyorlar. Çiftçi bu sefer çocuklara çubukları tek tek veriyor. Çocuklar bunları kolayca kırıyor.

3. Paragrafın konusu: Birlik ve beraberliktir.

Ana fikri: Birlik ve beraberlikle bütün işlerin üstesinden gelebilir, başarılı olabiliriz.

4. Birlikten kuvvet doğar.

B. D – Y – Y – D

C. itimat / doğru / öykü

Ç. 1. B 2. D 3. A 4. C 5. A 6. A 7. D 8. C

8. TEMA

A. 1. Mısırlılar, papirüs rulolarına yazıyorlar.

2. Papirüsün yerini zamanla parşömen alıyor.

3. Milattan sonra 105 yılında Çin’de keşfedilmiştir.

4. Matbaanın icadı, kitap basımını artırdı ve kitabın ucuzlayıp geniş çevrelere yayılmasını sağladı.

5. “Ortaya çıkmak” deyimini cümleye “yokken var olmak, meydana çıkmak” anlamı katmıştır.

B. Y – D – D – Y – D – Y

C. soru işareti / öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmak / vardır / karşılaştırma / neden-sonuç

Ç. 1. B 2. A 3. B 4. B 5. A 6. A 7. D 8. C

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. (Ekim 2015). “Çocuk ve Baloncu”, Bütün Dünya. Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları. s. 137-139.
- Asya, A.N. (2005). “Anne”, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor. İstanbul: Ötüken Neşriyat. s.154.
- Atatürk. (2001). Nutuk. İstanbul: MEB Yayınları. s. 13.
- Amıcsı, E. D. (2010). “Sokak”, Çocuk Kalbi (Çev. N. Özaltın-M. Aydın). İstanbul: Yalçın Yayınları. s. 150-151.
- Aydın, N. (2014). Manas. İstanbul: Parola Yayınları. s. 33.
- Aytmatov, C. (2011). “Geyik Ana”, Beyaz Gemi. Ankara: Elips Kitap. s. 59-60.
- Bilim Çocuk Dergisi (Mayıs 2015). “Barkod”. Ankara: TÜBİTAK. Sayı 209, s. 22-24.
- Bilim Çocuk Dergisi, (Aralık 2009). “Spor ve Bedenimiz” . Ankara: TÜBİTAK. s. 12-13.
- Bulut, D. (2011).“Bilinçli Tüketici”, Şiirimsi Çocuk. Konya: Gelişim Sanat Kültür Merkezi. s. 68- 69.
- Bulut, D. (2011).“Paylaşalım”, Şiirimsi Çocuk. Konya: Gelişim Sanat Kültür Merkezi. s. 114.
- Cengiz, G. (2015). “Karagöz Kibarlık Öğreniyor”, Karagöz ile Hacivat. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları. s. 19-22.
- Dağıstanlı, M. (2008). “Özgürlük”, Yaşamdan Öyküler. İstanbul: Söğüt Yayınları. s. 14-15.
- Dayıoğlu, G. (2010). “Okland Adası”, Pasifik Adalarına Yolculuk. İstanbul: Altın Kitaplar. s.51-53.
- Dağlarca, F. H. (1973). “Mustafa Kemal’in Kağnısı”, Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. s. 71-73.
- Dede Korkut. (2013). Boğaç Han, (Çiz. S. DEMİRCAN). Ankara: Bilgeoğuz Yayınları. s. 17-22.
- Demir, R. (2012).“6 Mart 1915 Gecesi”, Gençler için Çanakkale. Ankara: Palme Yayıncılık. s. 129-132.
- Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. (2014). “Büyüklerle Saygı”, Büyüklerle Saygı. Ankara. s. 8-10.
- Doğan Kardeş Ansiklopedisi. “Edison”, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları. s. 696.
- Efe, A. (2002). “Tavşan ile Kaplumbağa”, Tavşan ile Kaplumbağa. İstanbul: Nar Yayınları. s.13-15.
- Emiroğlu, H. (2007). “Şahin Bey”, Kahramanlık Öyküleri. İstanbul: Zafer Yayınları. s. 125-129.
- Erdemler. (2004). Yardım Ediyorum, Haz. Seval Akbıyık. İstanbul: Timaş Yayınları. s. 20-22.
- Ezop Masalları. (Haz. E. Aytal). İstanbul: Parıltı Yayınları.
- Ganeri, A. (2005).“Deprem”, Yaşlı Dünyamız ve Depremler (Çev. T. Eniç). İstanbul: Timaş Yayınları. s. 69-71.
- Goodier, S. (2000). “Bir Bardak Sütün Hatırı”, Bütün Dünya. (Çev. N. Bartoschek). Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları. s. 44.
- Gündüz, Ü. (1999). “Çocuk Bahçesindeki Bekçi”, Anneler ve Kuzular. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. s. 65-69.
- Güntekin, R. N. “İlk Ders”, Çalığışu. İstanbul: İnkılap Kitapevi. s. 179-181.
- Hafız, N. (1973). “Yarın Gene Sabah Olacak”, Günaydın. Üsküp: Birlik Yayınları Türkçe Yayınlar Kurumu. s. 28.
- Hepçilingirler, F. (2005)“Hoşça Kalın, Güle Güle”, Dedim: “Ah”. İstanbul: Everest Yayınları. s.67-69.
- İbiş, N. (2010).“ Bu Nehir Bizim”, Öykü Seli. İstanbul: Kanes Yayınları. s. 139-143.
- İskender, B. (2015).“ Bir Temmuz Gecesi”, Şiir, Anı ve Resimlerle 15 Temmuz. Ankara: Kahramankazan Belediyesi. s. 79-80.
- İzgü, M. (Aralık 2014). “Yaşama Sevinci”, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. s. 177.
- Kanık, O. V. (1970).“Çiftçi ile Çocukları”, La Fontaine’in Masalları. İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları. s. 57.
- Kemal, N. (2006). “Vatan yahut Silistre”, İntibah ve Vatan yahut Silistre. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları. s. 195-198.
- Köklügiller, A. (2000).“Dumlupınar Savaşı”, Atatürk’ümüz. İstanbul: Bilgi-Başarı Yayıncılık. s. 36-38.
- Köksal, Ü. (2001). Çocuk Oyunları 2. İstanbul: Esin Yayınları.
- Niyazi, M. (2005). Çanakkale Mahşeri. İstanbul: Ötüken Neşriyat. s.123.
- Ovacık, H. (1998). Çitlembik”, Yaşayacaksın Ağacım. Ankara: MEB Yayınları. s. 153-156.
- Önerci, O. (2015). Tıpta Çaresizlik. Ankara: Ayrıntı Basım Yayıncılık. s.9.

- Önder, M. (2007).“Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir”, Aldı Sözü Anadolu. Ankara: Elips Kitap. s. 39-42.
- Sarihan, Z. (2006). Kurtuluş Savaşı Kadınları. Ankara: Çankaya Belediyesi. s. 97.
- Sezer, S. - Adnan Ö. (2014).“Yaşlı Güreşçi” 365 Gün 365 Masal. İstanbul: Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. Cilt: 4, s. 621-622.
- Sönmez, İ. (Mart – Nisan 014). “Akıllı Ulaşım Sistemleri”, Akıllı Ulaşım ve Güvenlik Sistemleri. İstanbul. Sayı 6, s. 56.
- Sunay, Ç. (2017). “Kitabın Kısa Tarihi”, Astronotlar Üşür mü? İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. s. 62.
- Sunay, Ç. (2016).“Aziz Sancar”, Mars’a Nasıl Giderim? İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. s. 110.
- Tarancı, C.S. (1983). “Memleket İsterim”, İstanbul: Can Sanat Yayınları. s.157.
- Uslu, T. (2012). “Pastör”, Bilim Öyküleri. İstanbul: Uğur Böceği Yayınları. s. 98-102.
- TDK İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük. (2014). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK İlköğretim Okulları İçin Yazım Kılavuzu. (2014) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yurdakul, M. E. (1969). “Sakın Kesme”, Türk Sazı. İstanbul: Atlas Kitabevi. s. 95.
- Yücel, Ş. (1983). “Dedemin Öyküsü”, Bir Sevgi Adamı. Ankara: YABA Yayınları. s. 43-44.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=332> (Erişim tarihi 22.01.2018)
- http://www.tema.org.tr/web_14966-2_1/neuralnetwork.aspx?type=22 (Erişim tarihi 06.12.2017)
- “Sosyal Medya Psikolojimizi Etkiliyor”, <http://www.yenisafak.com/hayat/sosyal-medya-psikolojinizi-etkiliyor-2762873>. Yeni Şafak, 25 Temmuz 2017(Erişim tarihi 06.12.2017).
- Ali Kuşçu https://www.trtavaz.com.tr/video/belgeseller/adriyatikten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/ali-kuscu-adriyatikten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/PL4i8eZUVaPZk_o9AGbYjhXD_VT1EDdQey/fXI_XtL7WTY. (Erişim tarihi 23.01.2018).
- <https://www.sarkisozum.gen.tr/fatih-kisaparmak/kilim-sarkisozu> (Erişim tarihi 30.11.2021)
- <http://www.kultur.gov.tr/TR,96283/kulturel-miras.html> (Erişim tarihi 25.01.2018)
- www.baae.meb.gov.tr (Erişim tarihi 04.01.2018)
- <https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/ID2.pdf> (Erişim tarihi 30.11.2021)
- <http://www.eba.gov.tr/video/izle/312287ae2b52c7c3f4b87af40a245e55f1236a750e005> (Erişim tarihi 04.01.2018)
- <http://www.cevko.org.tr> (Erişim tarihi 04.01.2018)
- <https://www.antoloji.com/ali-riza-atasoy/> (Erişim tarihi 04.01.2018)
- <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/wp-content/uploads/2020/04/2019.pdf> (Erişim tarihi 15.02.2021)
- <https://www.egeorman.org.tr/ataturk-ve-orman-sevgisi.aspx> (Erişim tarihi 18.03.2020)
- https://kirikkale.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/04015857_vatanseverlik.pdf (Erişim tarihi 18.03.2020)

GÖRSEL KAYNAKÇA

- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kutahya/fotograflar> s.51 (Erişim tarihi 22.05.2022/ Saat 16:15)
- <https://www.sinefesto.com/wp-content/uploads/Canakkale-Yolun-Sonu-Afis.jpg> s.58 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 16:12)
- <https://m.imdb.com/title/tt4342506/mediaviewer/rm3369253633/> s.58 (Erişim tarihi 21.05.2022/ Saat 16:15)
- <https://www.sinefesto.com/wp-content/uploads/canakkale-1915.jpg> s.58 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 16:13)
- <https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/kitaplara-sigmayan-destan-15-temmuz/1531778> s.61 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 14:30)

<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/son-dakika-siyasilerden-15-temmuz-mesajlari-6553487> s.61 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 14:30)

<https://www.egedesonsoz.com/haber/Carpici-15-Temmuz-arastirmasinda-2-gun-Izmir-liderlere-kac-puan-verdi/933877> s.61 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 14:30)

<http://www.bik.gov.tr/15-temmuz-gecesinin-simgelesen-fotograflari/#jp-carousel-110439> s.61 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 14:30)

<http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,100429/sahinbey.htm> s.62 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 16:15)

<http://blog.milliyet.com.tr/kirk-yildir-ergene-kara-akar/Blog/?BlogNo=526480> s.74 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 16:22)

<https://www.suhakki.org/2018/08/havza-bazinda-su-kirliligi/> s.74 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 16:25)

<https://royalyacht-brokers.com/new-zealand/auckland-city-westhaven-marina-and-harbour-view-auckland-new-zealand/> s.80 (Erişim tarihi 21.05.2022/ Saat 11:00)

<https://cdn1.ntv.com.tr/gorsel/turkiye/samsunda-sel-9-can-aldi/samsunda-sel-9-can-aldi,OQgp5cvR1UGxx3koCRxmaA.jpg?w=960&mode=max&v=20120704102200000> s.85 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 13:00)

http://www.karabuk.bel.tr/images/haberresim/02012018_yangin_6.jpg s.85 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 13:00)

https://afadem.afad.gov.tr/upload/Node/22954/xpics/1334306385_1.jpg s.85 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 13:00)

http://www.cem.gov.tr/erozyon/Files/moduller/etutproje/cigkontrolu_hcelik_buyuk.jpg s.85 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 13:00)

https://muglaobm.ogm.gov.tr/SiteAssets/Lists/Duyurular/NewForm/2016_Y111_Orman_Yang1nlar_1_De_erlendirme_Raporu.pdf (Erişim tarihi 05.06.2022/ Saat 14:00)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Resim/33391,unesconemrutjpg.png?0> s.107 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 14:30)

<https://i2.wp.com/www.bik.gov.tr/wp-content/uploads/2016/07/2-3.jpg?fit=1024%2C683> s.107 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 14:30)

<http://basin.kulturturizm.gov.tr/Resim/35334,008-selimiye-camii-2012jpg.png?0> s.107 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 14:30)

<https://astronomi.itu.edu.tr/tarihte-bugun/ali-kuscu/> s.128 (Erişim tarihi 20.05.2022/ Saat 10:00)

<https://suvttours.kz/places-to-visit/kyrgyzstan/issyk-kul> s.130 (Erişim tarihi 22.05.2022/ Saat 14:30)

<http://www.denizli.bel.tr/userfiles/image/r100218194815882.jpg> s. 162 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 17:00)

<https://i.ytimg.com/vi/WeWVddaBdrg/maxresdefault.jpg> s.176 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 17:00)

<https://www.thebarcodewarehouse.co.uk/Images/Product/Alternative/xlarge/Gryphon-I-GPS4400-app5.jpg> s.221 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 17:00)

https://cabtec.com.br/wp-content/uploads/2017/10/Cabtec_Leitores-770x385.jpeg s.221 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 17:00)

<http://slideplayer.biz.tr/slide/3211742/11/images/11/SOSYAL+MEDYANIN+PSİKOLOJİK+ETKİLERİ.jpg> s.230 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 17:00)

<https://rayhaber.com/wp-content/uploads/2019/04/thynin-en-buyuk-alternatifi-hizli-tren-oldu.jpg> s. 231 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 15:00)

<https://www.haberler.com/istanbul-havalimani-acildi-11383241-haberi/jpg> s. 232 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 15:00)

<https://www.dunya.com/ekonomi/avrasya-tuneli-bu-yil-taahhut-rakami-68-bin-500-gecise-ulasacak-haberi-400613> s. 232 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 15:00)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Louis_Pasteur#/media/Dosya:Tableau_Louis_Pasteur.jpg s.240 (Erişim tarihi 23.05.2022/ Saat 12:00)

Yayınevi görsel arşivi

(Çekilen ve görsel olarak tasarlanan insan fotoğraflarına gerekli olan yasal izin alınmıştır.)

KARADENİZ

GÜRCİSTAN

ERMENİSTAN

İRAN

AKDENİZ

EGE DENİZİ

SURİYE

IRAK

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

GKRY

Devlet Sınırı

NİC: Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti (Azərbaycan)

Ankara il merkezi

İstanbul il merkezi

Diğer il merkezleri

0 50 100 150 200 km

İstanbul

Ankara

İzmir

Antalya

Adana

Konya

Eskişehir

Bursa

Uşak

Manisa

Aydın

Muğla

Burdur

İsparta

Denizli

Şanlıurfa

Gaziantep

Kahramanmaraş

Osmaniye

Kilis

Hatay (Antakya)

Mersin

Karaman

Aksaray

Niğde

Kırşehir

Yozgat

Kırıkkale

Çankırı

Çorum

Amasya

Samsun

Sinop

Bartın

Kastamonu

Zonguldak

Karabük

Düzce

Sakarya

Bolu

Kocaeli (İzmit)

Tekirdağ

Kırklareli

Edirne

Trabzon

Rize

Artvin

Ardeşan

Gümüşhane

Bayburt

Erzurum

Erzincan

Van

Bitlis

Muş

Bingöl

Tunceli

Elâzığ

Malatya

Adıyaman

Dişarbakır

Batman

Silirt

Şırnak

Hakkâri

Van Gölü

Erçek G.

Aras

Agri

İğdir

Van Gölü

Urumiye Gölü

Doğu Akdeniz

Doğu Karadeniz

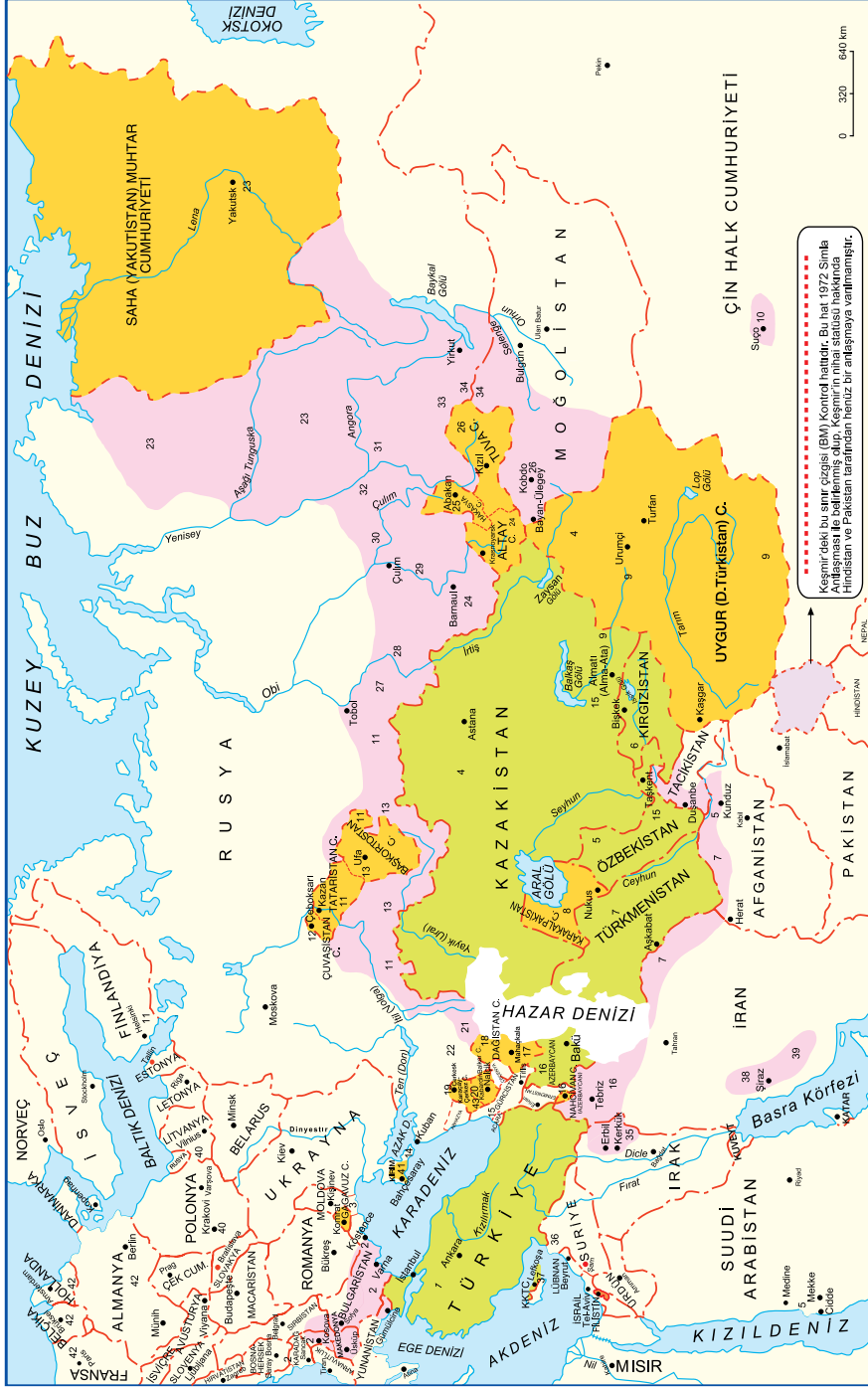
Ordu

Giresun

Karadeniz

Yedigöller

TÜRK DÜNYASI HARİTASI

1. Türkiye Türkleri
2. Balkan Türkleri
3. Gagavuz Türkleri
4. Kazaklar
5. Özbekler
6. Kırgızlar
7. Türkmenler
8. Karakalpaklar
9. Uygurlar
10. Sani Uygurlar ve Salarlar
11. Tatarlar
12. Çuvaşlar
13. Başkırlar
14. Kırımçaklar
15. Ahıska Türkleri
16. Azerbaycan Türkleri
17. Dağıstan Türkleri
18. Kumuklar
19. Karacaylar
20. Balkarlar (Malkarlar)
21. Nogaylar
22. Stavropol Türkmenleri
23. Saha (Yakut) Türkleri
24. Altay Türkleri
25. Hakaslar
26. Tuva Türkleri
27. Tobol Tatarları
28. Barabalar
29. Şorlar
30. Çulım
31. Kumandı
32. Kandak
33. Karagas
34. Urahay
35. Irak Türkleri
36. Suriye Türkleri
37. Kıbrıs Türkleri
38. Kaşgaylar
39. Hamse Türkmenleri
40. Karaim Türkleri
41. Kırım Türkleri
42. Avrupa'daki Türkler
43. Kabardin-Balkar Türkleri

ÖZERK CUMHURİYETLER

a) Başkörtöstan C.	Ufa	g) Saha (Yakutistan) Muhtar C.	Yakutsk
b) Çuvaşistan C.	Çeboksarı	ğ) Tuva C.	Kızıl
c) Dağıstan C.	Mahaçkala	h) Uygur (D. Türkistan) C.	Urumçi
ç) Gagavuz C.	Komrat	i) Tataristan C.	Kazan
d) Kabardin-Balkar C.	Nalçık	j) Altay C.	Krasnoyarsk
e) Karakalpakistan C.	Nukus	k) Hakasya C.	Abakan
f) Nahçıvan C.	Nahçıvan	l) Karacay-Çerkes C.	Çerkesk

BAĞIMSIZ DEVLETLER

a) Azerbaycan C.	Bakü
b) Kazakistan C.	Astana
c) Kırgız C.	Bişkek
ç) Kuzey Kıbrıs Türk C. (KKTC)	Lefkoşa
d) Özbekistan C.	Taşkent
e) Türkiye Cumhuriyeti	Ankara
f) Türkmenistan C.	Aşgabad

İŞARETLER

- Devlet sınırı
- Özerk cumhuriyet ve vilayet sınırı
- Bağımsız Türk devletleri
- Özerk cumhuriyet, eyalet ve vilayetler
- Özerk olmayan Türk bölgeleri
- Kanal (Suveyş Kanalı)